TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

YENİ KANUN YOLU SİSTEMİ ÇERÇEVESİNDE İLAMLI İCRADA İCRANIN DURDURULMASI (GERİ BIRAKILMASI)

Yüksek Lisans Tezi

Tahsin MAVZER

Ankara, 2020

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

YENİ KANUN YOLU SİSTEMİ ÇERÇEVESİNDE İLAMLI İCRADA İCRANIN DURDURULMASI (GERİ BIRAKILMASI)

Yüksek Lisans Tezi

Tahsin MAVZER

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Emel HANAĞASI

Ankara, 2020

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

Tahsin MAVZER

YENİ KANUN YOLU SİSTEMİ ÇERÇEVESİNDE İLAMLI İCRADA İCRANIN DURDURULMASI (GERİ BIRAKILMASI)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Emel HANAĞASI

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ

Adı ve Soyadı	İmzası
1- Prof. Dr. Sema TAŞPINAR AYVAZ	
2- Doç. Dr. Emel HANAĞASI	
3- Doç. Dr. Fahri Gökçen TANER	
4-	
5-	

Tez Savunması Tarihi

30.12.2020

T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Doç. Dr. Emel HANAĞASI danışmanlığında hazırladığım "Yeni Kanun Yolu Sistemi Çerçevesinde İlamlı İcrada İcranın Durdurulması (Geri Bırakılması) (Ankara.2020) " adlı yüksek lisans tezimdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Tarih:

Adı-Soyadı ve İmza

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER I

KISALTMALAR CETVELİ VIII

GİRİŞ 1

I. ÇALIŞMANIN AMACI 1

II. TERİM SORUNU 2

III. ÇALIŞMANIN İNCELEME PLANI 7

BİRİNCİ BÖLÜM

İCRANIN DURDURULMASI KURUMUNUN TEORİK TEMELLERİ

§ 1. KANUN YOLU KAVRAMI VE KANUN YOLUNA BAŞVURUNUN ETKİLERİ 8

I. KANUN YOLU KAVRAMI 9

II. KANUN YOLUNA BAŞVURUNUN AKTARICI ETKİSİ 14

III. KANUN YOLUNA BAŞVURUNUN ERTELEYİCİ ETKİSİ 16

A. GENEL OLARAK 16

B. KARŞILAŞTIRMALI HUKUK BAKIMINDAN ERTELEYİCİ ETKİ 20

C. TÜRK MEDENİ USUL HUKUKUNDA ERTELEYİCİ ETKİ 28

§ 2. İCRANIN DURDURULMASININ TEMEL ÇERÇEVESİ 32

I. İCRANIN DURDURULMASININ TARİHSEL GELİŞİMİ 32

II. İCRANIN DURDURULMASININ AMACI 38

III. İCRANIN DURDURULMASININ UYGULAMA ALANI 43

IV. İCRANIN DURDURULMASININ HUKUKİ NİTELİĞİ 50

§ 3. İCRANIN DURDURULMASININ BENZER HUKUKİ KURUMLARLA KARŞILAŞTIRILMASI 59

I. İCRANIN GERİ BIRAKILMASI (İİK m. 33, m. 33/a) İLE KARŞILAŞTIRILMASI 59

II. YÜRÜTMENİN DURDURULMASI İLE KARŞILAŞTIRILMASI.. 63

III. GEÇİCİ HUKUKİ HİMAYE TEDBİRLERİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI 66

A. İHTİYATİ TEDBİR İLE KARŞILAŞTIRILMASI 66

B. İHTİYATİ HACİZ İLE KARŞILAŞTIRILMASI 68

İKİNCİ BÖLÜM

İCRANIN DURDURULMASINA BAŞVURU ŞARTLARI

§ 4. İLÂMLI İCRA TAKİBİNE BAŞLANMIŞ OLMASI 73

I. İLÂMLI İCRAYA KONU OLABİLECEK İLÂMLAR 73

II. GENEL OLARAK İLÂMLI İCRA TAKİBİNİN BAŞLAMASI..... 82

§ 5. TAKİBE KONU İLÂMIN KESİNLEŞMEMİŞ OLMASI 86

I. KESİNLEŞME KAVRAMI 86

II. KESİNLEŞMEDEN İCRA OLUNAMAYACAK İLÂMLAR..... 88

A. GENEL OLARAK 88

B. TAŞINMAZ MAL İLE İLGİLİ AYNİ HAKLARA İLİŞKİN İLÂMLARIN İCRASI 90

C. AİLE HUKUKUNA İLİŞKİN İLÂMLARIN İCRASI 96

D. KİŞİLER HUKUKUNA İLİŞKİN İLÂMLARIN İCRASI 101

E. İCRA EDİLEBİLİRLİĞİN KESİNLEŞMEYE BAĞLI OLDUĞU DİĞER DURUMLAR 105

1. Gemilere İlişkin İlâmların İcrası 105

2. Hakem Kararlarının İlâmlı İcrası 106

3. Yabancı Mahkeme İlâmlarının İcrası 111

4. Yabancı Hakem Kararlarının İlâmlı İcrası 113

5. Sayıştay İlâmlarının İcrası 114

6. Ceza Mahkemelerinin Kararlarının İlâmlı İcraya Konu Olması 114

7. Menfi Tespit Davalarında Verilen Kararların İcrası 115

8. Kira Tespit İlâmlarının İcrası 116

9. İstihkak Davasının Sonucunda Verilen Birtakım Kararların İcrası. 117

10. Sıra Cetveline İlişkin Kararlar 118

11. Kesinleşmemiş Kararın Doğrudan İflâs Sebebi Olması 118

§ 6. TAKİBE KONU İLÂMA KARŞI KANUN YOLUNA BAŞVURULMUŞ OLMASI 120

I. KANUN YOLLARINA BAŞVURU ANI 121

II. KANUN YOLLARINDA İCRANIN DURDURULMASININ TALEP EDİLMESİ 123

§ 7. TEMİNAT ŞARTININ YERİNE GETİRİLMİŞ OLMASI 125

I. GENEL OLARAK 125

II. TEMİNATIN TÜRÜ 130

III. TEMİNATIN MİKTARI 138

A. İLÂMLI İCRA TAKİBİNİN KONUSUNUN PARAYLA ÖLÇÜLEBİLDİĞİ DURUMLAR..... 138

B. İLÂMLI İCRA TAKİBİNİN KONUSUNUN PARAYLA ÖLÇÜLEMEDİĞİ DURUMLAR..... 143

1. Kesinleşmeden İcra Edilebilen Tahliye Kararlarında Teminatın Miktarı 143

2. İstihkak Davası Sonucunda Satışın Durdurulması İçin Gösterilecek Teminatın Miktarı 145

3. Bir İşin Yapılmasına veya Yapılmamasına İlişkin İlamlar Bakımından Teminatın Miktarı 148

IV. TEMİNAT ÜZERİNDE RÜÇHAN HAKKI 152

V. KANUN YOLLARINDA VERİLEBİLECEK KARARLAR

BAKIMINDAN TEMİNATIN DURUMU 156

§8. İCRA DAİRESİNDEN MÜHLET TALEP EDİLMİŞ OLMASI 160

I. GENEL OLARAK 160

II. İCRANIN DURDURULMASI İÇİN VERİLEN MÜHLETİN HUKUKİ NİTELİĞİ 161

III. İCRANIN DURDURULMASI İÇİN MÜHLET KARARI VERİLMESİ 166

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İCRANIN DURDURULMASI USULÜ

§ 9. İSTİNAF KANUN YOLUNDA İCRANIN DURDURULMASI 169

I. İCRANIN DURDURULMASI TALEBİ 169

A. TALEBİN BİÇİMİ 169

B. TALEP BAKIMINDAN GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME 171

II. İSTİNAF KANUN YOLUNA BAŞVURUDAN FERAGAT 172

III. İCRANIN DURDURULMASI TALEBİNİN İSTİNAFIN AŞAMALARINA GÖRE DURUMU 176

A. İSTİNAF DİLEKÇESİNİN İNCELEMESİ AŞAMASINDA 177

1. Dilekçenin Reddi Durumunda İcranın Durdurulması Talebinin Durumu 177

2. Dilekçenin Kabulü Durumunda İcranın Durdurulması Talebinin Durumu 180

B. İSTİNAFTA ÖN İNCELEME AŞAMASINDA 180

1. Dosyada Eksiklik Bulunmasının İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi 181

a. İstinaf İncelemesinde Başka Mahkemenin Görevli veya Yetkili Olması Durumunda 181

b. İstinaf Başvurusunun Kesin Bir Karara Yönelik Yapılmış Olması Durumunda 182
c. Başvurunun Süresi İçinde Yapılmaması Durumunda 184
d. Başvuru Şartlarının Yerine Getirilmemiş Olması Durumunda 186
e. Başvuru Sebeplerinin Veya Gerekçesinin Hiç Gösterilmemiş Olması Durumunda 188
2. Dosyada Eksiklik Bulunmadığının Anlaşılması Üzerine İcranın Durdurulması Talebinin Değerlendirilmesi 190
C. İSTİNAFTA ASIL İNCELEME AŞAMASINDA 194
1. Usule İlişkin Hususlarda Duruşma Yapılmaksızın Verilebilecek Kararların İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi 195
a. Genel Olarak 195
b. İlk Derece Mahkemesi Kararının Kaldırılmasına ve Davanın Yeniden Görülmesi İçin Kararı Veren Mahkemeye Gönderilmesi Yönündeki Kararın İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi 201
2. Esasa İlişkin Hususlarda Duruşma Yapılmaksızın Verilebilecek Kararların İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi 203
a. İlk Derece Mahkemesinin Kararının Usule ve Esasa Uygun Olması Durumunda 203
b. İlk Derece Mahkemesi Kararında Duruşma Yapılmasını Gerektirmeyen Bir Hatanın Bulunması Durumunda 206
c. İlk Derece Mahkemesi Kararındaki Eksikliklerin Duruşma Yapmaksızın Tamamlanabilecek Nitelikte Olması Durumunda 209
3. Duruşmalı Olarak Yapılan İstinaf İncelemesi Sonunda Verilebilecek Kararların İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi 211
a. İlk Derece Mahkemesi Kararının Kaldırılarak Davanın Reddine

Karar Verilmesi Durumunda 211

b. İlk Derece Mahkemesi Kararının Kaldırılarak Davanın Kabulüne Karar Verilmesi Durumunda 213

D. İSTİNAF İNCELEMESİNİN DAVAYA SON VEREN TARAF İŞLEMLERİYLE SONA ERMESİNİN İCRANIN DURDURULMASI PROSEDÜRÜNE ETKİSİ 216

1. Davadan Feragat Edilmesi Durumunda 216

2. Davayı Kabul Etme Durumunda 219

3. Tarafların Sulh Olması Durumunda 222

E. İSTİNAF İNCELEMESİ SIRASINDA VERİLEBİLECEK DİĞER GEÇİCİ HUKUKİ HİMAYE TEDBİRLERİ İLE İCRANIN DURDURULMASI ARASINDAKİ İLİŞKİ 224

§ 10. TEMYİZ KANUN YOLUNDA İCRANIN DURDURULMASI 228

I. İCRANIN DURDURULMASI TALEBİ 230

A. TALEBİN BİÇİMİ 230

B. TEMYİZ YOLUNA BAŞVURMA HAKKINDAN FERAGATİN TALEBE ETKİSİ 231

II. İCRANIN DURDURULMASI TALEBİNİN TEMYİZİN AŞAMALARINA GÖRE DURUMU 235

A. TEMYİZ DİLEKÇESİNİN İNCELENMESİ AŞAMASINDA 235

B. TEMYİZDE ÖN İNCELEME AŞAMASINDA 238

1. Dosyada Eksiklik Bulunmasının İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi 238

2. Dosyada Eksiklik Bulunmadığının Anlaşılması Üzerine İcranın Durdurulması Talebinin Değerlendirilmesi 241

C. TEMYİZDE ASIL İNCELEME AŞAMASINDA 244

1. Onama Kararının İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi 244

2. Düzelterek Onama Kararının İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi 245

3. Bozma Kararının İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi 246

a. İstinaf Başvurusunun Esastan Reddi Kararının Bozulmasının İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi 246

b. İstinaf Başvurusunun Esası Hakkında Verilen Kararın Bozulmasının İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi 253

D. TEMYİZ İNCELEMESİNİN DAVAYI SONA ERDİREN TARAF İŞLEMLERİYLE SONA ERMESİNİN İCRANIN DURDURULMASI PROSEDÜRÜNE ETKİSİ 254

§ 11. HAKEM KARARLARININ İCRASINDA İCRANIN DURDURULMASI 258

I. GENEL OLARAK 259

II. HAKEM KARARLARINA KARŞI İPTAL DAVASI YOLU 261

III. İPTAL DAVASI SONUCUNDA VERİLEN KARARA KARŞI TEMYİZ KANUN YOLUNA BAŞVURULMASI ve İCRANIN DURDURULMASI 268

SONUÇ 273

KAYNAKÇA 281

ÖZET 310

ABSTRACT 311

KISALTMALAR CETVELİ

ABD	Ankara Barosu Dergisi
abs.	Absatz
ALI	American Law Institute
Ank.	Ankara
art.	Artikel
aşa.	aşağıda
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜSBFD	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi
Av.	Avukat
AYM.	Anayasa Mahkemesi
B.	Baskı
BAM	Bölge Adliye Mahkemesi
BATİDER	Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BAÜHFD	Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BD	Bankacılar Dergisi
BG	Schweizerischen Bundesgerichts
BGE	Entscheidungen des schweizerischen Bundesgerichts
bkz.	Bakınız
BÜHFD	Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
C.	Cilt
c.	cümle
CMK	5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu
CPC	Codice Di Procedura Civile
Çev.	Çeviren
DEÜHFD	Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

dn.	dipnot
Dr.	Doktor
DÜHFD	Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
E.	Esas
Ed.	Editör
E.T.	Erişim Tarihi
EÜHFD	Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
FSEK	5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
GÜHFD	Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HD	Hukuk Dairesi
HGK	Hukuk Genel Kurulu
HİGM	Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü
HMK	6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İBD	İstanbul Barosu Dergisi
İBGK	İçtihatları Birleştirme Genel Kurulu
İBK	İçtihadı Birleştirme Kararı
İİD	İcra ve İflâs Dairesi
İİK	2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu
İKÜHFD	İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İnÜHFD	İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İst.	İstanbul
İÜHFM	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	Karar
karş.	Karşılaştırınız
KİBB	Kazancı İçtihat Bilgi Bankası
KK	1163 sayılı Kooperatifler Kanunu

KMK	634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu
m.	madde
MHB	Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni
MİHBİR	Türk Medeni Usul ve İcra İflâs Hukukçuları Birliği
MİHDER	Legal Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi
MÖHUK	5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
MTK	4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu
mTTK	6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
MÜHF-HAD	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
No.	Numara
pn.	Paragraf numarası
r.	Rule
RG	Resmi Gazete
rn.	Randnummer
S.	Sayı
s.	Sayfa
SchZPO	Schweizerische Zivilprozeßordnung
SK	5684 sayılı Sigortacılık Kanunu
SÜHFD	Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
T.	Tarih
TBB	Türkiye Barolar Birliği
TBBD	Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK	6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
THD	Terazi Hukuk Dergisi
TMK	4721 sayılı Türk Medeni Kanunu

TNBD	Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi
TRK	6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu
TTK	6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
UTTDER	Uluslararası Ticaret ve Tahkim Hukuku Dergisi
UNIDROIT	International Institute For The Unification Of Private Law
UYAP	Ulusal Yargı Ağı Projesi
vd.	Ve Devamı
Y.	Yargıtay
YD	Yargıtay Dergisi
Yön.	06.08.2015 yürürlük tarihli Bölge Adliye Ve Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Cumhuriyet Başsavcılıkları İdarî Ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik
yuk.	yukarıda
YÜED	Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi
YÜHFD	Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
ZPO	Zivilprozessordnung

GİRİŞ

I. ÇALIŞMANIN AMACI

Toplumdaki her birey, haklarının gerçekleştirilebilmesi için sağlıklı işleyen bir yargı sistemine ihtiyaç duyar. Ancak çoğu zaman bireylerin haklarının tespitine ve gerçekleştirilmesine yönelik yargı organlarından aldıkları kararlar, istenilen etkiyi doğurmamaktadır. Çünkü hakkın gerçekleştirilmesine yönelik bir kararın yerine getirilmesi kamu gücüne ihtiyaç duyar. Bu sebeple doğru ve etkili işleyen bir cebri icra sisteminin yargı sisteminde yer alması gerekmektedir.

Cebri icra sistemlerinde yer alan en temel takip yolu, mahkeme kararlarının yerine getirilmesine ilişkin olandır. Hukukumuzda bu yol, ilâmlı icra takibidir. Bu yolun varlık nedeni, toplumsal barışın sağlanması ve kamu düzeninin korunmasından ileri gelmektedir. Bu takip yolunun konusunu, mahkeme kararları oluşturmaktadır. Mahkeme kararları, bu takip yolu sayesinde kamu gücü ile yerine getirilebilmektedir. Kamu gücü kullanılırken mahkeme kararlarının doğruluğu ve kesinliği büyük önem taşımaktadır. Türk hukukunda kural olarak mahkeme kararları henüz kesinleşmemişken icra edilebilmektedir. Bir başka ifade ile Türk hukukunda mahkeme kararlarının icra edilebilirliği, kararların şekli anlamda kesinleşmesini gerektirmemektedir.

Kanun koyucu bu şekilde bir icra edilebilirlik sistemi öngörürken, alacaklı ve borçlu arasındaki menfaat dengesini sağlamak için, borçluya kesinleşmemiş bir kararın icrasını durdurma imkânı tanımıştır. İcranın durdurulması prosedürü, bu çerçevede bir denge mekanizması olarak hukukumuzda yer almaktadır. Bu prosedür, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinde düzenlenmektedir.

Çalışmanın başlığı "*Yeni Kanun Yolu Sistemi Çerçevesinde İlamlı İcrada İcranın Durdurulması (Geri Bırakılması)*"dır. Söz konusu icranın geri bırakılması kurumunu, ça-

lışmamızda, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki kanun yolları düzenlemeleri çerçevesinde ele almaktayız. Hukukumuzda istinaf kanun yolunun fiilen faaliyete geçmesiyle birlikte, bu icra hukuku kurumunun incelenmesi ihtiyacı doğmuştur. Dolayısıyla bu çalışmayla, yeni kanun yolları düzenlemeleri çerçevesinde İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesindeki icranın geri bırakılması kurumunun ele alınması amaçlanmaktadır.

II. TERİM SORUNU

Mahkemeler, uyuşmazlıkları çözmek için davanın taraflarının iddia ve savunmalarını değerlendirmekte ve sonuca ulaşmaktadır. Kişiler, hukuki himaye taleplerini mahkemeye yönelttiklerinde taleplerinin değerlendirilmesiyle hukuki himayeye ilişkin olarak bir karar elde etmektedirler. Elde edilen hukuki himayeyi sağlayıcı kararın gereği iradi olarak yerine getirilmediğinde, kişiler, bu kararın icrasını devletin organlarından istemek zorunda kalmaktadır. İcrası istenen kararın isabetliliği ise, ayrı bir sorun teşkil etmektedir. Cebri icraya konu kesinleşmemiş bu karar, mahkeme tarafından verilmiştir. Ancak henüz herhangi bir kanun yolu denetiminden geçmediğinden bu kararın hatalı olma ihtimali bulunmaktadır. Bu ihtimal, icranın durdurulmasını gerekli kılmaktadır.

Kanun koyucu, İcra ve İflas Kanunu'nda cebri icra prosedürlerinin durma, tatil, erteleme ve sona erme hallerini "*icranın geri bırakılması*" terimi ile düzenlemektedir. İlâmlı icrada örneğin, İcra ve İflas Kanunu'nun 33. ve 33/a maddelerinde yer alan icra emrinin tebliğinden önce veya sonra meydana gelen borcun itfa edildiği, ertelendiği veya zamanaşımına uğradığı iddialarına ilişkin prosedür için tercih ettiği terim ile İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesindeki kanun yolu incelemesi esnasında icranın durdurulması prosedüründe tercih ettiği terim, icranın geri bırakılmasıdır. Esasen icranın geri bırakıl-

ması terimiyle ifade edilmek istenen şey, icranın ilerlemesinde ortaya çıkan sorunun halledilmesi için icranın durdurulmasıdır. Ancak kanun koyucunun icra hukukunun farklı özellikteki kurumlarını aynı terim ile ifade etmesi karışıklığa yol açmaktadır.

Çalışmamızın konusunu teşkil eden ve İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinde düzenlenen "*icranın geri bırakılması*" kurumu, kesinleşmeden icrası mümkün olan mahkeme kararlarının icrası istendiğinde ve bu kararlara karşı kanun yoluna başvurulduğunda, kanunî şartlara uygun olarak teminatın gösterilmesiyle icra dairesinden mühlet alınarak takibin durdurulmasını ve akabinde kanun yolu incelemesini gerçekleştirecek üst mahkemeden icranın durdurulması kararının alınmasını ifade etmektedir. Burada üst mahkemeden anlaşılması gereken, daha sonra ayrıntılı açıklanacağı üzere[1], 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerinin gereği olarak istinaf kanun yolunda bölge adliye mahkemeleri ve temyiz kanun yolunda ise Yargıtay'dır.

İstinaf kanun yoluna başvurunun hükmün icrasına etkisinin düzenlendiği Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 350. maddesinin birinci fıkrası ile temyiz kanun yoluna başvurunun hükmün icrasına etkisinin düzenlendiği Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 367. maddesinin birinci fıkrası aynı lafzı kullanmaktadır. Bu lafız Kanun'da "*icrayı durdurmaz*" şeklindedir. Kesinleşmeden icrası istenen bir kararın icrası, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinde yer alan prosedüre göre, borçlu tarafından durdurulabilmektedir. Nitekim Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 350. ve 367. maddelerinin birinci fıkralarında İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi hükmüne atıfta bulunulmaktadır. İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin başlığı "*icranın geri bırakılması için verilecek süre*"dir. İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinde üst mahkemeden alınacak kararın "*icranın geri bırakılması kararı*" olduğu düzenlenmektedir.

---

[1] Bu konuda açıklamalar için bkz. aşa. § 9. ve § 10.

1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun yürürlükte olduğu dönemde kural aynı olmakla birlikte, söz konusu kurum aynı Kanun'un 443. maddesinde, "*icranın tehiri*" biçiminde düzenlenmişti. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na istinafa ilişkin düzenlemelerin eklenmesiyle birlikte, o dönemdeki istinafa ilişkin düzenlemelerin 426/J. maddesi, aynı kuralı "…*icrasını durdurmaz*" biçiminde düzenlemekteydi. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na istinaf düzenlemelerinin eklenmesinden sonra bu Kanun'un 433. maddesi temyiz aşamasında da aynı kuralı "…*icrasını durdurmaz*" şeklinde düzenlemişti. Hukukumuzdaki bu düzenlemelere bakıldığında kanun koyucu tarafından söz konusu kurum ile ilgili olarak tek bir terimin kullanılmadığı görülmektedir.

Doktrinde ise bu kurum için "*tehir-i icra*[2]", "*yürütmenin durdurulması*[3]", "*icranın geri bırakılması*[4]", "*icranın ertelenmesi*[5]" ve "*icranın durdurulması*[6]" terimlerinin kullanıldığı görülmektedir. Yargıtay ise, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine değindiği

---

2 **Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim/Erdoğan, Ersin**, İcra ve İflâs Hukuku, Ankara 2019, s. 434; **Üstündağ, Saim**, İcra Hukukunun Esasları, 8. B., İstanbul 2004, s. 354; **Uyar, Talih**, İlamlı Takiplerin Yargıtay'dan Alınacak Yürütmenin Durdurulması (Tehir-i İcra) Kararı İle Durdurulması (İ.İ.Y. Madde: 36), (ABD, 1983/3-4, s. 60-69), s. 60; **Akyol Aslan, Leyla**, İstinaf Başvurusunun Esastan Reddi Kararının İcranın Geri Bırakılması İçin Gösterilen Teminata Etkisi, (MİHDER, 2018/14/41, s. 729-768), s. 732; **Erişir, Evrim**, Geçici Hukuki Korumanın Temelleri ve İhtiyati Tedbir Türleri, İstanbul 2013, s. 291; **Kuru, Baki,** İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 3. B., Ankara 2019, s. 298; **Karslı, Abdurrahim,** Medeni Muhakeme Hukuku, 4. B., İstanbul 2014, s. 738; **Berksoy, İrem**, Kanun Yoluna Başvurunun İcraya Etkisi, (LHD, 2007/5/54, s. 1845-1864), s. 1850; **Kuru, Baki**, İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. B., Ankara 2013, s. 916; **Muşul, Timuçin**, İcra ve İflâs Hukuku, C. II., 5. B., Ankara 2013, s. 944; **Uyar, Talih**, Gerekçeli ve İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C. II., 2. B., Ankara 2004, s. 3282.

3 **Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema/Hanağası, Emel**, İcra ve İflâs Hukuku, 5. B., Ankara 2019, s. 391; **Uyar**-Yürütmenin Durdurulması, s. 60; **Gürdoğan, Burhan**, İcra Hukuku Dersleri, Ankara 1970, s. 63; **Yılmaz, Ejder**, Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri, Ankara 2001, s. 1392; **Yılmaz, Ejder**, İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, Ankara 2016, s. 199; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3282.

4 **Tanrıver, Süha**, İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları ve İcranın İadesi, Ankara 1996, s. 159-161; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 434; **Uyar**-Yürütmenin Durdurulması, s. 60; **Uyar, Talih**, İcra Hukukunda İlâmlı Takiplere Konu Teşkil Edebilecek İlâmlar, (TBBD, 1991/1, s. 77-100), s. 91; **Akyol Aslan**-Teminat, s. 733; **Kulaksız, Cengiz**, İlâmlı İcrada İcranın Geri Bırakılması, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 1997, s. 82 vd.; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 298; **Yılmaz**-İİK Şerhi, s. 201; **Kuru**-El Kitabı, s. 916; **Muşul**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 945; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3282.

5 **Özbek, Mustafa Serdar**, Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda İlâmlı İcranın Etkinliği, 2 C., 4. B., Ankara 2018, s. 865; **Özbek, Mustafa Serdar**, Yeni İcra ve İflâs Kanunu İçin Öneriler Işığında İlâmlı İcranın Ertelenmesi, (MİHBİR 14. Abant Toplantısı "İlâmlı İcra" 15-16 Nisan 2016, s. 263-382), s. 271; **Özbek, Mustafa Serdar**, Yeni İcra ve İflâs Kanunu İçin Öneriler Işığında İlâmlı İcrada İcranın Ertelenmesi, (TNBD, 2018/1, s. 9-124), s. 20; **Akkaya, Tolga**, 5236 ve 5311 Sayılı Kanunlarla Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Yeni Kanun Yolu Sistemine Göre İlâmlı İcrada İcranın İadesi, (MİHDER, 2008/4/11, s. 677-698), s. 679; **Muşul**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 945.

6 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 434; **Pekcanıtez, Hakan/Atalay, Oğuz/Sungurtekin Özkan, Meral/Özekes, Muhammet**, İcra ve İflâs Hukuku, 6. B., İstanbul 2019, s. 288; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 391; **Yazıcı Tıktık, Çiğdem**, Bir İşin Yapılmasına veya Yapılmamasına İlişkin İlâmların İcrası, (DEÜHFD, 2014/16/Özel Sayı, Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ'e Armağan, s. 2735-2776), s. 2745; **Tuncer Kazancı, İdil**, Yargı

kararlarında yeknesak bir terim kullanmamaktadır. Genellikle Yargıtay'ın "*tehir-i icra*[7]", "*icranın durdurulması*[8]" ya da "*icranın geri bırakılması*[9]" terimlerini kullandığı görülmektedir. Hatta verilen kararların gerekçe bölümünde dahi aynı kuruma ilişkin kullanılan terimlerin farklılaştığı görülmektedir.

İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinde düzenlenen bu kuruma ilişkin birçok farklı terimin kullanılması, kanun koyucunun icra prosedürünün durması, sona ermesi ve ertelenmesi sonucunu doğuran halleri tek bir terimle, yani icranın geri bırakılması terimiyle ifade etmesinden kaynaklanmaktadır. Ancak ilâmlı icrada şartları ve sonuçları farklı olan kurumların farklı terimlerle ifade edilmesinin isabetli olacağı kanaatindeyiz. Bu açıklamalar çerçevesinde biz çalışmamızda, "*icranın durdurulması*" terimini kullanmayı tercih etmekteyiz. Çünkü bu icranın geri bırakılması kararı, kanun yolu incelemesi sonunda verilecek karara kadar takibin durmasını sağlamaktadır. Bu tercih, konunun anlatılmasını kolaylaştıracaktır. Ayrıca İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinde geçen icra müdürünün borçluya verdiği "*süre*" kavramı yerine de "*mühlet*" kavramını kullanmayı tercih etmekteyiz.

Kararları ve 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde İhtiyati Tedbirlere İlişkin Bazı Sorunlar, (MİHDER, 2012/8/23, s. 75-126), s. 93; **Uyar**-Yürütmenin Durdurulması, s. 60; **Pekcanıtez, Hakan/Özekes, Muhammet/Akkan, Mine/Taş Korkmaz Hülya**, Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku, 3 C., 15. B., İstanbul 2017, s. 2158; **Albayrak, Hakan**, Medeni Usul ve İcra İflâs Hukukunda Yaklaşık İspat, Ankara 2013, s. 255; **Erişir**, s. 291; **Yılmaz**-İİK Şerhi, s. 199; **Berksoy**, s. 1850; **Çiftçi, Pınar**, İcra Hukukunda Menfaat Dengesi, Ankara 2010, s. 222; **Bakır, Aytül Rabia**, Para Alacağı Dışındaki İlâmların İcrası (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir 2010, s. 66; **Muşul**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 944.

7 Bu yönde kararlar için bkz. Y. 12. HD, T. 24.10.2018, E. 2018/4550, K. 2018/10523: **KİBB**; Y. 12. HD, T. 01.10.2018, E. 2018/4002, K. 2018/8891: **KİBB**.

8 Bu yönde kararlar için bkz. Y. 6. HD, T. 14.01.2013, E. 2012/18765, K. 2013/109: **KİBB**; Y. 12. HD, T. 19.02.1992, E. 1991/12175, K. 1992/1613: **KİBB**.

9 Bu yönde kararlar için bkz. Y. 12. HD, T. 25.06.2018, E. 2018/995, K. 2018/6656: **KİBB**; Y. 12. HD, T. 05.06.2018, E. 2018/2718, K. 2018/5897: **KİBB**.

III. ÇALIŞMANIN İNCELEME PLANI

Araştırmanın konusunu oluşturan İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesindeki icranın durdurulması kurumu, çalışmamızda üç bölümde ele alınmaktadır. Çalışmamızın birinci bölümünde icranın durdurulması kurumunun teorik temellerine yer verilmektedir. Bu çerçevede kanun yolu kavramına, icranın durdurulmasının temel çerçevesine, bu prosedürün tarihi gelişimine, amacına, uygulama alanına, hukuki niteliğine ve benzer hukuki kurumlarla olan ilişkisine değinilmektedir. İkinci bölümde, icranın durdurulmasının sağlanabilmesi için gereken şartlar ele alınmaktadır. Üçüncü bölümde de icranın durdurulması kararının kanun yolu mahkemelerinden alınmasına ve kanun yolu incelemesinin aşamalarının bu karara ve takibe etkisine değinilerek hakem kararlarının icrasındaki icranın durdurulması olanağı değerlendirilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İCRANIN DURDURULMASI KURUMUNUN TEORİK TEMELLERİ

§ 1. KANUN YOLU KAVRAMI VE KANUN YOLUNA BAŞVURUNUN ETKİLERİ

İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine göre icranın durdurulması kararı, aleyhine kanun yoluna başvurulup ilâmlı icra takibine konu edilen mahkeme kararını inceleyecek olan kanun yolu mahkemesinden alınabilmektedir. Bu çerçevede kanun yolu kavramının ve benzer hukuki kavramların ortaya konulması gerekmektedir. Böylece kanun yolu kavramı ve kapsamı anlaşılacağı için, icra hukukuna özgü bu kurumun uygulama alanının tespiti kolaylaşacaktır.

Kanun yolu kavramı üzerinden yapılan açıklamalar, kanun yoluna başvurunun etkileri bakımından da önem taşımaktadır. Çünkü kanun yoluna başvurunun etkileri, birtakım sonuçlar doğurmaktadır. Mahkemelerin cebri icraya elverişli kararlarının kesinleşmeksizin icra edilebilmesi, kanun yollarına başvurunun etkilerinin doğurduğu sonuçlarla ilişkilidir. Hukuk düzenleri, kanun yoluna başvurunun doğurduğu etkileri farklı düzenleyebilmektedir. Bu yönden çalışmamızın konusu olan icranın durdurulması kurumu, kanun yolu kavramı ve kanun yoluna başvurunun doğurduğu etkiler ile ilişkilidir. Kanun yollarına başvurunun doğurduğu etkilerden birisi erteleyici etkidir. Mahkeme kararlarının kesinleşmeden icra edilememesi, erteleyici etkinin bir sonucudur. Kıta Avrupası hukuk düzenindeki çoğu ülkede erteleyici etkinin bu sonucu ortaya çıkmaktadır[10]. Ancak Türk hukukunda bu husus, Kıta Avrupası hukuk düzeninden ayrılmaktadır. Bu çerçevede be-

[10] Bu konuda açıklamalar için bkz. aşa. § 1, III, B.

lirttiğimiz nedenlerle bu başlık altında, kanun yolu kavramını ve benzer kavramları açıklayarak kanun yolu kavramını doktrindeki görüşler çerçevesinde ortaya koymaktayız. Ayrıca karşılaştırmalı hukuktaki erteleyici etkinin durumunu ele alarak Türk hukukundaki durumun çerçevesi çizilecektir.

I. KANUN YOLU KAVRAMI

Bir hukuk devletinde, kişilerin haklarının tanınması veya gerçekleştirilmesi (hukuki himaye) talepleri, hukuk düzeninin korunması ve devamı (yargısal denetim) kural olarak bağımsız-tarafsız yargı organlarınca sağlanmaktadır[11]. Kişilerin bu hukuki himaye talepleri doğrultusunda bağımsız ve tarafsız yargı organlarının gerçekleştirdiği yargı işlevi, somut olay veya ilişkiye objektif hukuk kurallarının yargısal usuller çerçevesinde uygulanmasıdır[12]. 1982 Anayasası'nın 9. maddesinin "*Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır*" düzenlemesi gereğince hukuki himayeye ve yargısal denetime ilişkin talepler, kural olarak mahkemelere yönelmektedir. Özel hukukta ise, bu talepler, hukuki himayeye yönelik olmaktadır[13].

---

11 **Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema/Hanağası, Emel**, Medenî Usul Hukuku, 5. B., Ankara 2019, s. 53; **Tanrıver, Süha**, Medenî Usûl Hukuku, C. I, 2. B., Ankara 2018, s. 75; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 78; **Arslan, Ramazan/Tanrıver, Süha**, Yargı Örgütü Ders Kitabı, 2. B., Ankara 2001, s. 35; **Bilge, Necip/Önen, Ergun**, Medeni Yargılama Hukuku Dersleri, 3. B., Ankara 1978, s. 10-11; **Postacıoğlu, İlhan E.**, Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6. B., İstanbul 1975, s. 2-4.

12 **Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim/Erdoğan, Ersin**, Medenî Usûl Hukuku, 2. B., Ankara 2019, s. 31; **Tanrıver**-Usul, s. 74; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 79; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**-Usul Hukuku, s. 67; **Kuru, Baki**, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medenî Usul Hukuku, 3. B., Ankara 2019, s. 2; **Arslan/Tanrıver**, s. 35; **Üstündağ, Saim**, Medeni Yargılama Hukuku, C. I-II, 7. B., İstanbul 2000, s.46-47; **Pekcanıtez, Y. Hakan**, İcra-İflâs Hukukunda Şikâyet, Ankara 1986, s. 17; **Bilge/Önen**, s. 11; **Görgün, L. Şanal/Börü, Levent/Toraman, Barış/Kodakoğlu, Mehmet**, Medenî Usûl Hukuku, 8. B., Ankara 2019, s. 61.

13 **Budak, Ali Cem/Karaaslan, Varol,** Medenî Usul Hukuku, 3. B., İstanbul 2019, s.

Mahkemeler, önlerine gelen talepleri karara bağlamakla yargı işlevini somut olarak gerçekleştirmiş olmaktadır. Ancak mahkemelerin önüne gelen taleplere yönelik verdiği kararların hukuka uygun olmaması, somut olayın karmaşıklığı ve iş yükünün fazlalığı gibi nedenlerden kaynaklanabilmektedir[14]. Bu açıdan hukuk düzenleri, kararların denetimini sağlamak için kural olarak birtakım hukuki çareler öngörmektedir[15].

Kanun yolları kavramından önce benzer birtakım kavramlara değinmek gerekmektedir. Çünkü kanun yolları, kendine özgü birtakım özellikleri bulunan özel bir kavramdır. Bir hakkın tanınması, gerçekleştirilmesi ve elde edilebilmesi için öngörülmüş meşru tüm imkânlara "hukuki başvuru yolu" denilmektedir[16]. Yargı işlevinin yerine getirildiği yollar, hukuki başvuru yollarındandır. Böylece hukuki başvuru yolu kavramına dava açmanın, takip yapmanın yanı sıra bir işlem veya kararın denetlenmesi için öngörülen tüm yollar dâhildir. İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 13. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen zorunlu idari başvuru yolu gibi yargı dışı idari yollar da buna örnek olarak verilebilir. Dolayısıyla geniş bir kavramı ifade eden hukuki başvuru yolu kavramının içerisinde, bağımsızlık ve tarafsızlık gibi adil yargılamanın teminatlarını içermeyen birtakım başvuru yolları da bulunabilmektedir. Bir başka ifade ile hukuki başvuru yolunda görevli olarak öngörülen başvuru mercii, her durumda, yargılama güvencelerini taşıyan bir özellik taşımayabilir.

Hukuki başvuru yolu kavramının içerisinde yer alan daha teknik bir alt başlığı

1; **Alangoya, H. Yavuz/Yıldırım, M. Kamil/Deren Yıldırım, Nevhis**, Medenî Usul Hukuku Esasları, 8. B., İstanbul 2011, s. 18; **Özbay, İbrahim**, Hakem Kararlarının Temyizi, Ankara 2004, s. 24; **Postacıoğlu**-Usul, s. 2.

14 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 593. Bu konuda bilgi için bkz. **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2150-2155.

15 **Blickenstorfer, Kurt**, Vor Art. 308–334, [ZPO Schweizerische Zivilprozessordnung Kommentar, (Herausgeber: Alexander Brunner/Dominik Gasser/Ivo Schwander)], 2. Auflage, Zürich/St. Gallen 2016, s. 2329, pn. 1, 3; **Kuru, Baki,** Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. V., 6. B., Ankara 2001, s. 4483.

16 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2155.

oluşturan "hukuki çare" kavramı ise, bir kararın veya işlemin gözden geçirilmesini ve düzeltilmesini sağlayan hakkın gerçekleşmesinin önündeki engeli kaldırmayı amaçlayan usulî yolları ifade etmektedir[17]. Hukuki çare kavramı ile hukuki başvuru yolu genel bir bakış açısıyla aynı kavramlar olarak anlaşılabilir. Ancak hukuki başvuru yolunda hukuki himayenin talep edilmesi ön plandayken, hukuki çarede daha önceki kamusal güçten kaynaklı karar veya işlemin denetlenmesi ön plandadır[18].

Hukuki çare kavramını iki anlamda incelemek mümkündür. İlk olarak geniş anlamda hukuki çare kavramı, tüm kararlara karşı öngörülmüş başvuru yollarını ifade etmektedir ve kanun yolları bu kavramın içerisindedir[19]. İkinci olarak da dar anlamda hukuki çare kavramı, kanun yolu olarak adlandırılamayan ancak bir kararın gözden geçirilmesini sağlayan yolları ifade etmektedir[20]. Burada açıklanan kavramlar değişik hukuk düzenlerinde başvuru yollarının farklı sınıflandırılmasından kaynaklı olarak ortaya çıkmaktadır. Hukukumuzda hukuki çare ile kanun yolu kavramları, Alman hukukunun etkisiyle, farklı anlamları ifade etmektedir. Ancak hukuki çareler ile kanun yollarının ortak

---

17 **Rosenberg, Leo/Schwab, Karl Heinz/Gottwald, Peter**, Zivilprozessrecht, 18. neu bearbeitete Auflage, München 2018, s. 825, rn. 1; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2155-2156; **Yavaş, Murat,** Medeni Usul Hukukunda Temyiz, Ankara 2015, s. 14; **Pekcanıtez**-Şikâyet, s. 34; **Akkaya, Tolga**, Medenî Usûl Hukukunda İstinaf, Ankara 2009, s. 55; **Arslan, Ramazan,** Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi (İade-i Muhakeme), Ankara 1977, s. 41; **Tercan, Erdal**, Medeni Usul Hukukunda (Kesin Sürelerin Kaçırılması Halinde Eski Hale Getirme) -Hali Sabıka İrca-, Ankara 2006, s. 60. Hukuki çare kavramının ara kararlara karşı öngörülen yollar bakımından örneklendirildiği durum için bkz. **Arslan, R.**-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 39; **Yavaş,** s. 14.

18 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2155-2156.

19 **Selçuk, Seyhan**, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Hakem Kararlarının İptali, Ankara 2018, s. 72; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2156; **Yavaş,** s. 15; **Pekcanıtez**-Şikâyet, s. 34; **Akkaya**-İcranın İadesi, s. 680; **Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu**, s. 660; **Boran, Nilüfer**, İcra Takibinin İptali ve Taliki, İzmir 2006, s. 27.

20 **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s. 72; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2156; **Pekcanıtez**-Şikâyet, s. 34; **Akil, Cenk,** İstinaf Kavramı, Ankara 2010, s. 35; **Arslan, R.**-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 39; **Akkaya**-İcranın İadesi, s. 680-681; **Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu**, s. 660.

özelliği, mahkeme kararlarının gözden geçirilmesi ve düzeltilmesi için öngörülen yollar şeklinde ifade edilebilir. Hukuki çareler, kanun yollarına göre daha geniş bir kavramı ifade etmektedir[21].

Bir hukuki çare türü olan kanun yolları kavramı iki anlamda tanımlanabilir. Bunlardan ilki geniş anlamda kanun yollarıdır. Geniş anlamda kanun yolları, yargılama mercilerinin hukuka uygun olmadığı ileri sürülen bütün kararlarının gözden geçirilmesi ve denetlenmesi için kanun tarafından öngörülmüş usulî yolu ifade eder[22]. İkinci olarak dar anlamda kanun yolları ise, tarafların, esasen nihai kararlara karşı[23], kanunda belirtilen

---

21 **Özbay**-Hakem Kararlarının Temyizi, s. 21, dn. 4. Hukuki çarenin farklı tanımları için bkz. **Akkaya-**İstinaf, s. 54-55.

22 **Rosenberg/Schwab/Gottwald**, s. 825, rn. 1; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 595; **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s. 61; **Akil**-İstinaf Kavramı, s. 34-35; **Akkaya**-İstinaf**,** s. 53; **Erdoğan, Ersin**, Hakem Kararlarının Kesin Hüküm Etkisi, Ankara 2017, s. 104; **Sungurtekin, Meral,** Karar Düzeltmenin Kanun Yolu Niteliği ve Karar Düzeltme Dilekçesinde Sebep Gösterme Zorunluluğu Bulunup Bulunmadığı Meselesi, (YD, 1990/16/4, s. 471-489), s. 472; **Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu**, s. 660; **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 695; **Karslı, Abdurrahim**, İcra Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi, İstanbul 1995, s. 20-21; **Akcan, Recep**, Usul Kurallarına Aykırılığa Dayanan Temyiz Nedenleri, Ankara 1999, s. 10; **Tercan**, s. 56; **Özbay**-Hakem Kararlarının Temyizi, s. 24; **Yılmaz, Ejder**, Olağanüstü Temyiz, Ankara 2003, s. 47; **Pekcanıtez**-Şikâyet, s. 33; **Bilge, Necip**, Medeni Yargılama Hukukunda Karar Düzeltme, Ankara 1973, s. 3. Örneğin, geçici hukuki korumalara yönelik öngörülmüş itiraz yolu nitelik itibarıyla aktarıcı etkiye sahip bir yol olmaması nedeniyle dar anlamda kanun yolu olarak kabul edilmeyip geniş anlamda kanun yolu olarak nitelendirilmektedir [**Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2156; **Akil**-İstinaf Kavramı, s. 35; **Akkaya-**İstinaf, s. 53; **Konuralp, Halûk/Hanağası, Emel**, Fransız Hukukunda İptal Amaçlı İstinaf Yolu, (LHD, 2007/5/54, s. 1795-1818), s. 1798; **Üstündağ**- Yargılama Hukuku, s. 816; **Sungurtekin,** s. 473; **Bilge**, s. 3; **Arslan, R**.-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 39]. Yine yargılamanın iadesi kurumunda kesinleşmiş bir kararın mevcut olması durumu, bu kurumun dar anlamda kanun yolu değil geniş anlamda kanun yolu olarak kabulüne neden olmaktadır (**Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2156; **Akkaya**-İstinaf, s. 53; **Konuralp/Hanağası**, s. 1798; **Sungurtekin**, s. 475; **Bilge/Önen**, s. 638; **Arslan, R.**-Yargılamanın Yenilenmesi, s.41).

23 HMK'nun 341. maddesinin birinci fıkrasının "*İlk derece mahkemelerinin aşağıdaki kararlarına karşı istinaf yoluna başvurulabilir:- a) Nihai kararlar.- b) İhtiyati tedbir ve ihtiyati haciz taleplerinin reddi kararları, karşı tarafın yüzüne karşı verilen ihtiyati tedbir ve ihtiyat haciz kararları, karşı tarafın yokluğunda verilen ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararlarına karşı yapılan itiraz üzerine verilen kararlar...*" düzenlemesi uyarınca, mahkemelerin geçici hukuki korumalara ilişkin bazı kararlarına karşı istinaf yoluna başvurulabilmektedir.

süreye ve diğer şartlara uygun olan bir başvuru ile kararın kesinleşmesini engellemek ve üst mahkeme tarafından yeniden incelenmesini, denetlenmesini veya değiştirilmesini sağlamak için, gidebildiği usulî kurumdur[24]. Bu bağlamda üst mahkemece yapılacak inceleme kapsamının yeniden tahkikata ilişkin olması ya da hukuka uygunluk değerlendirmesiyle sınırlı olması, bir hukuki çarenin dar anlamda kanun yolu olarak nitelendirmesini etkilememektedir[25]. Bir başka ifade ile incelemenin şekli ve kapsamı, dar anlamda kanun yolunun niteliğini etkilememektedir. Dar anlamda kanun yolu kavramı doktrinde "*adi kanun yolu*", "*olağan kanun yolu*" veya "*normal kanun yolu*" olarak da adlandırılabilmektedir[26]. Hukukumuzdaki istinaf ve temyiz kanun yolları, dar anlamda kanun yolu kavramı içerisinde yer almaktadır.

---

24 **Rosenberg/Schwab/Gottwald**, s. 825-826, rn. 2; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 595; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2158; **Akkaya**-İstinaf, s. 53-54; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 586; **Kurt Konca, Nesibe/ Damar, Ceren**, İş Yargısında İstinaf Kanun Yolu, (TBBD, 2016/125, s. 187-230), s. 189; **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s 62; **Budak/Karaaslan**, s. 349; **Erdoğan**, s. 104; **Akil**-İstinaf Kavramı, s. 35-36; **Öztek, Selçuk**, Temyiz Kanun Yolunun Tarihçesine İlişkin Bazı Tespitler, (MÜHF-HAD, 2015/21/2, Prof. Dr. Mehmet Akif AYDIN'a Armağan, s. 119-127), s. 120; **Berksoy**, s. 1845; **Alangoya/Yıldırım/Deren Yıldırım,** s. 445; **Gilles, Peter**, (Çev. Evrim Erişir), 2002 Medeni Usul Hukuku Reformu Sonrası Hipertrofik Bir Medeni Yargının Problem Sahası Olarak Alman Kanun Yolu Sistemi, (MİHBİR 6. Toplantısı, Medeni Usul Hukukunda Kanun Yolları ve Arabuluculuk Kanun Tasarısı, İzmir 19-20 Ekim 2007, s. 19-51), s. 25-26; **Özbay**-Hakem Kararlarının Temyizi, s. 24-25; **Muşul, Timuçin**, Medeni Usul Hukuku, 3. B., Ankara 2012, s. 515; **Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu**, s. 660-661; **Üstündağ**- Yargılama Hukuku, s. 816; **Akcan**, s. 10; **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 695; **Yılmaz**-Olağanüstü Temyiz, s. 47; **Yıldırım, M. Kamil**, Hukuk Devletinin Gereği: İstinaf, İstanbul 2000, s. 2; **Sungurtekin**, s. 473; **Tercan**, s. 57; **Pekcanıtez**-Şikâyet, s. 33; **Önen, Ergun**, Medeni Yargılama Hukuku, Ankara 1979, s. 293; **Bilge/Önen**, s. 635-641; **Arslan, R.**-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 9; **Bilge**, s. 3-5; **Üstündağ**- Yargılama Hukuku, s. 816; **Üstündağ, Saim**, Medeni Usul Hukukunda Kanun Yolları ve Tahkim, İstanbul 1968, s. 15.

25 **Akil**-İstinaf Kavramı, s. 50; **Alangoya, Yavuz,** Medeni Usul Hukukumuzda Tahkimin Niteliği ve Denetlenmesi, İstanbul 1973, s. 192-193.

26 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 588; **Akcan**, s. 11; **Bilge/Önen**, s. 641; **Bilge**, s. 15.

II. KANUN YOLUNA BAŞVURUNUN AKTARICI ETKİSİ

Kanun yolu kavramını anlamlandırmak kanun yoluna başvurunun doğurduğu etkileri değerlendirerek mümkündür. Bu çerçevede ilk olarak kanun yolunun aktarıcı etkisini ele almak gerekir. Bir kararın denetlenmesi için yapılmış olan bir başvuru sonrasında davanın, kararı veren mahkemenin teşkilât olarak hiyerarşisindeki üst mahkemeye aktarılması ve incelemenin üst mahkemece gerçekleştirilmesi kanun yolunun aktarıcı etkisinin gereğidir[27]. Bu noktada, aktarıcı etkinin varlığı için başvurunun fiilen yöneltildiği merciin bir önemi bulunmamaktadır. Önemli olan, kanun yolu incelemesinin (vakıalara uygunluk veya hukuka uygunluk bakımından) üst mahkemece yapılması[28] ve bunun sonucunda kararın üst mahkemece verilmesidir[29]. Bu etki, kanun yolu kavramına karakterini veren etkilerdendir.

Doktrinde bir görüş, mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun

---

27 **Rosenberg/Schwab/Gottwald**, s. 826, rn. 7; **Steininger, Thomas**, Art. 315 Aufschiebende Wirkung, [ZPO Schweizerische Zivilprozessordnung Kommentar, (Herausgeber: Alexander Brunner/Dominik Gasser/Ivo Schwander)], 2. Auflage, Zürich/St. Gallen 2016, s. 2422, pn. 1; **Blickenstorfer**, s. 2338, pn. 37-38; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 595; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 783; **Budak/Karaaslan**, s. 350; **Namlı, Mert**, Türk ve Fransız Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, İstanbul 2014, s. 66; **Özbek**- İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 274; **Çiftçi, Murat**, Medeni Yargılama Hukukunda İstinaf, 2. B., Ankara 2016, s. 14; **Alangoya/Yıldırım/Deren Yıldırım**, s. 446; **Tercan,** s. 57; **Pekcanıtez**-Şikâyet, s. 33; **Akcan**, s. 7; **Yıldırım, K.**-İstinaf, s. 41; **Özbay**-Hakem Kararlarının Temyizi,, s. 25; **Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu**, s. 661; **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 698; **Karslı**-Temyiz, s. 21; aktarıcı etki kavramı yerine geliştirici etki kavramı için bkz. **Yavaş,** s. 17; **Konuralp, Halûk**, Bölge Adliye Mahkemelerinde Uygulanacak Usul (Hukuk Davaları Açısından), (TBB İstinaf Mahkemeleri Uluslararası Toplantı, 7-8 Mart 2003, Ankara 2003, s. 247-265), s. 254; **Bilge**, s. 9.

28 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2158; **Akil**-İstinaf Kavramı, s. 49-50; **Çiftçi, M.**, s. 14; **Akkaya**-İstinaf, s. 61; **Meraklı Yayla**, s. 27; **Bilge**, s. 11; **Alangoya**-Tahkim, s. 192-193.

29 **Blickenstorfer**, s. 2338, pn. 37-38; **Öztek**, s. 120.

kanun yolları babının içerisinde[30] temyiz, yargılamanın iadesi ve hükümlerin tavzihi kurumlarının düzenlenmiş olmasını, aktarıcı etkinin Türk hukukunda bulunmadığı şeklinde yorumlamıştır[31]. Bu görüşe göre, kanun yollarının içerisinde düzenlenen karar düzeltme ve yargılamanın iadesi kurumları aktarıcı etkinin bulunmadığının göstergesidir.

Diğer yandan doktrinde hâkim olan diğer bir görüşe göre ise, Türk hukukunda olağan kanun yollarında aktarıcı etkinin olduğu kabul edilmektedir[32]. Bu görüşe göre, yargılamanın iadesi yolunun nitelik itibarıyla dar anlamda kanun yolu teşkil etmediği, bu yolda aktarıcı etkinin bulunmadığı ve bu yola maddi anlamda kesin hüküm teşkil eden kararlara karşı başvurulabildiği gibi gerekçelerle bu yolun bir olağanüstü[33] özellik taşıdığı kabul edilmektedir[34]. Hukukumuzda istinaf ve temyiz kanun yollarında ise, aktarıcı etki bulunmaktadır.

Kanun yolları, özelliklerine göre birtakım sınıflandırmalara tâbi tutulabilmektedir. Ancak kanun yollarının, "*olağan kanun yolu*" ve "*olağanüstü kanun yolu*" şeklinde sınıflandırılmasına kısaca değinmek gerekmektedir. Öncelikle doktrinde kanun yollarını bu

---

30 5236 sayılı Kanun ile istinafa ilişkin düzenlemelerin eklenmesinden önceki HUMK'nun kanun yolları düzenlemeleri bakımından bu görüş ortaya atılmıştır.

31 **Bilge/Önen,** s. 637; **Bilge,** s. 8-9.

32 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**- Usul Hukuku, s. 595-596; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2158; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 588; **Arslan, R.**-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 45-46; **Üstündağ**- Yargılama Hukuku, s. 816; **Alangoya**-Tahkim, s. 231; **Üstündağ**-Kanun Yolları, s. 58.

33 Yargılamanın iadesi yolunun kanun yolu olmayıp olağanüstü hukuki çare teşkil ettiği yönünde bkz. **Namlı**-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 76; **Yavaş,** s. 21; **Arslan, R**.-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 48. Yargılamanın iadesinin istisnai (olağanüstü) bir kanun yolu olduğuna ilişkin bkz. **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2323; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 628-629; **Yılmaz, Ejder**, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, C. III, Ankara 2017, s. 3420; **Üstündağ**-Kanun Yolları, s. 59; **Üstündağ**- Yargılama Hukuku, s.910; **Kuru**-Usul, s. 554.

34 **Budak/Karaaslan,** s. 350-351; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2159; **Kuru**-Muhakemeleri Usulü V, s. 4484; **Arslan, R.**-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 42; **Bilge**, s. 13. Ancak Bilge, bu ölçütün bir kanun yoluna olağanüstü yol niteliğini vermeyeceğini belirterek bu ölçüte eleştiri getirmiştir (**Bilge,** s. 106).

şekilde sınıflandırmanın ölçütleri ile ilgili farklı görüşler ileri sürülmüştür[35]. Doktrinde hâkim olan görüşe göre[36], kanun yollarına başvurunun konusunu şekli anlamda kesinleşmemiş bir karar oluşturuyorsa ve başvuru ile kararın şekli anlamda kesinleşmesi engelleniyorsa, başvurulan kanun yolu olağan kanun yoludur[37]. Şekli anlamda kesinleşmiş bir karara karşı kanun yoluna başvuru söz konusuysa, başvurulacak kanun yolu olağanüstü kanun yolu vasfına sahiptir. Bu şekilde bir sınıflandırma yapıldığı takdirde istinaf ve temyiz olağan kanun yollarındandır. Yargılamanın iadesi ve kanun yararına temyiz ise, olağanüstü kanun yolu olarak karşımıza çıkmaktadır.

III. KANUN YOLUNA BAŞVURUNUN ERTELEYİCİ ETKİSİ

A. GENEL OLARAK

Kanun yoluna başvurunun doğurduğu ikinci etki ise, erteleyici etkidir. Erteleyici etki, iki sonuç ortaya çıkarmaktadır[38]. Erteleyici etkinin ilk sonucu, kararın şekli anlamda kesin hüküm teşkil etmesinin önüne geçmesi ve kanun yolu incelemesine konu kararın

---

35 Örneğin, olağan kanun yolu-olağanüstü kanun yolu ayrımı için kullanılan ölçütlerden birisi, kanun yoluna başvuru sebeplerinin sınırlı sayıda olup olmamasıdır. Bu çerçevede, söz konusu sebepler sınırlı sayıda değilse, olağan kanun yolundan, sınırlı sayıda ise, olağanüstü kanun yolundan söz edilir (**Postacıoğlu**-Usul, s. 775-776). Farklı görüşler için bkz. **Bilge,** s. 16; **Arslan, R**.-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 42 vd.; **Namlı**-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 70-75; **Akil**-İstinaf Kavramı, s. 47-48.

36 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**- Usul Hukuku, s. 595; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2159; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-** Usul Hukuku, s. 588-589; **Akkaya-**İstinaf, s. 95; **Akil**-İstinaf Kavramı, s. 48; **Namlı-**Yargılamanın Yenilenmesi, s. 74; **Budak/Karaaslan**, s. 350; **Bilge**, 16; **Tercan**, s. 60; **Özbay**-Hakem Kararlarının Temyizi,, s. 26-27; **Yılmaz, Ejder**, İstinaf, Ankara 2005, s. 53-54; **Çiftçi, M**., s. 17-22; **Yılmaz**-Olağanüstü Temyiz, s. 49; **Yıldırım, K.-**İstinaf, s. 44; **Bilge/Önen**, s. 641; **Berkin, Necmeddin M**., Medeni Usul Hukuku Esasları, İstanbul 1969, s. 212.

37 **Kuru-**Muhakemeleri Usulü V, s. 4484.

38 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 782; **Hanecioğlu, Nazlıhan**, Kanun Yoluna Başvurmanın İlâmların İcrasına Etkisi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2018, s. 13; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 273.

yargılamayı sona erdirmesini önlemesidir[39]. Şekli anlamda kesin hüküm kurumu, yargılaması devam eden davadan yargı mercilerinin elini çekmesini sağlar ve kural olarak kararın içeriğinin değiştirilmesini ve kaldırılmasını önler[40]. Bir başka ifade ile şekli anlamda kesin hüküm, bir davayı çözüme kavuşturan mahkeme kararına bir daha itiraz edilememesini ve kararın içerdiği hukuki duruma kesinlik kazandırılmasını ifade etmektedir[41]. Mahkemelerin verdikleri nihai kararlar, kural olarak verildikleri anda şekli anlamda kesin hüküm teşkil etmezler. Şekli anlamda kesin hüküm niteliğinin kazanılması anı, şekli anlamda kesinleşme için öngörülen kanunî parasal sınırın altındaki kararlar ile kanun yoluna başvurulması yasaklanmış ya da sınırlanmış kararlar için bu kararların verildikleri anda meydana gelir. Bunun dışındaki kararlarda kesinleşme, kanun yollarına başvuru süresinin sonunda karara karşı kanun yoluna başvurulmamasıyla veya süresinde başvurulmuşsa kanun yolu incelemesi aşamalarının tamamlanmasıyla yahut da kanun yoluna başvurudan feragat edilmesiyle mümkündür. Şekli anlamda kesin hükmün oluşmasının önlenmesi, davanın derdestliğinin sürmesi anlamına gelir[42]. Karara karşı kanun yoluna başvurulması halinde, kararda hatanın bulunduğu ileri sürüldüğünden bir belirsizlik meydana gelir. Bu

---

39 **Rosenberg/Schwab/Gottwald**, s. 826, rn. 4; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 588; **Budak/Karaaslan**, s. 350; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2158; **Alangoya/Yıldırım/Deren Yıldırım**, s. 445; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 273; **Meraklı Yayla**, s. 26; **Çiftçi, M.,** s. 10-11; **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 697; **Tuncer Kazancı**-İhtiyati Tedbir, s. 90; **Özbay**-Hakem Kararlarının Temyizi, s. 25; **Akkaya**-İstinaf, s. 57; **Yıldırım, K.**-İstinaf, s. 35; **Tercan**, s. 58; **Pekcanıtez**-Şikâyet, s. 33; **Gilles**, s. 33.

40 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 555; **Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu**, s. 654; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 778; **Erdoğan**, s. 63; **Budak/Karaaslan,** s. 291; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 146; **Muşul**-Usul, s. 481, **Önen**-Yargılama Hukuku, s. 327-328.

41 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 778; **Budak/Karaaslan**, s. 291; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 146.

42 **Tanrıver, Süha**, Medeni Usul Hukukunda Derdestlik İtirazı, Ankara 2007, s. 12; **Akkaya**-İstinaf, s. 57. Derdestliğin aktarma etkisiyle ilişkili olduğuna ilişkin olarak bkz. **Gilles**, s. 34.

da kanun yolu incelemesi tamamlanıncaya kadar erteleyici etkiyi doğurur[43].

Erteleyici etkinin ikinci sonucu ise, karara karşı kanun yoluna başvurulmasıyla kararın icrasının da ertelenmesidir[44]. Doktrinde bu sonucu doğuran kanun yollarına "*geciktirme etkisine sahip kanun yolları*" da denilmektedir[45]. Erteleyici etkinin bu sonucundan anlaşılması gereken, kararın kanun yolu incelemesi devam ettiği müddetçe icrasının da kural olarak mümkün olmamasıdır. Söz konusu sonuç, her hukuk düzeninde var olan bir sonuç olarak algılanmamalıdır. Hukuk düzenleri erteleyici etkinin bu sonucunu farklı düzenlemelere tâbi tutmaktadır. İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinde düzenlenen icranın durdurulması kurumu da kanun yolu kavramı ve erteleyici etkinin bu sonucuyla ilişkili bir kurumdur.

Kanun yoluna başvurulmasıyla, başvuruya konu kararın hukuka uygunluğu üzerinde tartışmalar meydana gelmektedir. Bu şekildeki bir karara, yargılamayı sona erdiren bir nitelik verilmesi toplumsal ve hukuki barışa zarar verir. Dolayısıyla erteleyici etki ile bu zararın önlenmesi amaçlanmaktadır[46]. Bu noktada erteleyici etki ile yargılamanın amacı arasında sıkı bir ilişki olduğu söylenebilir. Yargılamanın amacı[47] konusunda hangi

---

43 **Meraklı Yayla**, s. 26; **Akil**-İstinaf Kavramı, s. 50; **Akkaya**-İstinaf, s. 57.

44 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 783; **Özbek**- İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 275; **Tuncer Kazancı**-İhtiyati Tedbir, s. 90; **Akkaya**-İstinaf, s. 57; **Yıldırım, K.**-İstinaf, s. 36.

45 **Sungurtekin**, s. 478.

46 **Akil**-İstinaf Kavramı, s. 50; **Yıldırım, K.**-İstinaf, s. 35-36.

47 Ayrıntılı değerlendirme için bkz. **Taşpınar, Sema**, Medeni Yargılama Hukukunda Amaç Sorunu, (Av. Dr. Faruk EREM Armağanı, Ankara 1999, s. 759-787), s. 759-787. Yargılamanın amacına ilişkin doktrinde çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre, yargılamanın amacı hukuki barışın sağlanmasıdır (**Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 52-53; **Ulukapı, Ömer**, Medeni Usul Hukuku, Konya 2014, s. 7; **Karaaslan, Varol**, Hâkimin Davayı Aydınlatma Ödevi, Ankara 2013, s. 60; **Rüzgaresen, Cumhur**, Medeni Muhakeme Hukukunda Usul Ekonomisi İlkesi, Ankara 2014, s. 55; **Muşul, Timuçin**, Medeni Usul Hukukunda Terdit İlişkileri, İstanbul 1984, s. 38-39). Diğer bir görüşe göre, yargılamanın amacı, sübjektif hakların korunması, tespiti ve gerçekleştirilmesidir (**Arslan/Yıl-**

görüş benimsenirse benimsensin, erteleyici etki, yargılamanın amacını gerçekleştirmenin araçlarından biridir. Böylece, alacaklının kesinleşmemiş lehine olan mahkeme kararında bulunan menfaati ile toplumun adalete olan güveninin doğru bir karara ulaşılarak korunmasında bulunan menfaati dengelenmeye çalışılmaktadır. Henüz denetimden geçmemiş bir kararın uygulanıp kanun yolu incelemesi sonunda hukuka aykırı bulunması halinde doğacak sonuçlar, erteleyici etki ile engellenmektedir[48]. Bir başka ifade ile erteleyici etkiyle kesinleşinceye kadar bir mahkeme kararının hukuki sonuç doğurması engellenir.

Bir hukuk düzeni, kesinleşmemiş olsa da mahkeme kararlarının doğru olduğuna güvenip alacaklının alacağına kavuşmasına önem verebilir. Ya da borçlunun malvarlığının kesinleşmemiş bir kararla tehdit edilmemesi isteyebilir. Bu hususlar arasında hukuk

---

maz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası- Usul Hukuku, s. 52-53; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 13; **Bolayır, Nur**, Hukuk Yargılamasında Delillerin Toplanmasında Tarafların ve Hâkimin Rolü, İstanbul 2014, s. 136, dn. 500; **Tunç Yücel, Müjgan**, HMK Uyarınca Tahkimde İhtiyati Tedbir ve Delil Tespiti, Ankara 2013, s. 26; **Akkaya**-İstinaf, s. 66; **Özekes, Muhammet**, İcra ve İflâs Hukukunda İhtiyati Haciz, Ankara 1999, s. 33; **Taşpınar,** s. 787; **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 22-24; **Karslı**-Temyiz, s. 8). Bir görüşe göre, yargılamanın amacı adaleti sağlamaktır (**Hanağası, Emel**, Medeni Yargılama Hukukunda Silahların Eşitliği, Ankara 2016, s. 22; **Yılmaz, Ejder**, Medeni Yargılama Hukukunda Islah, 2. B., Ankara 2010, s. 30-35; **Rüzgaresen**- Usul Ekonomisi**,** s. 55; **Berkin**-Usul, s.13). Doktrindeki bir başka görüşe göre, medeni yargılamanın amacı, uyuşmazlıkların hukuka uygun ve akılcı şekilde çözülmesidir (**Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu**, s. 56-57). Farklı bir görüş ise, yargılamanın amacının gerçeğe ulaşmak olduğunu ileri sürmektedir (**Alangoya/Yıldırım/Deren Yıldırım**, s. 7; **Kurt Konca, Nesibe**, Medeni Usul Hukukunda Tarafların Doğruyu Söyleme Yükümlülüğü, Ankara 2016, s. 37; **Alangoya, H. Yavuz,** Medeni Usul Hukukunda Vakıaların ve Delillerin Toplanmasına İlişkin İlkeler, İstanbul 1979, s.86-92; **Tanrıver**-Usul, s. 126; **Budak/Karaaslan**, s. 3-5; **Berkin**-Usul, s. 13; **Çiftçi, P.**, s. 5); bu görüşe göre, gerçeğe ulaşma amacının diğer ileri sürülen tüm amaçları da gerçekleştirecek kapsayıcı bir amaç olduğunu ifade edilmiştir (**Tanrıver**-Usul, s. 128). Bir başka görüşe göre de yargılamanın amacı, her somut ilişkide farklılaşabilmektedir. Bu sebeple yargılamanın tek amacı bulunmamaktadır. Hukuki barışın sağlanması, sübjektif hakların korunması ve gerçekleştirilmesi ve maddi gerçeğe ulaşma yargılamanın amaçlarındandır [**Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 26-32; **Hanağası**- Silahların Eşitliği, s. 47; **Akkaya**-İstinaf, s. 66; **Konuralp, Halûk**, Medeni Usul Hukukunda İspat Kurallarının Zorlanan Sınırları, Ankara 1999, s. 6; **Ermenek, İbrahim**, Medeni Usul Hukukunda Şekilcilik, (GÜHFD, 2000/4/1-2, s. 142-180), s. 166-167; **Meriç, Nedim**, Medeni Yargılama Hukukunda Tasarruf İlkesi, Ankara 2011, s. 38; **Rüzgaresen**-Usul Ekonomisi, s. 55, dn. 175; **Üstündağ**- Yargılama Hukuku, s. 1-16].

48 **Özbek**- İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 358; **Yıldırım, K.**-İstinaf, s. 37.

düzenleri bir tercih yapmaktadır. Bu tercih, erteleyici etkinin doğurduğu sonuçlara yansımaktadır. Yapılan bu tercih, alacaklının ve borçlunun menfaatlerini dengeleyen mekanizmaları içerisinde barındıran düzenlemeleri beraberinde getirmektedir[49].

Erteleyici etkinin kapsamı, kanun yoluna başvuru talebinin içeriğine göre ve katılma yoluyla kanun yoluna başvurunun söz konusu olup olmamasına göre belirlenir. Kanun yoluna başvuran taraf, kararın bir kısmını kanun yoluna götürmüşse, diğer kalan kısmın kamu düzenine aykırı olmayan bölümü kesinleşir[50]. Erteleyici etkinin hükmün tamamı bakımından etki doğurabilmesi için kanun yoluna başvurudaki talep sonucunun hükmün tamamına yönelik olması gereklidir[51].

B. KARŞILAŞTIRMALI HUKUK BAKIMINDAN ERTELEYİCİ ETKİ

Erteleyici etki, kararın kesinleşmesini önleme ve icra edilebilirliğini geciktirme olmak üzere iki sonuç doğurabilmektedir. Çalışmamız açısından bir hukuk düzeninin erteleyici etkinin icra edilebilirlik bakımından sonucunu düzenleme biçimi önem taşımaktadır. Çünkü hukuk düzenleri, mahkeme kararlarının icra edilebilirliğini, bu kararların şekli anlamda kesinleşmesine bağlayabilir. Bunun aksi bir şekilde, kararların kesinleşmesine gerek duyulmaksızın, "*derhal icra edilebilir*"[52] olduğu bir sistem de düzenleyebilir.

---

49 **Gehri, Myriam A.**, Art. 315 Aufschiebende Wirkung, [ZPO Kommentar Schweizerische Zivilprozessordnung, OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch)], 2. überarbeitete Auflage, Zürich 2015, s. 645, pn. 1. Derhal icra edilebilirliğin olduğu düzenlerde icranın durdurulması imkânının tanındığı ya da geçici icra edilebilirliğin bulunduğu düzenlerde alacaklının takip öncesi teminat göstermek suretiyle kararın icrasını sağlayabildiği örnekler bulunmaktadır. Bu konuda detaylı açıklamalar için bkz. **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 744-777.

50 **Steininger**, s. 2422, pn. 3; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2178; **Akkaya**-İstinaf, s. 60; ayrıca taleple bağlılık ilkesi ile ilişkisi için bkz. **Atalı, Murat,** Medeni Usul Hukukunda Aleyhe Bozma Yasağı, Ankara 2014, s. 70-79.

51 **Akkaya**-İstinaf, s. 60; **Atalı**, s. 58-59.

52 Bu kavrama ilişkin detaylı açıklamalar için bkz. **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 475.

Bu bakımdan hukuk düzenleri, erteleyici etkinin sonuçlarını farklı düzenlemelere tâbi tutabilmektedir.

Kanun yoluna başvurunun kararın icrasını ertelediği hukuk düzenlerinde bu katılık, geçici icra edilebilirlik ile çözülmektedir. Bir kararın icra edilebilirliği, kararın şekli anlamda kesinleşmesi şartına bağlı olmasına karşın, karara karşı başvurulabilecek bir kanun yolu bulunmaktayken icra edilebilirliğin birtakım usulî şartlarla mümkün olmasına "*geçici icra edilebilirlik*" denilmektedir[53]. Geçici icra edilebilirliğin benimsendiği hukuk düzenlerinde, bu, bazı kanunî şartların sağlanmasına tâbi tutulabilir[54] veya ilk derece mahkemesinin bu yönde bir kararına bağlanabilir[55]. Kimi hukuk düzenleri geçici icra edilebilirliğe ilişkin verilecek kararı, başvuru şartına bağlamış ve bu başvurunun ilk derece mahkemesine veya üst derece mahkemesine yöneltilmesi gerektiğini düzenlemiştir[56]. Geçici icra edilebilirlik sisteminin amacı, davayı kaybeden tarafın, kötü niyetle kanun yoluna başvurup kararın kesinleşmesini önleyerek yargılamayı kazanan tarafın elde ettiği kazanımı boşa çıkarmasını engellemektir[57]. Geçici icra edilebilirliğin söz konusu olabilmesi için, hukuk düzenleri, karara karşı olağan kanun yollarının varlığını aramaktadır[58].

---

53 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 743; **Akkaya-**İstinaf, s. 57-58; **Özkaya Ferendeci, Hamide Özden**, Alman Hukuku'nun İlamın Geçici İcrasına İlişkin Düzenlemelerine (Vorlaufige Vollstreckbarkeit) Genel Bir Bakış ve Türk Hukuku İle Karşılaştırılması, (BAÜHFD, 2017/12/157-158, s. 9-29), s. 15-17.

54 Kanuni düzenlemelerle geçici icra edilebilirliği birtakım usulî şartlara bağlayan ülkeler: Avusturya, Danimarka, İngiltere, Finlandiya, İrlanda İtalya, Portekiz ve İsveç'tir (**Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 747, dn. 27'den naklen).

55 İlk derece hâkimine kararın geçici icra edilebilirliği hakkında karar vermesine imkân tanıyan ülkeler: Belçika, Fransa, Almanya, Yunanistan, Lüksemburg, Hollanda ve İspanya'dır (**Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 747, dn. 26'dan naklen).

56 Geçici icra edilebilirliğin başvuru sonucu değerlendirilmesini benimseyen ülkeler: Belçika, Fransa, Yunanistan, Lüksemburg ve İspanya'dır (**Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 747, dn. 28'den naklen).

57 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, 749; **Akkaya-**İstinaf, s. 58.

58 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 744-748.

Bu sistemi kabul eden hukuk düzenleri, tarafların menfaatlerini dengeleyici mekanizmalara da yer vermektedir[59]. Her hukuk düzeni farklı düzenlemelerle geçici icra edilebilirliğin sınırlarını çizmektedir. Bu bakımdan birtakım hukuk düzenlerindeki erteleyici etkinin icra edilebilirliğe etkisine aşağıda değinmekteyiz.

İlk olarak, Alman hukukunda erteleyici etki, kararın şekli anlamda kesin hüküm teşkil etmesini ve hükmün icrasını engelleyici bir biçimde ortaya çıkmaktadır[60]. Alman hukukunda bir nihai kararın icra edilebilmesi, ya kararın kesinleşmesiyle ya da kesinleşmemiş bir karar için, mahkeme tarafından, geçici icra edilebilirlik kararının verilmesiyle mümkündür[61]. Geçici icra edilebilirlik kararı verilebilmesi için tarafın başvurması gerekmeyip, bu konuda mahkemenin karar vermiş olması gerekli ve yeterlidir [62]. Bu kararın

---

59 Geçici icra edilebilirlik için teminatın gerekip gerekmemesi, gerekiyorsa teminatın miktarı ve türü kanunlarda ve mahkeme kararlarında farklılaşabilmektedir. Örneğin; Alman hukukunda iş mahkemesi kararları kanun gereği geçici olarak icra edilebilmektedir. Ancak ilk derece mahkemesi bazı durumlarda iş mahkemesi kararının geçici icra edilemeyeceğine karar verebilir [**Seiler, Christian**, §704, **(**Zivilprozessordnung Kommentar), 36. Auflage, München 2015, s. 934-935, rn. 4; **Özbek**-İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 749]. Avusturya hukukunda, erteleyici etki katı uygulanmaktayken, iş hukukuyla ilgili kararlar bakımından geçici icra edilebilirlik istisnai olarak kabul edilmektedir. (**Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 745).

60 **Akkaya**-İstinaf, s. 57; **Erişir**, s. 313. Doktrinde aksi bir görüşe göre Alman hukukunda kanun yoluna başvuru, kural olarak hükmün icrasını engelleyici bir etki doğurmamaktadır. Bu yöndeki görüş için bkz. **Özkaya Ferendeci**, s. 19.

61 **Rosenberg/Schwab/Gottwald**, s. 826, rn. 6; **Musıelak, Hans-Joachım/Voıt, Wolfgang**, §537, (Zivilprozessordnung mit Gerichtscverfassungsgezetz Kommentar), 16. neubearbeitete Auflage, München 2019, rn. 1; **Vorwerk, Volkert/ Wolf, Christian**, ZPO § 537, (BeckOK ZPO), 34. Edition, München 2019, rn. 1; **Özkaya Ferendeci**, s. 13-14; **Erişir,** s. 313; **Akkaya**-İstinaf**,** s. 57. Buna ilişkin hüküm, ZPO § 704'de yer almaktadır.

62 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 748; **Erişir**, s. 313; **Albayrak, H.**-Yaklaşık İspat, s. 148. Geçici icra edilebilirlik için teorik olarak talebin gerekmediği savunulabilir. Ancak teminat gösterilmeksizin bu kararın verilebilmesi için korumaya muhtaç bir menfaatin ikna edici gerekçelerinin mahkemeye ileri sürülebilmesi pratik olarak bir talebi gerektirmektedir [**Musıelak, Hans-Joachım/Voıt, Wolfgang**, §916, (Zivilprozessordnung mit Gerichtscverfassungsgezetz Kommentar), 16. neubearbeitete Auflage, München 2019, rn. 6]. Nitekim ZPO'nun §710. maddesine göre, teminat göstermenin gerekmediği istisnai bir hale dayanılarak geçici icra edilebilirlik kararı alınabilmesi alacaklının talebi ile mümkündür [**Seiler, Christian**, Vorbemerkung zu §§708-720 Vorläufige Vollstreckbarkeit nicht rechtskräftiger

verilebilmesi, kural olarak tüm mahkeme kararları için mümkündür[63]. Geçici icra edilebilirlik kararına, ilk derece mahkemesi kararında ya da kanun yolu incelemesinin sonunda istinaf mahkemesi kararlarında yer verilebilir[64]. Bu konuda verilen kararda kural olarak mahkemenin belirleyeceği bir teminatın alacaklı tarafından göstermesine de hükmedilir[65]. Bu kuralın istisnaları ise, teminat gösterilmesinin mümkün olmaması veya çok zor olmasıdır[66]. İlâmın icra ediliş biçimi bakımından ise, kesinleşmiş bir ilâm ile geçici icra edilebilir bir ilâm arasında fark yoktur[67]. Geçici icra edilebilirliğe ilişkin bir karar alınabilmesi bazı durumlarda engellenebilir[68]. Geçici olarak icra edilebilen karara karşı kanun yolları aşamasında icranın geçici olarak durdurulması imkânı da tanınmaktadır[69]. Geçici icranın durdurulması kararı alabilmek için, öncelikle karara karşı kanun yollarına başvurulmuş olması, geçici icranın durdurulmasının kanun yolu aşamasında talep edilmesi ve kural olarak kanun yolunda mahkemenin belirleyeceği bir teminatın yatırılması gerekmektedir.

Urteil, (Zivilprozessordnung Kommentar), 36. Auflage, München 2015, s. 940, rn. 9; **Özkaya Ferendeci**, s. 22].

63 **Seiler**-§704, s. 934, rn. 3. Bu kuralın istisnasını aile hukuku ve nafakaya ilişkin ilâmlar oluşturur (**Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 749, dn. 36'dan naklen; **Seiler**-§704, s. 935, rn. 5). Ayrıca çekişmesiz yargıda verilen kararlar ile itiraza uğramış ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararları da istisna teşkil eder (**Musıelak/ Voıt**-§537, rn. 2; **Seiler**-§704, s. 934-935, rn. 4).

64 Geçici icra edilebilirlik kararı nihai karar ile birlikte verilir (**Seiler**-§704, s. 934, rn. 3; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 749). Alman hukukunda geçici icra edilebilirliğe istinafta karar verilmesine ZPO'nun §537. maddesinde, temyizde karar verilmesine ise ZPO'nun §558. maddesinde izin verilmiştir (**Seiler**-§§708-720, s. 941, rn. 16).

65 **Özkaya Ferendeci**, s. 17; **Erişir**, s. 313; **Albayrak, H.**-Yaklaşık İspat, s. 148.

66 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 749-750; **Özkaya Ferendeci**, s. 22-23.

67 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 749.

68 Kesinleşmesi gerekmeden ve teminat aranmadan geçici icrasına karar verilebilen iş mahkemesi kararlarının icrasının telafisi güç bir zarara neden olacağı kanaati mahkemede doğarsa, geçici icra edilemeyeceğine karar verilebilir (**Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 749, dn. 37'den naklen).

69 **Seiler-§**708-720, s. 940, rn. 8; **Özkaya Ferendeci**, s. 21-22; **Özbek, Mustafa Serdar**, Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmların Kesinleşmeden Önce İcraya Konulması, (BÜHFD, 2016/2/1, s. 37-78), s. 38; **Erişir**, s. 313; **Albayrak, H.**-Yaklaşık İspat, s. 148.

Kanun yolu aşamasında bu yönde bir kararın verilmesi tamamen takdiridir[70]. Alman hukukundaki sistem incelendiğinde geçici icra edilebilirlik için alacaklı, geçici icranın durdurulması için de borçlu kural olarak teminat göstermelidir. Bu açıdan her iki tarafın da menfaatinin gözetildiği anlaşılmaktadır[71]. Tüm bu açıklamalardan Alman hukukunda kanun yollarına başvurunun icrayı erteleyici bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşmaktayız. Ancak, geçici icra edilebilirlik kararı verilmesinin Alman yargı uygulamasında istisnai olmaktan çıkıp, adeta kural halini aldığı ileri sürülmektedir. Bu nedenle, erteleyici etkinin icrayı engelleyici sonucunun, erteleyici etkinin karakteristik bir sonucu olmadığı doktrinde ileri sürülmüştür[72].

İkinci olarak, Fransız hukukunda, erteleyici etki kavramından ağırlıklı olarak, kanun yoluna başvurunun hükmün icrasını ertelenmesi sonucu anlaşılmaktadır[73]. Bu hukuk düzeninde bir hükmün icra edilebilmesi için o hükmün kesinleşmesi gerekmektedir[74]. Fransız hukukunda olağan kanun yolları, "*istinaf*" ve "*itiraz*" yollarından oluşmaktadır[75]. Bu kanun yollarına başvuru, kararın icrasını erteleyici bir etki doğurmaktadır. Bir başka ifade ile olağan kanun yollarına başvuru ile hüküm kesinleşmemekte ve icra edilememektedir[76]. Bunun yanı sıra olağanüstü kanun yolları, erteleyici etki doğurmamaktadır. Fransız hukukunda olağanüstü kanun yolları, "*üçüncü kişinin itirazı*", "*yargılamanın iadesi*"

---

70 **Albayrak, H.**-Yaklaşık İspat, s. 155.

71 **Özkaya Ferendeci**, s. 21-22; **Erişir**, s. 313.

72 Alman hukuku açısından Peter Gilles bu görüşü ileri sürmektedir. Bu konuda bkz. **Akkaya**-İstinaf**,** s. 62, dn. 39.

73 **Namlı**-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 62; **Konuralp/Hanağası**, s. 1812; **Yıldırım, K.**-İstinaf, s. 37.

74 **Meraklı Yayla**, s. 26; **Türkiye Adalet Bakanlığı/Hollanda Yargı Konseyi/İsveç Ulusal Mahkemeler İdaresi**, Hukuk Muhakemelerinde İstinaf El Kitabı, Ankara 2007, s. 15.

75 **Namlı**-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 62; **Konuralp/Hanağası**, s. 1798; **Konuralp, Halûk,** Fransız Hukukunda Kanun Yolları Arasında İstinafın Yeri, (AÜHFD, 2001/50/1, s. 25-39), s. 27.

76 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 748; **Namlı**-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 65;

ve "*temyiz*"den oluşmaktadır[77]. Bu hukuk düzeninde geçici icra edilebilirlik, kural olarak ilk derece mahkemesi kararlarında söz konusu olmaktadır[78]. Alacaklının menfaatinin korunması için kesinleşmemiş hükümlerin icrasının hâkimin kararıyla sağlandığı bir geçici (ihtiyatî) icra kurumu bulunmaktadır[79]. Bu kurumun işlerlik kazanabilmesi için, geçici icra edilebilirliğe ilişkin kanunla getirilmiş bir yasaklamanın bulunmaması, kararın icrasının zorunlu olduğu yönünde hâkimde kanaatin bulunması ve kararın geçici icrasının işin niteliğine aykırı olmaması gerekmektedir[80]. Bu şartlarının bulunması halinde mahkeme, resen veya talep üzerine takdir yetkisini kullanarak mahkeme kararının geçici icra edilebilirliğine karar verebilmektedir[81]. Kanun gereği geçici icra edilen haller de bulunmaktadır. Geçici icraya ilişkin bir karar verilirken teminat gösterilmesinin gerekip gerekmediği ve diğer alınması gereken usulî tedbirler hâkimin takdirine bırakılmıştır[82].

Üçüncü olarak, İsviçre hukukunda, ilâmların icra edilebilmesi için kural olarak ilâmların şekli anlamda kesinleşmeleri öngörülmüştür[83]. İsviçre hukukundaki düzenleme, istinafta kanun yolu mahkemesine kural olarak erken (geçici) icra edilebilirlik yönünde

---

Konuralp/Hanağası, s. 1812; **Konuralp, H.**-İstinafın Yeri, s. 35.

77 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 748; **Namlı**-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 62; **Konuralp/Hanağası**, s. 1798; **Konuralp, H.**-İstinafın Yeri, s. 27.

78 İstinaf yolunda da alınabileceğine ilişkin bkz. **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 749, 753; **Hanağası, Emel**, Fransız Hukuku'nda Hızlı Yargılama Usulleri ve Geçici Önlemler, (Prof. Dr. Ramazan ARSLAN'a Armağan, Ankara 2015, s. 901-940), s. 908.

79 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 752; **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 38; **Konuralp/Hanağası**, s. 1812; **Konuralp, H.**-İstinafın Yeri, s. 36; **Hanağası**-Geçici Önlemler, s. 918.

80 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 752; **Konuralp, H.**-İstinafın Yeri, s. 36. Detaylı açıklamalar için bkz. **Hanağası**-Geçici Önlemler, s. 917-919.

81 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 752; **Konuralp, H.**-İstinafın Yeri, s. 36.

82 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 753.

83 **Steininger**, s. 2422, pn. 1; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 750; **Erişir**, s. 313; **Tuncer Kazancı**-İhtiyati Tedbir, s. 91-92; **Akkaya**-İstinaf, s. 58. İhtiyati tedbir kararlarının yerine getirilmesi için kesinleşme aranmamaktadır (**Gehri**, s. 646, pn. 8-10; **Steininger**, s. 2425, pn. 8).

bir karar verme yetkisi vermiştir (SchZPO art. 315 abs. 2)[84]. Kanun yolu mahkemesinin bu kararı vermesi için ilgili düzenlemede talep aranmamaktadır[85]. Bu yetki, mahkemenin takdirine bağlıdır[86]. Bu karar verilirken mahkeme, karşı taraf için önemli bir sakınca meydana gelebileceği kanaatinde ise, kendiliğinden karşı taraf lehine birtakım tedbirlere de karar verebilir[87]. Bu tedbirler, kanun yolu mahkemesinin takdir yetkisine tâbidir[88].

İsviçre hukukunda erteleyici etki kanundan kaynaklanmaktadır (SchZPO art. 315)[89]. Kesinleşmemiş bir kararın icrasına izin verilmemesi hukukî istikrarın sağlanması düşüncesine dayanmaktadır[90]. İsviçre hukukunda istinaf, olağan kanun yolu olup erteleyici etkiye sahiptir[91]. Temyiz ise olağanüstü bir nitelik taşır ve erteleyici etkinin sonuçlarına sahip değildir[92].

Dördüncü olarak, İtalyan hukukunda, kararların geçici icrasının sağlanabileceği düzenlenmiştir[93]. Buradaki geçici icra tabirinden takibin kesinleşmemiş bir karara dayan-

---

84 Bunun geçici icra edilebilirlik olmadığı yönünde bkz. **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 758-759. Bu tedbirlerin geçici icra edilebilirlik olduğu yönünde bkz. **Erişir**, s. 313. İlk derece mahkemesinin derhal icra edilebilirliğe karar verebilmesi SchZPO'nun 236. maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenmektedir (**Steininger**, s. 2424, pn. 5).

85 **Gehri**, s. 645, pn. 1. Talebin aranması tasarruf ilkesinin bir gereğidir. Bu yönde bir talebin gerektiğine ilişkin bkz. **Steininger**, s. 2423, pn. 4.

86 **Blickenstorfer**, s. 2336, pn. 31-32; **Gehri**, s. 646, pn. 10.

87 **Gehri**, s. 645, pn. 5; **Steininger**, s. 2424, pn. 6.

88 **Steininger**, s. 2424, pn. 6; **Erişir**, s. 313; **Tuncer Kazancı**-İhtiyati Tedbir, s. 92.

89 İsviçre hukukunda istinafta erteleyici etkinin olduğu yönünde bkz. **Blickenstorfer**, s. 2338, pn. 40; **Steininger**, s. 2422, pn. 1. Temyizde ise erteleyici etkinin doğmadığına ilişkin bkz. **Blickenstorfer**, s. 2339, pn. 43.

90 BG 23.04.1921, BGE 47 I 184, 190-191: **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 751, dn. 45'den naklen. Hukuki himayenin sağlanması için derhal icra edilebilirlik açıkça gerekiyorsa gündeme gelebilir (**Gehri**, s. 645, pn. 4).

91 **Steininger**, s. 2422, pn. 1.

92 **Blickenstorfer**, s. 2336, pn. 29; **Tuncer Kazancı**-İhtiyati Tedbir, s. 92-93.

93 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 754; Codice Di Procedura Civile art. 282-337.

ması anlaşılmalıdır. İtalyan hukuk düzeninde, karara karşı kanun yoluna başvurunun hükmün icrasını erteleyici bir etki doğurmadığı kabul edilmiştir (CPC art. 337; 373). Kanun yolu aşamasında, taraflardan birinin talebi üzerine ve sağlam temellere dayanan bir başvurunun varlığı halinde, hâkime, icranın durdurulması yönünde karar verme yetkisi verilmiştir[94]. İtalyan hukukunda erteleyici etkinin bu sonucu doğurmaması, mahkemelerin ağır iş yüküne ve kanun yoluna başvuruda artışa çözüm getirmek için 1990 yılındaki kodifikasyon sürecinde kabul edilmiştir. Bu düzenleme öncesi, İtalyan hukukunda geçici icra edilebilirlik sistemi bulunmaktaydı[95].

Beşinci olarak da Anglo-Sakson hukuk düzenine göre, kanun yoluna başvuru kararın icrasını ertelememektedir. Bu hukuk düzenlerinde mahkeme kararlarının verildiği anda etki ve sonuçlarını doğurduğu kabul edilmektedir[96]. Henüz kanun yollarına başvuru imkânı bulunan bir kararın icrasının istenmesi durumunda kararın icrasının durdurulması istenebilmektedir[97]. İngiltere'de, Civil Procedure Rules rule 40. 7'e göre " *Bir karar veya emir verildiği veya yapıldığı günden itibaren ya da mahkemenin belirlediği daha sonraki bir tarihte etkilerini doğurur*". Bu düzenlemeye göre mahkeme kararları, etkilerini doğurduğu tarihten itibaren icra edilebilir. Ancak konusu para olan kararlarda Civil Procedure Rules rule 40.11' e göre, kanun ve hâkim tarafından başka bir süre tayin edilmemiş veya mahkeme tarafından kararın icrası durdurulmamışsa, 14 gün içerisinde diğer tarafın karara uyması beklenir.

Amerikan hukukunda karar, karar defterine geçirilmekle sonuç doğurmaktadır. Ancak bu karar defterine kayıt anından itibaren kural olarak 30 gün boyunca kararın icrası

---

94 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 754; Codice Di Procedura Civile art. 283-373.

95 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 862; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 341; **Yıldırım, K.**-İstinaf, s. 39.

96 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 756.

97 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 760.

mümkün değildir[98]. 30 gün sonunda karar yerine getirilmediği takdirde, cebri icraya konu olabilir. Bu süreden sonra kanun yolu mahkemelerinde icranın durdurulması kararı verilmediği takdirde, hüküm bozulana ve değiştirilene kadar kararın icrası durdurulamaz. Ancak bazı şartlar dâhilinde, mahkemelerin icranın durdurulmasına karar vermesi mümkündür[99].

C. TÜRK MEDENİ USUL HUKUKUNDA ERTELEYİCİ ETKİ

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun kanun yolları kısmı, istinaf, temyiz ve yargılamanın iadesi bölümlerini içermektedir. Yukarıda ifade edildiği gibi, bir hukuki çarenin kanun yolu olarak nitelenmesi için, aktarıcı etki ve erteleyici etkinin varlığı gerekmektedir[100]. İstinaf ve temyiz kanun yollarına başvurunun aktarıcı etkiyi doğurduğu açıktır. Ancak bu kanun yolları bakımından erteleyici etkinin bulunup bulunmadığı ancak başvurunun doğurduğu sonuçlar incelenerek tespit edilebilir. Öncelikle erteleyici etki kararın şekli anlamda kesinleşmesini engelleyici bir sonuç doğurmaktadır[101]. Erteleyici etkinin bu sonucu, olağan kanun yollarının en belirgin sonucu olarak karşımıza çıkmakta ve Türk hukukunda da bulunmaktadır.

Erteleyici etkinin diğer sonucu, hükmün icrasını engellemesidir. Ancak bu sonuç, daha önce de ifade edildiği üzere, her hukuk düzeni bakımından kabul edilen bir sonuç

---

98 Federal Rules of Civil Procedure, rule 62/a, Stay of Proceedings to Enforce a Judgment (Automatic Stay).

99 Ayrıntılı bilgi için bkz. **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 757.

100 Bu konuda açıklamalar için bkz. yuk. § 1, II-III.

101 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 588; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2158; **Kuru**-Usul, s. 468-469; **Alangoya/Yıldırım/Deren Yıldırım**, s. 531; **Tuncer Kazancı, İdil,** İstinaf Başvurusunun Esastan Reddi Kararının Temyize Konu Edilmesi Halinde İcranın Geri Bırakılması İçin Yatırılan Teminatın Akıbeti, (BAÜHF, 2018/13/171-172, s. 9-26), s. 12; **Yavaş**, s. 16; **Tuncer Kazancı**-İhtiyati Tedbir, s. 90; **Üstündağ**- Yargılama Hukuku, s. 816; **Akcan**, s. 7; **Bilge/Önen**, s. 641; **Arslan, R.**-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 10; **Üstündağ**-Kanun Yolları, s. 15.

değildir[102]. Doktrinde bir görüşe göre de hükmün icrasını engelleme sonucu kanun yollarında bulunması zorunlu bir sonuç değildir. Gerçekten de kanun yollarına başvurunun bu sonucu doğurmadığı ülkeler bulunmaktadır[103]. Ayrıca geçici icra edilebilirliğin olduğu bazı ülkelerde de mahkemelerce geçici icra edilebilirlik kararı verilmesi istisnai olmaktan çıkmış adeta kural haline gelmiştir[104].

Hukukumuzdaki pozitif düzenlemeleri ele alacak olursak, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun yürürlükte olduğu dönemde, olağan kanun yoluna başvurunun kararların icrasını durdurmayacağı düzenlenmekteydi[105]. Aynı şekilde 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 350. maddesinin birinci fıkrasının "*İstinaf yoluna başvurma, kararın icrasını durdurmaz…*" düzenlemesi gereği de cebri icraya elverişli kararlar, kural olarak kesinleşmesi gerekmeksizin icra edilebilir[106]. Olağan kanun yollarından temyize başvurudaki kural, istinaf kanun yolundaki düzenleme ile aynı şekildedir

---

102 Bu konuda bkz. yuk. §1, III, B.

103 **Pekcanıtez, Hakan**, Yargının Hızlandırılmasına İlişkin Avrupa Usul Hukukundaki Gelişmeler, (Yargı Reformu 2000 Sempozyumu, İzmir 5-6-7-8 Nisan 2000, s. 51-74), s. 116. İtalya, İngiltere ve Amerika gibi ülkeler örnek olarak sayılabilir. Detaylı açıklamalar için bkz. yuk. §1, III, B. Bununla birlikte, diğer bir görüşe göre ise, kanun yoluna başvurunun hükmün icrasını engellemesi mukayeseli hukukta vazgeçilmez bir sonuçtur (**Yıldırım, K.**-İstinaf, s. 129; **Konuralp, H.**- Bölge Adliye Mahkemelerinde Usul, s. 254).

104 **Akkaya**-İstinaf**,** s. 62, dn. 39'dan naklen. Aynı durum derhal icra edilebilirliğin bulunduğu hukuk düzenlerinde icranın durdurulması kararlarının adeta kural halini alması olarak da görülmektedir (**Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 857; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 282; **Gürdoğan**-İcra, s. 64).

105 5236 sayılı Kanun'un 20. maddesiyle mülga olan 1086 sayılı HUMK'nun 443. maddesi de temyizin icrayı durdurmayacağını düzenlemekteydi. Daha sonra istinaf düzenlemelerinin getirilmesiyle de istinafa (HUMK m. 426/J) veya temyize (HUMK m. 433) başvurunun icrayı durdurmayacağı kuralı varlığını sürdürmüştür.

106 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 858; **Özbek-** İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 276-277; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 286; **Yılmaz-**HMK Şerhi, s. 3264; **Budak, Ali Cem**, Medeni Usul Hukukunda Üçüncü Kişilerin Haklarının Korunması, İstanbul 2000, s. 21-22, dn. 65; Bu konuda istisnalar için bkz. aşa. § 5, II.

(HMK m. 367). İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinde kanun yolu incelemesini yapacak mahkemenin icranın durdurulmasına karar verebileceği ve borçlunun, icra müdüründen düzenlemedeki şartları sağladığı takdirde, bu yöndeki kararı getirmek için mühlet isteyebileceği düzenlenmiştir. Tüm bu pozitif düzenlemeler Türk hukukunda kanun yoluna başvurunun kural olarak hükmün icrasını engellemeyeceği sonucuna ulaştırmaktadır[107]. Ancak doktrinde bir görüşe göre, kanun yolunun erteleyici etkisinin iki sonucu da Türk hukukunda bulunmaktadır. Kanun yoluna başvuru ile kararın şekli anlamda kesinliğini önleme sonucu kendiliğinden gerçekleşmektedir. Kararın icrasını engelleme sonucu ise, talep üzerine ve şartların sağlanmasıyla kanun yolu incelemesinin gerçekleştirileceği mahkemenin bu yönde bir kararı ile meydana gelmektedir. Bu durumda kanun yollarına başvurunun kararın icrasının engellenmesi sonucu derhal gerçekleşmese de tarafın talebi üzerine bir karar ile mümkün olmaktadır[108]. Bizim de katıldığımız görüşe göre, Türk hukukunda erteleyici etkinin kararın şekli anlamda kesin hüküm teşkil etmesini engelleyici bir etkisi vardır[109]. Ancak tarafın talebi üzerine, mahkemenin cebri icraya elverişli bir

---

107 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 434; **Yavaş**, s. 17; **Namlı**-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 65; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 601, 617-618; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 390; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes,** s. 286-287; **Özkaya Ferendeci**, s. 12; **Mardin, Çağrı**, Çocuk Teslimi ve Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasına İlişkin İlamların İcrası, Ankara 2019, s. 115; **Tuncer Kazancı**- İcranın Geri Bırakılması, s. 11; **Rüzgaresen, Cumhur**, İflâs Sebepleri, Ankara 2011, s. 168; **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 697-698; **Oskay, Mustafa/Koçak, Coşkun/Deynekli, Adnan/Doğan, Ayhan,** İİK Şerhi, C. I, Ankara 2007, s. 703; **Çiftçi, M.,** s. 11; **Erişir**, s. 102; **Akkaya**-İstinaf, s. 58; **Kuru**-El Kitabı, s. 913; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 151; **Muşul**-İcra ve İflâs Hukuku, s. 943; **Üstündağ**-İcra, s. 354; **Gürdoğan**-İcra, s. 63.

108 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2158; **Özbek**- İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 279.

109 **Yavaş,** s. 17; **Mardin**, s. 116; **Namlı**-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 64-65; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 588-589; **Tuncer Kazancı**-İhtiyati Tedbir, s. 90; **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 38-39; **Akkaya**-İstinaf, s. 58; **Kuru**-El Kitabı, s. 913; **Arslan, R.**-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 9-10; **Bilge**, s. 16.

kararın icrasını durdurması, erteleyici etkinin hükmün icrasını erteleme sonucundan kaynaklı değildir. Tarafın talep etmesi, alacağın tamamına denk bir teminatın gösterilmesi ve üst mahkemenin icranın durdurulmasına karar verebilme yetkisinin kanun ile tanınmasından dolayı[110] icranın durdurulması kurumu bulunmaktadır (İİK m. 36). Dolayısıyla Türk hukukunda erteleyici etkinin kural olarak cebri icrayı engelleyici bir sonucu bulunmamaktadır. Kanun yoluna başvurulması, kural olarak başvuruya konu edilen kararın icrasını engelleyici etki göstermemektedir[111]. Türk hukukunda erteleyici etki, sadece olağan kanun yoluna başvurunun mahkeme kararının şekli anlamda kesinleşmesinin engellemesi biçimde ortaya çıkmaktadır[112].

110 **Berkin, Necmeddin M.**, Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi, İstanbul 1980, s. 129.

111 **Namlı**-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 65; **Özbek**- İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 275; **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 39; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**-İcra ve İflâs Hukuku, s. 390; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 286-287; **Yıldırım, Mehmet Kamil/Deren Yıldırım, Nevhis**, İcra ve İflâs Hukuku, 7. B., İstanbul 2016, s. 309; **Karslı, Abdurrahim**, İcra ve İflâs Hukuku, 3. B., İstanbul 2014, s. 401; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 151; **Akkaya**-İstinaf, s. 58; **Uyar**-İİK Şerhi II, s. 3280; **Postacıoğlu, İlhan E**., İcra Hukukunun Esasları, 4. B., İstanbul 1982, s. 635; **Ansay, Sabri Şakir**, Hukuk İcra ve İflâs Usulleri, 5. B., Ankara 1960, s. 187.

112 **Akkaya-**İstinaf**,** s. 59.

§ 2. İCRANIN DURDURULMASININ TEMEL ÇERÇEVESİ

İcranın durdurulması kurumunun değerlendirilebilmesi, tarihi gelişiminin anlaşılmasıyla, kurumun amacının belirtilmesiyle, ilgili düzenlemenin uygulama alanının çizilmesiyle, hukuki niteliğinin belirlenmesiyle mümkün olmaktadır. Bu başlık altında, ifade ettiğimiz hususlara değinilerek söz konusu kurum incelenecektir.

I. İCRANIN DURDURULMASININ TARİHSEL GELİŞİMİ

Bu başlık altında icranın durdurulması kurumunun Türk hukuku bakımından uğradığı gelişim ve ilgili düzenlemelerin uğradığı değişiklikler ele alınacaktır. Bu gelişim sürecini Cumhuriyet dönemi öncesi kanunlaşma hareketlerine de değinerek açıklayacağız. Bu şekilde cebri icra sistemimizde bu konuya ilişkin kanun koyucunun tercihlerinin anlaşılması hedeflenmektedir.

Osmanlı döneminde modern anlamda ilk usul kanunu olan ve 1862 yılında kabul edilen Usulü Muhakeme-i Ticariye Nizamnamesi, ticaret mahkemelerindeki yargılama usulüne ilişkin esasları içermekteydi[113]. Bu Nizamname ile birlikte istinaf sisteminin teşkilatlanması da sağlanmıştı[114]. Nizamname ’de, istinaf yolu, gıyaben verilen hükümlere karşı başvurulabilen “*itiraz ale’l hüküm yolu*”, üçüncü kişilerin karara karşı başvurabildiği “*itirazü’l gayr yolu*” ve “*yargılamanın iadesi*” yolu kararlara karşı öngörülen hukuki çareler olarak yer almaktaydı. Söz konusu Nizamname ’ye göre, kişilerin gıyabında verilen kararlara karşı başvurulan itiraz yoluna ve istinaf yoluna başvuru, ilâmların icrasını

---

113 **Bozkurt, Gülnihal**, Batı Hukukunun Türkiye'de Benimsenmesi Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne Resepsiyon Süreci (1839-1939), 2. B., Ankara 2010, s. 158; **Hanağası, Emel**, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’nun Tarihsel Gelişimi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2001, s. 5.

114 **Akkaya**-İstinaf, s. 36.

durdurmaktaydı (Nizamname m. 78; 109). Gıyapta verilen kararlara karşı itiraza başvurunun icrayı durdurmasının istisnasını, ilâmın geçici icrasına karar verilmiş olması oluşturmaktaydı (Nizamname m. 71). İstinafa başvuru halinde de Nizamname'nin 60. ve 61. maddesine göre, kararın geçici icrası talep edilebilmekteydi. Üçüncü kişilerin itirazı ve yargılanmanın iadesi yollarına başvuru ise, ilâmların icrasını durdurmamaktaydı (Nizamname m. 91; 135)[115]. Bu düzenlemelerin ardından 1807 yılında kabul edilmiş olan Fransız Usul Kanunu'ndan iktibas edilen Usul-i Muhakeme-i Hukukiye Kanunu Muvakkati, 1879 yılında yürürlüğe girdi ve Nizamname'nin bu Kanun'a aykırı olmayan hükümleri yürürlükte kaldı[116].

Osmanlı döneminde, Adliye Nezareti bünyesindeki Adliye Encümeni tarafından mahkeme kararlarının icrası ile ilgili geliştirilen içtihatların kurala dönüştürülmesiyle 1914 yılında yayımlanan 149 maddeden oluşan "*İcra Kanun-u Muvakkati"* adlı Kanun, Cumhuriyetin ilk yıllarında da kullanılmaktaydı. Bu Kanun, ilk haliyle sadece ilâmlı icra prosedürüne ilişkin hükümleri içermekteydi. Usul-i Muhakeme-i Hukukiye Kanunu Muvakkati, bu Kanun ile aynı anda yürürlükteydi. 1879 tarihli Kanun'da hukuki çareler; "*istinaf*", "*temyiz*", "*karar düzeltme*", "*yargılamanın iadesi*", gıyabi olarak verilen hükümlere karşı gidilebilen "*itiraz-ı ale-l-hüküm*" ve üçüncü kişilerin başvurabildiği "*yargılamanın iadesi*"[117] yollarından oluşmaktaydı. O dönemki hukuk düzenine göre, kanun yollarının sahip olduğu özellikler, bugünkü hukuk düzenimiz çerçevesinde anlaşıldığı gibi

---

115 Nizamnamenin transkripsiyonlu metni için bkz. **Demir, Abdullah**, İlk Usul Kanunu: Usul-ü Muhakeme-i Ticaret Nizamnamesinin Transkripsiyonu, (THD, 2008/21, s. 157-184).

116 **Yılmaz, Ejder**, Cumhuriyetimizin Yetmişbeş Yılında Hukuk Usulü Ve Muhakemeleri Kanunu'nda Ve İcra Ve İflâs Kanunu'nda Ortaya Çıkan Gelişmeler, (TBBD, 1998/3, s. 871-886), s. 871-872; **Hanağası**- HUMK'un Tarihsel Gelişimi, s. 7.

117 Bu yola ilişkin değerlendirmeler için bkz. **Budak**- Üçüncü Kişilerin Haklarının Korunması, s. 82, dn. 115, s. 87, dn. 137, s. 89-90, dn. 150.

değildi[118]. 1879 tarihli Kanun'un 189. maddesi, istinaf yoluna başvurunun mahkeme kararlarının icrasını engelleyeceğini düzenlemekteydi[119]. Temyiz yoluna başvuru ise, bugünkü düzenlemelerimize uygun bir şekilde kural olarak[120] kararın icrasını engellememekteydi.

Cebri icraya elverişli kesinleşmiş ilâmlar hakkında o dönemdeki uygulamacılar "*ilâm-ı yakin*" kavramını kullanmaktaydı[121]. İcra Kanun-u Muvakkati'ne göre, icra edilebilir bir ilâm bulunmadıkça icranın gerçekleştirilmeyeceği kuralına karşılık söz konusu Kanun'un 8. maddesinde uygun bir teminat karşılığı ilâmların "*geçici icra edilebilirliği*"ne ilişkin düzenleme getirilmişti[122]. Söz konusu Kanun'un birçok yapısal problemi-nin olması, hukuk inkılabına uyumlu yeni bir kanun ihtiyacını doğurmuştu[123].

Hukuk inkılabı sırasında, Alman cebri icra hukuku sistemi üzerinden yürütülen komisyon çalışmalarının sonucu yeterli görülmeyince İsviçre'den iktibas edilerek 4 Eylül

---

118 Söz konusu düzenlemeler hakkında ayrıntılı açıklama için bkz. **Budak, Ali Cem**, 1295 tarihli Eski Medeni Usul Kanun-u Muvakkati'nde İstinaf, (MİHBİR 15. Antalya Toplantısı, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesi İstinaf", 06-07 Ekim 2017, s. 326-365), s. 331-365.

119 1879 tarihli Kanun'un 190. maddesine göre, istinaf edilen kararın icra edilebilmesi için geçici icra edilebilirlik kararı, alacaklı tarafından, kefil gösterilmek şartıyla istinaf mahkemesinden alınabilmekteydi (**Budak**-İstinaf, s. 356).

120 1879 tarihli Kanun'un 224. maddesi, taşınmazlar ve akar hakkındaki ilâmların icrası için temyiz incelemesinin sonucunun bekleneceğini düzenlemekteydi. Ancak borçlu, kararın icra edilebilirliğini söz konusu maddedeki şartları sağlayarak durdurabilmekteydi (**Budak**-İstinaf, s. 355-356, dn. 454).

121 **(Gorbon) Ahmed Refik**, Nazarî ve Amelî İcra Kanunu Şerhi, İstanbul 1924 (1340), s. 4.

122 **Kavanin-i Cedide Külliyatı,** İcra Kanun-u Muvakkati, İstanbul 1920-1922 (1336-1338), s. 5.

123 İcra Kanun-u Muvakkati 'ne yöneltilen eleştiriler arasında: icra karar ve işlemlerine karşı başvuru yolunun öngörülmemesi, icra reisine karşı hukuki sorumluluğa başvurmanın zor ve külfetli bir yola tâbi tutulması, icranın taliki hükümlerine yer verilmemesi, iptal davasının bulunmaması, hacze iştirak için bir yol öngörülmemesi ve en önemlisi ilâmın yerine getirilmemesi durumunda hapis ile tazyik yolunun benimsenmiş olması yer almaktaydı (**Ansay**, s. 4-5).

1929 tarihinde 1424 sayılı mülga İcra ve İflas Kanunu yürürlüğe girdi[124]. 1424 sayılı mülga İcra ve İflas Kanunu hükümleri incelendiğinde ise, ilâmların icrasının durdurulmasını sağlayacak bir düzenleme bulunmamaktaydı. Ancak 18 Haziran 1927 tarihinde kabul edilen 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 443. maddesi[125] hükmü, icranın durdurulmasına imkân sağlamaktaydı. Dolayısıyla icranın durdurulması 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 443. maddesindeki prosedüre göre gerçekleştirilebilmekteydi. 1424 sayılı Kanun da oldukça yetersiz bulunarak bazı hususlarda eleştirilmişti[126].

1424 sayılı Kanun'un hükümlerinin yetersiz kalması ve uygulamada problemlerle karşılaşılması üzerine, 9 Haziran 1932 tarihinde 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu kanunlaştı ve 4 Eylül 1932'de yürürlüğe girdi[127]. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi ile Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 443. maddesi hükmünde bir icranın durdurulması prosedürü düzenlenmiş ve iki hüküm uyumlu bir biçimde varlığını küçük değişiklerle 2004 yılına kadar sürdürmüştür. 26 Eylül 2004 tarihinde 5236 sayılı Kanun

---

124 **Bozkurt**, s. 207; **Ansay**, s. 8; **Umar, Bilge**, İcra ve İflâs Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi, İzmir 1973, s. 138; **Üstündağ, Saim**, İcra ve İflâs Kanunu'nun Dünü ve Bugünü, İstanbul 1990, s. 5. Mehaz kanun İsviçre'de 1889 yılında kabul edilmiş ve İsviçre doktrininde eleştirilmiştir (**Ansay**, s. 8).

125 "*Temyiz-i dava icrayı tehir etmez. Ancak müsteda-ı indeltemyiz haksız çıktığı takdirde mahkumunbihi eda ve teslim edeceğine dair kefalet-i kaviye göstermek veyahut mahkumunbihe olan nakit ve eşyayı bir mevki-i resmiye depozito etmek veya hasmı tarafından emval ve emlakı haczedilmiş olmak şartıyla Mahkeme-i Temyiz talep üzerine müstecalen icranın tehirine karar verebilir. Müstedi Devlet veya müzaheret-i adliyeye nail olupta davanın ve hükmün mahiyetine ve ahvali saireye nazaran icranın tehiri icap ediyorsa bilâ teminat icranın tehirine karar verilebilir. Nafaka hükümleri müstesnadır. Gayrimenkule ve buna mütaallik aynı haklara ve aile ve şahsın hukukuna mütedair hükümler katiyet kesbetmedikçe icra olunamaz.*" (1086 sayılı HUMK 443. maddesi).

126 **Ansay**, s. 9; **Umar**-Tarih, s. 139. 1424 sayılı Kanun'a yönelik eleştirilerin detayı için bkz. **Umar**-Tarih, s. 139-141; **Ansay**, s. 8-13; **Üstündağ**-İİK'nun Dünü Bugünü, s. 15-21.

127 **Umar**-Tarih, s 142.

ile kanun yollarına ilişkin yapılan kapsamlı değişiklikler esnasında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 443. maddesi kaldırılmıştır. Ancak Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na kaldırılan 443. maddesi ile aynı doğrultuda 426/J. ile 433. maddeler eklenmiş, kanun yollarına başvurunun hükmün icrasını durdurmayacağı kuralı istinafa ilişkin yapılan değişikliklerde de varlığını sürdürmüştür. Söz konusu yeni maddelerde İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine atıf yapılmıştır. Daha sonra kabul edilen 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 350. ve 367. maddeleri ile Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'ndaki derhal icra edilebilirlik esası varlığını sürdürmektedir.

İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesini inceleyecek olursak, ilk haliyle hemen hemen Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 443. maddesi ile aynıdır. Ancak söz konusu madde, günümüze kadar üç adet değişikliğe uğramıştır. İlk olarak, 11 Temmuz 1940 tarihinde 3890 sayılı Kanun ile madde üzerinde meydana gelen değişiklikler, gösterilebilecek teminat çeşitlerinin açıkça sayılmasını[128] ve mühletin zorunluluk halinde uzatılmasını içermektedir.

İkinci olarak, 6 Mart 1965 tarihinde 538 sayılı Kanun ile düzenlemenin metninde meydana gelen değişiklikler, temyiz incelemesi sonucunda hüküm bozulursa teminatın durumu hakkında kesin olarak karar verilmesini, hükmün onanması halinde de teminattan alacağın karşılanmasını ve teminat üzerinde alacaklının rüçhan hakkının olduğunu içermektedir.

1965 yılında İcra ve İflas Kanunu'nda yapılan kapsamlı değişiklikleri içeren 538 sayılı Kanun'un taslak halinde, icranın durdurulması kararını verme yetkisinin icra mahkemesine verilmesi öngörülmekteydi. Bu düzenleme ile kanun yolundaki iş yükünün

---

128 Bunun nedeni, kanun yoluna gereksiz başvuru yapılarak icranın durdurulmasının önüne geçilmesidir. Detaylı açıklamaların yer aldığı Adliye Encümeni mazbatası için bkz. https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c013/tbmm06013071ss0208.pdf, (E.T. 02.05.2020).

azaltılması, mühletin tayininde ve icranın durdurulması kararının verilmesinde kolaylık sağlanması amaçlanmaktaydı. Ancak bu düzenleme, Adalet Komisyonu'nca, icranın durdurulması kararının ilk derece mahkemesi kararının değerlendirilmesini gerektirdiği, teminat suretiyle icranın durdurulmasında sakıncaların bulunduğu ve ilk derece mahkemesi kararının ancak üst mahkemece incelenebileceği gibi gerekçeler ileri sürülerek reddedilmiştir[129]. Kanaatimizce de icranın durdurulması kararının kanun yolu mahkemesince verilmesi isabetli bir tutumdur[130].

Son olarak 2 Mart 2005 tarihinde ise, 5311 sayılı Kanun ile söz konusu maddede, istinaf kanun yolunun kabul edilmesiyle birtakım değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler arasında daha önce icra memuru tarafından verileceği düzenlenen mühletin icra müdürü tarafından verileceği yer almaktadır. Bunun yanı sıra icranın durdurulması kararının "*telgrafla*" bildirileceği şeklindeki düzenleme, kararın "*en uygun vasıta*" ile bildirileceği şeklinde değiştirilmiştir.

Çalışmanın konusunu teşkil eden düzenlemenin günümüzde çalışmaları süren yeni kanun değişikliği ile bugünkü icra edilebilirlik sisteminden farklı bir şekle bürünebileceği savunulmaktadır. Kanun yoluna başvuru halinde hükmün icrasının durmayacağına ilişkin kuralın, yeni kanun çalışmaları sonucunda, temyize başvurunun hükmün icrasını engellemeyeceği şeklinde olması önerilmektedir[131]. Dolayısıyla yeni düzenlemede, istinaf kanun yoluna başvurunun hükmün icrasını engelleyeceği kuralının benimsenmesi

---

129 Bu konuda bkz. 2004 Sayılı İcra Ve İflâs Kanununun Bâzı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Ve Bu Kanuna Bâzı Madde Ve Fıkralar Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı Ve Adalet Komisyonu Raporu (1/280), Dönemi: 1, Sıra Sayısı 461, s. 38: **https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/MM__/d01/c029/mm__01029078ss0461.pdf**, (E.T. 08.08.2020).

130 **Hanecioğlu**, s. 48-54; **Kulaksız**, s. 92-93.

131 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 339.

gündeme gelecektir. Kanaatimizce bu şekilde yapılması muhtemel bir değişiklik, esasında istinaf incelemesinin niteliğine de uygun olacaktır. Çünkü istinaf incelemesiyle birlikte verilmesi muhtemel kararlardan birisi, ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılıp yeniden karar verilmesidir. İstinaf incelemesi sonucu ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılması kararı ile temyiz sonucunda verilen bozma kararı etki itibarıyla birbirlerinde farklıdır. Temyizde verilebilen bozma kararı sonrasında, istinafta verilen ilk derece mahkemesinin kararının kaldırması kararı sonrasında olduğu gibi, inceleme konusu kararın yerini alan bir karar verilmemektedir. Dolayısıyla istinafta ilk derece mahkemesi kararının kaldırılması ihtimali kararın icrasını engellemelidir. Bu bakımdan istinaf incelemesi sonucuna kadar hükmün icra edilememesinin isabetli olacağını düşünmekteyiz.

II. İCRANIN DURDURULMASININ AMACI

Hukukumuzda sadece temyiz kanun yolunun bulunduğu dönemde de, bugün olduğu gibi, hükmün icrasının kesinleşmeye bağlı olmaması kuralı geçerliydi. İstinaf kanun yolunun hukukumuza girmesiyle birlikte, istinaf kanun yoluna başvurunun da hükmün icrasını durdurmayacağı kabul edilmiştir. Bu kabulün nedeni, doktrinde şöyle ifade edilmiştir: "*Temyiz başvurusu bir kararın icrasını engellememekteyken derece olarak Yargıtay'ın hiyerarşi olarak altındaki bölge adliye mahkemelerine yapılacak başvurunun da kararın icrasını engellememesi gerekir*"[132]. Bu sebeple hukukumuzda kural olarak kararların kesinleşmeden icra edilebilir olması, istinaf ve temyiz kanun yoluna hâkimdir.

Kanun yollarına başvurunun mahkeme kararlarının icrasını engellememesi kuralı,

---

132 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 860; **Konuralp, H.**- Bölge Adliye Mahkemelerinde Usul, s. 254.

bu kararların icrasındaki gecikmenin doğuracağı sakıncaların önlenmesi amacını taşımaktadır[133]. Bu bakımdan kesinleşmemiş bir kararın ilâmlı icraya konu olabilmesi hukuki himayenin sağlanmasına yönelik bir boyutu ifade etmektedir. Ancak buradaki hukuki himaye geçici niteliktedir. Çünkü icra edilmiş ancak kesinleşmemiş karara karşı kanun yoluna başvurulup kararın hatalı olduğu anlaşılırsa, icranın iadesi kurumu (İİK m. 40) işlerlik kazanabilecektir[134].

Doktrinde genellikle icra hukukunun amacına ilişkin değerlendirmeler yargılama hukukunun amacına ilişkin olarak yapıldığı kadar yoğun değildir[135]. Doktrinde hâkim görüşe göre, icra hukukunun amacı, yargılamanın amacı ile ortaktır[136]. Bu görüşe göre, icra hukukunun amacı, sübjektif hakların gerçekleştirilmesi olup icra hukuku, cebri icra aracılığıyla haklar gerçekleştirilirken alacaklı ile borçlunun menfaatlerini dengelemeyi de gözetir[137]. Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse, icra hukukunun öne çıkan amacı, hu-

---

133 **Konuralp, H.**- Bölge Adliye Mahkemelerinde Usul, s. 254.

134 **Erişir**, s. 101-102; **Çiftçi, P.**, s. 342.

135 **Çiftçi, P.**, s. 43.

136 **Özekes, Muhammet**, İcra Hukukunda Temel Haklar Ve İlkeler, Ankara 2009, s. 35; **Çiftçi, P.**, s.46; **Yıldırım, M. Kamil**, İcra Hukukunun Anayasa ile İlişkisi ve Ölçülülük İlkesi, (MÜHF-HAD, 1989/4/1-3, s. 98 vd.), s. 99-100.

137 **Arslan, Aziz Serkan**, İcra Takip İşlemleri Etkileri ve Hukuka Aykırılığın Sonuçları, Ankara 2018, s. 41; **Boran Güneysu, Nilüfer**, İcra Hukukunda Aşkın Haciz, (GÜHFD, 2016/20/4, s. 25-60), s. 31-32; **Özekes**-İcra Hukukunda İlkeler, s. 35-37; **Çiftçi, P.,** s. 41-43; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 33; **Aslan, Kudret**, Hacizde Sıra (Tertip) (Order Of Attachment), (AÜHFD, 2005/54/2, s. 269-318), s. 273; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes,** s. 12-13; **Berkin**-İcra Hukuku Rehberi, s. 15-24; **Üstündağ**-İcra, s. 3-4; **Üstündağ**-İİK'nın Dünü ve Bugünü, s. 123; **Ansay**, s. 2; **Belgesay, M. Reşit**, İcra İflâs Kanunu Değişen Maddeler Şerhi, İstanbul 1966, s. 9-10; **Umar** -Tarih, s. 36. Diğer bir görüşe göre ise, icra hukuku ile yargılama hukuku birbirinden bağımsızdır (**Üstündağ**-İcra, s. 3). İcra organlarının şekli esaslarla işlemlerini gerçekleştirmesi ve yargılama faaliyeti gösterememesi gibi gerekçelerle bu iki hukuk dalının amaçlarının da farklı olduğu ileri sürülmektedir (**Karslı**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 11-13; **Karslı**-Temyiz, s. 11-12). Bu görüşe göre, icra hukukunun amacı, kanunilik ilkesi çerçevesinde takibi bir an önce sonuçlandırmak ve şekli gerçek gereği hakkı sahibine ulaştırmaktır (**Karslı-** İcra ve İflâs Hukuku, s. 9).

kuki barışın korunması için alacaklının ve borçlunun menfaatlerini kanunun çizdiği sınırlar çerçevesinde dengeleyerek sübjektif hakların gerçekleştirilmesini sağlamaktır. İcra takibi yapan alacaklının ulaşmak istediği amaç, takibe konu şeyi, en çabuk şekilde elde etmektir[138]. Dolayısıyla cebri icra prosedüründe alacaklı ile borçlunun menfaatleri çatışma halindedir. Bu çatışma, icra hukukunda menfaatlerin dengelenmesi yükümlülüğünü doğurur[139]. Bu yükümlülük iki tarafın menfaatlerini mutlak şekilde eşitlemek değildir. Alacaklı ile borçlunun menfaat çatışmasının olduğu yerde korunmaya değer olan menfaati hassas bir şekilde dengelemektir[140]. Bundan hareketle, hukukumuzdaki kanun yoluna başvurunun hükmün icrasını engellememesi kuralı alacaklının menfaatinedir. Bu menfaat, kesinleşmeden icra edilen kararın İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesindeki icrasının durdurulabilmesi imkânının borçluya tanınmasıyla dengelenmiştir[141]. Bu, icra prosedüründe menfaat dengesinin gözetilmesinin sonucudur[142].

Kanun yoluna başvuru hükmün icrasını engelleyecek olursa, borçlu, icrayı geciktirmek için kanun yoluna başvurmaya yönelebilir. Dolayısıyla bu kural ile işaret edilen ihtimalin önüne geçilmesi ve kanun yolu mahkemelerinin iş yükünün artmasının önlenmesi amaçlanmaktadır[143]. Bununla birlikte, kesinleşmemiş bir kararda mevcut olabilecek

---

138 **Aslan K.**-Hacizde Sıra, s. 273; **Özekes**-İcra Hukukunda İlkeler, s. 37; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes,** s. 12-23; **Umar**-Tarih, s. 191; **Berkin**-İcra Hukuku Rehberi, s. 12. Buradaki alacak kavramının içerisine ilâmlı icra takibinin konusunu teşkil edebilen her türlü alacak çeşidi girmektedir.

139 **Çiftçi, P.**, s. 8-9; **Özekes**-İcra Hukukunda İlkeler, s. 37.

140 **Köle, Mehmet**, İlâmlı İcra Takibinde İcra Mahkemesi Tarafından İcranın Geri Bırakılması, İstanbul 2020, s. 19; **Çiftçi, P.**, s. 40-41; **Erişir**, s. 129.

141 **Akkan, Mine**, Bir İşin Yapılması veya Yapılmamasına İlişkin İlâmların İcrası (İİK m. 30, m. 343), İstanbul 2020, s. 144; **Çiftçi, P.**, s. 342.

142 **Mardin**, s. 116; **Çiftçi, P**., 221-222, 342; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 782; **Kulaksız**, s. 71; **Özekes**- İcra Hukukunda İlkeler, s. 37; **Üstündağ**-İcra, s. 354.

143 **Üstündağ**-İcra, s. 354; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3280; **Karslı**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 400. Nitekim İtalya'da, mahkeme kararlarının icranın durdurmasına karar verilmediği sürece derhal icra edilebilir olduğunun kabulü, kanun yollarına başvuruların fazla olması ve mahkemelerin ağır iş yükünün olması nedenine dayanmaktadır.

hatalar nedeniyle ve borçluyu koruma düşüncesiyle, borçluya belirli şartlar dâhilinde icrayı durdurabilme imkânı tanınmıştır[144].

Mahkemelerin verdiği icranın durdurulmasına konu olabilecek kararlarda, bir yandan yargı işlevinin gerçekleştirilmesi sonucu ulaşılmış bir karar bulunmaktadır. Diğer yandan ise, bu karar denetimden geçmemiştir ve kesinleşmemiştir. Dolayısıyla hatalar içerebilir. Hukuk düzeni bu noktada, alacaklının menfaatine olan mahkeme kararına önem atfetmiştir. Bu, aynı zamanda mahkeme kararlarının doğruluğuna duyulan güvenin de yansımasıdır. Ancak borçlunun menfaatini de icranın durdurulabilmesi olanağını sağlayarak dengelemiştir. Mahkeme kararının icrasının durdurulmasında menfaati bulunan borçlunun ayrıca teminat yüküne de katlanması gerekmektedir[145]. İcranın durdurulması kararı alınabilmesi zaman alabilmektedir. Bu nedenle, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesindeki şartların sağlanması suretiyle icra dairesinin verebileceği mühletle icranın durdurulabileceği düzenlenmiştir. Bu mühletin verilmesindeki amaç, borçlunun malvarlığının, icranın durdurulması kararının getirilebileceği makûl bir süreye kadar, hukuka uygun olmayan bir kararla tehdit edilmesinin önüne geçilmesidir. Teminat bu noktada alacaklının ve borçlunun menfaatine bir işlev görmektedir[146].

Geçici hukuki himaye tedbirlerinde gecikmesinde tehlike olan bir durumun engellenmesi ya da durdurulması amacı bulunmaktadır[147]. Etkin hukuki himayenin varlığından söz edebilmek için uyuşmazlığın her iki tarafına birden hitap eden dengeli bir hukuki

---

Derhal icra edilebilirlik İtalya'da 1990 yılında meydana gelen değişikliklerle kabul edilmiştir (**Özbek**- İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 341).

144 **Erişir**, s. 291; **Üstündağ**-İcra, s. 354; **Kulaksız**, s. 81.

145 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 746; **Özkaya Ferendeci**, s. 12; **Çiftçi, P.**, s. 342.

146 **Çiftçi, P.**, s. 342.

147 **Erişir**, s. 5; **Konuralp, Cengiz S.**, İcra ve İflâs Hukukunda İhtiyati Tedbirler, İstanbul 2013, s. 47-48.

himayenin sağlanması gerekmektedir[148]. Elbette hukuki himayenin sağlanabilmesi, adil yargılamanın tüm unsurlarının bulunduğu[149] bir yargılamanın varlığını gerektirir. Nitekim bu şartlar, hukuki himayenin etkinliği için gerekli unsurlardır. Geçici hukuki himaye tedbirleri, etkin hukuki korumanın sağlanması için bir araç[150] ve tamamlayıcıdır[151]. Kesin hukuki himayenin sağlanmasına kadar geçici hukuki himaye tedbirleri o işlevi görmektedir[152]. İleride daha ayrıntılı bir biçimde açıklanacağı üzere icranın durdurulması kurumu icra hukukuna özgü bir geçici hukuki himaye tedbiridir[153]. Dolayısıyla icranın durdurulması kurumu, hukuki himayeyi sağlamaya yönelik bir işlev görmektedir.

Bunun yanı sıra, icranın durdurulması, kanun yolu incelemesi süresince dava konusunu güvence altına almak amacını taşımaz[154]. İcranın durdurulmasında öncelikli amaç, borçlunun malvarlığının mahkemenin verdiği hukuka uygun olmayan bir kararla ve cebri icra aracılığıyla tehdit edilmesini önlemektir[155]. Ancak bu durdurmanın alacaklının alacağına zarar vermesini önlemek için de teminat gösterilmesi şartı aranmıştır.

---

148 **Erişir,** s. 46. Etkin hukuki himayeye ilişkin detaylı açıklamalar için bkz. **Akkan, Mine,** Medeni Usul Hukukunda Etkin Hukuki Koruma, (MİHDER, 2007/3/6, s. 29-68), s. 63.

149 Adil yargılamanın unsurlarını: kanuni, bağımsız ve tarafsız mahkemeler, makûl sürede yargılama, aleni yargılama ve hakkaniyete uygun yargılama teşkil eder [**Tanrıver**-Usul, s. 391-405; **Tanrıver, Süha**, Hukuk Yargısı (Medenî Yargı) Bağlamında Adil Yargılanma Hakkı, (TBBD, 2004/53, s. 191-215), s. 193]. Hukuki dinlenilme hakkı, adil yargılama hakkının hakkaniyete uygun yargılama unsurunun bir parçasıdır (**Tanrıver**-Usul, s. 380; **Tanrıver**-Adil Yargılanma Hakkı, s. 192).

150 **Erişir**, s. 58; **Konuralp, C.**, s. 46; **Akkan**-Etkin Hukuki Koruma, s. 59.

151 **Erişir,** s. 87; **Özekes**-İhtiyati Haciz, s. 38; **Arslan, Ramazan**, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Geçici Hukuki Korumalar Konusunda Getirdiği Yenilikler, (BD, 2013/24/Özel Sayı, Bankacılık Uygulamasında Güncel Hukuki Sorunlar, s. 7-27), s. 7; **Tunç Yücel**- Tahkimde İhtiyati Tedbir, s. 25.

152 **Erişir,** s. 58; **Konuralp, C.**, s. 47.

153 İcranın durdurulması kararının hukuki niteliğine ilişkin bkz. aşa. §2, IV.

154 İcranın durdurulmasının dava konusunu güvence altına almayı amaçlayan geçici hukuki himaye tedbiri olduğu yönünde bkz. **Tuncer Kazancı**-İhtiyati Tedbir, s. 94-95.

155 **Akkan**-İİK m. 30, s. 146; **Erişir**, s. 291.

III. İCRANIN DURDURULMASININ UYGULAMA ALANI

İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin düzenlemesi lafız itibarıyla olağan kanun yolu teşkil eden istinaf ve temyiz kanun yollarına ilişkindir. Ancak kanun koyucu bazı düzenlemelerde, icranın durdurulmasını ayrıca hükme bağlamıştır (karş. HMK m. 381; HMK m. 99; İİK m. 164, II, III). Bu bakımdan icranın durdurulmasına imkân tanınan tüm hallerde İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesindeki hükmün uygulanmasının gerekip gerekmediği tartışmaya değerdir. Bu başlık altında İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin istinaf ve temyiz kanun yolları dışındaki uygulanabilirliğine değinmekteyiz.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun kanun yolları kısmında yer alan ancak aktarıcı etki ve erteleyici etkinin bulunmaması nedeniyle olağan kanun yolu teşkil etmeyen yargılamanın iadesi yolunda, icranın durdurulması ayrıca düzenlenmiştir[156] (HMK m. 381). Bir karara karşı yargılamanın iadesi yoluna başvurulması, hükmün icrasını durdurmaz. Bununla birlikte, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 381. maddesi uyarınca "... *dava veya hükmün niteliğine ve diğer hâllere göre talep üzerine icranın durdurulmasına ihtiyaç duyulursa, yargılamanın iadesi talebinde bulunan kimseden teminat alınmak şartıyla iade talebini inceleyen mahkemece icranın durdurulması kararı verilebilir. Yargılamanın iadesi sebebi bir mahkeme kararına dayanıyorsa bu takdirde teminat istenmez.*". Kanaatimizce bu düzenlemenin üzerinde durulması gerekmektedir.

Doktrinde yargılamanın iadesine konu edilen bir karar, ilâmlı icra yolu ile icra edilir ve yargılamanın iadesi davası sonunda farklı bir karar verilirse, bu kararın eski hale iade olması için icranın iadesinin düzenlendiği İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesinin kıyasen uygulanabileceği ifade edilmiştir[157]. İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesi lafzen

---

156 Yargılamanın iadesine ilişkin değerlendirmeler için bkz. yuk. §1, II.

157 **Akkaya**-İcranın İadesi, s. 694-696; **Kuru**-Usul, s. 565; **Berksoy,** s. 1861; **Çelik,**

sadece istinaf ve temyiz kanun yollarını kapsamaktadır. Aynı çözüm tarzı, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi bakımından da tartışılmalıdır. Yargılamanın iadesi davası esnasında, bu davaya konu kesinleşmiş hükmün icrası gerçekleştirilmek istenirse ya da daha önce başlatılmış olan icra prosedürüne devam edilirse, borçlu, ya önce söz konusu kararın icrasını gerçekleştiren icra dairesinden mühlet ve devamında mahkemeden icranın durdurulmasını talep edebilir ya da mühlet istemeksizin sadece yargılamanın iadesi davasının görüldüğü mahkemeye icranın durdurulması için başvuruda bulunabilir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 381. maddesinin içeriğine bakıldığında bu husus hakkında hangi ihtimalin geçerli olacağı hususunda bir açıklık bulunmamaktadır.

Yargılamanın iadesi davasında verilebilecek icranın durdurulması kararının hukuki niteliğine değinecek olursak doktrinde bu kararın ihtiyati tedbir biçiminde verilebileceği ifade edilmiştir. Bu görüş kabul edilirse, bu karar, yargılamanın iadesi davasından önce de alınabilecektir[158]. Bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre ise, buradaki icranın durdurulması kararı yargılamanın iadesi kurumunda düzenlenmiş cebri icraya ilişkin geçici hukuki himaye tedbiridir[159]. Çünkü kanaatimizce İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin hukuki niteliğine ilişkin bölümde ayrıntılı olarak açıklayacağımız üzere[160], özellikle ilâmlı icrada, icra takibine müdahale edebilmek ancak kanun tarafından açıkça öngörülmüşse mümkündür[161]. İlâmlı icraya müdahale için kanunda özel bir geçici hukuki

---

Yasin, İcranın İadesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2018, s. 139. Bir başka görüşe göre ise, söz konusu icranın eski hale getirilmesi, duruma göre, sebepsiz zenginleşme veya haksız fiil hükümlerine dayanarak gerçekleştirilmelidir. Görüşlere ilişkin ayrıntı için bkz. **Arslan, R.**-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 171-173; **Önen**- Yargılama Hukuku, s. 347.

158 **Arslan, R.**-Yargılamanın Yenilenmesi, s. 159-160; **Namlı**-Yargılamanın Yenilenmesi**,** s. 444.

159 **Erişir**, s. 295.

160 Bu konuda açıklamalar için bkz. aşa. §2, IV.

161 **Konuralp, C.**, s. 37-38; **Okur, Mustafa**, Adli Teminat, Ankara 2011, s. 321; **Berkin**- İcra Hukuku Rehberi, s. 129; **Erişir**, s. 287, dn. 403; **Üstündağ, Saim**, İhtiyati Tedbirler [Geçici Hukuki Himaye (Koruma) Tedbirleri], İstanbul 1981, s. 7-8, dn.

himaye tedbiri düzenlenmişse, genel hükümlerde yer alan ihtiyati tedbir hükümleri işletilerek icraya müdahale edilemeyecektir[162].

Söz konusu sorun ile ilgili yargılamanın iadesi davasında, mahkemeden icranın durdurulması kararı alınmasından önce, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin uygulanabilirliği tartışılabilir[163]. Bu durumda Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 381. maddesinde kıyasen uygulamayı gerektiren bir boşluğun var olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir. Öncelikle Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 381. maddesi uyarınca, somut duruma göre, teminatlı veya teminatsız olarak, yargılamanın iadesi davasında icranın durdurulması için geçici hukuki himaye tedbiri niteliğinde icranın durdurulması kararı alınabilmektedir. Söz konusu düzenlemede "*dava veya hükmün niteliğine ve diğer hallere göre … verilebilir*" denilerek hâkime takdir yetkisi tanınmıştır[164]. Hâkime takdir yetkisinin tanındığı durumlarda kural içi boşluk söz konusudur[165]. Hâkim takdir yetkisini kullanırken hukuka ve hakkaniyete göre karar vermesi gerekir (TMK m. 4). Kural içi boşluklar gerçek anlamda boşluk olarak değerlendirilmez. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 381. maddesinde icranın durdurulmasının sağlanabilmesi için hâkimin, şartların sağlandığı ve hukuki sonucun meydana gelmesi gerektiği konusunda takdir yetkisi bulunmaktadır. Dolayısıyla bunun çerçevesi, hukuka ve hakkaniyete göre hâkim tarafından belirlenecektir. İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinde mühlet, icra dairesinden talep edilebilmektedir.

1b.

162 **Üstündağ**-İhtiyati Tedbirler, s. 7-8.

163 Postacıoğlu, yargılamanın iadesi sebebinin ilâma dayanması halinde uygulamada icra dairesinin mühlet verebileceğini ifade etmiştir (**Postacıoğlu**-İcra, s. 641, 653).

164 Takdir yetkisinin tanınmasının kuralın yazılış biçiminden anlaşılabileceği ile ilgili açıklamalar için bkz. **Gözler, Kemal**, Hukuka Giriş, 16. B., Bursa 2019, s. 408; **Edis, Seyfullah**, Medenî Hukukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri, 6. B., Ankara 1997, s. 211; **Antalya, Gökhan/Topuz, Murat**, Medeni Hukuk, C. I, 3. B., Ankara 2019, s. 441-442; **Oğuzman, M. Kemal/Barlas, Nami**, Medeni Hukuk, 23. B., İstanbul 2017, s. 92-93.

165 **Edis**, s. 132, 199; **Antalya/Topuz**, s. 435; **Oğuzman/Barlas**, s. 93.

Bunun yanı sıra icra dairesinin yetkisi bağıl yetkidir[166]. Yargılamanın iadesi davasında icrası durdurulacak olan karar, şekli anlamda kesin hüküm teşkil etmektedir. Bu noktada hâkim, teminatın miktarını, somut olayın özelliklerine göre, fazla takdir edebilecek ve teminatın türünün güvenceli olmasını isteyebilecektir. Dolayısıyla hâkim, her iki tarafın menfaatini ve somut olayın özelliklerini gözeterek kuralın uygulanma esaslarını takdir yetkisinin sınırları çerçevesinde değerlendirecektir.

Bir diğer husus ise, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 99. maddesinde yer almaktadır. Yargılamaya ilişkin bazı usul işlemleri belirli hak düşürücü sürelere tâbi tutulmuştur. Taraflara yönelik sürelerin bazı durumlarda bu şekilde kesin olması, yargılamanın usul ekonomisi ilkesine uygun bir şekilde sonuçlanmasını ve usul işlemlerinin zamanında yapılmasını sağlamak içindir[167]. Ancak bazı durumlarda bu sürelerin çok katı bir şekilde uygulanmaması gerekir. Bu sebeple kanun koyucu, eski hale getirme imkânını bu süreleri kaçıran tarafa tanımıştır[168]. Eski hale getirmenin başvuru yolları arasındaki yerini değerlendirirsek olağan bir kanun yolu değildir. Çünkü ilk olarak, eski hale getirmenin konusu, taraflarca süresi içinde yapılmamış olan usulî işlemlerdir[169]. Kanun yoluna başvurunun konusunu ise, kural olarak nihai kararlar oluşturmaktadır. İkinci olarak, eski hale getirme talebine konu süresinde yapılamamış işlem, süresinde yapıldığında hangi mahkemede incelenecekse o mahkemeye yöneltilir. Bu talebin incelemesini de o mahkeme gerçekleştirir. Dolayısıyla eski hale getirmenin aktarıcı etkisi bulunmamaktadır. Üçüncü

---

166 Bu mühlet verme işlemi bağıl yetki olduğuna ilişkin bkz. aşa. § 8, II.

167 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar/Hanağası**-Usul Hukuku, s. 178; **Taş Korkmaz, Hülya**, Hukuk Muhakemeleri Kanununa Göre Eski Hale Getirme, (İKÜHFD, 2016//15/2, s. 635-679), s. 636; **Tercan**, s. 84.

168 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 474; **Taş Korkmaz**, s. 638; **Tercan**, s. 58-59.

169 **Taş Korkmaz**, s. 638-641; **Tercan**, s. 85-87.

olarak, eski hale getirme talebi, kanun yollarına başvurunun erteleyici etkisini de meydana getirmemektedir (HMK m. 99, I). Dördüncü olarak, eski hale getirmede süresinde yapılmamış işlemi yapma imkânının tarafa sağlanması amacı bulunurken, kanun yollarında kararların doğruluğunun sağlanması ve ülke genelinde hukukun uygulama birliğinin sağlanması amacı bulunmaktadır[170]. Bu bağlamda eski hale getirmenin bir hukuki çare olduğu kabul edilmektedir[171].

İlâmlı icra bakımından bizim ilgilendiğimiz husus, eski hale getirme talebini doğurabilen bir sebeple kanun yoluna başvuru süresinin kaçırılması ve kararın kesinleşmesidir. Böyle bir durumda, eski hale getirme talebinin kanun yolu mahkemesine yönelmesi gerekmektedir (HMK m. 98, II). Eski hale getirme talebi, bu aşamada haklı görülürse kanun yolu incelemesine geçilmektedir[172]. Kanun koyucu, eski hale getirme talebinin kararın icrasını engellemeyeceğini, ancak mahkemenin duruma göre teminatlı veya teminatsız olarak icranın durdurulmasına karar verebileceğini düzenlemiştir (HMK m. 99). Bu halde icranın durdurulması kararı, talep üzerine verilebilmektedir[173]. Buradaki icranın durdurulması ile İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesindeki icranın durdurulması imkânı prosedürleri farklı iki geçici hukuki himaye tedbirini ifade etmektedir[174]. Çünkü eski hale getirme talebi, bir sebeple kanun yoluna başvurunun süresinde yapılmamış olmasına da-

---

170 **Tercan**, s. 57-59.

171 **Taş Korkmaz**, s. 637; **Tercan**, s. 56-61.

172 Eski hale getirme talebinin haklı görülebilmesi için tarafın katılma yoluyla kanun yoluna başvurma imkânının da bulunmaması gerekir (**Budak/Karaaslan**, s. 134-135; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 478; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 178, 180-181; **Taş Korkmaz**, s. 649; **Tanrıver**-Usul, s. 452; **Tercan**, s. 238; **Üstündağ**- Yargılama Hukuku, **s.** 443). Aksi yönde bkz. **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2222; **Akkaya**-İstinaf, s. 162.

173 **Taş Korkmaz**, s. 664; **Tercan**, s. 276.

174 Geçici hukuki himaye tedbirine benzer bir durum olduğu şeklinde hukuki niteleme için bkz. **Yılmaz**-HMK Şerhi, s. 1532.

yanmaktadır. Bu noktada icrasının durdurulmasına karar verilecek olan şekli anlamda kesin hükümdür[175]. Bu talebin kabulü halinde, şekli anlamdaki kesinlik ortadan kalkmaktadır[176]. Bunun yanı sıra, kanun yoluna başvuru süresinin kaçırılmasına neden olan sebebe dayalı eski hale getirme talebi, kanun yolu mahkemesine yönelecektir. Kanun yolu mahkemesinin bu talebi, iş yükü gibi sebeplerle hızlı bir şekilde incelemesi zordur. Bu noktada eski hale getirmede icranın durdurulması için İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin uygulanmasının gerekliliği tartışılabilecektir. Eski hale getirme talebiyle icranın durdurulmasının düzenlendiği Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 99. maddesinde hukuk boşluğu bulunmamaktadır. Bu hükmün düzenlenme biçimi incelendiğinde *"…. talebi haklı görürse … verebilir*" şeklinde kural içi boşluğun söz konusu olduğu görülecektir. Dolayısıyla bu hükmün uygulanmasında hâkimin takdir yetkisi ön plandadır. Bir başka ifade ile kanun koyucu bu hükümde, icranın durdurulmasının şartlarını ve sonucun meydana gelmesini hâkimin takdirine bırakmıştır. Dolayısıyla kanaatimizce, böyle bir durumda İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin uygulanması gerekmemektedir. Hâkim, hukuka ve hakkaniyete göre icranın durdurulması hususunu değerlendirecektir.

İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin uygulanabilmesi açısından geçmişte tartışma doğuran bir husus ise, iflâs kararına karşı kanun yollarına başvurulması noktasındadır. Doktrinde bir görüşe göre, iflâs kararının verilmesi sonucu bu karara karşı kanun yollarına başvurulması, iflâs kararının sonuçlarının doğmasını engellemez. Ancak kanun yolu mahkemesinden icranın durdurulması kararı alınabilir[177]. Bu karar, malların defteri-

---

175 Bu durumda yargılamanın ertelenmesi söz konusu olmayıp icranın durdurulması söz konusu olabilir (**Tercan**, s. 275-276; **Taş Korkmaz**, s. 663).

176 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 483; **Tercan**, s. 277.

177 **Erişir**, s. 297-298; Ansay'ın belirttiği bu görüş, İcra ve İflas Kanunu'nun 164. maddesinin 538 sayılı Kanun ile değişikliğe uğramasından önceki döneme ilişkin bir görüştür. Görüşe ilişkin bkz. **Ansay**, s. 207.

nin tutulmasını engellemez. Doktrinde bugün hâkim olan diğer görüşe göre ise, iflâs kararına karşı kanun yollarına başvurulması kararın sonuçlarının meydana gelmesini engellemez. Bu sonuçlar, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi çerçevesinde icranın durdurulması kararı alınarak da engellenemez[178]. İcra ve İflas Kanunu'nun 164. maddesinin lafzında meydana gelen değişikliklerin sonucunda iflâs kararının kanun yolu incelemesi esnasında icranın durdurulması kararı alınamayacağı kabul edilmektedir[179].

İcranın durdurulması prosedürü cebri icraya elverişli ilâmların varlığı halinde söz konusu olabilmektedir. İlâmsız icra takibinde de icranın durdurulmasının söz konusu olduğu bir durum bulunmaktadır. Öncelikle belirtmek gerekir ki borçtan kurtulma davası açılması halinde, kanunda açık bir düzenleme yer almamakla birlikte uygulamada takip, dava sonuçlanıncaya kadar durmaktadır[180]. Böylece borçtan kurtulma davasının reddi kararı sonucunda ilâmsız takibe devam edilecektir. Ancak İcra ve İflas Kanunu'nun 69. maddesinin dördüncü fıkrasına göre, borçtan kurtulma davasının reddi hakkındaki karara karşı borçlu tarafından kanun yoluna başvurulması halinde İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi hükümlerine göre, borçlu, mühlet isteyerek takibi durdurabilecektir. Bu mühlet

---

178 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 463; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes,** s. 386; **Postacıoğlu, İlhan E.**, İflâs Hukuku İlkeleri, İstanbul 1978, s. 35; **Üstündağ, Saim**, İflâs Hukuku (İflâs, Konkordato, İptal Davaları), 8. B. İstanbul 2009, s. 45; **Kuru, Baki**, İcra ve İflâs Hukuku, C. III., 3. B., İstanbul 2000, s. 2723; **Gürdoğan, Burhan**, İflâs Hukuku Dersleri, Ankara 1966, s. 43, dn. 108; **Berkin, Necmeddin M.**, Tatbikatçılara İflâs Hukuku Rehberi, İstanbul 1980, s. 41.

179 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 463; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes,** s. 386; **Kılınç, Ayşe**, İflas Kararına Karşı Kanun Yolları İflas Kararının Kesinleşmesi, (TBBD, 2008/78, s. 315-336), s. 318-319; **Özbek, Mustafa Serdar**, İflâs Davasının Hukuki Mahiyeti, (AÜHFD, 2012/61/1, s. 207-274), s. 266; **Gürdoğan**-İflâs, s. 43, dn. 108; **Postacıoğlu**-İflâs, s.35. Doktrinde bir görüşe göre, iflâs kararına karşı istinaf yoluna başvurulması halinde, iflâs, istinaf incelemesi sonucunda açılmalıdır. Bu yönde düzenleme yapılması isabetli olacaktır (**Kılınç**-İflas, s. 320).

180 **Yılmaz**-İİK Şerhi, s. 403. Bu yönde bkz. Y. HGK, T. 24.10.2007, E. 2007/12-786, K. 2007/752: **KİBB**.

kanun yolu mahkemesinden icranın durdurulması kararı getirilmesi içindir[181]. Bu düzenleme icranın durdurulması kurumunun ilâmlı icra takibi dışında uygulandığı bir durum olarak hukukumuzda yer almaktadır.

IV. İCRANIN DURDURULMASININ HUKUKİ NİTELİĞİ

Bireyler, haklarının tespiti, gerçekleştirilmesi ve korunması için yargı yollarına başvurmaktadır ve bu başvuru sonucunda hukuki himayenin elde edileceği ümidini taşımaktadır. Ancak yargılama neticesinde hukuki himayenin sağlanamaması veya gecikmesi söz konusu olabilmektedir. Bunun yanı sıra bireylerin hukuki himaye ihtiyacı, sadece toplumdaki diğer bireylere karşı bulunmamaktadır. Bireyler, kamu gücü kullanılarak oluşabilecek tehditlere karşı da hukuki himaye ihtiyacı duyabilir. Bu çerçevede yargı yollarına başvurup hukuki himayenin talep edilmesi gerekmektedir. Ancak yargılama neticesinde hukuki himayenin kesin bir biçimde sağlanması, iş yükü ve mahkemelere yönelen taleplerin karmaşıklığı gibi nedenlerle gecikebilmektedir. Bu durumda kanun koyucu hukuki himayenin geçici olarak sağlanabileceği birtakım olanakları bireylere tanımaktadır. Bu olanaklar geçici hukuki himayelerdir[182].

Geçici hukuki himaye tedbirlerinin tanımı farklı şekillerde yapılabilse de[183] geçici hukuki himaye tedbirleri, bireylerin hukuki himayeleri kesin olarak sağlanıncaya kadar[184] yargı merciine başvuru öncesinde yahut sonrasında, doğması muhtemel tehlikelerden ta-

---

181 **Uyar, Talih**, Gerekçeli ve İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C. IV., 3. B., Ankara 2006, s. 5906.

182 **Üstündağ**- İhtiyati Tedbirler, s. 2, dn. 1; **Konuralp, C.**, s. 5, 45-46; **Erişir**, s. 87.

183 Ayrıntılı tanımlar için bkz. **Erişir,** s. 4-5.

184 **Arslan, R.**-Geçici Hukuki Korumalar, s. 7; **Erişir**, s. 107-114; **Konuralp, C.**, s. 48, 49.

lep sahibini korumaya yönelik, kapsamı kanunun ve yargı organlarının belirleyeceği sınırlara tâbi, yargı organlarınca verilen birtakım kararlardır[185]. Geçici hukuki himaye tedbirlerinde gecikmesinde tehlike bulunan bir durumun gerçekleştirilmesi, engellenmesi ya da durdurulması amacı bulunmaktadır[186]. Geçici hukuki himaye tedbirlerinin birtakım ortak özellikleri vardır. Bu özellikler: kural olarak yargı organı tarafından verilmesi, geçici hukuki himaye tedbirlerini kural olarak her iki tarafın da talep edebilmesi, bu tedbirlerin geçici özelliğe sahip olması, bu tedbirlere karar verilmesinde basitliğin ve ucuzluğun hâkim olması, bu tedbir talepleri için yaklaşık olarak ispatın yetmesi ve bu tedbirlere ilişkin kararların bağlayıcı olmasıdır[187].

Medeni yargıda geçici hukuki himaye tedbirlerinin başlıcaları; ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz ve delil tespitidir. Ancak Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 406. maddesinin ikinci fıkrasında geçici hukuki himayelerin bunlardan ibaret olmadığına işaret edilmiştir. Geçici hukuki himaye tedbirlerinin, ihtiyati tedbire göre kapsamı geniştir. İcranın durdurulması kurumunun ihtiyati tedbir olarak nitelendirilememesinin sebebi, ihtiyati tedbir kurumunun dava ile ilişkili olan ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 389 ile 399. maddeleri arasında düzenlenen özel bir geçici hukuki himaye tedbiri olmasından kaynaklanır[188]. Bu maddelere dayanarak talep edilmeyen diğer geçici hukuki himaye tedbirleri, ihtiyati tedbir olarak anılamamaktadır[189]. Ayrıca cebri icranın durdurulmasına yönelik bu

---

185 **Erişir**, s. 5; **Yılmaz**-Geçici Hukuki Himaye, s. 32; **Konuralp, C.**, s. 46; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s.2461.

186 **Erişir**, s. 5; **Konuralp, C.**, s. 49; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s.2462; **Tunç Yücel**- Tahkimde İhtiyati Tedbir, s. 22.

187 **Erişir,** s. 87-132; **Konuralp, C.**, s. 48-50; **Yılmaz**-Geçici Hukuki Himaye, s. 34-38; **Özekes**-İhtiyati Haciz, s. 58-60; **Özbek**-İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 899; **Albayrak, Hakan**, Geçici Hukuki Himaye Tedbirlerinde Yaklaşık İspat, (THD, 2009/31, s. 79-98), s. 82-83; **Mıstaçoğlu, Yasemin**, Medeni Usul Hukukunda İhtiyati Tedbir Yargılaması, İstanbul 2020, s. 8-12.

188 **Erişir**, s. 219-220.

189 **Erişir**, s. 219-220.

şekildeki geçici hukuki himaye kararları verilmesiyle önceki hukuki duruma dönülmesini sağlamayıp geriye etkili olmadıkları için ihtiyati tedbir olarak nitelendirilemezler[190]. Hukukumuzda kural olarak mahkemelerin cebri icraya elverişli kararlarının icrası için kararların kesinleşmesi aranmamaktadır. İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinde kesinleşmeden ilâmlı icraya konu edilen kararın icrasının durdurulabilmesi için bir prosedür düzenlenmiştir. Takibe konu kesinleşmemiş mahkeme kararlarının icrasının durdurulması için, bu kararlara karşı kanun yoluna başvurulmuş olması şarttır. İcranın durdurulmasına konu kararlar, kanun yolu mahkemesince hemen incelenemediğinden bu kararların icrası, icra dairesi tarafından geçici olarak durdurulmaktadır. Bu çerçevede, icranın durdurulması kararı, kanun yolu mahkemesince verilen, nihai karar verilinceye kadar etkili olan, diğer tarafın hukuki dinlenilme hakkının ertelenmesi sonucunu doğuran, yaklaşık ispat ölçüsünün hâkim olduğu[191] bir yoldur. İcranın durdurulmasıyla borçluya karşı yapılacak bir cebri icra tehdidi engellenmektedir. Bu özellikler ile icranın durdurulması yolu, geçici hukuki himaye tedbiri niteliğindedir. Bu geçici hukuki himaye türü, cebri icraya özgüdür[192]. İcranın durdurulması kararının cebri icraya özgü olması, İcra ve İflas Kanunu tarafından borçlunun menfaati için, cebri icraya müdahale imkânının düzenlenmesinden, bunun maddi hukuktan kaynaklı bir talebe dayanmamasından ve verildiği anda kendiliğinden hüküm ve sonuçlarının doğmasından kaynaklanmaktadır[193]. Yargıtay da

---

190 **Erişir**, s. 549.

191 Cebri icraya özgü geçici hukuki himaye tedbirlerinde maddi hukuk talebi yoksa yaklaşık ispat ölçüsünün aranmayacağı yönündeki görüş için bkz. **Erişir**, s. 287.

192 **Köle**-İcranın Geri Bırakılması, s. 26; **Erişir,** s. 101-102, 291; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2454; **Yılmaz**-Geçici Hukuki Himaye, s. 1383; **Tuncer Kazancı**-İhtiyati Tedbir, s. 94; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 435; **Albayrak, H.**-Yaklaşık İspat, s. 255; **Kuru**-Usul, s. 467; **Üstündağ**- İhtiyati Tedbirler, s. 6-7.

193 Cebri icraya özgü geçici hukuki himaye tedbirlerinin özellikleri için bkz. **Erişir**. 287-289.

icranın durdurulması kararını, ilâmlı icrayı geçici şekilde durduran tedbir olarak nitelendirmektedir[194].

İcranın durdurulması, kanun yolu incelemesi esnasında kanun yolu mahkemesince verilen bir karardır. Doktrinde bir görüşe göre, geçici hukuki himaye kararları "*ara karar*" niteliğindedir[195]. Çünkü nihai kararlara karşı kural olarak itiraz yoluna başvurulamamaktadır. Ancak bu geçici hukuki himaye tedbirleri için itiraz gibi birtakım hukuki çareler öngörülebilmektedir. Bununla birlikte, geçici hukuki himaye tedbiri kararları geçici niteliktedir. Dolayısıyla nihai karar gibi bir kesin hüküm teşkil etmemektedirler. Geçici hukuki himaye tedbirlerinin yer aldığı kararlar, ilâmlı icranın dayanağını oluşturamazlar. Bu tedbirlere ilişkin talepler, davaya vücut vermez. Bazen dava içerisinde bazen de dava açılmadan önce talep edilebilirler. Bu gerekçelerle nihai karar olarak nitelendirilemeyecek kararlar, ara karar niteliğini haizdir. Diğer bir görüşe göre ise, bu tür kararlar nitelik itibarıyla "*geçici nihai kararlardır*"[196]. Bu görüşe göre, geçici hukuki himaye kararları, ne ara karar ne de nihai karar özelliği göstermektedir. Çünkü bu kararlar, ara kararlar gibi nihai karara ulaşmayı sağlamamaktadır. Bu kararlar nihai kararların etkisini sağlamaya yönelik verilmekte ve bu kararların verilmesiyle bu talepler yönünden hâkim dosyadan el çekmektedir. Geçici hukuki himaye tedbirlerine yönelik taleplerin mahkemece incelenmesi esnasında da birtakım ara kararlar verilebilmektedir. Dolayısıyla bu görüşe göre, geçici hukuki himaye tedbiri kararları ara karar

---

194 **Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan**, s. 707; Y. İBGK, T. 04.04.1945, E. 1944/18, K. 1945/7: **KİBB**.

195 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 1971; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 44-50; **Yılmaz**-Geçici Hukuki Himaye, s. 925; **Albayrak, H.**-Yaklaşık İspat, s. 190, 271; **Muşul, Timuçin,** Medeni Usul Hukukunda Ara Kararları, (DÜHFD, 1988/4/4, s. 217-262), s. 247-248. İsviçre hukukundaki SchZPO'nun 315. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen geçici icra edilebilirlik kararının ara karar niteliğinde olduğu yönünde bkz. **Steininger**, s. 2424, pn. 5.

196 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2484; **Erişir**, s. 165-166; **Boran Güneysu, Nilüfer**, Medeni Usul Hukukunda Karar, Ankara 2014, s. 170; **Özekes**-İhtiyati Haciz, s. 233.

olarak da nitelendirilmemelidir. Kanaatimizce geçici hukuki himaye tedbirlerine ilişkin kararlar, asıl talebin ileri sürüldüğü usulî kesitte nihai karardan önce veriliyorsa ara karardır. Bunlar, nihai kararların etkinliğine katkı sağlamaktadır. İcranın durdurulması kararı, kanun yolu incelemesi esnasında henüz inceleme sonuçlanmamışken verilen bir karar olduğundan ara karar niteliğini taşımaktadır.

İcranın durdurulması kararı, cebri icra hukukuna özgü bir geçici hukuki himaye kararıdır. Geçici hukuki himaye, yargılama sonucunda etkin hukuki himayenin sağlanmasına hizmet etmektedir. Bu çerçevede geçici hukuki himayenin anayasal bir gereklilik olduğu ileri sürülmektedir[197]. Ancak cebri icra hukuku, şekli takip prosedürlerinin, düzenlendiği ve prosedürlerin içerisinde, tarafların menfaatine göre, hukuki himayeyi sağlayacak başvuru yollarının belirlendiği bir hukuk dalıdır[198]. Taraf menfaatleri çerçevesinde, takip yolları, takibin durma şekilleri ve mahkemelerin takibe müdahale imkânları düzenlenmiştir. Dolayısıyla ilâmlı icra takibine geçici hukuki himaye tedbirleriyle müdahale, mahkemeler tarafından ancak kanunun açıkça öngördüğü durumlarda söz konusu

---

197 **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 32-33; **Özekes**- İcra Hukukunda İlkeler, s. 99-101. Geçici hukuki himayenin anayasal dayanakları için bkz. **Erişir**, s. 57-69. Bu görüşe göre, geçici hukuki himaye kararı alınmasını yasaklayan düzenlemeler, adil yargılanma hakkına ve hak arama özgürlüğüne aykırılık teşkil edecektir.

198 **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 32-33; **Köle**-İcranın Geri Bırakılması, s. 19.

olabilmektedir (karş. İİK m. 16, I)[199][200]. Çalışmamız açısından vurgulanması gereken husus, ilâmlı icra prosedürünün kanun yolları aşamasında durdurulması, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesindeki prosedür işletilmeden, başka bir tür geçici hukuki himaye tedbiri alınarak sağlanamamasıdır. Çünkü ilk olarak kanun koyucu tarafından öngörülmüş özel bir geçici hukuki himaye tedbiri bulunmaktayken, bu prosedürün dışında genel bir

---

199 **Konuralp, C.,** s. 37; **Köle**-İcranın Geri Bırakılması, s. 68;**Yılmaz**-Geçici Hukuki Himaye, s. 34; **Yılmaz**-İİK Şerhi, s. 201; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 300; **Büyükay, Ferhat**, Arabuluculuk Anlaşma Belgesi ve İcra Edilebilirlik Şerhi, Ankara 2018, s. 319; **Okur**, s. 321, 325; **Üstündağ**-İhtiyati Tedbirler, s. 5-7; **Berkin**-İcra Hukuku Rehberi, s. 129; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3283; **Kulaksız**, s. 83-84; **Yeniaras, Mustafa Cem**, Para Alacaklarına İlişkin İcra Takipleri Özelinde İcra ve İflâs Kanunu Madde 36 Hükmü Uyarınca İcranın Geri Bırakılmasında Teminat Kurumu, (İBD, 2012/86/1, s. 15-26), s. 17-18; **Uyar, Talih**, İlama Dayalı Olarak İlamsız Takip Yapılabilir Mi?, (İBD, 2012/86/1, s. 131-136), s. 132-133; **Onar, Sıddık Sami/Belgesay, M. Reşit**, Adliye Hukukunun Umumi Esasları, İstanbul 1944, s. 160. İcra takibini geçici durdurmaya yönelik kararların ihtiyati tedbir kararlarıyla sağlanabileceğine ilişkin bkz. **Çiftçi, P.**, s. 378.

200 Uygulamada çekin zayi olması durumunda TTK'nın 757. maddesine göre, ödeme yasağı şeklinde bir tedbire hükmedilebilmektedir. Zayi olan çeki ele geçiren kişi, bankaya çeki ibraz etmekte ve banka, çek hakkında ödeme yasağı olmasından dolayı ödeme işlemi yapmamaktadır. Ödenmeme üzerine çek, başvuru borçlularına karşı, kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takibe konu edilmektedir [**Kendigelen, Abuzer/Kırca, İsmail**, Kıymetli Evrak Hukuku, İstanbul 2019, s. 253; **Reisoğlu, Seza**, Çek Hukuku, İstanbul 2011, s. 341. Çekin icra takibine konu olamayacağına ilişkin görüş için bkz. **Aydın, Alihan**, Hakkında Ödemeden Men Kararı Verilen Çek İcra Takibine Konu Edilebilir Mi? –Yargıtay 12. HD'nin İçtihadının Eleştirisi, (TBBD, 2017/132, s. 147-164), s. 163]. Borçlular da bu duruma senedin rızası dışında elinden çıktığını ileri sürerek itiraz etmekte veya menfi tespit davası açmaktadır. Uygulamada iptal davası olarak adlandırılan menfi tespit davasında takibin durdurulması yönünde geçici hukuki himaye kararı alınarak takip durdurulmaktadır [**Ülgen, Hüseyin/Helvacı, Mehmet/Kaya, Arslan/Nomer Ertan, N. Füsun**, Kıymetli Evrak Hukuku, 11. B., İstanbul 2019, s. 56, 75; **Bozer, Ali/Göle, Celal**, Kıymetli Evrak Hukuku, Ankara 2018, s. 44; **Korkut, Ömer**, Çekte Muhatap Bankanın Araştırma-Bildirim Yükümlülüğü ve Hukuki Sorumluluğu, Adana 2019, s. 108-109; **Kırca, İsmail**, Çek Hesabında Bulunan Paranın Haciz, Rehin Veya İhtiyati Tedbir Sebebiyle Öden(e)mediği Hallerde Banka Kanunen Sorumlu Olduğu Tutarı Ödemekle Yükümlü Müdür?, (BATİDER, 2018/XXXIV/2, s. 23-30), s. 29; **Ayli, Ali/Üçer, Mehmet**, Çekte Bedelsizlik İddiası ve Açılabilecek Dava, (DÜHFD, 2018/23/39, s. 413-451), s. 433]. Bu uygulamada cebri icra takibine genel mahkemelerin tedbir kararı suretiyle müdahale ettiği örneklerdendir. Bu müdahale de bu dava bakımından kanun koyucu tarafından öngörülmüştür (**Erişir**, s. 304-305).

tedbir kararı türü ile aynı sonuca ulaşılamaz[201]. Bunun, genel kural-özel kural şeklinde yapılacak değerlendirmenin bir sonucu olduğu kabul edilmektedir[202]. İkinci olarak ise, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 350. ve 367. maddelerinde, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine atıf yapıldığı görülmektedir. Üçüncü olarak, icranın durdurulması kararı alabilmek için kanunun öngördüğü teminat şartının yerine getirilmesinin denetlenmesi icra dairesi ve icra mahkemesi aracılığıyla olmaktadır. Dolayısıyla kanun yolu mahkemesinden bu şekilde icranın durdurulmasının istendiği durumlarda, kanun yolu mahkemesinin, teminatın miktarına ilişkin hesaplamayı yapabileceği bir pratik bulunmamaktadır[203].

Geçici hukuki himaye tedbiri niteliğindeki icranın durdurulması kararlarına karşı alacaklının başvurabileceği bir hukuki çare bulunmamaktadır. İcra ve İflas Kanunu'nun 363. maddesinin birinci fıkrasında, icra mahkemesinin istinaf kanun yoluna başvurulamayacak kararları arasında, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi çerçevesinde verilen kararları da yer almaktadır. Bunun yanı sıra, icranın durdurulması kararı alınması prosedürünün düzenlendiği İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinde de icranın durdurulması kararlarına karşı özel bir hukuki çare öngörülmemiştir.

İcranın durdurulması kararının doğurduğu birtakım hukuki sonuçlar bulunmaktadır. İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine göre, icra dairesinin verdiği mühletle durmuş olan icra takibi, bu kararın verilmesiyle durmaya devam etmektedir. İcranın durmasının neyi ifade ettiğini değerlendirirken "*takip işlemleri*" kavramına değinilebilir. Bu noktada icra takibi prosedüründe yapılan işlemler, iki ana başlık altında değerlendirilebilir. Bunlardan ilki "*takibe yön ve şekil vermeyen işlemler*", ikincisi ise "*takibe yön ve şekil veren*

---

201 **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 692; **Özekes, Muhammet/Erişir, Evrim**, Konusu Para Alacağı Olan Geçici Hukukî Korumaların Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi, (MİHDER, 2006/2/5, s. 1235-1274), s. 1237-1238.

202 **Üstündağ**-İhtiyati Tedbirler, s. 5-7.

203 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 300; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3283; **Kulaksız**, s. 84.

işlemler"dir. Takibe yön ve şekil veren işlemler, genel anlamda takip işlemi olarak adlandırılırlar[204]. Genel anlamda takip işlemleri, "*taraf takip işlemleri*" ve "*icra takip işlemleri*" olmak üzere ikiye ayrılır. İlk olarak, taraf takip işlemleri, takibin tarafları tarafından yapılarak takibe yön ve şekil verilmesi amaçlanır[205]. Bu tür işlemlere örnek olarak, takip talebi, haciz talebi, hacze iştirak talebi ve satış talebi verilebilir. Taraf takip işlemleri, icra takip işlemlerinin yapılmasını amaçlayabileceği gibi bunun dışında sadece takibe yön ve şekil verme amacını da taşıyabilir. Bu duruma örnek olarak, ödeme emrine itiraz edilmesi verilebilir[206]. İkinci olarak, icra takip işlemleri, icra organları tarafından cebri icranın ilerlemesi için borçlunun malvarlığına yönelik yapılan veya borçluyu etkileyen işlemlerdir[207]. İcra takip işlemlerini yapabilecek icra organları, icra dairesi, icra mahkemesi ve genel mahkemelerdir[208]. İcra takip işlemlerinin borçluya karşı yapılması gerekir. İcra organlarının, iç işleyişine, alacaklıya veya üçüncü kişilere yönelik işlemleri icra takip işlemleri olarak nitelendirilemez[209]. İcra takip işlemleri, icra takibinin sonuçlanmasına hizmet etmektedir[210]. Bu işlemlere örnek olarak, ödeme/icra emri, haciz, satış verilebilir.

---

204 **Umar**-Tarih, s. 171-172.

205 **Boran Güneysu**-İcra Takip İşlemleri, s. 35-36; **Umar**-Tarih, s. 174-176, 190-191; **Pekcanıtez**-Şikâyet, s. 41; **Arslan, A.-** Takip İşlemleri, s. 27-28;; **Arlan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**-İcra ve İflâs Hukuku, s. 109-110; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 5; **Boran**, s. 91; **Yıldırım/Deren Yıldırım**, s. 25; **Üstündağ**-İcra, s. 32.

206 **Umar**-Tarih, s. 171-174.

207 **Arslan, A.**-Takip İşlemleri, s. 61-65; **Umar**-Tarih, s. 190; **Boran Güneysu**-İcra Takip İşlemleri, s. 36; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 5-6; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 111-112; **Yıldırım/Deren Yıldırım**, s. 25; **Karslı**-İcra ve İflâs Hukuku, s. 48; **Kuru**-El Kitabı, s. 147-148; **Üstündağ**-İcra, s. 83.

208 İcra organlarına ilişkin değerlendirmeler için bkz. **Boran Güneysu**-İcra Takip İşlemleri, s. 37-44.

209 **Boran Güneysu**-İcra Takip İşlemleri, s. 44.

210 **Boran Güneysu**-İcra Takip İşlemleri, s. 37; **Umar**-Tarih, s. 191.

Paraların ödenmesi ve borçlunun taşınmazının tahliyesi gibi işlemler icra takip işlemi olmayıp, takip işlemi olarak değerlendirilmektedir[211]. Genel anlamda takip işlemi kavramı, icra takip işlemi kavramından daha kapsamlıdır[212]. İcranın durdurulması kararının verilmesiyle icra takibinin durmasından anlaşılması gereken, genel anlamda takip işlemleridir[213]. Dolayısıyla icra takip işlemi olarak değerlendirilmeyen paraların ödenmesi, borçlunun taşınmazının tahliyesi gibi takip işlemleri, icranın durdurulmasının etkisiyle duracaktır. Ayrıca icra takip işlemlerine yönelik olan taraf takip işlemlerinin de icra dairesince uygulanmaması gerekir[214].

211 **Akkaya**-İcranın İadesi, s. 684; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 173. Haciz ihbarnamesinin hukuki niteliği tartışmalıdır. Doktrinde bir görüşe göre haciz ihbarnamesi, icra takip işlemi niteliğindedir (**Arslan, A.-** Takip İşlemleri, s. 76, 92; **İyilikli, Ahmet Cahit,** Haciz İhbarnameleri (İİK m. 89), Ankara, 2012, s. 29, 65, 74; **Umar**-Tarih, s. 200). Doktrindeki diğer bir görüşe göre ise haciz ihbarnamesi, icra takip işlemi niteliği taşımamaktadır [**Boran Güneysu, Nilüfer**, İcra Takip İşlemleri, (TBBD, 2012/101, s. 31-60), s. 40, 46].

212 **Akkaya**-İcranın İadesi, s. 684; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 173; **Umar**-Tarih, s. 171.

213 İcranın iadesi kurumuna ilişkin doktrindeki açıklamaların değerlendirilmesi, bu sonuca ulaştırmaktadır. Bu konuda bkz. **Akkaya**-İcranın İadesi, s. 684; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 173-176; **Yavaş**, s. 119; **Çelik**, 127.

214 Yargıtay bir kararında haciz ihbarnamesinin icra takip işlemi olduğundan bahisle icranın durdurulması süresi içerisinde haciz ihbarnamesinin gönderilemeyeceğine hükmetmiştir. (Y. 12. HD, T. 20.09.2017, E. 2017/19385, K. 2017/11050: **Akyol Aslan**-Teminat, s. 746).

§ 3. İCRANIN DURDURULMASININ BENZER HUKUKİ KURUMLARLA KARŞILAŞTIRILMASI

İcranın durdurulması kurumu, kavram ve hukuki nitelik itibarıyla birtakım hukuki kurumlarla ortak özellikler göstermektedir. Ancak bu ortak özellikler dolayısıyla benzerlik taşıdığı diğer hukuki kurumlarla bu kurumun aynı olduğu sonucuna ulaşılmamalıdır. İcranın durdurulması, icra hukukuna özgü bir hukuki kurum olup birtakım uygulanma şartlarına ve bir uygulama sahasına sahiptir. Bu çerçevede, İcra ve İflas Kanunu'nun 33. ve 33/a maddelerinde düzenlenen icranın geri bırakılması kurumu ile aynı terim ile anılsa da icranın durdurulmasıyla karşılaştırılarak farklı yönlerinin çizilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra icranın durdurulması kurumunun, idari yargıya özgü geçici hukuki himaye tedbiri olan yürütmenin durdurulması kararından, medeni yargıya özgü ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararlarından farklılaşan yönlerine değinmek gerekmektedir. Bu başlık altında, ifade ettiğimiz çerçeve dâhilinde, kurumlara ve farklılaşan yönlerine değinilecektir.

I. İCRANIN GERİ BIRAKILMASI (İİK m. 33, m. 33/a) İLE KARŞILAŞTIRILMASI

İlâmlı icra takibinde, ilâmsız icra takibinde olduğu gibi, borçlunun takibe itiraz ederek takibi durdurma olanağı bulunmamaktadır. Dolayısıyla kanun koyucu, bir mahkeme kararının icrası söz konusu olduğunda, bu karara konu olan alacağın itfa edildiği, ertelendiği yahut zamanaşımına uğradığı iddiasının borçlu tarafından ileri sürülebilmesine İcra ve İflas Kanunu'nun 33 ve 33/a maddelerinde bir prosedür düzenlemiştir. Ancak kanun koyucu ilâmlı icrada terim olarak İcra ve İflas Kanunu'nun 33., 33/a ve 36. maddelerinde "*icranın geri bırakılması*"nı tercih etmiştir. İlâmlı icradaki bu düzenlemeler, aynı terim ile anılan ancak farklı prosedürleri içeren kurumlardır.

İcra ve İflas Kanunu'nun 33. ve 33/a maddesine kısaca değinecek olursak; borçlu,

bir ilâmın konusu teşkil eden alacağın hükmün verilmesinden sonra ve icra emrinin tebliğinden önceki bir zaman diliminde[215] itfa edildiği[216] veya ertelendiği iddiasında ise; icra emrinin tebliğinden itibaren yedi gün içerisinde icra mahkemesine dilekçe ile iddiasını kanunda sayılı nitelikteki belgelerle ispat ettiği takdirde icranın geri bırakılması kararı alabilmektedir[217] (İİK m. 33). Borçlunun söz konusu ilâmın zamanaşımına uğradığı iddiasını icra mahkemesi, ek belge ileri sürülmesi gerekmeksizin takip dosyasındaki belgeleri inceleyerek karara bağlayabilir[218]. İcra emrinin tebliğinden sonraki bir dönemde ileri sürülen itfa, erteleme veya zamanaşımı iddiasını içeren icranın geri bırakılması talepleri takip son buluncaya kadar her zaman ileri sürülebilir. İcra emrinin tebliğinden sonraki bu iddialar, zamanaşımı hariç, ilgili düzenlemede belirtilen belgelerle ispat edilebilir (İİK m

---

215 Kararın verilmesinden önceki bir dönemde, borcun itfa, imhal ettiği yahut alacağın zamanaşımına uğradığı, icra mahkemesi önünde, borçlu tarafından ileri sürülemeyecektir. Söz konusu iddialar kararın verilmesinden önce mahkeme önünde ileri sürülmesi gereken hususlardır (**Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 293; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-** İcra ve İflâs Hukuku, s. 393, dn. 1).

216 İtfa, borcun sona ermesi anlamına gelmektedir [**Kılınç, Ayşe**, İlâmlı İcranın Geri Bırakılması (İİK m. 33, 33/a), (LHD, 2018/16/182, s. 629-662), s. 641-642; **Köle-**İcranın Geri Bırakılması, s. 73; **Kulaksız**, s. 18; **Kuru-**El Kitabı, s. 945; **Yılmaz-**Geçici Hukuki Himaye, s. 1396 vd.; **Üstündağ-**İcra, s. 367]. Borcun sona erme sebepleri: ifa, ibra, alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesi, yenileme, takas ve kusursuz imkânsızlık halleridir (TBK m. 131-145).

217 Bu maddede düzenlenmekte olan icranın geri bırakılmasına kurumu doktrinde ve uygulamada icra emrine itiraz olarak adlandırılmaktadır (**Kılınç**- İcranın Geri Bırakılması, s. 634). İcra emrine itiraz kavramı için bkz. **Kuru**-El Kitabı, s. 942 vd.; **Üstündağ-**İcra, s. 362 vd. Bu yönde bkz. Y. 8. HD, T. 10.01.2018, E. 2015/15797, K. 2018/177: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 12. HD, T. 12.09.2018, E. 2018/3668, K. 2018/8083: **KİBB**.

218 **Köle-**İcranın Geri Bırakılması, s. 243; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-** İcra ve İflâs Hukuku, s. 396**; Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 295. Ancak alacaklı, zamanaşımının durduğunu yahut kesildiği ispat yükü altındadır. Doktrinde bir görüşe göre, bu şekilde bir ispat, resmi belgelerle yapılabilir (**Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 295); bir başka görüşe göre ise, alacaklı, resmi belgelerin yanı sıra imzası borçlu tarafından ikrar edilmiş adi belge ile zamanaşımının durduğu veya kesildiği ispat edilebilmelidir (**Köle-**İcranın Geri Bırakılması, s. 243-244; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-** İcra ve İflâs Hukuku, s. 395).

33, II). İcra mahkemesi tarafından bu şekildeki başvurularda icranın geri bırakılması talebi reddedilirse ilâmın icrasına devam edilir. Bu yöndeki karara karşı kanun yollarına başvuru imkânı ancak İcra ve İflas Kanunu'nun 33. maddesinin üçüncü fıkrasındaki teminat şartının sağlanmasına bağlıdır. İcranın geri bırakılması talebi reddedilen borçlu, takip konusu borcu ödeme zorunda kalırsa, istirdat davası açma hakkına, şartları varsa, sahiptir (İİK m. 33, IV). İcranın geri bırakılması talebinin kabulü halinde borçlu, itfa edilme iddiasında ise takip sona erer. Ertelenme iddiası söz konusu ise talebin kabulüyle icranın ertelenmesi durumu söz konusu olacak ve gerçek anlamda icra geri bırakılacaktır[219]. Zamanaşımı iddiasıyla icranın geri bırakılmasına karar verilirse takip, İcra ve İflas Kanunu'nun 33/a maddesinin ikinci fıkrasına göre, alacaklının genel mahkemelerde dava açabileceği süre sonuna kadar durur, bu dava açılmazsa takip sona erer[220].

İcra ve İflas Kanunu'nun 33 ve 33/a maddeleri ile 36. maddesi arasında terim olarak bir benzerlik olduğu görülse de esasen tamamen farklı prosedürlere sahip düzenlemelerdir. İcra ve İflas Kanunu'nun 33 ve 33/a maddelerindeki kararı, takibin yapıldığı yerdeki icra mahkemesi verecektir[221]. Söz konusu başvurunun sınırlı ve belirli belgelere dayanması gerekmektedir[222]. Başvurunun sebebi sadece itfa, ertelenme veya zamanaşımına dayanmaktadır[223]. Bu başvurunun sebebi, eğer hükmün verilmesinden sonra icra emrinin tebliğinden önce gerçekleşmişse, talep, icra emrinin tebliğinden itibaren 7 (yedi) gün içerisinde yapılmalıdır. İcra emrinin tebliğinden sonra bu sebepler ortaya çıkmışsa, bu karar, takip sona erene kadar her zaman talep edilebilir. Böyle bir karar için önceden bir teminat

---

219 **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 295.

220 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 395; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 295; **Yılmaz**-Geçici Hukuki Himaye, s. 1402; **Kılınç**- İcranın Geri Bırakılması, s. 654-655.

221 **Köle**-İcranın Geri Bırakılması, s. 25; **Kulaksız**, s. 44.

222 **Yılmaz**-Geçici Hukuki Himaye, s. 1396.

223 **Köle**-İcranın Geri Bırakılması, s. 26; **Yılmaz**-Geçici Hukuki Himaye, s. 1398.

gösterilmesi gerekmeyip teminat sadece icranın geri bırakılması talebinin reddine karar verilirse, bu kararı kanun yollarına götürebilmek için gerekmektedir (İİK m. 33, III). İcra ve İflas Kanunu'nun 33. maddesinin üçüncü fıkrası ile 36. maddesi borçlunun ilâmlı icra takibe icra hukukunda teminat karşılığı müdahale edebildiği iki durumu ifade etmektedir[224]. Bu icranın geri bırakılması kararı, nihai karar niteliğindedir ve kural olarak şekli anlamda kesin hüküm teşkil eden bir karardır[225].

İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi çerçevesinde verilecek karar, öncelikle kanun yolu incelemesini yapacak üst mahkemeye aittir. Söz konusu kararın talep edilmesi için belirli belgelere dayanma zorunluluğu yoktur. Başvuruya dayanak teşkil eden sebep, icrası devam edilen kararın kanun yollarına götürülmesidir. Böyle bir kararın verilmesi, kanun koyucu tarafından, hak düşürücü süreye tâbi tutulmamıştır[226]. İcranın durdurulması kararının verilebilmesi, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine uygun bir teminatın gösterilmesine bağlıdır. Bu madde çerçevesinde verilecek icranın geri bırakılması kararıyla takip sona ermemekte sadece kanun yolu incelemesi bitinceye kadar durmaktadır. İcranın durdurulması kararı, kanaatimizce ara karar niteliği taşıdığından kararın kesin hüküm gücü bulunmamaktadır[227].

---

224 **Köle**-İcranın Geri Bırakılması, s. 25; **Çiftçi, P.,** s. 226.

225 Maddi anlamda kesin hüküm teşkil ettiği durum için bkz. "*Alacaklı, icranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin kendisine tebliğinden sonra, zamanaşımının vakı olmadığını ispat sadedinde ve 7 gün içinde umumi mahkemelerde dava açabilir. Aksi takdirde icrası istenen ilamın zamanaşımına uğradığı hususu kesin hüküm teşkil eder*" (İİK m. 33/a, II).

226 Bu konuda ayrıntılı açıklama için bkz. aşa. § 8, I.

227 Kararın hukuki niteliğine ilişkin tartışmalar için bkz. yuk. § 2, IV.

II. YÜRÜTMENİN DURDURULMASI İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Anayasanın 125. maddesinin beşinci fıkrasının "*İdari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe gösterilerek yürütmenin durdurulmasına karar verilebilir*" şeklindeki hükmüne göre, yürütmenin durdurulması anayasal güvenceye tâbi bir kurumu ifade etmektedir. Bu hükme göre, bir idari işleme karşı dava açılması ya da bu işlemin dava edilmesi sonucunda verilen ret kararının kanun yoluna götürülmesi, işlemin uygulanmasını engellememekte ve yürütmesini durdurmamaktadır (İYUK m. 27, I). Çünkü bir idari işlem, aksi ispatlanıncaya ve mahkemelerce tespit edilinceye kadar, hukuka uygunluk karinesinden yararlanır[228]. Kanun koyucu hukuka uygun olduğu kabul edilen idari işlemin durdurulmasını idari yargıdaki mahkemelere bırakmıştır. Bir işlemin idari yargının konusunu teşkil etmesi halinde yürütmesinin durdurulması kararı verilebilmesi için talep gerekmektedir[229]. Bu ara kararın[230] verilmesi,

---

228 **Aslan, Zehreddin**, İdari Yargıda Yürütmenin Durdurulması, 3. B., Ankara 2017, s. 40-41; **Gözübüyük, A. Şeref/Tan, Turgut**, İdare Hukuku İdari Yargılama Hukuku, C. II, 6. B., Ankara 2013, s. 931; **Doğru, Derya**, Türk Hukukunda Yürütmeyi Durdurma Sorunu, Tarihsel Gelişimi, Düzenlenişi ve Niteliği Üzerine Tartışmalar, (BÜHFD, 2016/2/2, s. 231-260), s. 245; **Günday, Metin**, İdare Hukuku, 10. B., Ankara 2013, s. 125.

229 **Gözübüyük/Tan,** s. 935; **Günday,** s. 126; **Berk, Kahraman**, İdare Hukuku ve İdari Yargılamaya İlişkin Değerlendirmeler (III) Savunma Alınıncaya Kadar Yürütmenin Durdurulması Kararının Hukuki Niteliği, (İKÜHFD, 2009/VIII/1, s. 9-24), s. 11; **Kıratlı, Metin**, Yürütmenin Durdurulması, (AÜSBFD, 1966/21/4, s. 173-196), s. 190.

230 **Berk,** s. 11. Ara kararlar; hâkimin yargılamayı ilerletmeye yönelik, ön inceleme ve tahkikat aşamasında ortaya çıkan sorunların çözümü için verilen ve hâkimin dosyadan el çekmesi sonucu doğurmayan kararlardır (**Budak/Karaaslan**, s. 286). Ara kararlarının ortak özelliğini hâkimin dosyadan el çekmesi sonucunu doğurmaması teşkil eder (**Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 475; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 1970). Ancak yürütmenin durdurulması kararı yargılamayı ilerletmeye yönelik olmadığından bahisle ara karar olmadığı yönünde bkz. **Aslan, Z.**, s. 67; **Kıratlı,** s. 181-182; **Doğru,** s. 251.

mahkemenin öncelikle bu yöndeki talebi incelemesi neticesinde mümkündür[231] ve bu karar, idari işlem ya da kararın uygulanmasını erteleyici geçici hukuki himaye türlerindendir[232]. Mahkeme, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğacağı ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olduğu kanaatine ulaşırsa, talep üzerine, davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilmektedir. Uygulanmakla etkisi tükenecek olan idari işlemlerin yürütülmesi, idarenin savunması alındıktan sonra yeniden karar verilmek üzere, idarenin savunması alınmaksızın durdurulabilir (İYUK m. 27, II). Yürütmenin durdurulması kararının verilebilmesi, kural olarak teminat gösterilmesine bağlıdır ancak mahkeme teminat gerekip gerekmediğini değerlendirebilir. Bu teminat, idari işlemin haksız bir biçimde durdurulmasından kaynaklı doğabilecek zararlar için kabul edilmiştir[233]. Taraflar arasında teminata ilişkin olarak çıkan anlaşmazlıklar, yürütmenin durdurulması hakkında karar veren mahkeme tarafından çözümlenir. İdareden ve adli yardımdan faydalanan kimselerden teminat alınmaz (İYUK m. 27, VI). Yürütmenin durdurulması kararlarına karşı özel bir itiraz yolu öngörülmüştür (İYUK m. 27, VII). Vergi uyuşmazlıklarında verilecek olan yürütmenin durdurulası kararları tahsil işlemlerini durdurmaktadır. Yürütmenin durdurulması kararı, olumlu işlem ve kararlara karşı ve uygulanması mümkün işlem ve kararlar hakkında verilebilir[234]. İşlemin veya kararın dava konusu edilmesi üzerine yürütmenin durdurulması kararı istenebilir, dava açılmadan yürütmenin durdurulması kararının verilmesi mümkün değildir[235]. Yürütmenin durdurulması kararıyla iptali istenen icrai işlem veya karar etkisini gösteremeyeceğinden eski hukuki

---

231 **Aslan, Z.**, s. 82-83; **Gözübüyük/Tan,** s. 935.

232 **Aslan, Z.**, s. 53, 67; **Gözübüyük/Tan**, s. 932; **Doğru,** s. 251; **Yılmaz**-Geçici Hukuki Himaye, s. 31-32; **Kıratlı,** s. 178.

233 **Aslan, Z.**, s. 83; **Gözübüyük/Tan**, s. 935.

234 **Aslan, Z.**, s. 42-47; **Gözübüyük/Tan**, s. 934; **Kıratlı**, s. 190.

235 Gözübüyük/Tan, s. 935.

duruma dönülmüş olacaktır[236]. Bu kararın verilebilmesi için dosyanın derdest olması önemli olup karara karşı olağan kanun yolu ya da olağanüstü kanun yoluna başvurulmuş olmasının önemi yoktur. Olağanüstü kanun yollarında da yürütmenin durdurulması kararı verilebilir[237].

İcranın durdurulması kararı bakımından değerlendirecek olursak, hukukumuzda adli ve idari yargıda dava açılması ya da kanun yollarına başvurulması icra edilebilirliği kural olarak etkilememektedir. Doktrinde icranın durdurulması kararı için yürütmenin durdurulması teriminin kullanıldığı sıkça görülmektedir[238]. Ancak her iki kurum teknik olarak farklılıklar barındırmaktadır. Bu kararlar ancak talep edilmeleri halinde verilebilirler. İcranın durdurulması takip hukukuna özgü, yürütmenin durdurulması da idari yargıya özgü bir geçici hukuki himaye tedbiri türüdür. Yürütmenin durdurulması kararının verilebilmesi için kanun koyucu, belirli ölçütleri İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesinin ikinci fıkrasında belirtmiş olmasına karşın, icranın durdurulması talebini inceleyen mahkemeye kanun koyucu geniş bir takdir yetkisi tanımıştır. Ancak uygulamada icranın durdurulmasının şartları sağlandığı durumlarda takdir yetkisi kullanılmamaktadır. Yürütmenin durdurulması kararının alınabilmesi için teminat şartı, idari işlemin uygulanmamasıyla oluşabilecek zararların karşılanması amacına yöneliktir. İcranın durdurulmasında ise teminat, alacaklının alacağının güvence altına alınması ve borçlunun malvarlığının tehdit edilmemesi amacıyla alınır[239]. Yürütmenin durdurulmasında teminata ilişkin hususları, kararı verecek mahkeme incelemekteyken, icranın durdurulması kararı veril-

---

236 **Gözübüyük/Tan**, s. 942; **Kıratlı**, s. 193.

237 **Kıratlı,** s. 188.

238 **Uyar**-Yürütmenin Durdurulması, s. 60 vd.; **Yılmaz**-Geçici Hukuki Himaye, s. 1392; **Gürdoğan**-İcra, s. 63.

239 **Akkan**-İİK m. 30, s. 146.

mesinden önce mühlet için teminata ilişkin hususlar, icra dairesi ve icra mahkemesi tarafından incelenmektedir. Yürütmenin durdurulması kararında mahkeme, somut olayın özelliklerine göre, teminat gösterilmemesine karar verebilirken, icranın durdurulması için teminat göstermeme, kanunda belirtilen sınırlı sayıdaki kişiler ve durumlar bakımından mümkündür. Her iki kurumda da devlet ve adli yardımdan yararlanan kişiler teminattan muaftır (İYUK m. 27, VI; İİK m. 36, II). Yürütmenin durdurulması kararını, davacı isteyebilir. İcranın durdurulmasını ise, borçlu isteyebilir. Yürütmenin durdurulması kararının verilebilmesi için yürütmesinin durdurulması istenen karar veya işlemin dava konusu edilmiş olması gerekmektedir. İcranın durdurulabilmesi için, icraya konu ilâmın aleyhine kanun yollarına başvuru yapılması şartı aranmaktadır. Yürütmenin durdurulması kararıyla söz konusu idari işlem veya kararın uygulanması mümkün olmadığından önceki duruma dönülmektedir ancak icranın durdurulması kararı ile takip olduğu yerde durmakta ve kanun yolu incelemesi sonucu verilecek karar beklenmektedir. Her iki karar da kanaatimizce hukuki nitelik itibarıyla ara karar teşkil etmektedir[240]. Yürütmenin durdurulması kararına ilişkin olarak itiraz yolu öngörülmüşken icranın durdurulmasına yönelik kararlar için bir hukuki çare öngörülmemiştir.

III. GEÇİCİ HUKUKİ HİMAYE TEDBİRLERİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI

A. İHTİYATİ TEDBİR İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Geçici hukuki himaye tedbirlerinin ana amacı, muhtemel bir tehlikeye karşı önlem almaktır. İhtiyati tedbirin, mevcut veya müstakbel bir davanın konusunu koruma, tehlikeleri ve ciddi zararları önleme veya durdurma gibi amaçlarının yanı sıra, dava sonucunda

---

240 Yürütmenin durdurulması kararının hukuki niteliğinin ara karar olduğuna ilişkin bkz. Y. İBGK, T. 22.10.1979, E. 1978/7, K. 1979/2: **KİBB**. İcranın durdurulması kararının hukuki niteliğine ilişkin tartışmalar için bkz. yuk. §2, IV.

dava konusu hakkı gerçekleştirmeyi mümkün kılma amacı da bulunmaktadır[241]. İhtiyati tedbir kararı alınmasındaki ana sebepleri, mevcut durumun korunmaması halinde hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşması, tamamen imkânsız hale gelmesi, hakkın elde edilmesindeki gecikmenin bir sakınca ya da ciddi bir zarara neden olması şeklinde sayabiliriz (HMK m. 389). İhtiyati tedbir dava açılmadan önce veya dava sırasında mahkemeden talep edilebilir. İhtiyati tedbir taleplerinin yöneltileceği mahkeme, asıl dava bakımından görevli ve yetkili mahkemedir (HMK m. 390). Bu karar, taraflardan birinin talebi üzerine verilebilmektedir. İhtiyati tedbiri isteyebilecek kişiler hukuken korunmaya değer menfaati bulunan kişilerdir. Mahkeme, ihtiyati tedbir olarak söz konusu sakıncaya, tehlikeye veya zarara karşı her türlü tedbire karar verebilir (HMK m. 391). İhtiyati tedbirin talep edilmesi halinde talep eden tarafından ihtiyati tedbirin haksızlığı ihtimaline karşı kural olarak karşı tarafın veya üçüncü kişilerin muhtemel zararlarını karşılamaya yönelik bir teminatın gösterilmesi gerekmektedir. İhtiyati tedbir talebinde bulunan kişi, bu talebini, sebebini ve istenilen tedbirin türünü içerecek bir biçimde mahkemeye yöneltmeli ve aynı zamanda da tedbirin dayandığı esas hak konusunda haklılığını yaklaşık olarak ispat etmelidir[242]. İhtiyati tedbir kararının verilmesinden itibaren bir hafta içerisinde kararın uygulanması gerekir. Aksi halde ihtiyati tedbir kararı kalkar. Kararın uygulanması mahkemenin yargı çevresindeki icra müdürlüğü tarafından yapılır veya mahkemenin kararında belirtilmesi halinde mahkemenin yazı işleri müdürlüğünden yardım alınabilir. Dava açılmadan önce ihtiyari tedbir talebinin kabulü halinde, talep eden, talep ettiği tarihten itibaren iki hafta içerisinde davayı açarak kararın kendiliğinden kalkmasını engelleyebilir (HMK m. 397, I). İhtiyati tedbir talebine ilişkin kararlar bakımından kural olarak kanun

---

241 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2462; **Özekes**-İhtiyati Haciz, s, 60; **Tunç Yücel-** Tahkimde İhtiyati Tedbir, s. 29. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Erişir,** s. 137-144.

242 **Erişir**, s. 217; **Özekes**-İhtiyati Haciz, s. 59; **Arslan, R.-**Geçici Hukuki Koruma, s. 8-9.

yoluna başvuru mümkündür (karş. HMK m. 341).

İcranın durdurulması, icra hukukuna özgü geçici hukuki himaye tedbiridir. İcranın durdurulabilmesi için öncelikle cebri icraya elverişli bir ilâm olması ve bu ilâma karşı da kanun yoluna başvurulmuş olması gerekmektedir. Muhtemel bir ilâmlı icra takibi için icranın durdurulması talebinde bulunulması söz konusu olamaz[243]. İcranın durdurulması talebi kanun yollarında, esasa girilmeden önce incelenmektedir. İcranın durdurulması kararı, ihtiyati tedbir kararından farklı olarak, sadece kanun yolu incelemesi esnasında verilebilmektedir[244]. İcranın durdurulması talebi, kapsayıcı bir tedbir türü değildir. Dolayısıyla somut olaya göre, uygun bir tedbire karar verilmeyecektir. Bu noktada icranın durdurulması kararı ile sadece takibin durdurması sonucu doğar. İcranın durdurulmasında verilecek teminat, muhtemel bir zarara yönelik olmayıp, alacaklıyı ve borçluyu korumaya yöneliktir. İcranın durdurulması kararlarında, ihtiyati tedbir kararlarında olduğu gibi, tamamlayıcı merasimlere ve uygulanması için başkaca bir talebe gerek yoktur. İcranın durdurulması kararını veren mahkeme uygun vasıtalarla bunu icra dairesine bildirir ve icranın durdurulması talebinin kabulü halinde kanun yolu incelemesinin sonucu beklenir. İcranın durdurulması kararlarına karşı bir hukuki çare öngörülmemiştir.

B. İHTİYATİ HACİZ İLE KARŞILAŞTIRILMASI

İhtiyati haciz, konusunu para alacağı oluşturan mevcut ve müstakbel bir takibin veya davanın başarısını sağlayabilmek için borçlunun malvarlığına yönelik mahkeme tarafından verilen geçici nitelikte bir hukuken el koyma sonucu doğuran geçici hukuki himaye tedbiridir[245]. İhtiyati haczin amacını, bir para alacağını güvence altına almak teşkil

---

243 Bu konuda bkz. aşa. § 4, I.

244 **Erişir,** s. 292.

245 **Özekes**-İhtiyati Haciz, s. 12; **Konuralp, C.,** s. 52; **Erişir**, s. 225; **Albayrak, H.-**

etmektedir[246]. İhtiyati haciz kurumu, sadece para alacakları bakımından öngörülmüş bir geçici hukuki himaye tedbiridir[247]. Para alacaklarının dışında teminat alacakları hakkında ihtiyati haciz kararı, İcra ve İflas Kanunu'nun 257. maddesinin lafzı gereği verilemeyeceği Yargıtay tarafından içtihadı birleştirme kararıyla kabul edilmektedir[248]. İhtiyati haczi alacaklı, rehinle temin edilmemiş ancak vadesi gelmiş bir alacağı için, alacağın varlığını, vadesi geldiğini ve rehinle temin edilmediğini yaklaşık olarak ispat[249] ederek isteyebilir. İhtiyati haciz talebi vadesi gelmemiş bir alacak için ise, alacaklı, Kanun'daki ihtiyati haciz sebeplerine dayanarak alacağı ve bu sebepleri yaklaşık olarak ispat ederek[250] isteyebilir (İİK m. 357; 358). İhtiyati haciz talebi, alacaklı tarafından gerçekleştirilir ve borçlunun malvarlığına yöneliktir. İhtiyati haciz kararını vermekle yetkili mahkeme, genel haciz yolunda yetkili icra dairesinin düzenlendiği İcra ve İflas Kanunu'nun 50. maddesine göre tayin edilir. Görevli mahkeme ise, davadan önce alınacak ihtiyati hacizde alacak hakkında

---

Yaklaşık İspat, s. 270; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 49; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes,** s. 320; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 426.

246 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 426-427; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 49. İhtiyati haczin amacı, borçluya baskı kurmak olmayıp alacağı güvence altına almaktır (**Özekes**-İhtiyati Haciz, s. 14).

247 Bunun istisnasını *gemilerin ihtiyati haczi* oluşturmaktadır. Gemilerin ihtiyati haczinin sebebini deniz alacakları oluşturur (TTK m. 1352, I). Deniz alacaklarının kapsamında sadece para alacakları bulunmamaktadır (**Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes,** s. 336).

248 Y. İBGK, T. 27.12.2017, E. 2016/1, K. 2017/6: **KİBB**.

249 Bir alacak değer itibarıyla HMK'nun 200. maddesine göre kesin delille ispatı gerekiyorsa bu alacak için ihtiyati hacze karar verilebilmesi için bir görüşe göre, bu alacak hakkında en azından delil başlangıcının varlığı yaklaşık ispat için yeterlidir (**Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 428); diğer bir görüşe göre ise, kesin delille ispatı gereken bir alacak için kesin delilin gösterilmesi gereklidir (**Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 325-326; **Özekes**-İhtiyati Haciz, s. 227). Bu noktada geçici hukuki himayelerde yaklaşık ispatın geçerli olması nedeniyle ispat ölçüsü bakımından yumuşamanın kabul edilebileceği yönünde bkz. **Albayrak, H.**-Yaklaşık İspat, s. 377.

250 İİK'nun 358. maddesinin birinci fıkrasındaki "*kanaat getirme*" kavramı doktrinde yaklaşık ispat düzeyine ilişkin olduğu kabul edilmektedir (**Özekes**-İhtiyati Haciz, s. 216-217; **Albayrak, H.**-Yaklaşık İspat, s. 271).

genel hükümlere göre tayin edilecek mahkemedir. Dava sırasında alınacak ihtiyati haciz kararı esas davaya bakmakta olan mahkemeden alınacaktır[251]. Alacaklının bu taleple birlikte, borçlunun uğrayacağı veya uğraması muhtemel zararları temin edecek bir teminatı gösterilmesi gerekmektedir. Ancak alacak ilâma bağlı ise, teminat aranmamaktadır. İhtiyati haciz kararı verildikten 10 gün içerisinde icrasının gerçekleştirilmemesi halinde kendiliğinden kalkar. Borçlu, teminat göstererek ihtiyati haciz sonucu haczedilmiş taşınır mallarını yedinde bırakılmasını sağlayabilir (İİK m. 263) ya da teminat göstermek suretiyle ihtiyati haciz kararını kaldırılmasını takipten önce genel mahkemeden takipten sonra ise icra mahkemesinden talep edebilir (İİK m. 266). Dava açılmasından veya takipten önce ihtiyati haciz yaptırmış olan alacaklı, haczin uygulanmasından veya haciz gıyabında yapılmışsa haciz tutanağının kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde tamamlayıcı merasimi gerçekleştirmelidir (İİK m. 264). İhtiyati haciz kararına karşı bazı sebeplere dayanarak borçlu itiraz edebilecektir. İhtiyati hacze ilişkin verilen kararlar bakımından kural olarak kanun yoluna başvuru mümkündür (İİK m. 258, III; İİK m. 265, V; HMK m. 341, I-b).

İhtiyati haczi, alacaklı konumundaki kişi talep edebilmekteyken icranın durdurulmasını, borçlu konumundaki kişi talep edebilmektedir. İcranın durdurulması, ihtiyati hacizden farklı olarak, sadece kanun yolu incelemesi aşamasında ve kanun yolu yargı mercii tarafından karar verilebilmektedir. İhtiyati hacze konu alacağın konusunu sadece para alacağı oluşturabilmekteyken, icranın durdurulması için ilâma konu alacağın sadece para alacağı olması gerekmemektedir. Çünkü icranın durdurulması prosedürünü düzenleyen İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi, ilâmlı icraya ilişkin müşterek hükümler ana başlığı altında düzenlenmekte ve alacak konusunu temin için yer alan düzenlemelerde para veya eşyaya vurgu yapılmaktadır (İİK m. 36, I). Bu nedenlerle kesinleşmeden icra edilebilecek

---

251 **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 325.

ilâmların tümüne yönelik icrasının durdurulmasına karar verilebilecektir[252]. Doktrinde bir işin yapılmasına veya yapılmamasına ilişkin ilâmlarda ilâmlı icraya konulabilme şartı olarak, Yargıtay'ın kesinleşmeyi aradığı bazı durumların bulunduğu ifade edilerek, bu durum eleştirilmiştir. Bu tür ilâmların kesinleşmesinin gerekmediği ve ilâmlı icraya konu olması durumunda icranın durdurulmasına karar verilebileceği ileri sürülmektedir[253]. İcranın durdurulması kararında, ihtiyati haciz kararındaki gibi, uygulanma süresi ve tamamlayıcı merasim bulunmamaktadır. İhtiyati haciz kararı ve icranın durdurulması kararı verilebilmesi için teminat gösterilmesi gerekmektedir. İhtiyati hacizde, alacaklının uğraması muhtemel zararları güvence altına alma amacı varken, icranın durdurulmasında teminatın amacı, alacağı güvence altına almak ve borçlunun malvarlığını cebri icra tehdidinden kurtarmaktır. İcranın durdurulması kararına karşı özel bir hukuki çare belirtilmemiştir.

252 **Bakır**, s. 68. Bu konuda bkz. aşa. § 4, I ve § 7, III, B, 3.

253 **Akkan**-İİK m. 30, s. 138; **Atalay, Oğuz**, Bir Şeyin Yapılması ve Yapılmamasına İlişkin İlamların İcrası, (MİHBİR 14. Abant Toplantısı "İlâmlı İcra" 15-16 Nisan 2016, s. 153-160), s. 156-157; **Yazıcı Tıktık**, s. 2746-2747. Bu hususta açıklamalarımız için bkz. aşa. § 4, I ve § 7, III, B, 3.

İKİNCİ BÖLÜM

İCRANIN DURDURULMASINA BAŞVURU ŞARTLARI

İcranın durdurulması kararının borçlu tarafından kanun yolu mahkemesinden alınması, birtakım usulî prosedürlerin tamamlanmasını ve bazı şartları taşıyan bir icranın durdurulması talebinin varlığını gerektirmektedir. Genel olarak ifade etmek gerekirse, icranın durdurulması kararı alınabilmesinin ön koşulunu, bir ilâmlı icra takibinin bulunması ve bu ilâmlı takibe konu karara karşı kanun yoluna başvurulmuş olması oluşturur. İcranın durdurulması için borçlunun, kural olarak kanunda öngörülen şekilde bir teminatı göstermiş, icranın durdurulması kararı getirilene kadar icra dairesinden mühlet alarak takibi durdurmuş ve bunun neticesinde icranın durdurulması kararını alabilmesi için mehil vesikasını kanun yolu mahkemesine sunmuş olması gereklidir. Bu başlık altında, bu hususlara değinerek uygulamada meydana gelen sorunlara dikkat çekilecek ve doktrindeki tartışmalara yer verilecektir.

§ 4. İLÂMLI İCRA TAKİBİNE BAŞLANMIŞ OLMASI

I. İLÂMLI İCRAYA KONU OLABİLECEK İLÂMLAR

İcranın durdurulmasına konu olabilecek bir ilâm, ilâmlı icra takibine konulmuş olmalıdır. Bunun yanı sıra icranın durdurulması kararı, kanun yolunda verildiğinden, bu karar, kesinleşmemiş ilâmlar hakkında verilebilmektedir. Bir başka şekilde ifade etmek gerekirse, kesinleşmiş bir ilâmın icrası, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi çerçevesinde icranın durdurulması kararı alınarak durdurulamaz (Bkz. İİK m. 24; 32; 36)[254].

İlâmın takibin dayanağı olabilmesi için, nihai karar olması gerekmesinin yanı sıra eda hükmü içermesi gerekmektedir[255]. Ara kararlara karşı ve eda hükmü içermeyen ilâmlara karşı ilâmlı icraya başvurulamaz. Eda hükmü içermeyen ilâmların içerisindeki yargılama giderlerine ilişkin bölümler, ilâmlı icra takibine dayanak teşkil edebilir[256]. İlâmlı icra takibinin dayanağını oluşturan ilâmların içerdiği eda hükmü, para veya teminat alacağına ilişkin olabildiği gibi, bunlardan başka taşınır teslimi, çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulması, taşınmaz tahliye ve teslimi yahut bir işin yapılmasına veya yapılmamasına ilişkin de olabilir. Eda hükmünün niteliğine göre, ilâmlı icra prosedürü farklı belirlenmiştir. Bu noktada eda hükmünün içeriğinin icranın durdurulması kararı almayı engelleyip engellemeyeceğinin üzerinde durmak gerekmektedir. İlk olarak borçluya gönderilecek icra emirlerinin içerikleri değerlendirildiğinde, para ve teminat alacakları bakımından icranın durdurulması kararı alınabileceği tartışmasızdır (İİK m. 32, I; 36, I). Asıl

---

254 Bu konuya ilişkin açıklama için bkz. aşa. §5, I.

255 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 386; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 284; **Köle**-İcranın Geri Bırakılması, s. 12, dn. 21; **Karslı**- İcra ve İflâs Hukuku, 399; **Kuru**-El Kitabı, s. 894; **Muşul**-İcra ve İflâs Hukuku, s. 927; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 43; **Gürdoğan**-İcra, s. 56; **Oskay /Koçak/Deynekli/Doğan**, s. 632.

256 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 386; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 284; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 66, 69; **Karslı**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 399; **Kuru**-El Kitabı, s. 894; **Gürdoğan**-İcra, s. 56.

tartışılmayı gerektiren husus, para veya teminat alacağı dışındaki alacakları konu edinen ilâmlar bakımındandır. Taşınmazların aynına ilişkin ilâmlar, çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilâmlar ve diğer kişi ve aile hukukuna ilişkin ilâmlar kesinleşmeden ilâmlı icraya konu olamayacağından, bu ilâmların icrası durdurulamaz[257]. Bunun yanı sıra İcra ve İflas Kanunu'nun 24. maddesinin ikinci fıkrasında taşınır teslimine ilişkin ilâmlara ilişkin icra emrinin içeriğinde "*İcra emrinde;…istinaf veya temyiz yahut iadei muhakeme yoliyle ait olduğu mahkemeden icranın geri bırakılması hakkında bir karar getirilmedikçe cebri icraya devam olunacağı yazılır*" şeklinde bir ihtara yer verileceği düzenlenmektedir. Bu düzenlemeden taşınır tesliminde icranın durdurulması kararı alınabileceği anlaşılmaktadır. Taşınmazın tahliye veya teslimine ilişkin ilâmlar (ayni hakka ilişkin olmamak şartıyla) hakkında icranın durdurulması kararı alınması mümkündür. Çünkü İcra ve İflas Kanunu'nun 26. maddesinin birinci fıkrasında icra emrinin içeriğine ilişkin İcra ve İflas Kanunu'nun 24. maddesine atıfta bulunulmaktadır. Ayrıca bu tür ilâmlar, istisna kapsamına girmemektedir.

Bir işin yapılması veya yapılmamasına ilişkin ilâmlar da ilâmlı icranın dayanağını teşkil edebilmektedir. Bu tür ilâmların icrasında borçluya gönderilecek icra emrinin içeriğinin düzenlendiği İcra ve İflas Kanunu'nun 30. maddesinde, İcra ve İflas Kanunu'nun 24. maddesine atıf bulunmaktadır. Dolayısıyla bu tür ilâmların icrasında gönderilecek icra emrinde icranın durdurulması kararının alınabileceği ihtarı yer alacaktır. Ancak İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinde teminat olabilecek malvarlığı değerleri "*hükmolunan para veya eşya*" şeklinde düzenlenmektedir. Oysaki bu tür ilâmlarda, bu şekilde bir karar yer almamaktadır. Dolayısıyla bu iki düzenleme birlikte değerlendirildiğinde bu tür

257 Bu konuda açıklamalar için bkz. aşa. § 5, II.

ilâmlar bakımından icranın durdurulması kararı alınabilmesinde tereddüt meydana gelmektedir[258]. Bazı yargı kararlarında, bu tür ilâmların icrası için ilâmın kesinleşmesi gerektiği kabul edilerek telafisi güç sonuçların doğması engellenmeye çalışılmaktadır. Ancak bu şekildeki kararlar da istikrar kazanmış bir uygulamayı yansıtmamaktadır[259].

Bizim de katıldığımız doktrindeki bir görüşe göre, bu tür ilâmlar bakımından İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi uygulanarak icranın durdurulması kararı, niteliğine uygun düştüğü takdirde alınabilmelidir[260]. Çünkü hukukumuzda, kural olarak kararların icra edilebilmesi için, kesinleşmesi gerekmemektedir. İlâmlı icraya konu olabilecek kararların kesinleşmesi gerekliliği, istisnai durumlar için geçerlidir. Kesinleşmeden ilâmlı icraya konu olabilen kararların icrasının durdurulabileceği kanun yolu düzenlemelerinde İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine atıf yapılarak düzenlenmiştir (HMK m. 350, I; 367, I). Bunun yanı sıra, icranın durdurulmasının düzenlendiği İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi, ilâmlı icraya ilişkin müşterek hükümler arasında düzenlenmiştir. İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin ilk halinde "*hükmolunan para veya eşya*" yerine "*hükmolunan şeyi eda ve teslim edeceğine dair kefalet göstermesi*" şeklinde düzenleme yer almaktaydı. Dolayısıyla bu tür ilâmlar bakımından, teminat sorunu hakkında tartışmalara düzenlemenin o haliyle daha açık bir çözüm bulunabilecekti[261]. Bu düzenlemedeki değişiklikler,

---

258 **Akkan**-İİK m. 30, s. 141-142; **Atalay**, s. 156.

259 Kat mülkiyeti hukukundan kaynaklanan yasak işlerin yaptırımı olarak eski hale getirmeye ilişkin kararlar bakımından kesinleşme aranmaktadır (**Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 814; **Yazıcı Tıktık**, s. 2746-2747). Bunun yanı sıra yıkım kararları bakımından olayın niteliğine göre farklılıklar mevcuttur. Kesinleşme aranacağı yönünde bkz. Y. 12. HD, T. 27.09.2018, E. 2018/3723, K. 2018/8800: **KİBB**; kesinleşmenin gerekmediğine dair bkz. Y. 12. HD, T. 14.12.2005, E. 2005/22562, K. 2005/24948: **KİBB**.

260 **Akkan**-İİK m. 30, s. 142-144; **Atalay**, s. 156-157; **Yazıcı Tıktık,** s. 2746-2747; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 305.

261 İİK'nın 36. maddesine bu yönde bir düzenlemenin ifade olarak eklenmesi gerekliliğini ileri süren görüş için bkz. **Akkan**-İİK m. 30, s. 144.

bazı ilâmların icrası bakımından uyumu bozmuştur. Nitekim Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü tarafından verilen "*İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi ile Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 443. maddesinin mukayesesi*" başlıklı mütalaada "*İİK'nun 36. maddesi hükmünün yalnız para ve menkul mallara müteallik ilâmların icrasının tehiri hususunda sepkeden mühlet taleplerine hasredilerek diğer ilâmların icrası sırasında vukubulan mühlet taleplerinin kabulünde tereddüt edildiği cereyan eden muhaberelerden anlaşılmaktadır. İcra ve İflâs Kanunu'nun 36. maddesi 3890 sayılı kanunla tadil edilirken (borçlunun temyizi davasında haksız çıktığı takdirde hükmolunan şeyi eda ve teslim edeceğine dair kefalet göstermiş) ibaresinin kaldırılmış olması böyle bir telâkkiye yol açmış ise de, mezkûr madde bu bakımdan tadil edilmiş değildir. Esasen muaddel maddedeki (hükmolunan eşya) tâbiri de her nev'i mahkûmunbihe şamil bulunmaktadır*" denilmek suretiyle cebri icraya elverişli kesinleşmemiş her ilâm bakımından, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin uygulanabileceği ifade edilmiştir[262]. Ancak bu noktada, bir işin yapılmamasına ilişkin ilâmlar bakımından, özellikle kat mülkiyeti hukukundan kaynaklı uyuşmazlıklarda verilen kararlarda, icranın durdurulmasının mümkün olup olmadığı değerlendirilmesi gereken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu hususta, İcra ve İflas Kanunu'nun 30. maddesinin üçüncü fıkrası "*İlam, bir işin yapılmamasına mütedair olduğu takdirde icra dairesi tarafından ilamın hükmü borçluya aynı müddetli bir emirle tebliğ olunur. Bu emirde ilam hükmüne muhalefetin 343'üncü maddedeki cezayı müstelzim olduğu yazılır*" şeklinde düzenleme yer almış ve bu düzenlemede sadece tazyik hapsine vurgu yapılmıştır. Bu durumda bir işin yapılmamasına ilişkin ilâmlar bakımından, tazyik hapsi tehlikesinden korunmak için, kanaatimizce icranın durdurulması kararının niteliği uygun düştüğü takdirde alınabilmesi gerekmektedir[263]. Daha sonra açıklanacağı

---

262 HİGM, T. 12.01.1942, 3/1 sayılı mütalaa: **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3280.

263 **Akkan**-İİK m. 30, s. 139.

üzere kanaatimizce bir işin yapılması veya yapılmamasına ilişkin ilâmların icrasının durdurulması mümkündür ve bunun için gösterilmesi gereken teminat, uğranılması muhtemel zararı karşılayacak bir biçimde belirlenebilecektir[264].

İcranın durdurulması, ilâmlı icraya konu mahkeme kararlarına karşı kanun yoluna başvurulması halinde söz konusu olabilmektedir. Ancak icra mahkemelerinin kararlarına karşı kanun yollarına başvuru, bu mahkemelerin kararlarının kural olarak icrasını durdurmaz[265]. İcra mahkemesinin kararlarına karşı istinafa veya temyize başvurulmuş olması, kural olarak satıştan başka icra işlemlerini durdurmaz (İİK m. 363, IV; 364, III). Bu düzenlemelerde, takibin hızlı sonuçlanması, emniyetli ilerlemesi ve aksamaması amacı öne çıkmaktadır. Bu kararlara karşı kanun yollarına başvuru, icra veznesinde bulunan paranın alacaklıya ödenmesine engel teşkil etmez[266]. Ancak icra mahkemesi kararlarının icrasının durdurulamayacağı yönündeki kurala, kanun koyucu, bazı istisnalar getirmiştir. İlk olarak, hacizde istihkak davasının reddi hakkındaki icra mahkemesi kararını kanun yollarına götüren borçlu, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi gereğince icranın durdurulmasını isteyebilir (İİK m. 97, XIV). İkinci olarak, icra mahkemesi tarafından tahliye kararı verilmesi halinde, kararın icrası için kesinleşmesi beklenmez ve borçlu, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi çerçevesinde üç aylık kira tutarını teminat olarak[267] yatırarak icranın durdurulmasını sağlayabilir (İİK m. 269/c, III). Üçüncü olarak da tahliyeye konu

---

264 **Akkan**-İİK m. 30, s. 147, 294; **Yazıcı Tıktık**, s. 2746-2747, 2770-2771; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 305; **Kulaksız**, s. 87. Bu konudaki açıklamalar için bkz. aşa. § 7, III, B, 3.

265 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 853; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 16; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3286; **Kuru**-El Kitabı, 315, 321; **Yılmaz**-İİK Şerhi, s. 200.

266 Y. İBGK, T. 21.02.1968, E. 1966/23, K. 1968/5: **KİBB**; **Yılmaz**-İİK Şerhi, s. 200.

267 "…*Bununla beraber, borçlu kararı temyiz edip de üç aylık kira karşılığını vezneye yatırdığı takdirde (Yalnız 6570 numaralı Kira Kanunu`na tabi olan gayrimenkullere mahsus olmak üzere ) İcra ve İflâs Kanunu`nun 36`ncı maddesi kıyas suretiyle ve içtihaden tatbik edilerek takip durdurulmaktadır*…" (Y. İBGK, T. 04.12.1957, E. 1957/10, K. 1957/25: **KİBB**).

yerde kiracı dışında üçüncü bir kişi varsa, bu üçüncü kişi, icra mahkemesinin tahliye kararına karşı kanun yollarına başvurarak İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi çerçevesinde icranın durdurulmasını sağlayabilir (İİK m. 276, III).

Borçlunun İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi çerçevesinde icranın durdurulması kararı alınabilmesinin ilk şartı olarak mevcut bir ilâmlı icra takibinin olması gösterilebilir[268]. Çünkü alacaklının ilâmlı icraya başvurabileceği bir ilâmı elinde bulundurması onun ilâmlı icraya başvuracağı anlamına gelmemektedir. Borçlunun bu geçici hukuki himayeyi talep edebilmesi, kanun yolu denetiminden geçmemiş ve kesinleşmemiş kararın uygulanması tehlikesinin bulunmasından kaynaklanır. Bu tehlikenin varlığı da icra emrinin tebliğinden sonra ortaya çıkar. Bu bağlamda alacaklının ilâmlı icra takibi başlatma ihtimaline dayanarak ilâmlı icranın durdurulması kararı alınmasında hukuki yarar bulunmamaktadır[269]. İlâmlı icrada bu tehlikenin yeterince belirli hale gelmesi, icra emrinin tebliği ile gerçekleşir[270]. Bu çerçevede, ilâmlı icra takibi başlatılmadan icranın durdurulmasının talep edilmesinde, doğmuş ve güncel hukuki yararın bulunduğundan söz edilmesi

---

268 **Yeniaras**, s. 17; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 160; **Uyar**-Yürütmenin Durdurulması, s. 61; **Kuru**-El Kitabı, s. 916; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3282.

269 Hukuki yarar, sadece dava açılması durumunda aranan bir şart olmayıp yargı organlarına yöneltilmiş her talep için aranan bir şarttır (**Hanağası, Emel**, Davada Menfaat, Ankara 2009, s. 21; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 293; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 321). Takip hukuku bakımından da bu şart, takip şartı teşkil eder. Hukuki yarar, doğmuş ve güncel olmalıdır (**Hanağası**- Davada Menfaat, s. 229; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 291; **Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu**, s. 257; **Kuru**-Usul, s. 132). Bir talepte, hukuki yarar bağlamında ileri sürülebilecek tehlike, geleceğe ilişkin olabilse dahi yeterince tehlikenin belirli olmasıyla hukuki yarar gündeme gelir (**Hanağası**- Davada Menfaat, s. 234).

270 İİK'da icra takiplerinde derdestliğe ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu doktrinde tartışmalara neden olmuştur. Bir görüşe göre, derdestlik dava ile ilgilidir. Dolayısıyla icra takiplerinde derdestlik söz konusu olmaz (**Tanrıver**-Derdestlik İtirazı, s. 7). Doktrindeki diğer görüşe göre ise, icra memurunun derdestliği kendiliğinden inceleyebilmesi söz konusu değildir. Dolayısıyla derdestlik, bir şikâyet sebebi olarak değil, ancak borca itiraz olarak ileri sürülebilir (**Kuru**-El Kitabı, s. 223; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-İcra ve İflas Hukuku, s. 119-120). Bizim de katıldığımız bir görüşe göre, dava, hukuki himayeyi sağlamaya yöneliktir. İcra takibi de hukuki himayeyi sağlama yollarındandır. Dolayısıyla icra takipleri bakımından derdestlik,

mümkün değildir. Hukukumuzda takipten önce icranın durdurulmasının mümkün olduğu duruma, kanun koyucunun açıkça düzenlediği, takipten önce menfi tespit davası açılması halinde alınabilen geçici hukuki himaye tedbiri kararı örnek verilebilir (İİK m. 72, II).

Davanın açılmasının, sürdürülmesinin veya sona erdirilmesinin kişinin iradesine dayanması tasarruf ilkesinin bir sonucudur[271]. Bu ilke, takip prosedürüne de hâkim bir ilke konumundadır[272]. Tasarruf ilkesi, özel hukuktaki irade özerkliği ilkesinin yargılama ve takip hukukundaki görünüm biçimidir[273]. İrade özerkliğinin benimsenmesi, tarafların tasarrufuna açık bir alan meydana getirmekte ve bu da hukuki işlemleri doğurmaktadır. Takip hukukuna hâkim olan tasarruf ilkesinin sonucu olarak, icra hukukunda sözleşme yapılabilmesi, kanunun izin verdiği ölçüde bazı durumlarda mümkündür[274]. İcra hukukuna hâkim olan şekle sıkı sıkıya bağlılık, icra yollarında belirlilik ve sınırlılık, paraya

aynı sebebe dayanan borca dayanarak aynı borçluya karşı takip başlatılması derdestliği meydana getirir ve bunda hukuki yarar yoktur. Derdestliğin dava şartı olarak düzenlenmesi sebebiyle şikâyet sebebi teşkil eder (**Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 147; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 96; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-İcra ve İflas Hukuku, s. 119-120). Yargıtay da derdestliği mükerrer takip olarak niteleyip, bunun bir şikâyet sebebi olduğunu kabul etmektedir (Y. 12. HD, T. 03.12.2019, E. 2019/12722, K. 2019/17400: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 12. HD, T. 16.09.2019, E. 2019/9536, K. 2019/12617: **KİBB**). İlâmlı icrada, derdestlik takip talebinin icra dairesine sunulmasıyla başlar (karş. İİK m. 58).

271 **Tanrıver**-Usul, s. 363; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 24; İlkenin ayrıntılı değerlendirilmesi için bkz. **Meriç**-Tasarruf İlkesi, s. 63 vd.

272 **Özekes**- İcra Hukukunda İlkeler, s. 74; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 24; **Yıldırım/Deren Yıldırım**, s. 4.

273 **Tanrıver**-Usul, s. 362.

274 **Aşık, İbrahim**, İcra Sözleşmeleri, Ankara 2006, s. 58; **Özekes**- İcra Hukukunda İlkeler, s. 74.

çevirme ilkeleri, sözleşme yapılabilmesinin sınırını oluşturur[275]. Bu ilkelerin hâkim olmadığı alanlarda icra sözleşmelerinin yapılabileceği kabul edilmektedir[276]. Konumuz açısından önem teşkil eden noktayı "*icrayı engelleyen sözleşmeler"* oluşturmaktadır. İcrayı engelleyen sözleşmeler, alacaklının icra imkânlarını kullanmasını sınırlandıran ve icra takibi başlatmasının veya devam etmesinin önlenmesi sonucunu doğuran sözleşmelerdir[277]. Bu sözleşmeler, icrayı sürekli (kesin) engelleyen nitelikte olabileceği gibi, zaman bakımından sınırlayan (geçici) bir sözleşme biçiminde de olabilmektedir[278]. Ancak mahkeme kararı alınmadan yapılan icrayı kesin olarak engelleyen sözleşmeler, alınacak mahkeme kararının hiç icra edilemeyeceğini içeriyorsa, bu sözleşme, kararı almak için açılacak veya devam edilecek davadaki hukuki yararı ortadan kaldırmaktadır. Dolayısıyla bu şekildeki sözleşmelerin geçerli olmayacağı kabul edilmektedir. Bu şekildeki bir sözleşme, ancak mahkeme kararı alındıktan sonra yapılırsa, geçerli olmaktadır[279]. Kararın zaman bakımından icrasına engel olan ve geçici nitelik taşıyan bir sözleşmenin yapılması mümkündür. Bu şekildeki sözleşmelerde kabul edilecek süre veya şartın, belirli veya belirlenebilir bir nitelik taşıması gerekmektedir. Hukukumuzda kural olarak ilâmların icrası için kesinleşmeleri gerekmemektedir. Taraflar derhal icra edilebilirliği engellemek için bir icra sözleşmesi yaparak, kararın icrasını kesinleşmeye bağlayabilir[280]. Bu şekildeki

---

275 **Özekes**- İcra Hukukunda İlkeler, s. 74-75; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 25.

276 **Aşık**, s. 59; **Özekes**- İcra Hukukunda İlkeler, s. 74.

277 **Aşık**, s. 97; **Kılıçoğlu, Evren,** İcra Sözleşmeleri, İstanbul 2005, s. 105.

278 **Kılıçoğlu**, s. 105; **Aşık**, s. 97.

279 **Aşık,** s. 100; **Kılıçoğlu**, s. 116.

280 **Aşık**, s. 97-98; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 853; **Özbek**- İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 268; **Kılıçoğlu**, s. 108, 124.

bir icra sözleşmesi, şarta bağlı bir sözleşmedir[281]. Çünkü kesinleşme, kanun yoluna başvuruya ve kanun yolu incelemesinin neticesine bağlı olduğundan şart niteliğindedir. Söz konusu durumda icrayı geçici olarak engelleyen sözleşme, kesinleşme olgusunun gerçekleşmesiyle ortadan kalkmaktadır. Bu özelliği nedeniyle bu şekildeki sözleşmeler bozucu şarta bağlı sözleşme niteliği taşırlar. Bu sözleşme, sadece icra yetkisinin ertelenmesi sonucu doğurduğundan cebri icra organları haricinde alacağın talep edilmesi mümkündür[282].

İcrayı geçici olarak engelleyen bir sözleşmenin olması durumunda alacaklı mahkeme kararını sözleşmeye aykırı biçimde icra etmeye kalkarsa, buna karşı borçlu, İcra ve İflas Kanunu'nun 33. maddesi uyarınca borcun ertelendiğini, 33. maddedeki belgelerden biri ile ileri sürebilir. Bu yola başvuru için sözleşmenin şeklinin İcra ve İflas Kanunu'nun 33. maddesindeki belgelerle ispatı gerekir. Çoğu zaman bu şekil şartının sağlanamayacağı da aşikârdır. Çünkü icra sözleşmeleri için geçerlilik şekli şartı bulunmamaktadır[283]. Bu yolun dışında böyle bir sözleşmeye aykırı davranışa karşı ilâmlı icra takibinde itiraz kurumu bulunmamasından dolayı itiraz edilemez. İlaveten bu sözleşmeye aykırılığa karşı şikâyet yoluna başvurulabilmesi de mümkün değildir. Çünkü icra müdürünün resen gözetebileceği bir husus söz konusu değildir[284]. Bu durumda, ancak söz konusu sözleşmeye aykırılıktan kaynaklı olarak, diğer tarafın hukuki sorumluluğuna başvurulabilir.

---

281 Şart, bir hukuki işlemin sonuçlarını doğurmasının veya sonuçlarının ortadan kalmasının gelecekte gerçekleşmesi belirsiz bir olaya bağlanmasıdır **(Eren, Fikret,** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 24. B., Ankara 2019, s. 1301; **Tekinay, S. Sulhi/Akman, Sermet/Burcuoğlu, Halûk/Altop, Atilla,** Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. B., İstanbul 1993, s. 328; **Muşul-** Terdit İlişkileri, s. 16-17).

282 **Kılıçoğlu**, s. 107-108.

283 **Aşık**, s. 145.

284 Bu konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Aşık**, 186-192.

II. GENEL OLARAK İLÂMLI İCRA TAKİBİNİN BAŞLAMASI

Türk hukukunda cüzi icra, iki tane ana icra takip yolundan oluşmaktadır. Sadece para veya teminat alacaklarının[285] tahsili amacıyla, alacağın herhangi belgeye bağlı olması gerekmeksizin, alacaklının başvurabileceği bir ilâmsız icra takibi yolu bulunmaktadır[286]. Diğer bir ifade ile para veya teminat alacaklarının devlet organları tarafından icra edilebilmesi için alacağın ilâmla veya başka bir belgeyle sabit olması gerekmemektedir. Dolayısıyla bu tür alacaklar, ilâmsız icra takibine konu olabilmektedir.

Bunun yanı sıra mahkemelerin kararlarının cebri icraya konu edilebildiği bir yol daha bulunmaktadır. Cüzi icradaki bu ikinci icra takip yolu ise, ilâmlı icra takibi yoludur.

İlâmlı icra takibine başvurulabilmesi için alacaklının elinde ilâmın veya kanun tarafından ilâm niteliği kazandırılmış bir belgenin bulunması gerekmektedir. İlâmlı icra takibinin dayanağını teşkil eden ilâm, mahkemelerce verilen nihai kararların tarafların her birine verilen nüshasıdır (HMK m. 301, II). İlâmın ilâmlı icranın dayanağı olabilmesi için nihai karar olması gerekmesinin yanı sıra eda hükmü içermesi gerekmektedir[287]. Nitekim ara kararlara karşı ve eda hükmü içermeyen ilâmlara karşı ilâmlı icraya başvurulamaz.

---

285 Bu hususun istisnasını, kira bedelinin ödenmemesi ve kira süresinin bitmesi hallerinde, kiralanan taşınmazların ilâmsız icra yolu ile tahliye edilmesi (İİK m. 269 vd.) teşkil etmektedir (**Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 44).

286 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 43-44; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 8; **Aslan, Kudret/Akyol Aslan, Leyla**, İlama Bağlı Para Alacağı İçin İlamsız İcra Takibi Yapılması, Dürüstlük Kuralına ve Hayatın Olağan Akışına Aykırı Mıdır?, (Prof. Ramazan ARSLAN'a Armağan, C. I., Ankara 2015, s. 195-251), s. 202; **Muşul**- İcra ve İflâs Hukuku**,** s. 925; **Kuru**-El Kitabı, s. 57; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 34; **Postacıoğlu**-İcra, s. 9; **Ansay**, s. 13-16.

287 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 386; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 284; **Karslı**- İcra ve İflâs Hukuku, 399; **Kuru**-El Kitabı, s. 894; **Muşul**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 927; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 43; **Gürdoğan**-İcra, s. 56; **Oskay /Koçak/Deynekli/Doğan**, s. 632.

Eda hükmü içermeyen ilâmların, içerisindeki yargılama giderlerine ilişkin bölümlerin ilâmlı icra takibine dayanak teşkil etmesi mümkündür[288].

İlâmlı icra takibine başvurulabilmesi için alacaklının elinde ilâm niteliğinde bir belge bulunması da mümkündür. İlâm niteliğindeki belgeler, İcra ve İflas Kanunu'nda, bu nitelikte olduğu belirtilen belgelerle sınırlı değildir. İcra ve İflas Kanunu'nun 38. maddesinde birtakım belgeler sayılmıştır ancak çeşitli kanunlarda da bazı belgelere bu niteliğin verildiği görülebilmektedir[289]. İlâm niteliğindeki belgelerin, ilâmlı icranın dayanağı teşkil etmesi, bu belgelerin alacaklının hakkını açık ve kesin bir biçimde ortaya koyması ile mümkündür. İlâm niteliğindeki belgelerin, ilâma ilişkin tüm etkileri taşıdığı (maddi anlamda kesin hüküm gücü gibi) söylenemez. İlâm niteliğindeki belgelerin ve ilâmların ortak özelliğini icra edilebilirlik oluşturur[290]. İlâm niteliğinde belgelerin ilâmlı icra takibine konu olması durumunda, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi çerçevesinde icranın durdurulması kararı alınamaz[291].

---

288 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 386; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 284; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 66, 69; **Karslı**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 399; **Kuru**-El Kitabı, s. 894; **Gürdoğan**-İcra, s. 56.

289 Örneğin, Avukatlık Kanunu'nun 35/A. maddesi kapsamındaki uzlaştırma tutanakları, Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulu kararları (1512 sayılı Noterlik Kanunu m. 145, II, III; 117, I; 20, V), arabuluculuk sonucundaki icra edilebilirlik şerhine sahip olan anlaşmalar (6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıkları Arabuluculuk Kanunu m. 18, III, IV) gibi. Başka örnekler için bkz. **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 386-387; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 286.

290 **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 285; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 429; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 83; **Büyükay**, s. 280-281. İlâm niteliğinde belgelerin kesin hüküm teşkil etmesi, istisnai olarak mahkeme huzurundaki kabuller ve şarta bağlı olmayan mahkeme huzurundaki sulhler bakımından kabul edilmiştir (**Atalı/Ermenek/Erdoğan**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 429).

291 **Büyükay**, s. 318. Arabuluculuk anlaşma belgesi için verilen icra edilebilirlik şerhine karşı istinafa başvuruda, icranın durdurulması talep edilemez (**Büyükay**, s. 319).

Konusunu para veya teminat alacağı oluşturan mahkeme kararlarının ilâmsız icraya konu olup olamayacağı doktrinde yoğun tartışmalara konu olmuş bir husustur. Doktrinde bir görüş[292], alacaklının icra yolları bakımından tercih hakkının olduğunu ileri sürmekteyken, diğer bir görüş[293], para veya teminat alacağına yönelik bir ilâm elde edilmişse bunun ancak ilâmlı icra ile takip konusu edilebileceğini ifade etmiştir. Ancak Yargıtay bir içtihadı birleştirme kararında, para veya teminat alacağına ilişkin bir ilâmın varlığı halinde, sadece ilâmlı icra takibi yoluna başvurulabileceğini karara bağlamıştır[294].

İlâmlı icranın konusunu para ve teminat verilmesi oluşturabileceği gibi bunun dışında taşınır teslimi, çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulması, taşınmazın tahliye ve teslimi ya da bir işin yapılması veya yapılmaması gibi içeriğe sahip ilâmlar da oluşturabilir. Kanun koyucu ilâmlı icra prosedürünün düzenlerken ilâmsız icradan farklılaşan yönlerini düzenlemiştir. Boşluk halinde ilâmsız icraya ilişkin hükümlerin ilâmlı icra hükümlerine, niteliği uygun düştüğü takdirde, uygulanabileceğini düzenlemiştir (İİK m. 41). Konusu para veya teminat alacağı dışında kalan tüm alacakların icrası için öncelikle ilâm alınmalı ve sonrasında ilâmlı icraya başvurulmalıdır.

İlâmlı icrada yetkili icra dairesi, Türkiye'deki herhangi bir icra dairesi olabilmektedir (İİK m. 34). Alacaklı istediği icra dairesine takip talebini sunarak ilâmlı icrayı başlatması mümkündür[295]. İlâmlı icrayı başlatmak için genel haciz yolundaki takip talebine

---

292 **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 282-283; **Kuru**-El Kitabı, s. 189; **Yıldırım/Deren Yıldırım,** s. 309; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III., s. 2133; **Üstündağ**-İcra, s. 354.

293 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 399, dn. 1; **Aslan/Akyol Aslan**, s. 246; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 34; **Postacıoğlu**-İcra, s. 9; **Ansay**, s. 44.

294 Y. İBGK, T. 26.05.2017, E. 2017/2, K. 2017/3: **KİBB**.

295 İİK'nun 34. maddesinin metninde *ilamların icrası* şeklinde ifade bulunması, icra dairesine ilişkin bu yetki kuralının ilâm niteliğindeki belgelere uygulanmasını engellemez (**Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 388).

benzer bir takip talebinin (sözlü veya yazılı olarak) ilâmla birlikte icra dairesine yöneltilmesi yeterlidir. İcra müdürü, takibin dayanağını oluşturan belgelerin incelemesini resen yapar. Bu hususta icra müdürünün hata yapması söz konusuysa, kamu düzenine aykırılık sebebiyle süresiz şikâyet yoluna başvurulabilir[296]. Usulüne uygun bir biçimde düzenlenmiş takip talebini alan icra dairesi, borçluya bir icra emri düzenler ve gönderir. İcra emrine itiraz mümkün değildir[297]. İcra emrinde, borçlunun belirli bir süre içinde ilâmı yerine getirmesi emredilip, aksi halde zorla yerine getirileceği ihtar edilir. İlâm yerine getirilmezse, ilâmın konusuna göre, ilgili işlemler yapılır ve niteliği uygun düştüğü ölçüde ilâmsız icra hükümleri içerisinde düzenlenen hacze, satışa ve paraların paylaştırılmasına ilişkin hükümler uygulama alanı bulur. Dayanağını ilâm oluşturan bir takip için zamanaşımı süresi on yıldır. Eğer takibin dayanağı ilâm niteliğinde belge ise zamanaşımı, genel hükümler çerçevesinde tayin edilir (İİK m. 39). İlâmların icra edilebilmesi, kural olarak kesinleşmeleri şartına bağlı değildir (HMK m. 350, I; 367, I). İlâmlara karşı kanun yollarına başvurulmuş olması, ilâmın icrasını durdurmamaktadır.

---

296 **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 294; **Karslı-** İcra ve İflâs Hukuku, s. 405; "*…İlam niteliğinde olmayan bir belgenin icra müdürlüğünce ilamlı takibe konu yapılması bir hakkın yerine getirilmemesi niteliğindeki bir işlem olup borçlunun süresiz şikâyet hakkı vardır…"* (Y. 12. HD, T. 27.06.2014, E. 2014/16804, K. 2014/18865: **KİBB)**; söz konusu şikâyetin 7 günlük süreye tâbi olduğu yönünde bkz. Y. 12. HD, T. 09.05.2005, E. 2005/7679, K. 2005/10121: **KİBB**.

297 İlâmın itfa, imhâl veya zamanaşımına uğradığı iddiaları (İİK m. 33; 33/a) uygulamada icra emrine itiraz olarak adlandırılmaktadır. Bu konuda bkz. yuk. § 3, I.

§ 5. TAKİBE KONU İLÂMIN KESİNLEŞMEMİŞ OLMASI

I. KESİNLEŞME KAVRAMI

Yargılama faaliyeti sırasında verilen kararlarda çoğunlukla karardan hoşnut olmayan bir taraf bulunmaktadır. Bu tarafa çoğu zaman gidebileceği hukuki çareler öngörülmektedir. Bu hukuki çarelerin öngörülmesi, temel hak ve özgürlüklerin ve yargılamanın amacının bir gereğidir. Ancak kamu düzeninin sağlanması, hukuki istikrarın gerçekleştirilmesi, hukuki güvenlik için öngörülebilirliğin ve belirliliğin tesis edilebilmesi için mahkemelerin verdiği kararların bir aşamadan sonra değiştirilmezlik ve adli gerçeklik vasfını kazanması gerekmektedir[298]. Bu vasıf, kesinleşme ile sağlanmaktadır. Kesinleşme, mahkemelerin nihai kararlarının kanun yollarının bulunmaması halinde verildiği anda, karara karşı başvurulabilecek kanun yollarının bulunması halinde bu başvuru süresinin sonunda başvuruda bulunulmamasıyla ya da başvurulmuşsa bu yolun tükenmesiyle verilen kararın hukuki düzen içerisinde kural olarak bir daha değiştirilememesini ve bağlayıcılığını ifade eder[299]. Bu niteliği kazanan nihai karara da kesin hüküm denilmektedir.

Kesin hükmün iki boyutu bulunmaktadır. Ancak bu iki boyut kesin hükmün iki çeşidi olduğu anlamına gelmemektedir. Bu, kesin hükmün iki ana etkisini ifade etmektedir[300]. Birinci etkisi olan şekli anlamda kesin hüküm, mahkemelerin nihai kararları bakımından başvurulabilecek olağan bir kanun yolunun bulunmamasını veya olağan kanun yollarının tüketilmiş olmasını ifade eder. İkinci etkisi olan maddi anlamda kesin hüküm ise, söz konusu yargılamanın tarafları hakkında verilen karara, şekli olarak kesinleşmenin

---

298 **Tanrıver**-Usul, s. 127-128; **İyilikli, Ahmet Cahit**, Hukuk Yargılamasında Kesin Hüküm, Ankara 2016, s. 23-24.

299 **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 147; **İyilikli**-Kesin Hüküm, s. 23-24; **Budak/Karaaslan**, s. 291; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 686; **Üstündağ**- Yargılama Hukuku, s. 693-694; **Postacıoğlu**-Usul, s.678; **Bilge/Önen**, s. 689; **Berkin**-Usul, s. 174.

300 **Budak/Karaaslan**, s. 292-293.

sağlanmasıyla, tanınan adli (kanuni) gerçeklik vasfını ifade eder. Bu boyutuyla söz konusu uyuşmazlık tarafları, sebebi ve konusu aynı olarak tekrar mahkeme önünde yargılamanın konusu yapılamamaktadır[301]. Taraflarında, dava sebebinde veya dava konusunda farklılık söz konusuysa, maddi anlamda kesin hüküm etkisi doğmaz. Şekli anlamda kesin hüküm niteliği kazanılmadan maddi anlamda kesin hüküm niteliği kazanılmaz[302]. Ancak her kararın maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmesi söz konusu değildir[303]. Bu bakımdan usule ilişkin nihai kararlara değinecek olursak; bu kararlar usule ilişkin konularda maddi anlamda kesin hüküm teşkil ederler ancak bunlar, yargılamanın esası hakkında maddi anlamda kesin hüküm gücünden yoksundur[304].

İlâmların icra edilebilmesi için hukukumuzda kural olarak ilâmların kesinleşmeleri gerekmemektedir. Ancak kural bu şekilde olsa da istisnai olarak kanun koyucu tarafından veya yargı kararlarında birtakım kararların icra edilebilirliği kesinleşmeye bağlanmıştır. Bu bağlamda ifade edilen kesinleşmeyi, şekli anlamda kesin hüküm olarak anlamak gerekir[305].

---

301 **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 149-150; **Budak/Karaaslan**, s. 291; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-** Usul Hukuku, s. 685, 688; **Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu**, s. 257, 261-262.

302 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-** Usul Hukuku, s. 686.

303 Çekişmesiz yargıya sonucu verilen kararlar, kural olarak icra mahkemesinin verdiği kararlar ve geçici hukuki himaye tedbirlerine ilişkin kararlar örnek verilebilir (**Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-** Usul Hukuku, s. 694-695).

304 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-** Usul Hukuku, s. 695; **Tanrıver**-Usul, s. 445; **İyilikli**-Kesin Hüküm, s. 117.

305 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 425; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 149.

II. KESİNLEŞMEDEN İCRA OLUNAMAYACAK İLÂMLAR

A. GENEL OLARAK

İcranın durdurulması kararı alabilmenin şartlarından birisi de icra takibinin dayanağını oluşturan ilâmın kesinleşmeden icra olunmayacak ilâmlar arasında yer almamasıdır[306]. Bir başka ifade ile icranın durdurulması kararı, icra edilebilirliği kesinleşmeye bağlı olmayan ilâmlar bakımından verilebilir. Hukukumuzda istisnai olarak bazı ilâmların kesinleşmeden icrası mümkün değildir. Bu açıdan icranın durdurulması kararı alınamayacak ilâm türlerine aşağıda değinilecektir. Ancak kesinleşmeden icra olunamayacak ilâmlar bakımından geçerlilik taşıyan birtakım kurallar bulunmaktadır.

İlk olarak, bir ilâmın kesinleşmeden icra olunamaması, o ilâmın fer'isi niteliğinde olan yargılama giderleri ile o ilâmın içerisinde hükmedilmiş ve asıl hükmün kesinleşmesine bağlı olan tazminatlar bakımından da geçerlidir. Bir başka deyişle asıl hükmün icrası kesinleşmeyi gerektiriyorsa, bu ilâmda yer alan fer'i nitelikteki cebri icraya elverişli alacakların da icrası kesinleşmeyi gerektirir[307]. Kesinleşmeden icra olunamayacak türden ilâmlar daha önce karara bağlanıp kesinleştikten sonra, bunlardan doğan tazminat talepleri için açılan ayrı davaların sonucunda verilen kararlarını icrası için kesinleşme şartı aranmaz. Bir örnek ile açıklamak gerekirse, marka hakkına tecavüzün önceden bir dava ile tespit edilmesi ve o davada verilen kararın kesinleşmesi durumunda sonradan açılan, bu tecavüzden kaynaklı tazminat davasının sonucunda verilen ilâmın icrası için kesin-

306 **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 159.

307 **Muşul, Timuçin**, İcra ve İflâs Hukukunda Şikâyet, Ankara 2014, s. 283; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 158-159; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 809-810; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 287; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 390, dn. 4; **Yıldırım/Deren Yıldırım**, s. 311; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 428.

leşme şartı aranmamaktadır. Çünkü söz konusu durum artık kişiler hukukuna ilişkin olmayıp malvarlığını etkileyen sonuç doğurmaktadır[308].

Kanaatimizce asıl hükümle birlikte hükme bağlanan ve fakat onun kesinleşmesiyle doğrudan doğruya ilişkisi bulunmayan alacakların icrası için diğer hükmün kesinleşmesi şartı aranmamalıdır[309]. Bu hususa davaların yığılması sonucu verilen kararlar örnek olarak gösterilebilir.

İkinci olarak, kesinleşmeden icra olunamayacak ilâmlarda faiz, ilâmın kesinleşmesinden itibaren işler[310]. Bu husus, alacağın belirgin ve muaccel hale geldiği an ile ilgili bir durumdur. Bu kuralın istisnasını Sayıştay'ın edaya ilişkin kararları oluşturmaktadır.

---

308 Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 26.10.2011, E. 2011/5753, K. 2011/20349: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 8. HD, T. 24.01.2013, E. 2012/12775, K. 2013/715: **KİBB**.

309 **Özbek-** İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 847. Bu yönde bkz. "*Borçlu vekili, takip konusu ilamın taşınmazın aynına ilişkin olduğunu, kesinleşmeden takip konusu edilemeyeceğini ileri sürerek takibin iptalini istemiştir. Mahkemece, takip konusu ilamın gayrimenkul ün aynına ilişkin olduğu ve kesinleşmeden takip konusu edilemeyeceği gerekçesiyle talebin kabulüne karar verilmiştir.-Takip konusu ilam incelendiğinde, davalı alacaklının;-1 - Eser sözleşmesinin feshi,- 2- 157 parsel sayılı taşınmazla ilgili tapu iptal ve tescil,- 3- İnşaatı bitmiş ve başkalarına satılmış binaların yer aldığı 162 ve 163 sayılı parsellere karşılık eser sözleşmesinin feshinden doğan alacak davası olmak üzere üç ayrı isteğinin olduğu görülmektedir.- 12.11.2008 tarihli takip talebinde de, takip konusu ilamın "c" bendinde yer alan 161 ve 162 parsel sayılı taşınmazlara karşılık hükmedilen alacağın takibe konulduğu görülmektedir.- Bilindiği üzere aynı davada birden çok istem yer alabilir. Bu istemlerin bazısının kesinleşmeden takibe konulamayacak olması, bundan bağımsız diğer alacak kalemlerinin takibine engel değildir. Nitekim alacaklının, yargılama giderlerinin 190/240'ını takibe koyduğu, tapu iptal ve tescil ile ilgili "b" bendindeki karara isabet eden yargılama giderlerini özenle ayırdığı görülmektedir. Hal böyle olunca, ilamın alacağa ilişkin bölümünün kesinleşmeden takibe konulması doğru olup, mahkemece şikayetin reddi yerine aksi düşüncelerle yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsizdir.*" (Y. 12. HD, T. 25.05.2009, E. 2009/3408, K. 2009/10930: **KİBB)**.

310 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 803, 809-810; **Tutumlu, Mehmet Akif**, Teorik ve Pratik Boşanma Yargılaması Hukuku, C. II., Ankara 2009, s. 1611; **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 46; **Muşul**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 929. Bu yönde bkz. Y. İBGK, T. 24.11.1995, E. 1994/2, K. 1995/2: **KİBB**; aynı yönde kararlar için bkz. Y. HGK, T. 22.10.2008, E. 2008/12-656, K. 2008/638: **KİBB**; Y. 12. HD, T. 11.04.2012 E. 2011/2660, K. 2012/9253: **KİBB**; Y. 12. HD, T. 17.09.2018, E. 2018/3829, K. 2018/8156: **KİBB**.

Sayıştay Kanunu'nun 53. maddesinin ikinci fıkrasına göre, Sayıştay ilâmlarına karar tarihinden itibaren kanuni faiz işletilmesi gerekmektedir.

Üçüncü olarak, kesinleşmeden icra olunamayacak ilâmların kesinleşmeden icraya konulması halinde, borçlu, şikâyet yoluna başvurabilecektir. Bu şikâyet sonucunda, takip iptal edilir[311]. Taşınmaz mal ile ilgili ayni haklara[312], kişiler ve aile hukukuna ilişkin ilâmlar[313] bakımından kamu düzenine aykırılık sebebiyle (süresiz) şikâyet yoluna başvurulabileceği kabul edilmektedir. Ancak Yargıtay, menfi tespite ilişkin ilâmların kesinleşmeden icraya konulması halinde, şikâyetin kanuna aykırılık sebebine dayanması gerektiğine ve şikâyetin yedi günlük süreye tâbi olduğuna yönelik kararlar vermektedir[314].

B. TAŞINMAZ MAL İLE İLGİLİ AYNİ HAKLARA İLİŞKİN İLÂMLARIN İCRASI

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 350. maddesinin ikinci fıkrası ile 367. maddesinin ikinci fıkrası birlikte değerlendirildiğinde, taşınmaz mal ile ilgili ayni haklara ilişkin ilâmların icrası, bunların kesinleşmelerine bağlıdır. Bunlara örnek olarak, taşınmazlarda istihkak davası (TMK m. 683), tescil davası (TMK m. 713), yolsuz tescilin silinmesi veya düzeltilmesi davası (TMK m. 125), irtifak haklarına ilişkin davalar, ipoteğin kaldırılması davası, müdahalenin meni davası, önalım davası (TMK m. 734) gibi ayni hakka ilişkin

311 **Muşul-**Şikâyet, s. 280; **Kuru-** İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2222-2226.

312 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-** İcra ve İflâs Hukuku, s. 82. Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 15.01.2019, E. 2018/4925, K. 2019/151: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 8. HD, T. 24.02.2015, E. 2015/2215, K. 2015/4878: **KİBB**.

313 Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 04.06.2013, E. 2013/4737, K. 2013/8424: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 8. HD, T. 01.12.2016, E. 2014/27211, K. 2016/15863: **KİBB**; Yargıtay istisnai olarak, kişiler hukukuna ilişkin manevi tazminat alacağını içeren ilâmların kesinleşmeden icraya konulmasının yedi günlük şikâyet süresine tâbi olduğuna karar vermiştir. Bu yönde bkz. Y. 8. HD, T. 21.01.2016, E. 2015/21475, K. 2016/734: **KİBB**.

314 Bu yönde bkz. Y. 8. HD, T. 15.02.2017, E. 2016/21972, K. 2017/1844: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 8. HD, T. 08.12.2015, E. 2015/20462, K. 2015/22018: **KİBB**. Kesinleşmenin gerektiği tüm ilâmların buna aykırı icrasının kamu düzenine aykırılık sebebi teşkil edeceğine ilişkin bkz. **Muşul-**Şikâyet, s. 274-288.

davalar sonucu verilen ilâmlar verilebilir[315]. Bu tür ilâmların icrası için kesinleşme gerekmesi, tapu sicilinde değişikliğe neden olmasından[316], taşınmazların ekonomik olarak önemli olmasından[317] ve ilâmın icrasının telafisi imkânsız zararlara neden olmasından kaynaklanmaktadır. Bu tür ilâmlar, hukukumuzdaki ilâmların icrasının kesinleşme şartına bağlı olmaması kuralının istisnasıdır.

Ancak bu nitelikteki ilâmların yanı sıra, taşınmaz ile ilgili bazı ilâmlar da uygulamada bu kapsama dâhil edilmektedir. Örneğin, taşınmaz satış vaadi sözleşmesine dayanan tescile zorlama davası sonucu verilen kararlar (TBK m. 237; TMK m. 716)[318], ayni

315 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 787.

316 **Önen, Ergun**, Gayrimenkul Davalarında Yetki, (AÜHFD, 1966/22/1, s. 567-633), s. 623. Bu yönde bkz.Y. 12. HD, T. 18.10.2018, E. 2018/4085, K. 2018/10203: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 8. HD, T. 13.12.2017, E. 2016/19119, K. 2017/16789: **KİBB**.

317 **Budak/Karaaslan**, s. 363.

318 **Budak/Karaaslan**, s. 363; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 357. Bu yönde bkz. Y. 8. HD, T. 09.09.2015, E. 2015/14961, K. 2015/15962: **KİBB**. Yargıtay bir kararında, taşınmaz satış vaadi sözleşmesinin feshedildiği bir olayda tescil talebinin olmadığı ve ilâmın sözleşmedeki cezai şarta ilişkin olduğu gerekçesiyle, ilâmın kesinleşmeden icrasının mümkün olduğuna karar verilmiştir (Y. 8. HD, T. 01.04.2014, E. 2014/5732, K. 2014/5903: **KİBB**).

hak temelli talebe dayanmayan müdahalenin meni suretiyle yıkım kararları[319] ve müdahalenin meni ile ecrimisil davası sonucu verilen kararlar[320] kesinleşmeden icra edilememektedir. Yargı kararlarında kesinleşmeden icra olunamayacak ilâmlardan sayılan diğer bir husus ise, kat mülkiyetinden doğan yasak işlerin tapu kütüğüne uygun olarak eski hale getirilmesi yaptırımını konu alan davaların sonucunda verilen kararlardır (KMK m. 32; 33)[321]. Ayrıca uygulamada, ilk derece mahkemeleri, bu kararların kesinleşmesinden itibaren yerine getirilmesine süre tayin ederek karar vermektedir (KMK m. 33, II)[322].

---

319 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 391. Bu yönde bkz. "…*Somut olayda, Ankara 24. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2013/230 Esas- 2014/430 Karar sayılı ilamının incelenmesinde, davalıların Ankara 5. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde açtıkları tapu iptali ve tescili davasının ret edilip kesinleştiği belirtilerek müdahalenin men'i ile yapı ve ağaçların kal'ine ve ecrimisil bedeline hükmedildiği anlaşılmaktadır. Bu durumda daha önceden görülen tapu iptali ve tescil davasıyla taşınmazın aynı çekişmeli olmaktan çıkmış ise de; kal'e (yıkıma) ilişkin davalar sonunda verilen kararların kesinleşmeden icrası ve daha sonra hükmün bozulması halinde telafisi imkansız zararların meydana geleceği göz önüne alınarak, bu konuda verilen kararların kesinleşmeden icra edilemeyeceği kabul edilmelidir. Bu nedenle ve takip konusu ilamda yapı ve ağaçların kal'ine ilişkin hüküm de bulunmakla ilam kesinleşmeden takip yapılamayacağından şikayetin kabulü*…" (Y. 8. HD, T. 15.09.2015, E. 2015/12091, K. 2015/16321: **KİBB**).

320 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 788; **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 41. Bu yönde bkz. Y. 8. HD, T. 06.10.2016, E. 2016/15649, K. 2016/13169: **KİBB**. Sadece ecrimisil talepli davalar bakımından kesinleşmenin gerekmediğine ilişkin bkz. "*...Somut olayda takibe konu ... 2. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 22/05/2007 gün ve 2012/28 Esas, 2013/702 Karar sayılı ilamının incelenmesinde; Mahkemece davanın ecrimisil ve men'i müdahale yönünden kabulüne karar verildiği anlaşılmaktadır. Dayanak ilamın infaz edilecek hüküm kısmında sicil ve kayıtlarda değişikliğe yol açacak bir hüküm bulunmadığı, bu haliyle hükmün infazı için kesinleşmesi koşulu bulunmadığından şikayetin reddine karar verilmesi yerinde olup yerel Mahkeme hükmünün onanması gerekirken bozulduğu anlaşılmakla alacaklı vekilinin karar düzeltme isteminin kabulüne karar verilmiştir…*" (Y. 8. HD, T. 17.10.2017 E. 2016/6570, K. 2017/13023: **KİBB)**; aynı yönde bkz. Y. 8. HD, T. 11.05.2016, E. 2016/4890, K. 2016/8656: **KİBB**.

321 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 814-815; **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 66.

322 Uygulamadan buna örnek olarak şu hüküm fıkrasını içeren ilâm gösterilebilir: "*634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu hükümleri, 22.01.2006 tarihli kat malikleri kurulu kararı ve yönetim plânı 9/d-h maddeleri uyarınca;-Davalının 12 ve 13 numaralı bağımsız bölümde faaliyet gösteren…pişirme fırınının doğalgazla çalışır hâle getirilmesine,-Davalının ana taşınmaza mimarı projesine aykırı olarak projede mevcut bacaya eklediği çelik bacanın kaldırılması suretiyle bacanın eski hâle iadesine,- 1.*

Bir karar, taşınmazın aynına ilişkin bir uyuşmazlığı konu edinmeyip taşınmazla ilgili diğer konulara ilişkin ise, kesinleşmeden icraya konulabilecektir[323]. Kamulaştırılması yapılamayan taşınmazın mülkiyet hakkının kullanılmasının engellenmesinden dolayı tazminat istemine dair verilen ilâmların kesinleşmesi gerekmemektedir[324]. Çünkü taşınmazın aynıyla ilgili bir karar bulunmamaktadır. Nitekim kamulaştırma bedelinin tespiti ve alacak davasına dair kararlar, taşınmazın aynını ilgilendirmediğinden, bunların icrası için kesinleşmelerinin gerekmediğine hükmedilmiştir[325]. Ancak kamulaştırılan taşınmaz üzerindeki mülkiyet uyuşmazlığının çözülmesini ve kamulaştırma bedelinin hak sahibine ödenmesini konu edinen ilâmların icrası kesinleşmeye bağlıdır[326]. Kesinleşmesi gerekmeyen ilâmlara, ayni hak talebine dayanmayan el atmanın önlenmesi davası sonucu verilen kararlar, kiraya verilmiş taşınmazın tahliyesine ilişkin kararlar[327] ve tasarrufun

---

Davalının apartman orta yeri sayılan işyeri önüne 1.40 cm genelinde ön cephe boyunca masa ve sandalye konulmasının önlenilmesine,- 1, 2 ve 3. maddelerde sayılan hususların yerine getirilmesi için davalıya kararın kesinleşmesini takiben 30 gün süre verilmesine, aksi hâlde gideri sonradan davalıdan alınmak kaydıyla cebrî icra için davacıya yetki verilmesine…." (Ankara 9. Sulh Hukuk Mahkemesi, 25.11.2008, 564/2663). Söz konusu hüküm, Yargıtayca onanarak kesinleşmiştir (18. HD 15.06.2009, 842/6478: Yayımlanmamıştır). Benzer diğer bir ilâmın hüküm fıkrası şu şekildedir: "...no.lu taşınmazların, apartmanın ortak alanı olan ön bahçe ile arka tarafa yapılan bacaya ilişkin davalıların müdahalesinin menine, eski hale getirmeleri için davalılara 60 gün süre verilmesine, süresi içinde eski hale getirilmediği takdirde İİK 30. maddesinin infazda nazara alınmasına, eski hale getirme süresinin kararın kesinleşmesinden sonra başlamasına…" (Ankara 5. Sulh Hukuk Mahkemesi, 09.05.2011, 2170/1024: **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 814'ten naklen; **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 66).

323 **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 152; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2213. Bu yönde bkz. Y. 8. HD, T. 13.06.2016, E. 2016/8544, K. 2016/10300: **KİBB.**

324 Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 03.07.2018, E. 2018/8322, K. 2018/7228: **KİBB**.

325 Bu yönde bkz. Y. 8. HD, T. 17.01.2018, E. 2015/15824, K. 2018/601: **KİBB**.

326 **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 41. Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 10.05.1976, E. 1976/3907, K. 1976/5817: **KİBB**.

327 **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 152; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 789; **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 45; **Berkin**- İcra Hukuku Rehberi, s. 130.

iptali davası sonucu verilen kararlar[328] da örnek verilebilir.

Bu hususların yanı sıra, Yargıtay, tapu iptal ve tescil davasının reddine ve satım bedelinin iadesine dair verilen bir kararın icra edilebilmesi için kesinleşmesinin gerekmediğine hükmetmiştir[329]. Doktrinde bu kararın, terditli bir biçimde açılan davanın asli talebinin taşınmazın aynını ilgilendirdiği ve bunun esastan reddi gerekmedikçe feri talep hakkında karar verilemeyeceği belirtilerek söz konusu davanın taşınmazın aynını ilgilendirdiği ileri sürülerek hatalı olduğu ifade edilmiştir[330]. Nitekim bu görüş doğrultusunda verilen kararlar da bulunmaktadır[331]. Ancak yukarıda ifade ettiğimiz kararı eleştiren görüşe katılmamaktayız. Çünkü her ne kadar bir dava terditli dava şeklinde açılmış olsa da verilen icraya elverişli hüküm tektir. Söz konusu kararda asli talebin esastan reddi kararı verildiğinden menfi tespit hükmü niteliği taşımaktadır[332]. Menfi tespit hükümleri kural olarak ilâmlı icranın dayanağını oluşturmaz[333]. Feri talep hakkında karar verilmesi eda

---

328 **Özbek-** İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 789; **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 44. Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 04.04.2017, E. 2017/1445, K. 2017/5408: **KİBB**.

329 Bu yönde bkz. Y. 8. HD, T. 26.01.2015, E. 2014/16476, K. 2015/1560: **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 41-42.

330 **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 42-45; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 788.

331 "…*Somut olayda; takip dayanağı ilamda dava konusu taşınmazın öncelikle tapu kaydının iptali ve davacı adına tescili, olmaz ise harici satış sözleşmesi nedeni ile ödenen bedellerin iadesinin talep edildiği, Mahkemece, tapu iptal ve tescil isteminin reddine, alacak davasının kabulüne karar verildiği, hükmün temyiz edildiği, ilamın kesinleşmeden takibe konulduğu anlaşılmaktadır. Mahkemece, ilamda gayrimenkulün aynına ilişkin ihtilafın bulunduğu taşınmazın aynı tartışılarak sonuca gidildiği bu nedenle kesinleşmeden takibe konulamayacağı nazara alınarak, şikayetin kabulü ile takibin iptaline karar verilmesi gerekir*…" (Y. 8. HD, T. 26.02.2015, E. 2015/256, K. 2015/5257: **KİBB)**; aynı yönde bkz. Y. 12. HD, T. 06.11.2018, E. 2018/4775, K. 2018/10945: **KİBB**.

332 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 330; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 422; **Tanrıver**-Usul, s. 583, 630; **Budak/Karaaslan**, s. 138; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 312-313.

333 **Tanrıver**-Usul, s. 583; **Budak/Karaaslan**, s. 139; **Uyar**-İlâmlar, s. 82; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 284.

hükmüne vücut vermektedir. Esasen söz konusu durumda, edimin iadesine karar verildiğinden bu, taşınmazın aynını ilgilendiren bir karar da değildir. Daha önce ifade edildiği üzere, hükmün icra edilebilmesinde kural, kesinleşmenin gerekmemesi olup kesinleşmenin gerekmesi istisnai niteliktedir. Bu istisnanın kapsamını genişletici bir yorumdan kaçınılması gerekmektedir. Feri talebin icra edilmesi, tapu sicilinde değişikliğe yol açacak bir nitelik arz etmediğinden, terditli olarak açılan tapunun tescili veya satım bedelinin iadesi talepli davalarda feri talep hakkında karar verilmesi halinde, kararın icraya konulabilmesi için kesinleşme kanaatimizce aranmamalıdır[334]. Çünkü ilâmlı icra bakımından önemli olan davanın türü değil hükmün niteliğidir.

Yargıtay'ın bir kararına göre, taşınmazın aynına ilişkin davaların mahkeme huzurunda sulh veya kabul ile sona ermesi ilâm niteliğinde belgeye vücut vermektedir. Bu durumda da bu sulh veya kabulün icra edilebilirliği için kesinleşmesi aranmaktadır[335]. Bu doktrinde eleştirilmiş ve Yargıtay tarafından sulh ve kabul ile yargılamanın kendiliğinden sona ermesi kabul edilmediğinden kaynaklı olarak kesinleşmenin arandığı ifade edilmiştir. Yargıtay'ın uygulamasının isabetsiz olduğu belirtilmiştir[336]. Kanaatimizce sulh[337] veya kabul[338] halinde yargılama kendiliğinden sona erer. Sulh veya kabul doğrultusunda

---

334 Bu yönde görüş için bkz. **Muşul**- Terdit İlişkileri, s. 210. Fer'i talebe ilişkin kararın icra edilmesi sonrasında kararın kanun yolları aşamasında değişikliğe uğrayıp asli talep hakkında karar verilmesi mümkündür. Bu durumda İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesindeki çerçevesinde icranın iadesi söz konusu olabilir (**Muşul**- Terdit İlişkileri, s. 211). Doktrinde ayrıca, feri talebe ilişkin kararın icraya konulmasının asli talebe ilişkin karara karşı kanun yoluna başvuru hakkından feragat sonucunu doğurması gerektiği önerilmiştir (**Muşul**- Terdit İlişkileri, s. 211).

335 Bu yönde bkz. Y. İİD, T. 14.11.1947, 3997: **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2210.

336 **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 153-154.

337 HMK'nun 315. maddesine göre, mahkeme önünde yapılan sulh kendiliğinden davayı sona erdirir.

338 Doktrinde bir görüşe göre, kabulün söz konusu olduğu durumlarda yargılama kendiliğinden sona ermez, uyuşmazlık sona erer ve mahkeme hükümle davayı sona erdirmelidir (**Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 564; **Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu**, s. 609; **Kuru, Baki,** Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. IV., 6. B., Ankara 2001, s. 3701, 3758; **Kuru**-Usul, s. 395); diğer bir

karar verilmesi açıkça talep edilmediği ve yargılama sulh veya kabul sonucu sona erdiği takdirde kanun yollarına ancak usul kurallarına aykırılık sebebiyle başvurulabilecektir[339]. Bu nedenle kanaatimizce bu yöndeki kararın kesinleşmesi aranmamalıdır. Çünkü uyuşmazlık, esasa ilişkin olarak taraf iradesiyle sona ermektedir.

C. AİLE HUKUKUNA İLİŞKİN İLÂMLARIN İCRASI

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun kanun yolu düzenlemelerinde yer alan ve icrası için kesinleşmesi gereken ilâmların bir diğeri ise, aile hukukuna ilişkin olanlardır. Aile hukukuna ilişkin ilâmlar kavramından, öncelikle Türk Medeni Kanunu'nun ikinci kitabı kapsamına giren konularda verilen cebri icraya elverişli kararlar anlaşılmalıdır. Ancak nafaka alacağına ilişkin ilâmlar, aile hukukuna ilişkin olmalarına rağmen, bu ilâmların kesinleşmeden icra edilebilecekleri ve haklarında icranın durdurulması kararı verilemeyeceği düzenlenmiştir (HMK m. 350, 367; İİK m. 36)[340].

Aile hukukunda cebri icraya elverişli bulunmayan dava ve karar çeşitleri bulunmaktadır. Boşanma, evliliğin butlanı, evlilik dışı doğan çocuk ile baba arasında soy bağının kurulması, çocuğun tanınmasının iptali gibi kararlar aile mahkemeleri tarafından verilmektedir. Bu kararların verildiği davalar, talep edilen hukuki himayenin türüne göre

---

görüşe göre ise, kabul ile yargılama kendiliğinden sona erer ve mahkeme esas hakkında karar verilmesine yer olmadığı yönünde karar verir ve bu karar yargılamanın sona erdiğini tespit eder [**Tanrıver**-Usul, s. 1065; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2032; **Budak/Karaaslan**, s. 307; **Akyol Aslan, Leyla**, Medeni Usul Hukukunda Davadan Feragat, Ankara 2011, s. 82; **Ermenek, İbrahim**, Medeni Usul Hukukunda Davayı Kabul (Mahkeme Huzurunda Yapılan Kabuller), Ankara 2009, s. 101]. Sulhün kesin hüküm etkileri ile ilgili tartışmalar için bkz. **Soy, Ayşe**, Türk Medeni Yargılama Hukukunda Sulh, Ankara 2017, s. 147-156.

339 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 564.

340 **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 153; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 391; **Muşul**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 944; **Alangoya/Yıldırım/Deren Yıldırım**, s. 547; **Kuru**-El Kitabı, s. 918; **Kulaksız**, s. 74; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2218; **Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan**, s. 634.

inşai davalar olup, bu kararlar da inşai karar özelliği göstermektedir. Dolayısıyla bu kararlar şekli anlamda kesinleşmeleriyle etkilerini kendiliğinden (ipso iure) doğurmaktadır[341].

Boşanma davası sonucu verilen ilâmda yer alan çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına[342] ilişkin hükümler aile hukukuna ilişkin olup kesinleşmeden icra edilemez. Boşanma davası, evliliğin feshi, butlanı ve iptali davaları[343] veya babalık davası[344] ile birlikte verilen maddi ve manevi tazminatlar[345], yargılama giderleri[346] gibi bu kararların cebri icraya elverişli kısımları da kesinleşmeden icra edilemeyecek kararlara örnek olarak sayılabilir[347].

Bunların yanı sıra bu tür ilâmlar bakımından asıl önemli olan boşanma kararının, evliliğin feshi, butlanı veya iptali kararının, soy bağına ilişkin kararın kesinleşmesidir. Çünkü bu tür kararlarda kesinleşme şartının aranması, bu davaların toplumun ahlak algısı ve değerleriyle doğrudan ilişkili olmasından ve kanun koyucunun da bunu gözetmesinden

---

341 **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 65; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 790; **Tanrıver, Süha**, Türk Aile Mahkemeleri, Ankara 2014, s. 98; **Kuru**-El Kitabı, s. 924; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2215.

342 **Mardin**, s. 118. Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 15.03.2010, E. 2009/24353, K. 2010/5953: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 8. HD, T. 08.10.2015, E. 2015/17320, K. 2015/17756: **KİBB**.

343 Bu yönde bkz. Y. 8. HD, T. 25.04.2014, E. 2013/14356, K. 2014/8163: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 8. HD, T. 14.01.2014, E. 2013/17903, K. 2014/157: **KİBB**.

344 Bu yönde bkz. Y. 8. HD, T. 15.02.2018, E. 2018/1045, K. 2018/2258: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 8. HD, T. 04.06.2018, E. 2017/8808, K. 2018/13658: **KİBB**.

345 Bu yönde bkz. Y. 8. HD, T. 29.05.2017, E. 2017/11280, K. 2017/7864: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 8. HD, T. 29.05.2017, E. 2017/11899, K. 2017/7826: **KİBB**.

346 **Mardin**, s. 118. Bu yönde bkz. Y. 8. HD, T. 20.10.2016, E. 2015/69, K. 2016/14076: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 12. HD, T. 22.11.2011, E. 2011/26956, K. 2011/23478: **KİBB**.

347 **Tanrıver**-Aile Mahkemeleri, s. 98; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 152-153; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 790; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 391; **Muşul**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 944.

ileri gelmektedir. Aksi halde bu kararların kesinleşmeden icrasının mümkün olması telafisi zor durumlar meydana getirecek ve eski halin iadesi güçleşecektir[348]. Boşanma kararı ile birlikte verilen maddi ve manevi tazminat kararları ilâmın fer'isi olduğundan icra edilebilmeleri için bunların da kesinleşmeleri gerekir[349]. Fakat aile hukukuna ilişkin ilâmların kesinleşmesinden sonra, ayrı bir dava ile ileri sürülen maddi ve manevi tazminat taleplerine ilişkin kararların kesinleşmesine gerek yoktur[350].

Boşanma ilâmında yer alan ancak kişisel durumda değişikliğe neden olmayan edaya ilişkin olan bazı kararların icrası için kesinleşme gerekmemektedir. Örnek olarak, ziynet eşyasının bedelinin tahsilini, mal rejiminin tasfiyesini, katkı payını ve katılma alacağını konu edinen kararlar[351] gösterilebilir.

Hukukumuzda kesinleşmeden icra edilebilecek ilâmların icrası, kural olarak durdurulabilmektedir. Ancak daha önce ifade edildiği üzere, bu kuralın istisnasını nafaka hükümleri oluşturmaktadır. Nafakaya ilişkin ilâmların icrası, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince durdurulamaz. Bu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun

---

348 **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 153.

349 **Akkaya, Tolga**, Medeni Usul Hukuku Bakımından Boşanma Davası, Ankara 2017, s. 511-512; **Kuru**-El Kitabı, s. 924; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3198-3199.

350 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 791; **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 46-47; **Muşul**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 944. Bu yönde bkz. "…*Takip talebinde boşanma kararının eklentilerinden maddi tazminat alacağının takibe konulduğu anlaşılmıştır. Borçlunun, icra mahkemesine başvurusunda, maddi tazminat alacağının boşanmaya ilişkin karar kesinleşmeden icraya konulamayacağı nedeni ile takibin iptali istenmiştir. Boşanma ilamı kesinleştiği takdirde, tazminat, vekalet ücreti ve yargılama gideri isteklerinin takibe konulabilmesi için nitelikleri gözetilerek kesinleşmeleri gerekli değildir. Takibe ekli nüfus kaydında Aile Mahkemesinin kesinleşme ilamı gereğince boşanmanın tescil edildiği anlaşıldığından; bu durum karşısında, boşanma ilamının kesinleşmiş olduğu kabul edilerek talebin reddi gerekir*..." (Y. 8. HD, T. 07.12.2012, E. 2012/12060, K. 2012/11938: **KİBB**); aynı yönde bkz. Y. HGK, T. 28.02.2001, E. 2001/12-206, K. 2001/217: **KİBB**.

351 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 794; **Tanrıver**- Aile Mahkemeleri, 101; **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 49-50. Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 02.04.2012, E. 2011/25967, K. 2012/10420: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 12. HD, T. 22.02.2010, E. 2009/22399, K. 2010/3825: **KİBB**.

kanun yollarına ilişkin düzenlemelerinde de açıkça belirtilmiştir (HMK m. 350, I; 367, I)[352]. Doktrinde bir görüşe göre, bu hükmün, Anayasa'nın 36. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür[353]. Bu görüşe göre, icranın durdurulması kararı bir geçici hukuki himaye türüdür. Nafaka hükümlerine karşı icranın durdurulması kararı alınamaması kuralının, bazı durumlarda menfaat dengesini bozarak etkin hukuki himayenin sağlanmasını engelleyeceği savunulmaktadır. Etkin hukuki himayenin sağlanması cebri icra faaliyetlerini de kapsar[354]. Söz konusu düzenleme öncelikle Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve İcra ve İflas Kanunu hükümlerinde yer almaktadır. Dolayısıyla kanuni bir sınırlama söz konusudur. Hukukumuzda kesinleşmeden icra edilebilirlik kural olduğundan icranın durması yolları istisnaidir. Bu çerçevede, nafaka alacağına ilişkin ilâmlar bakımından asıl kuralın geçerli olması söz konusudur. Ayrıca nafaka kararları bakımından icranın durdurulabileceği düzenlenmiş olsaydı, mühlet boyunca nafaka tutarının icra dairesine teminat olarak yatırılması gerekecekti. Bu miktarda paranın teminat olarak gösterilmesinden ziyade ilâmın yerinde getirilmesi kanaatimizce daha isabetlidir. Bunların yanı sıra nafaka hükümlerinin derhal icrasında ve icrasının durdurulamamasında, aile ile zayıfın korunması ve etkin hukuki himayenin sağlaması düşüncesi bulunmaktadır[355]. Daha sonra gerekirse, İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesindeki icranın iadesi kurumu işletilebilir. Dolayısıyla bu hüküm, kanaatimizce, Anayasa'nın 36. maddesine aykırılık teşkil etmemektedir.

---

352 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 391; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 289; **Kuru**-El Kitabı, s. 918; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 160; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3294; **Özbek**-İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 792; **Erişir,** s. 292; **Kulaksız,** s. 74.

353 **Erişir,** s. 293. Geçici hukuki himaye alınmasının yasaklandığı durumların Anayasa'nın 36. maddesine aykırılık oluşturduğuna ilişkin bkz. **Erişir**, s. 65.

354 **Erişir**, s. 57; **Özekes**- İcra Hukukunda İlkeler, 128; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 14-15.

355 **Yılmaz**-İİK Şerhi, s. 203; **Özekes**-İcra Hukukunda İlkeler, s. 179.

Nafaka konusunda değinilmesi gereken bir husus daha bulunmaktadır. Doktrindeki hâkim görüşe göre, yoksulluk veya iştirak nafakaları, boşanma ilâmının fer'isi niteliğinde olsalar bile kesinleşmeden icra edilebilirler[356]. Dolayısıyla boşanma kararının kesinleşmesi gerekmeksizin nafaka ilâmının icrası mümkündür. Ancak Yargıtay kararlarının birçoğunda, boşanma ilâmı kesinleşmemişse ve aynı ilâmda yoksulluk nafakasına veya iştirak nafakasına yer verilmişse, bunların icra edilebilirliğinin boşanma ilâmının kesinleşmesine bağlı olduğu kabul edilmektedir[357]. Yargıtay'a göre, özellikle yoksulluk nafakası, boşanma sonrası döneme ait bir nafakadır. Dolayısıyla bu tür nafakalar kesinleşmeyle etkilerini gösterirler[358]. Kanun koyucunun ilgili düzenlemelerdeki iradesi açık olmasına rağmen, Yargıtay uygulaması aksi yönde devam etmektedir (karş. HMK m. 350, I; 367, I; İİK m. 36, IV). Boşanma davasında ara karar olarak tedbir nafakasına hükmedilebilmektedir. Doktrinde bir görüşe göre, boşanma davasında tedbir nafakasına hükmedilmemesi durumunda nafaka ilâmları kesinleşmeden icra edilebilir[359]. Çünkü mahkemece tedbir nafakasına karar verildiği bir boşanma davası neticesinde verilen boşanma ilâmında yoksulluk veya iştirak nafakasına hükmedilmişse ve ilâmda tedbir nafakasının

---

356 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 391; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 287; **Alangoya/Yıldırım/Deren Yıldırım**, s. 531, 547; **Yıldırım/Deren Yıldırım**, s. 310; **Tanrıver**- Aile Mahkemeleri, s. 98; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 153; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 791; **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 47; **Tutumlu**, s. 1612; **Muşul**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 944; **Kuru**-El Kitabı, s. 925; **Kuru**-İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2217. Doktrinde bir görüşe göre, boşanma ilâmında yoksulluk ve iştirak nafakasına hükmedilmişse, bunlar kesinleşmeyle icra edilebilirler. Ancak bu kesinleşme beklenmeksizin takip yapılırsa, bu kararların icrası HMK ve İİK'ndaki istisnai hükümler nedeniyle durdurulamaz (**Akkaya**-Boşanma Davası, s. 512).

357 **Muşul**-Şikâyet, s. 284. Örneğin bkz. Y. 12. HD, T. 11.10.2018, E. 2018/13828, K. 2018/9636: **KİBB**; aynı yönde kararlar için bkz. Y. 12. HD, T. 25.10.2018, E. 2018/4469, K. 2018/10618: **KİBB**; Y. 8. HD, T. 10.09.2013, E. 2013/6614, K. 2013/11569: **KİBB**.

358 Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 01.04.2010, E. 2009/25598, K. 2010/7842: **KİBB**.

359 **Tanrıver**- Aile Mahkemeleri, s. 99; **Erişir**, 269-271; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2218.

kesilmesine dair bir karar verilmemişse, boşanma ilâmı şekli anlamda kesinleşinceye kadar tedbir nafakası devam eder[360]. Böylece boşanma ilâmında belirtilen yoksulluk veya iştirak nafakasını ilâmlı icra takibine koymak gerekmeyecektir[361]. Diğer yandan boşanma ilâmında tedbir nafakasının kesilmesine karar verilmişse, tedbir nafakası hemen kesilmeyip bu karar kesinleşinceye kadar ödenmeye devam olunmalıdır[362]. Boşanma kararı kesinleştikten sonra, ayrı bir dava ile yoksulluk ve iştirak nafakasına hükmedilmesi durumunda bu ilâmların ya da yardım nafakasına ilişkin ilâmların icrası kesinleşme şartına bağlı değildir[363].

D. KİŞİLER HUKUKUNA İLİŞKİN İLÂMLARIN İCRASI

Kişiler hukuku, Türk Medeni Kanunu'nun birinci kitabında yer almaktadır ve bu kitapta gerçek ve tüzel kişiler düzenlenmiştir. Tüzel kişiler, sadece Türk Medeni Kanunu'nda sayılanlardan ibaret olmayıp geniş bir kavramdır. Bu bakımdan kişiler hukuku kavramının kapsamı, gerçek ve tüzel kişiler göz önüne alınarak değerlendirilmelidir[364]. Kişiler hukukuna ilişkin ilâmların icrası, bu ilâmların kesinleşmesi şartına bağlıdır.

Kişiler hukukunda davaların çoğunluğu inşai dava olduğundan ve sonucunda inşai nitelikte kararlar verildiğinden bu kararlar cebri icraya elverişli nitelik taşımamaktadırlar.

---

360 **Tanrıver**- Aile Mahkemeleri, s. 99; **Erişir**, 269-271; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2218.

361 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 791-792; **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 47; **Tanrıver**- Aile Mahkemeleri, s. 99; **Erişir**, s. 271.

362 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 792-793; **Kuru**-El Kitabı, s. 925, **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 164.

363 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 792; **Tanrıver**- Aile Mahkemeleri, s. 99-100; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 153.

364 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 797; **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 50; **Kuru**-El Kitabı, s. 924.

Ancak bu tür kararların kesinleşmeleri, kararlardaki fer 'ilerin icrası için önem taşımaktadır[365].

Kişiler hukukuna ilişkin olan ilâmlara, kişilik haklarına saldırı nedeniyle Türk Medeni Kanunu'nun 25. maddesinde belirtilen davaların sonucunda verilen cebri icraya elverişli ilâmlar[366], adi ortaklığın feshi ile tasfiyesine ilişkin ilâmlar[367], marka hakkına tecavüzün ve haksız rekabetin önlenmesi ile ilgili ilâmlar[368], şirketlerin feshine ve tasfiyesine ilişkin ilâmlar ve ürün benzerliği yoluyla tescilli tasarıma haksız müdahalenin önlenmesi ile ilgili ilâmlar[369] örnektir[370]. Yargıtay kararlarında, tüzel kişilerin organları ile ilgili ilâmların da kesinleşmeden icra edilemeyeceği esasını benimsemektedir[371]. Kooperatifler Kanunu'nda ortakların çıkarılmasına ilişkin ilâmlar kesinleşmeden yeni ortak alı-

---

365 **Budak/Karaaslan**, s. 363; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 65; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 797.

366 **Dural, Mustafa/Öğüz, Tufan**, Türk Özel Hukuku Kişiler Hukuku, C. II., 18. B., İstanbul 2017, s. 152-164; **Akipek, Jale G./Akıntürk, Turgut/Ateş, Derya**, Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, C. I., 13. B., İstanbul 2016, s. 394-437; **Oğuzman, M. Kemal/Seliçi, Özer/Oktay Özdemir, Saibe**, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 16. B., İstanbul 2016, s. 247-257; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 805. Bu yönde bkz. Y. 8. HD, T. 20.06.2013, E. 2013/5757, K. 2013/9646: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 8. HD, T. 30.01.2017, E. 2016/22062, K. 2017/880: **KİBB**; aksi yönde bkz. Y. 8. HD, T. 20.10.2016, E. 2016/17845, K. 2016/14119: **KİBB**.

367 Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 07.07.2003, E. 2003/12824, K. 2003/1601: **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3200-3201.

368 Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 01.02.2007, E. 2006/24548, K. 2007/1635: **KİBB**.

369 Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 07.06.2010, E. 2010/2565, K. 2010/14104: **KİBB**. 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nun 69. maddesi gereği koruma talepleri hakkında verilen kararların icrası için kesinleşme gerekmektedir.

370 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 798; **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 50-51.

371 **Kuru**-El Kitabı, s. 924; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 797. Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 08.06.2006, E. 2006/9591, K. 2006/12233: **KİBB**.

namayacağı ve ortağın hak-yükümlülüklerinin çıkarma kararı kesinleşmeden sona erme-yeceği düzenlenmiştir (KK m. 16, V). Bu düzenleme kişiler hukukuna ilişkin ilâmların kesinleşmeden icra edilemeyeceği kuralı ile uyum içerisindedir[372].

Doktrinde[373], 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda maddi ve manevi hakları korunan kişilerin, tecavüzün ref'i davasında (FSEK m. 66) ve tecavüzün men'i davasında (FSEK m. 67) talep ettiği telif tazminatı (FSEK m. 68) ile manevi tazminat alacaklarının (FSEK m. 70) kişiler hukukundan kaynaklı olduğunun kabul edilmesi ge-rektiği ifade edilmiştir[374]. Ancak Yargıtay, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 67. mad-desine göre, tecavüzün men'i kararı verilmediği ancak sadece malvarlığını etkileyecek nitelikteki telif hakkı izinsiz kullanımına ilişkin tazminata karar verildiği durumda kararın

372 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 812.

373 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 798.

374 Bu yönde bkz. "*…2 Fikri ve Sinai Haklar Mahkemesi'nin 2009/53 Esas, 2013/118 Karar sayılı ilamı incelendiğinde, her ne kadar manevi tazminat talebi rededilmiş ise de ret kararı verilirken "manevi haklara tecavüz halinde FSEK 67. maddesinde nelerin talep edilebileceği düzenlenmiş olup FSEK 70. maddesindeki manevi hak-ları haleldar edilen kişinin uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat öde-nebileceği fakat davacının manevi haklarının ihlal edilmediği, kişilik haklarına da herhangi bir tecavüzün bulunmadığı" gerekçe gösterilmiştir. İlam bu hali ile 6100 sayılı Kanun'a eklenen "Geçici Madde 3" atfıyla uygulanması gereken HUMK'nun 443/4. maddesi (HMK'nun 367/2. maddesi) kapsamında şahsın hukukuna ilişkin ilamlardandır…*" (Y. 8. HD, T. 09.06.2014, E. 2014/11050, K. 2014/11821: **KİBB**); aynı yönde kararlar için bkz. Y. 8. HD, T. 26.03.2013, E. 2013/2810, K. 2013/4365: **KİBB**; Y. 12. HD, T. 07.06.2010, E. 2010/2565, K. 2010/14104: **KİBB**.

kesinleşmesinin gerekmediğine işaret etmiştir[375]. Doktrinde bir görüşe göre, kişilik hakkının bir parçası olarak ileri sürülen ticaret unvanının[376] tescili ile ilgili ilâmların da kesinleşmeden icra edilemeyeceği ifade edilmektedir[377].

6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu'nda ticaret siciline tescil ve tescile itirazlar hakkında verilen mahkeme kararlarının kesinleşmeden yerine getirilemeyeceği düzenlenmişti (mTTK m. 35, IV; 36, III). Fakat 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda tescil ve tescile itirazlar hakkında verilen mahkeme kararlarının kesinleşmesi gerektiğine ilişkin düzenleme yer almamaktadır (TTK m. 33, 34). Doktrinde bir görüşe göre, bu tür ilâmların yerine getirilmesi için kesinleşme şartının ayrıca düzenlenmiş olmasının gerekmediği savunulmaktadır. Bizim de katıldığımız bu görüşe göre, söz konusu düzenleme kişiler hukukunu ilgilendirmektedir. Dolayısıyla bu ilâmlar, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 350. ve 367. maddelerinin ikinci fıkraları gereği kesinleşmeden yerine getirilemeyecektir[378]. Bir başka husus ise, Türk Ticaret Kanunu'nun 32. maddesinde düzenlenen ticaret siciline geçici tescilde söz konusu olmaktadır. Önceki düzenleme ile paralel olarak tescil konusunda çözümü mahkeme kararına muhtaç olan veya tescilde tereddüte yol açan durumlarda, geçici tescil yapılarak üç ay içerisinde mahkemeye başvurulması gerektiği ve mahkemenin vereceği kararın kesinleşmesiyle işlemlerin yapılacağı düzenlenmiştir (karş.

---

375 Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 02.07.2018, E. 2018/3154, K. 2018/7106: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 8. HD, 21.06.2013, E. 2013/11208, K. 2013/9767: **KİBB**.

376 Ticaret unvanının gayri maddi mallar üzerindeki mutlak haklardan olduğuna ilişkin bkz**. Çağlar, Hayrettin/Özdamar, Mehmet**, Ticaret Unvanının Korunması, (SÜHFD, 2006/14/2, s. 119-150), s. 134-135; **Şener, Oruç Hami**, Ticari İşletme Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2016, s. 499; **Bozer, Ali/Göle, Celal**, Ticari İşletme Hukuku, 4. B., Ankara 2017, s. 159; **Ayhan, Rıza/Çağlar, Hayrettin**, Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar, 11. B., Ankara 2018, s. 287-288; **Karahan, Sami**, Ticari İşletme Hukuku, 27. B., Konya 2015, s. 161; **Karayalçın, Yaşar**, Ticaret Hukuku I. Giriş Ticari İşletme, 3. B., Ankara 1968, s. 369-370, 394.

377 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 805.

378 **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 287-288; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 805.

mTTK m. 34, IV).

E. İCRA EDİLEBİLİRLİĞİN KESİNLEŞMEYE BAĞLI OLDUĞU DİĞER DURUMLAR

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 350. ve 367. maddelerinde ilâma karşı kanun yoluna başvurunun cebri icrayı durdurmayacağı kuralına ilişkin olarak belirtilen istisnalar, ilgili maddelerde sayılanlardan ibaret değildir. Diğer özel kanunlarla veya yargı uygulamasıyla söz konusu kurala istisnalar getirilebilmektedir. Bu özel durumları aşağıda ele almaktayız.

1. Gemilere İlişkin İlâmların İcrası

İcra ve İflas Kanunu'nun 31/a maddesinin birinci fıkrasına göre, "*Bayrağına ve sicile kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın bütün gemilere ve bunlarla ilgili aynî haklara ilişkin kararlar, kesinleşmedikçe icra edilemez*". Gemilerin ekonomik değeri ve menfaat dengeleri göz önüne alınarak bu şekilde bir hüküm getirilmiştir[379].

Gemiler, İcra ve İflas Kanunu'nun 23. maddesinin ikinci fıkrasına göre, taşınır niteliğindedir. Ancak İcra ve İflas Kanunu'nun 136. maddesi taşınmazların satışına ilişkin hükümlerin gemilerin satışında da uygulanacağını düzenlemektedir. Türk Ticaret Kanunu'nun gemiler üzerindeki ipoteklerin takip usulünü düzenleyen 1381. maddesi ve paraya çevrilme usulünü düzenleyen 1383. maddesi, taşınmazlara ilişkin hükümlere atıfta bulunmaktadır. Doktrinde bir görüş, bu şekildeki taşınmazlara ilişkin hükümlere yapılan atıflardan hareket ederek gemi ile ilgili bütün ilâmların kesinleşmesi gerektiğini ileri sürmektedir[380]. Doktrindeki diğer bir görüşe göre ise, gemilerin aynına ve gemiler üzerindeki

---

379 **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 45; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 789.

380 **Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 46; **Özbek**- İlâmlı İcranın

ayni haklara ilişkin ilâmların icrası için bu ilâmların kesinleşmesi gerekir. Bunun dışındaki gemi ile ilgili alacak haklarını konu alan ilâmların icrası için ise, kesinleşme şartı aranmamalıdır[381].

2. Hakem Kararlarının İlâmlı İcrası

Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile yapılan değişikliklerden birisi, hakem kararlarının icrası için, kararın kesinleşmesinin aranmamasıdır (HMK m. 439, IV). Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu döneminde, hakem kararlarının kesinleşmeden icra edilemeyeceği kabul edilmekteydi. Ancak Hukuk Muhakemeleri Kanunu, hakem kararları aleyhine iptal davası yoluna başvurulabilme imkânı tanıdıktan sonra hakem kararlarına karşı iptal davasının bölge adliye mahkemesinde görüleceğini ve kanunda belirtilen sınırlar çerçevesinde incelemenin yapılacağını düzenlemiştir (HMK m. 439, I, II). Bu düzenlemenin devamında ise, hakem kararlarının icrasının iptal davasının açılmasından etkilenmeyeceğine yer verilmiştir. Ancak tarafların birinin talebi üzerine uygun bir teminat gösterilerek bölge adliye mahkemesince hakem kararının icrası durdurulabilmektedir[382]. İptal davası sonucu verilen kararlara karşı da temyiz yoluna başvuru imkânı tanınmış ve bu şekildeki temyize başvurunun da icrayı durdurmayacağı düzenlenmiştir (HMK m. 439, VI).

Yabancılık unsuru içeren ve tahkim yeri olarak Türkiye'nin belirlendiği tahkim anlaşmalarına veya Milletlerarası Tahkim Kanunu hükümlerinin uygulanacağının tahkim anlaşmasıyla düzenlendiği durumlara Milletlerarası Tahkim Kanunu hükümleri uygulanır. Yabancılık unsuru içermeyen ve Milletlerarası Tahkim Kanunu'na da atıf yapılmayan

---

Etkinliği, s. 790.

381 **Atamer, Kerim**, Deniz Ticaret Hukuku Deniz İcra Hukuku, C. IV, 2. B., İstanbul 2019, s. 385; **Can, Begüm**, Deniz İcra Hukukunda Gemi Alacaklısı Hakkı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2010, s. 199.

382 İcranın durdurulması ile ilgili değerlendirmeler için bkz. aşa. § 11, II.

tahkim anlaşmalarına ise, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun tahkim hükümleri uygulanır[383]. Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun 15. maddesinde, bölge adliye mahkemesinde iptal davasının açılmasının kendiliğinden hakem kararlarının icrasını durdurucu bir etkiye sahip olduğu düzenlenmiştir. Düzenlemenin bu şekilde iptal davası açılmasıyla hakem kararının icrasının duracağına işaret etmesi doktrinde isabetli bulunmamıştır. Çünkü bu ifadeden bu çerçevede verilen hakem kararının derhal icra edilebilir olduğu ve iptal davasının açılması halinde kararın sahip olduğu icra edilebilirlik etkisinin ortadan kalkacağı anlaşılmaktadır[384]. Doktrinde, bu düzenlemenin, bu hakem kararlarının icrasının kesinleşme ile elde edilebilecek icra edilebilirlik belgesinin bulunması ile sağlanabileceği şeklinde anlaşılması gerektiği ifade edilmektedir[385]. Milletlerarası Tahkim Kanunu hükümlerinin uygulandığı hakem kararlarının icrasının kesinleşme şartına bağlanmasının nedeninin, telafisi güç veya imkânsız sonuçları önlemek olduğu ifade edilmektedir[386]. Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun 15. maddesine göre, bu Kanun hükümleri çerçevesinde verilen hakem kararının kesinleşmesiyle icra edilebilmesi için bu yönde bir belgenin asliye hukuk mahkemesinden[387] alınması gerekmektedir. Milletlerarası Tahkim Kanunu'nda,

---

383 **Süral, Ceyda**, Hakem Kararlarının İcrası ve İptal Davası, (DEÜHFD, 2014/16/Özel Sayı, Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ'e Armağan, s. 1377-1411), s. 1378.

384 **Pekcanıtez, Hakan,** Milletlerarası Tahkim Kanunu'na Göre Verilen Hakem Kararlarının İcrası, (Prof. Dr. Hamdi YASAMAN'a Armağan, İstanbul 2017, s. 569-587), s. 571.

385 **Pekcanıtez**- Hakem Kararlarının İcrası, s. 571, 574, 586; **Erdoğan**, s. 122; **Şanlı, Cemal/Esen, Emre/Ataman Figanmeşe, İnci,** Milletlerarası Özel Hukuk, 6. B., İstanbul 2018, s. 674-675; **Doğan, Vahit**, Milletlerarası Özel Hukuk, 4. B., Ankara 2016, s. 139.

386 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 800; **Süral,** s. 1405; **Akıncı, Ziya,** Milletlerarası Tahkim, 4. B., İstanbul 2016, s. 260; **Ekşi, Nuray,** Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi, İstanbul 2013, s. 213-214; **Kalpsüz, Turgut**, Türkiye'de Milletlerarası Tahkim, Ankara 2010, s. 178-183.

387 "*…davalının yerleşim yeri veya olağan oturma yeri ya da işyerinin bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesi; davalının Türkiye'de yerleşim yeri, olağan oturma yeri veya işyeri yoksa İstanbul Asliye Hukuk Mahkemesi…*" (MTK m. 3).

iptal davası sonucu verilen kararlara karşı Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre, temyiz yoluna başvurulabileceği düzenlenirken temyize başvurulması halinde hakem kararlarının icrasının durması gerekip gerekmediği ile ilgili bir düzenleme getirilmemiştir. Bu husus, temyize başvurunun icrayı durdurma sonucunu doğurup doğurmayacağına ilişkin tartışmaları beraberinde getirmektedir. 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihte 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu yürürlükte olması ve bu Kanun'da hakem kararlarının icrası bakımından kesinleşmenin aranması nedeniyle bu kural, Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun sistematiğine yansımıştır. Ancak Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun hakem kararlarının derhal icra edilebilirliğini benimsemesiyle söz konusu iki düzenleme arasında bir farklılaşma meydana gelmiştir. Önceki düzenlemede Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun temyiz hükümlerine atıf bulunmaktaydı. Nitekim 7101 sayılı Kanun yapılan değişiklik ile Milletlerarası Tahkim Kanunu'nda Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun temyiz hükümlerine atıf yapılmıştır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre, hakem kararlarının aleyhine temyiz yoluna başvurulması icrayı durdurucu bir etki göstermemektedir. Dolayısıyla bu durum değerlendirilmeyi gerektiren bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Doktrinde ileri sürülen bizim de katıldığımız görüşe göre, Milletlerarası Tahkim Kanunu'nda hakem kararlarının icra edilebilmesi için bu kararların icra edilebilirlik belgesine sahip olması ve bu belge için hakem kararının kesinleşmesi gerektiğinden "*temyiz icrayı durdurur*" şeklinde bir sonuca ulaşılması mümkündür[388]. Ancak bu hususun Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun maddeleri arasında açıkça düzenlenmesi isabetli olacaktır.

---

388 **Pekcanıtez**- Hakem Kararlarının İcrası, s. 571; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2782, dn. 518; **Selçuk, Seyhan**, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Verilen Hakem Kararlarının İcrası, (TBBD, 2019/140, s. 115-140), s. 118, dn. 12; **Ulukuş Bulut, Şaziye Tuba**, MTK İle Karşılaştırmalı Olarak HMK Hükümlerine Göre Hakem Kararlarının İptali, Ankara 2018, s. 186-188. Ayrıca iptal davasında icranın duracağı düzenlendiğinden temyizde icranın duracağının tekrar belirtilmesine gerek yoktur (**Süral**, s. 1407, dn. 122).

Tahkim yargılaması bakımından önemli olan diğer bir husus, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu çerçevesindeki sigorta tahkimidir. Söz konusu Kanun'da uyuşmazlığın çözümü için sigorta tahkimine başvurulması halinde verilecek kararlara karşı iki başvuru yolu düzenlenmiştir. İlk olarak, konusu beş bin Türk Lirası'nın altında kalan uyuşmazlıklar hakkında verilen kararların kesin olduğu belirtilmiştir. Ancak konusu beş bin Türk Lirası ve üzeri olan uyuşmazlıklara ilişkin kararlara karşı, bildirimden itibaren on gün içerisinde sigorta tahkim komisyonuna itiraz yolu düzenlenmiştir (SK m. 30, XII). Bu itiraz yoluna başvuru, sigorta tahkim kararının icrasını durdurucu bir etkiye sahiptir. Söz konusu başvuru yolu, kanun yolu özelliği göstermemektedir. Nitekim başvurunun doğurduğu etkiler bakımından değerlendirildiğinde aktarıcı etkiye sahip olmayan bu itiraz yolu, hukuki çare olarak nitelendirilebilir. Söz konusu itiraz üzerine, hakem heyetlerinin çalışma usul ve esasları mevcut düzenlemeler bakımından yeterli değildir[389]. Bu da başvurunun doğurduğu etkileri ve başvuru yolunun hukuki niteliğini değerlendirmeyi güçleştirmektedir[390]. İtiraz yoluna başvuru sonucunda elde edilen kararın konusu, kırk bin Türk Lirası'nın üzerindeki bir uyuşmazlığa dayanıyorsa veya bu değerin altında olsa da Kanun'da sayılan sınırlı hallerin kapsamındaysa, bu karara karşı temyiz yoluna başvurulabileceği düzenlenmektedir (SK m. 30, XII). Sigortacılık Kanunu'nda, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra, 6327 sayılı Kanun ile değişiklik yapılarak "*Temyize ilişkin usûl ve esaslar hakkında Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu uygulanır*" düzenlemesine yer verilmiştir. Bu husus doktrinde tartışmalara yol açmıştır. Çünkü mülga bir kanunun hükümlerine atıf yapılması söz konusu olmuştur. Konumuz

---

389 **Yeşilova Aras, Ecehan/Yeşilova, Bilgehan,** Sigortacılık Tahkimi-Sigorta Tahkim Usulü Ve Ayırt Edici Özellikleri (Sigortacılık Kanunu m. 30), (YÜED, 2013/8/Özel Sayı, Prof. Dr. Aydın ZEVKLİLER'e Armağan, s. 275-379), s. 366.

390 Örneğin, itiraz üzerine sigorta hakem heyetinin ne şekilde bir karar vereceği düzenlemelerde yetersizdir. Doktrinde bir görüşe göre, sigorta hakem heyeti, itiraz üzerine, karar doğru bulunmazsa, yeniden bir karar verilebilecektir (**Yeşilova Aras/Yeşilova**, s. 366).

açısından sorun arz eden nokta ise, sigorta tahkiminde, milletlerarası tahkimde olduğu gibi, kararların icrası için icra edilebilirlik belgesi alınması gerekmemektedir[391]. Ayrıca Sigortacılık Kanunu'nda temyizin icrayı durduracağı açıkça düzenlenmemiştir. Bu sebeple temyize başvurunun bu hakem kararlarının icrasını durdurup durdurmayacağını tartışabiliriz. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre, hakem kararlarına özgü ayrıca bir temyiz yolu bulunmamaktadır. Mahkeme kararları ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre tahkim kararlarının da tâbi olduğu tek bir temyiz yolu düzenlemesi bulunmaktadır ve bu temyiz yolu icrayı durdurmamaktadır[392]. Bunun yanı sıra Hukuk Muhakemeleri Kanunu sistematiğine göre, hakem kararları kesinleşmeden icra edilebilmektedir. Ancak Sigortacılık Kanunu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine atıfta bulunmuştur[393]. Yargıtay bir içtihadı birleştirme kararında Sigortacılık Kanunu'nun 30. maddesinin temyiz düzenlemesinin istinafın uygulanmaya başlamasından sonra da temyize tabiyet olarak uygulanması gerektiğine karar vermiştir[394].Kanaatimizce buradaki Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na

---

391 **Budak, Ali Cem**, Sigortacılıkta Tahkim Sigortacılık Kanunu'nun 30. Maddesi, HMK'nun Yürürlüğe Girmesi ve 6327 Sayılı Kanun Değişikliğinden Sonra Nasıl Yorumlanmalıdır?, (UTTDER, 2013/2/2, s. 53-69), s. 66.

392 **Budak**-Sigortacılıkta Tahkim, s. 67.

393 Doktrinde bir görüşe göre, bu atıf kanun koyucunun hakem kararlarına karşı iptal davası açılmaksızın temyiz yoluna başvurulması imkânını düzenleme iradesini yansıtmaktadır [**Yılmaz**-HMK Şerhi, s. 3696; **Kabukçuoğlu Özer, Fatma Dilek**, Sigortacılık Kanunu Şerhi, İstanbul 2012, s. 499-500; **Semerci Vuraloğlu, Tuğba**, 5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu'nda Yer Alan Tahkim Hükümleri İle 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki Tahkim Hükümlerinin Karşılaştırılması, (YÜHFD, 2016/XIII/2, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin Kuruluşunun 20. Yılı Armağanı, s. 269-312), s. 302; **Özdamar, Mehmet,** Sigorta Hukukunda Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim Sistemi, (GÜHFD, 2013/XVII/1-2, s. 831-855), s. 850-851]. Diğer bir görüşe göre ise, HUMK'a yapılan atıf HUMK hükümlerini yeniden yürürlükte kılmayacağından söz konusu atıf, HMK'nun hakem kararlarına karşı iptal davasının düzenlendiği 439. maddesine yapılmış sayılmalıdır (**Budak**-Sigortacılıkta Tahkim, s. 67-68). Bir başka görüşe göre ise, HUMK'a yapılan atıf, kararın temyiz incelemesi esnasında esası bakımından da incelenebilmesi ve kırk bin TL üzeri hakem kararlarına karşı doğrudan temyiz imkânı sağlaması içindir (**Yeşilova Aras/Yeşilova,** s. 354, 365).

394 "*…6100 sayılı HMK'nın "genel kanun", 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun ise*

yapılan atıf, icra edilebilirlik açısından daha çok önem taşıdığı savunulabilir. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda hakem kararlarının icrası için kesinleşme gerektiğinden sigorta tahkimi sonucu verilen kararlara karşı temyize başvurulması, bu kararların icra edilmesini engelleyeceği savunulabilir. Ancak bu şekilde yapılacak yorum bir niyet okumanın ötesine geçememektedir. Dolayısıyla sorunlara çözüm getirilebilmesi için, bu konuda açıkça bir düzenleme yapılması gereklidir.

3. Yabancı Mahkeme İlâmlarının İcrası

Cebri icraya elverişli olan yabancı mahkeme ilâmlarının icra edilebilmesi için tenfizinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir[395]. Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu'nun 57. maddesinin ikinci fıkrasında, tenfiz kararlarının temyiz incelemesinin genel hükümlere

"özel kanun" olduğu hususu hiçbir kuşku ve duraksamaya yol açmayacak ölçüde açıktır. Bu şekilde bir özel düzenleme varken genel yollama kuralının uygulanması ise hukuk metodolojisi ile de bağdaşmayacaktır.- Bu konuda ilgili maddenin sonraki düzenlemelerinde kanun koyucunun istinaf kanun yolunu esastan ve içerik olarak da denetime tabi tutmak amacıyla kasten ve özellikle devre dışı bıraktığı, kendi özel itiraz ve temyiz sistematiğini kurduğu belirgindir.- İstisnai bir düzenleme olan bu durum öğretide "atlamalı temyiz" olarak isimlendirilerek, istinaf incelemesi yapılmadan doğrudan temyize tabi işlere örnek gösterilmektedir.- Kanun koyucunun istinaf incelemesi yerine itiraz hakem heyeti incelemesini tercih ettiği Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesi ile bağlantılı olan ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 36. maddesinde güvence altına alınan "hak arama özgürlüğünü" korumak bakımından belirli miktarların üzerindeki uyuşmazlıklara karşı temyiz kanun yolunu açık tuttuğu anlaşılmaktadır.- Açıklanan nedenlerle, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 30. maddesi ile kurulan Sigorta Tahkim Komisyonu İtiraz Hakem Heyetinin bölge adliye mahkemelerinin faaliyete başladığı 20.07.2016 tarihinden sonra itiraz üzerine verilen kararları temyiz kanun yoluna tabidir..." (YİBGK, T. 19.06.2020, E. 2019/4, K. 2020/1: **KİBB**).

395 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 768; **Güven, Pelin**, Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi, Ankara 2013, s. 27; **Şanlı/Esen/Ataman Figanmeşe,** s. 601; **Çelikel, Aysel/Erdem, Bahadır**, Milletlerarası Özel Hukuk, 15. B., İstanbul 2017, s. 679, 691; **Doğan V.**, s. 104; **Nomer, Ergin/Ekşi, Nuray/Öztekin Gelgel, Günseli**, Milletlerarası Tahkim Hukuku, C. I, 4. B., İstanbul 2013, s. 9; **Ertaş, Şeref**, Yabancı İlamların Tanınması ve Tenfizi, (DEÜHFD, 1987/3/1-4, Prof. Dr. Kudret AYİTER Armağanı, s. 365-438), s. 379; **Arat, Tuğrul,** Yabancı İlâmların Tanınması ve Tenfizi, (AÜHFD, 1964/21/1, s. 421-527), s. 427.

tâbi olduğu ve tenfiz kararlarına karşı kanun yollarına başvurulmasının bu kararların icrasını durduracağı düzenlenmiştir. Ancak Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki kanun yolu değişikliklerinden sonra, bu kararlara karşı istinaf yoluna gidilip gidilmeyeceği ve gidilebilirse, tenfiz kararının icrasına etkisinin nasıl olacağı doktrinde farklı görüşlere neden olmuştur. Bir görüşe göre, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 341. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca, temyize yönelik yapılan bu atfın istinaf olarak anlaşılması gerekmektedir. İstinaf yoluna başvuru ise, hükmün icrasını Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'un 57. maddesinin ikinci fıkrası gereği durduracaktır[396]. Diğer bir görüşe göre ise, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 341. maddesinin beşinci fıkrası gereği, tenfiz kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulması gerekmektedir. Bu başvuru, Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'da açıkça istinafa ilişkin düzenleme yer almadığından ilâmların icrasını durdurucu bir etki göstermemelidir[397]. Doktrinde bir başka görüş ise, tenfiz taleplerine ilişkin kararlar çekişmesiz yargı işi sonucu verildiğinden temyiz yoluna başvurunun Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 362. maddesi uyarınca mümkün olmadığını, sadece istinaf kanun yoluna başvuru imkânının bulunduğunu savunmaktadır[398]. Kanaatimizce Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 341. maddesinin beşinci fıkrası gereği, temyiz ifadesinden anlaşılması gereken istinaf ve daha sonra da temyizdir. Bu tür ilâmlar bakımından istinaf kanun

---

396 **Huysal, Burak**, 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu İle Getirilen Yenilikler Işığında Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Konusunda Bazı Tespitler, (MHB, 2012/32/1, s. 71-101), s. 97; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s 287; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 769; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 391; **Tarman, Zeynep Derya**, Yabancı Mahkeme ve Hakem Kararlarının Türkiye'de Tenfizinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bazı Tespitler, (MHB, 2017/37/2, s. 798-820), s. 805.

397 **Nomer, Ergin**, Devletler Hususî Hukuku, 21. B., İstanbul 2015, s. 532; **Ekşi**-Tanınma ve Tenfiz, s. 346-347; **Köle, Mehmet**, Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanıma ve Tenfizinde Usul, (DÜHFD, 2016/21/34, s. 39-98), s. 89.

398 **Önal, Ali,** Tanıma ve Tenfiz Kararlarının Hukuki Niteliği, (MHB, 2017/37/2, s. 576-610), s. 578-579.

yoluna başvurunun icranın durdurucu etki göstermesi ise, Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'un bir gereğidir. Aksi şekilde bir yorumun yapılması halinde, istinafta derhal icra edilebilirliğin olduğu, temyizde ise, kesinleşmeden icra edilememenin söz konusu olduğu bir hukuki düzen meydana gelmektedir[399]. Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'un 57. maddesinin ikinci fıkrası, uygulamada kesinleşme şartı olarak değerlendirilmekte ve takibin iptali yönünde karar verilmektedir[400].

4. Yabancı Hakem Kararlarının İlâmlı İcrası

Yabancı hakem kararlarının tenfizine ilişkin kararların kanun yoluna götürülmesi halinde, bu kararların kesinleşmesine kadar karar icra edilememektedir. Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'un 60. ve devamı maddelerinde yabancı hakem kararlarının tenfiz usulünü düzenlemiştir. Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'un 61. maddesinin ikinci fıkrasında, yabancı mahkeme ilâmlarının tenfizi hakkında verilen kararlar için geçerli olan hükümlerin bu kararlara da kıyasen uygulanacağına atıfta bulunulmuştur. Dolayısıyla yabancı hakem kararlarının da icra edilebilmesi, bu kararların kesinleşmesine bağlıdır (karş. MÖHUK m. 57, II)[401].

---

399 Bu yönde görüş için bkz. **Nomer**, s. 532.

400 "…*Bu durumda mahkemece, yabancı hakem kararının tenfizine ilişkin kararın kesinleşmeden takibe konamayacağına ilişkin yukarıdaki düzenlemeler nazara alınarak, takibin iptaline karar verilmesi gerekirken, somut olayda uygulama yeri bulunmayan, 3533 Sayılı Tahkim Yasasına göre değerlendirme yapılarak, yazılı gerekçeyle şikayetin reddine karar verilmesi isabetsizdir*…" (Y. 12. HD, T. 02.04.2012, E. 2011/27088, K. 2012/10395: **Lexpera**); aynı yönde bkz. Y. 12. HD, T. 05.03.2009, E. 2008/22583, K. 2009/4706: **KİBB**. Ancak takibin iptali yerine durdurulmasına karar verilmesi gerektiği yönünde kararlar da bulunmaktadır. Bu yönde bkz. Y. 8. HD, T. 27.11.2017, E. 2015/15067, K. 2017/15607: **KİBB**.

401 **Nomer/Ekşi/Öztekin Gelgel**, s. 49-50. Bu yönde bkz. Y. 12 HD, T. 02.04.2012, E. 2011/27088, K. 2012/ 10395: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 12. HD, T. 09.04.2012, E. 2011/27085, K. 2012/11582: **KİBB**.

5. Sayıştay İlâmlarının İcrası

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 53. maddesinin birinci fıkrasına göre, Sayıştay'ın eda hükmü içeren ilâmları, kesinleşmelerinden sonra doksan gün içerisinde icra edilir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise, Sayıştay ilâmlarının yerine getirilmesi usulünün İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre olacağı düzenlenmiştir. Bu çerçevede, Sayıştay ilâmlarının kesinleştikten sonra icra edilebilmesinin iki koşulu bulunmaktadır. Birinci koşul, eda hükmü içeren bir ilâmın varlığıdır. Sayıştay'ın kararları arasında yer alan "*tazmin kararları*" bu nitelikteki kararlar arasında gösterilmektedir[402]. Ancak doktrinde aksi yöndeki bir görüşe göre, Sayıştay'ın verdiği ilâmlar, tespit niteliğinde hükümlerdir. Tazmin kararları, eda hükmü içermeyip sadece hukuka aykırılığı tespit etmektedir. Dolayısıyla bu kararlar, ilâmlı icraya uygun nitelik göstermemektedir[403]. Kanaatimize göre, Sayıştay'ın eda hükmü içeren ilâmlarına tazmin kararları örnek olarak verilebilir. Çünkü Sayıştay Kanunu'nun 53. maddesinde, ilâmlardaki tazmin hükümlerinin icra edilebileceği düzenlenmiştir. İkinci koşul ise, verilen bu kararların Sayıştay Kanunu'nda öngörülen şekilde kesinleşmesinin sağlanmasıdır.

6. Ceza Mahkemelerinin Kararlarının İlâmlı İcraya Konu Olması

Ceza mahkemelerinin ilâmlarının fer'i niteliğinde olan yargılama giderleri ve tazminat kararları asıl karar, kesinleşmeden icra edilemez (CMK m. 324, IV; Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun m. 4). Burada önem taşıyan husus, mahkûmiyet içeren kararlardır. Kanun koyucu kesinleşmeyi, sadece bu kararlar açısından

---

402 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 803; **Tanrıver, Süha**, Sayıştay ve Bilirkişilik, (TBBD, 2016/122, s. 259-280), s. 263.

403 **İnan, Atilla,** Sayıştay İlâmlarının İnfazı, Ankara 2016, s. 85-87.

aradığından, bu kararların fer'i nitelikteki cebri icraya elverişli kısımları da aslın tâbi olduğu hukuki rejime tâbi olmaktadır. Bunların dışındaki beraat kararlarının fer 'ileri, haksız tutuklamaya karşı açılan tazminat davası sonucu elde edilen ilâmlar[404] gibi cebri icraya elverişli ilâmların icrası için, bu kararların kesinleşmesi şartı aranmaz[405].

7. Menfi Tespit Davalarında Verilen Kararların İcrası

Menfi tespit davalarının kabulü kararının içerisindeki fer'i nitelikteki cebri icraya elverişli kısımların icrası veya bu kararların sonucunda icranın kısmen ya da tamamen iadesi, bu kararın kesinleşmesiyle mümkündür (İİK m. 72, V)[406]. Ayrıca menfi tespit davasının reddi sonucu, alacaklı lehine hükmedilen tazminatın icra edilebilmesi için de bu kararın kesinleşmesi gerekmektedir (İİK m. 72, IV)[407]. Yargıtay, menfi tespit davasının istirdat davasına dönüştüğü davalarda verilen kararların icrası için, bu kararların kesinleşmesi şartını aramaktayken[408], baştan itibaren istirdat davası olarak açılan davalarda verilen kararların icra edilebilmesi için, bu kararların kesinleşmesini aramamaktadır[409]. Doktrinde menfi tespit davasının istirdat davasına dönüştüğü durumda kesinleşmenin

404 Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 02.12.2011, E. 2011/19187, K. 2011/26516: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 8. HD, T. 17.01.2013, E. 2012/13098, K. 2013/381: **KİBB**.

405 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 805-806; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 157-158; **Kulaksız**, s. 78.

406 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 807; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 287; **Muşul**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 939.

407 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 808. Bu yönde bkz. Y. 8. HD, T. 28.2014, E. 2014/8704, K. 2014/8483: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 12. HD, T. 19.04.2012, E. 2012/8814, K. 2012/13307: **KİBB**.

408 Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 29.05.2018, E. 2018/1859, K. 2018/5456: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 8. HD, T. 13.05.2014, E. 2013/18258, K. 2014/9520: **KİBB**.

409 Bu yönde kararlar için bkz. Y. HGK, T. 11.02.2020, E. 2018/8-55, K. 2020/130: **KİBB**; Y. 12. HD, T. 12.09.2005, E. 2005/12765, K. 2005/16778: **KİBB**.

aranması, bu uygulamanın kanunî bir gerekçesinin bulunmaması, istirdat davasına dönüşen dava sonucunda da eda kararı verilmesi ve kuraldan ayrılmayı gerektiren menfaatin bulunmaması gibi gerekçeleriyle eleştirilmektedir. Dolayısıyla bu uygulamanın hukuka aykırı olduğu ve icra edilebilirlik açısından bu kararların kesinleşmelerinin aranmaması gerektiği ifade edilmektedir[410].

8. Kira Tespit İlâmlarının İcrası

Yargıtay'a göre, kira tespit ilâmlarında tespit edilen kira farkı alacağının talep edilebilmesi için, bu farkın ödenme zamanının gelmesi ve kira bedel tespitine ilişkin ilâmın kesinleşmesi gereklidir[411]. Kira bedelinin tespitine ilişkin davanın kabulü sonucu verilen kararın hukuki niteliği belirlenmelidir. Doktrinde bir görüşe göre, kira bedelinin tespiti davası inşai davadır[412]. Dolayısıyla karar, şekli anlamda kesinleşmekle etkilerini kendiliğinden doğuracaktır ve söz konusu dava sonucu verilen kararın kesinleşmesi şartı onun inşai dava niteliğinden kaynaklanmaktadır. Bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre

---

410 **Yıldırım/Deren Yıldırım**, s. 131; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 809.

411 "*Kira tespitine ilişkin mahkeme kararı ile tespit edilen kira farkı alacağının ifa zamanının gelmiş sayılabilmesi için, yalnızca alacaklının borçludan 'eda' da bulunmasını isteyebileceği zamanın gelmiş olması yeterli değildir. Bunun için, aynı zamanda söz konusu kararın kesinleşmesi de gereklidir*." (Y. İBGK, T. 12.11.1979, E. 1979/1, K. 1979/3: **KİBB**); **Atalı/Ermenek/Erdoğan**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 427-428; **Uyar**-İlâmlar, s. 84-85; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku s. 391; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2213.

412 **Budak/Karaaslan**, s. 142; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 986; **Topuz, Seçkin/Topuz, Gökçen**, Yeni Dönem Kira Artış Oranını Sınırlandıran Kanun Hükümlerinin İptalinden Sonraki Hukuki Durum ve Kira Bedelinin Belirlenmesi Amacıyla Açılan Davaların Hukuki Niteliği, (ABD, 2008-Bahar/2, s. 74-89), s. 86; **Önen, Ergun**-İnşai Dava, Ankara 1981, s. 111; **Alangoya/Yıldırım/Deren Yıldırım**, s. 207-208; **Akyol, Şener,** Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı, İstanbul 1995, s. 127; **Tunçomağ, Kenan**, Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C. II, 3. B., İstanbul 1977, s. 445-446. Yargıtay'ın bu dava sonucu verilen kararların inşai davalar sonucu verilen kararlarla benzerlik gösterdiği yönündeki kararları için bkz. Y. HGK, T. 24.02.2016, E. 2014/3-348, K. 2016/173: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. HGK, T. 26.02.2014, E. 2013/3-633, K. 2014/154: **KİBB**.

ise, bu tür davalar nitelik itibarıyla tespit davasıdır[413]. Kira tespit ilâmının sonucunda kira farkı alacağı hakkında ilâmsız icra takibi yapılabilir. Ayrıca bu dava sonucunda hükmedilen yargılama giderlerinin ilâmlı icra yoluyla takibi mümkündür. Yargıtay'a göre, bu kararların kesinleşmesi gerektiği kabul edildiğinden bu kararların yargılama giderine ilişkin hükümleri, kesinleşmeden ilâmlı icraya konu olamayacaktır.

9. İstihkak Davasının Sonucunda Verilen Birtakım Kararların İcrası

Yargıtay'a göre, üçüncü kişinin açtığı hacizde istihkak davasının kabulü (İİK m. 97) sonucu verilen kararda yer alan yargılama giderlerini ve tazminatları ilâmlı icra takibi yoluyla talep edebilmek ve davanın konusunu teşkil eden haczi kaldırabilmek ancak söz konusu kararın kesinleşmesine bağlıdır[414].

Alacaklının açtığı istihkak davasının sonucunda davalı üçüncü kişinin iddiası haklı bulunursa, istihkak davasının reddine ve mal üzerindeki haczin kaldırılmasına karar verilmektedir (İİK m. 99). Ancak bu haczin kalkması sonucu, hükmün kesinleşmesiyle doğmaktadır. Dolayısıyla kanun yollarına başvuran alacaklının bu haczin kalkmasını, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine göre durdurması gerekmez[415].

---

413 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 307-308; **Tanrıver**- İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 73, 167; **Kuru, Baki/Budak, Ali Cem**, Tespit Davaları, 2. B., İstanbul 2010, s. 106; **Kuru**-Usul, s. 138-139; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 62-63.

414 **Muşul, Timuçin**, İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak Davaları, Ankara 2015, s. 489. Bu yöndeki kararlar için bkz. Y. 12. HD, T. 25.01.2015, E. 2014/32820, K. 2015/1521: **KİBB**; Y. 12. HD, T. 05.04.2012, E. 2011/25565, K. 2012/11157: **KİBB**.

415 **Muşul**-İstihkak Davaları, s. 489; **Aslan, Kudret,** Hacizde İstihkak Davası, Ankara 2005, s. 653; **Kulaksız**, s. 102-103. İİK'nun 36. maddesinin sağladığı imkânın kullanılabileceğine ilişkin bkz. **Uyar, Talih/Uyar, Alper/Uyar, Cüneyt**, İcra Hukukunda İstihkak Davaları, Ankara 2018, s. 1086-1087.

10. Sıra Cetveline İlişkin Kararlar

Sıra cetveli kesinleşmeden paraların paylaştırılması gerçekleşmemektedir. Bu bakımdan sıra cetveline karşı şikâyet ya da itiraz davası açılması durumunda paraların paylaştırılması için sıra cetvelinin kesinleşmesi beklenmektir. Sıra cetvelinin kesinleşmesi, süresinde sıra cetveline şikâyet yoluna başvurulmamışsa ve itiraz davası açılmamışsa sıra cetvelinin ilgililere tebliğinden yedi gün sonra ya da bu yolların tüketilmesinden sonra verilen kararların kesinleşmesiyle gerçekleşmektedir[416]. Ancak ilgililer, İcra ve İflas Kanunu'nun 142/a maddesi uyarınca, kesin nitelikte banka teminat mektubunu dosyaya sunarak payına düşen miktarı tahsil edebilir.

11. Kesinleşmemiş Kararın Doğrudan İflâs Sebebi Olması

İcra ve İflas Kanunu'nun 37. maddesine göre, borçlu, icra emrindeki süre zarfında borcunu ödemezse alacaklı, ya cüzi icra yoluna devam eder ya da külli icra yoluna başvurarak borçlunun iflâsını talep eder. İcra emrinin gereğinin süresinde yerine getirilmemesi, doğrudan iflâs sebebi sayılmıştır (İİK m. 177, IV). Burada problemli olan nokta, kesinleşmeden ilâmlı icraya konu edilen bir ilâm yerine getirilmezse ve mühlet ile icranın durdurulması kararı alınmazsa, borçluya karşı açılan iflâs davası sonucunda iflâs kararı verilebilmesidir. Ancak iflâs davasının görülmesi esnasında bu davaya dayanak olan ilâm kanun yolu incelemesindedir. Bu sebeple İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi çerçevesinde alınan mühlet ve icranın durdurulması kararı ile iflâs davası ertelenebilir[417]. İcranın

---

416 **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 235-236; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 346-348; **Yıldırım/Deren Yıldırım**, s. 265. Bu yönde bkz. Y. İBGK, T. 16.02.2018, E. 2016/4, K. 2018/1: **KİBB**.

417 **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 395; **Rüzgaresen**-İflâs, s. 184; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 356; **Kuru**-El Kitabı, s. 1148; **Coşkun, Mahmut**, İcra ve İflâs Kanununda Düzenlenen İtirazın İptali Menfi Tespit ve İstirdat Tasarrufun İptali İflâs Ve İflâsın Ertelenmesi Sıra Cetveline İtiraz Davaları, Ankara

durdurulması üzerine, iflâs davasını gören asliye ticaret mahkemesi kanun yolu incelemesinin neticesini bekletici sorun yaparak kanun yolu sonucundaki neticeye göre karar verecektir. Kanun yolu incelemesi sonucunda borçlu lehine bir karar verilirse, iflâs davası reddedilir. Aksi durumda ise, iflâs davasının dayanağı olan kararın kesinleşmesiyle iflâsa karar verilir. İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi çerçevesinde icranın durdurulması prosedürü işletilmezse ve kanun yolu incelemesi borçlu lehine sonuçlanırsa, İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesi çerçevesinde icra işlemleri duracaktır[418]. Doktrinde kimi yazarlarca ifade edildiği üzere, icra emri gereğinin süresinde yerine getirilmemesinin doğrudan iflâs sebebi sayılabilmesi için ortada kesinleşmiş bir ilâma dayanan bir ilâmlı icra takibi olmalıdır. Çünkü kesinleşmemiş bir karara dayanarak iflâs kararının verilmesi ve sonrasında bu ilâmın kanun yolunda hukuka aykırı olduğunun tespit edilmesi, telafisi güç sonuçlar ve önemli sorunlar doğurmaktadır[419].

2014, s. 1124. Kesinleşmemiş bir kararın iflâs sebebi olabileceği ve kesinleşmesinin mahkeme tarafından bekletici sorun yapılabileceği yönündeki görüş için bkz. **Rüzgaresen**-İflâs, s. 170.

418 **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 395-396.

419 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 356; **Berkin**- İcra Hukuku Rehberi, s. 180-181; **Berkin**- İflâs Hukuku Rehberi, s. 53; **Postacıoğlu**-İflâs, s. 41-42; **Postacıoğlu, İlhan,** İflâsın Mahiyeti, Doğrudan Doğruya İflâs Halleri ve Kararın İsabeti, Katiyet Peyda Etmemiş İlamlara 177/4'ün Tatbik Edilip Edilmeyeceği, (İÜHFM, 1950/1-2, s. 474-479), s. 478.

§ 6. TAKİBE KONU İLÂMA KARŞI KANUN YOLUNA BAŞVURULMUŞ OLMASI

İcranın durdurulması kararı alınabilmesinin şartlarından birisi de borçlunun olağan kanun yoluna başvurmuş olmasıdır. Borçlu tarafından kanun yollarına başvurulmadan icranın durdurulması kararı talep edilememekte ve mühlet alınamamaktadır[420]. Bunun yanı sıra, ilâmlı icraya konu karara karşı kanun yollarına başvuru, icranın durdurulması sonucunu tek başına doğurmamaktadır.

İcranın durdurulması kararının ve bu karara kadar icra dairesi tarafından mühletin verilebilmesi için kanun yollarına başvurunun süresi içerisinde gerçekleşmesi gerekir[421]. Dolayısıyla kanaatimizce borçlu, kanun yoluna süresinde başvuramayıp daha sonra katılma yoluyla kanun yoluna başvurursa, katılma yoluyla kanun yoluna başvurusunda icranın durdurulmasını talep edememelidir. Çünkü borçlunun bu şekildeki katılma yoluyla kanun yoluna başvurusu, alacaklının kanun yolu başvurusuna bağlı bir başvurudur[422]. Alacaklının kanun yoluna başvurusundan feragat etmesi veya kanun yolu mahkemesinin başvuruyu esasa girmeden reddetmesi durumunda katılma yoluyla kanun yoluna başvuru incelenmemektedir (HMK m. 348; HMK m. 366).

Uygulamada karşımıza çıkan bir durum ise, "süre tutum dilekçesi"dir. Gerekçeli kararın taraflara tebliğ edilmediği ve sadece kısa kararın açıklandığı durumlarda taraflar

---

420 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 854; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 288-289; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3282; ; **Yılmaz**-HMK Şerhi, s. 3265; **Yılmaz**-İİK Şerhi, s. 199.

421 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 855.

422 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2222; **Akkaya**-İstinaf, s. 177-178; **Atalı**, s. 38-39.

süre tutum dilekçesi vererek kanun yoluna başvuru için işleyecek olan süreyi durdurmaktadırlar. Oysaki bu şekildeki bir uygulama, hukuki bir temele dayanmamaktadır[423]. Uygulamada süre tutum dilekçesinin verilip kanun yollarına başvuru dilekçesinin süresinde verilmediği durumlarda gerekli gider ve harcın yatırılması koşuluyla kanun yolları incelemesi, kamu düzenine aykırılık halleri bakımından yapılmaktadır[424]. Hatta uygulamada bu dilekçelerde icranın durdurulması taleplerine de yer verilmektedir.

I. KANUN YOLLARINA BAŞVURU ANI

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 345. maddesine ve 361. maddesinin birinci fıkrasına göre, kanun yollarına başvurunun, nihai kararın tebliğinden itibaren iki hafta içerisinde yapılması gerekir. Kanun yollarına başvuru anı, istinaf ve temyiz kanun yollarında aynı kurala göre belirlenmektedir. Çünkü Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 366. maddesinde, istinaf kanun yoluna başvuruya ilişkin hükümlerin düzenlendiği Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 343. maddesinin temyiz kanun yoluna da kıyasen uygulanacağı düzenlenmiştir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 343. maddesinin üçüncü fıkrası ise, kanun yollarına başvuru anı konusunda, davaların açılma anının düzenlendiği Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 118. maddesine atıf yapılmıştır. Dolayısıyla kanun yollarına başvuru anı, davaların açılma anının tayininde geçerli olan kurallar çerçevesinde belirlenmektedir. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu döneminde verilen ve kanun yollarına

---

423 Ayrıntılı bilgi için bkz. **Özekes, Muhammet**, Hukuk Yargılamasında Süre Tutum Müessesesi Yoktur, (Prof. Dr. Saim ÜSTÜNDAĞ'a Armağan, Ankara 2009, s. 381-396), s. 381-396; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2220-2222. Aynı yönde bkz. Y. HGK, T. 01.10.2003, E. 2003/13-581, K. 2003/527: **KİBB**.

424 Yargıtay, süre tutum dilekçesi verilip temyiz dilekçesinin süresinde verilmemesi durumunda kanun yolu incelemesini, sadece kamu düzenine aykırılık ve açık hukuka aykırılık halleri üzerinden yapmaktadır (**Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2220-2221). Bu yöndeki kararlar için bkz. Y. 22. HD, T. 05.02.2020, E. 2017/27060, K. 2020/1605: **KİBB**; Y. 12. HD, T. 21.05.2018, E. 2018/1864, K. 2018/4843: **KİBB**; Y. 7. HD, T. 18.02.2016, E. 2016/1657, K. 2016/3761: **KİBB.**

başvuru anının belirlenmesinde ölçüt olarak kabul edilen davaların açıldığı tarih ile ilgili içtihadı birleştirme kararının[425], Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 343. maddesinin üçüncü fıkrası ve Bölge Adliye ve Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdarî ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik'in[426] ayrıntılı düzenlemesi karşısında geçerliliğinin kalmadığı ileri sürülmektedir[427].

Kanun yoluna başvuru dilekçesi, istinafta, kararı veren ilk derece mahkemesine veya gönderilmesi için başka bir ilk derece mahkemesine verilebilir (HMK m. 343, I). Temyizde ise, dilekçe, kararı veren bölge adliye mahkemesine, bozma kararı üzerine hüküm veren ilk derece mahkemesine, temyiz edenin bulunduğu yer bölge adliye mahkemesine veya ilk derece mahkemesine verilebilir[428]. Bu maddede yapılan atfa göre, kanun yoluna başvuru anı, başvuru dilekçesinin UYAP sistemine kaydedildiği andır. Başvurunun UYAP sistemine kaydı, başvuru harca tâbi değilse hemen, harca tâbi ise harç ödendikten sonra yapılır (Yön. m. 68, II). Dolayısıyla kanun yollarına başvuru anı için kuralın, sisteme kayıt anı olduğu ifade edilebilir (Yön. m. 68, IV). UYAP sistemine herhangi bir nedenle kayıt yapılamaması durumunda ise, tutanak düzenlenmekte ve bu tutanağın düzenlendiği an, başvuru anı olarak kabul edilmektedir (Yön. m. 68, VI). İcranın durdurulması için mühlet talep eden borçlu, kanun yoluna başvuruda bulunduğunu bu işlemlerin

---

425 "*Harca tabi olmayan davalarda, hâkimin dava dilekçesini havale tarihinde; harca tâbi davalarda ise, harcın ödendiği tarihte dava açılmış sayılacağına; ancak, dava dilekçesinin ilgilisi tarafından daha sonraki bir tarihte mahkeme kalemine verildiğinin kalemce belgelendirilmiş olması halinde, davanın o tarihte açıldığının kabulü gerekir*" (Y. İBGK, T. 06.02.1984, E. 1983/7, K. 1984/3: **KİBB**); aynı yönde bkz. Y. İBGK, T. 25.01.1985, E. 1984/5, K. 1985/1: **KİBB**.

426 Bu yönetmelik için bkz. RG, T. 06.08.2015, S. 29437.

427 **Budak/Karaaslan**, s. 359-360. Bazı özel durumlarda İBK'ndan faydalanılabileceğine yönelik bkz. **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 599.

428 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 598, 615.

sonucu verilen ücretsiz alındı belgesiyle ispat eder[429].

II. KANUN YOLLARINDA İCRANIN DURDURULMASININ TALEP EDİLMESİ

İcranın durdurulması kararı, ancak talep üzerine verebilmektedir[430]. Bu, taleple bağlılık kuralının, dolayısıyla tasarruf ilkesinin bir sonucudur (HMK m. 26)[431]. İcranın durdurulmasının talep edilebilmesi için ise, ilâm, ilâmlı icraya konu edilmeli ve borçluya icra emri tebliğ edilmelidir[432]. Bir başka anlatımla, icranın durdurulması kararı, kesinleşmeden ilâmlı icra takibine konulmuş bir ilâm üzerine, borçluya icra emrinin tebliğ edilmesi durumunda istenebilir. İcra emrinin tebliğ edilmesiyle icranın durdurulması kararı talep etmede hukuki yarar ortaya çıkmaktadır.

İcranın durdurulması talebi, kanun yoluna başvuru dilekçesinin içerisinde yer alabileceği gibi, sonradan verilecek bir dilekçede de yer alabilecektir[433]. İcranın durdurulması talebi, üç şekilde sunulabilir. İlk olarak, taraflar, ilâm kendilerine tebliğ edilmeden önce, UYAP sistemi üzerinden ilâmın güvenli elektronik imzalı örneğine ulaşabilmektedir. Elde edilen bu ilâm örneği, ilâmlı icraya konu yapılabilmektedir[434]. Daha sonra söz

---

429 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 854; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 299.

430 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 392; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 289; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 297-299; **Yıldırım/Deren Yıldırım**, s. 309; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2198.

431 **Yılmaz**-İİK Şerhi, s. 199.

432 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 293; **Uyar**-Yürütmenin Durdurulması, s. 61.

433 **Okur**, s. 325; **Yılmaz**-Geçici Hukuki Himaye, s. 1383.

434 Bu yönde kararlar için bkz. Y. 8. HD, T. 01.10.2015, E. 2014/14541, K. 2015/17143: **KİBB**; Y. 8. HD, T. 25.09.2014, E. 2013/23719, K. 2014/17086: **KİBB**.

konusu ilâm taraflara tebliğ edilmekte ve kanun yoluna başvuru süreleri işlemeye başlamaktadır. Bu durumda borçlu, kanun yoluna başvuru dilekçesine icranın durdurulması talebini ekleyebilecektir[435]. İkinci olarak, ilâm her iki tarafa usulüne uygun tebliğ edildikten sonra borçlu kanun yoluna başvurur. Ancak icra emri daha sonra eline ulaşabilir. Borçlu, bu durumda, kanun yolu mahkemesine ek bir dilekçe ile icranın durdurulması talebini yöneltebilecektir. Üçüncü olarak ise, borçlu tarafından ilâma karşı kanun yoluna başvurulmuş ancak başvuruda icranın durdurulması talep edilmemiş olabilir. Alacaklı tarafın ilâmlı icra takip prosedürünü ilerletmesi üzerine, borçlu tarafından sonradan icranın durdurulması kararının talep edilmesi de mümkündür. Sonuç olarak, görüldüğü üzere, kanun yoluna başvuru talebi ile icranın durdurulması talebi bir arada olmak zorunda değildir. Borçlu, daha sonra ek bir dilekçe ile icranın durdurulmasını talep edip İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesindeki prosedürü başlatabilmektedir.

435 **Akyol Aslan**-Teminat, s. 745; **Özbek-**İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 298.

§ 7. TEMİNAT ŞARTININ YERİNE GETİRİLMİŞ OLMASI

I. GENEL OLARAK

İcranın durdurulması kararı alınabilmesi için İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin birinci fıkrasına göre, ilâmlı icra takibinin konusunu karşılayacak kadar bir teminatın gösterilmesi gerekmektedir. Teminat gösterilmesi, icra dairesinden mühlet alınabilmesinin ön koşuludur[436]. Bu şartın bulunmasının amacı, ilâmın kanun yolu incelemelerinin neticesinde doğru bulunması halinde, alacaklının alacağına kavuşmasını kolaylaştırmak[437] ve kanun yolları incelemesinin sonucunda ilâmlı icra takibinin ilerletilmesi halinde borçlunun malvarlığının üzerindeki cebri icra tehdidini azaltmaktır. Dolayısıyla teminat, alacaklı ile borçlu menfaatlerinin dengelenmesinin aracı konumunda bulunmaktadır[438].

Kanun koyucu teminat gösterilmesi için herhangi bir süre öngörmemiştir. İcranın durdurulması için mühletin alınabilmesi teminatın gösterilmesi şartına bağlı olduğundan borçlu, en kısa süre içerisinde teminatı göstermelidir[439]. Kanun yoluna başvuran borçlu, bu başvurusunu icra dairesine ispatladıktan[440] sonra icranın durdurulması için icra dairesinden mühlet talep etmektedir[441]. Borçlu teminat şartını, mühlet talebinde bulunurken veya mühlet talep ettikten hemen sonra yerine getirerek sağlayabilir. Bunun neticesinde de icranın durdurulması için mühlet alabilmektedir.

---

436 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 300; **Okur**, s. 252; **Kuru**-El Kitabı, s. 917.

437 **Akkan**-İİK m. 30, s. 146; **Okur**, s. 329; **Kulaksız**, s. 89-90; **Yeniaras**, s. 20.

438 **Akkan**-İİK m. 30, s. 144; **Akyol Aslan**-Teminat, s. 738; **Çiftçi, P.,** s. 226-227, 342.

439 **Okur**, s. 333-334.

440 Bu, kanun yollarına başvuru neticesinde tarafa verilen ücretsiz alındı belgesinin icra takip dosyasına sunulmasıyla sağlanabilir (**Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 854; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 299). Ücretsiz alındı belgesine ilişkin bkz. yuk. § 6, I.

441 Mühlete ilişkin açıklamalar için bkz. aşa. § 8, III.

İcranın durdurulması kararı için teminat gösterilmesi kural olmakla birlikte devletin veya adli yardımdan yararlanan kimsenin icranın durdurulmasını talep etmesi için teminat göstermesi gerekmemektedir (İİK m. 36, II). Devletin teminattan muafiyetinin kapsamına genel bütçeli idareler girmektedir[442]. Genel bütçeli idarelerin dışındaki idarelerin teminattan muafiyeti söz konusu değildir. Doktrinde, isabetli olarak, devletin teminat göstermeden muaf tutulması eleştirilmektedir[443]. Devletin bu muafiyetinin eşitlik ilkesine, hukuk devletinin ve demokrasinin gereklerine aykırı olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca bu muafiyet, devletin borçlu olduğu takiplerde icranın durdurulması kararı alınmasını kolaylaştırmaktadır. Bu sebeple devletin borçlu olduğu takipler, uygulamada yaygın bir şekilde icranın durdurulması aşamasından geçmekte ve devlet aleyhine verilen kararlar kesinleştikten sonra icra edilebilir kararlar haline gelmektedir. Bu da eşitsizlik doğurmaktadır[444]. Bu muafiyet, değişikliğe muhtaçtır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda bu şekildeki bir teminattan muafiyete yer verilmemesi bu görüşü destekler niteliktedir (karş. HMK m. 85).

İcranın durdurulması kararının alınması için gereken şartların borçlu tarafından sağlanması gerekmektedir (İİK m. 36, I). Ancak kanaatimizce, teminat şartını borçlu yerine üçüncü kişiler, diğer şartların borçlu tarafından sağlanması halinde, yerine getirebilir. Çünkü burada önemli olan teminatın gösterilmiş olmasıdır. Dolayısıyla borçlu lehine üçüncü kişiler tarafından teminat gösterilebilmesi, tarafların menfaatinin gözetilmesi sonucu mümkün olmalıdır[445].

---

442 **Yeniaras**, s. 18; Bu konuda bkz. Y. 8. HD, T. 20.12.2016, E. 2016/7326, K. 2016/17282: **KİBB**. Genel bütçeli idarelere, TBMM, Cumhurbaşkanlığı ve bakanlıklar örnek olarak gösterilebilir. Genel bütçeli idareler için bkz. 7197 sayılı Bütçe Kanunu'nun 2020 yılı İcmali (I) Sayılı Cetvel.

443 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 301; **Hanecioğlu**, s. 71; **Kulaksız**, s. 87.

444 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 864-865; **Kulaksız**, s. 87.

445 **Yeniaras**, s. 20.

İlâmlı icra takibinde, borçlu tarafta birden fazla kişinin yer alması durumunda teminat şartının yerine getirilmesi sorun olabilecektir. Bu durumda icra takibindeki borçluların arasındaki takip arkadaşlığının türüne değinmek gerekir. Borçlular arasında mecburi takip arkadaşlığı, icra hukukundan veya maddi hukuktan doğabilmektedir[446]. İcra hukukundan doğan mecburi takip arkadaşlığında, kural olarak takip arkadaşlarının birlikte hareket etmeleri gerekmemektedir[447]. Borçlulardan her birinin yaptığı işlemler, işlemi yapan borçlu için sonuç doğuracaktır. Dolayısıyla bu takip arkadaşlığı türünde borçlulardan her biri için icranın durdurulmasının ayrıca talep edilmesi ve şartlarının yerine getirilmesi gerekir. İcra hukukundan doğan mecburi takip arkadaşlığında, takibin miras ortaklığına karşı devam etmesi hali, borçluların birlikte hareket etmesini gerektiren istisnai haldir. Maddi hukuktan doğan mecburi takip arkadaşlığında ise borçlular, elbirliği mülkiyetinde bulunup birlikte yerine getirmeleri gereken bir borç söz konusu ise, birlikte hareket etmeleri gerekir[448]. İlâmın borçlular tarafından birlikte yerine getirilmesi gerekmiyorsa, borçluların birlikte hareket etmeleri gerekmez[449]. Dolayısıyla bu durumda da icranın durdurulmasının her borçlu için ayrıca talep edilmesi ve şartlarının yerine getirilmesi gerekir. Borçluların birlikte ilâmı yerine getirmelerinin gerektiği maddi hukuktan doğan mecburi takip arkadaşlığında ise, borçluların birlikte hareket etmeleri gerekeceğinden icranın durdurulmasının talep edilmesini ve şartlarını da birlikte sağlamaları gerekir. İhtiyari takip arkadaşlığı, müteselsil borçluluğun, elbirliği mülkiyetinin veya bölünemez borçluluğun bulunduğu hallerde ve borçluların borcu birlikte yerine getirme zorunluluğu yoksa söz

---

446 Borçlu tarafta mecburi takip arkadaşlığının halleri için bkz. **Dişel, Buse**, İcra Hukukunda Takip Arkadaşlığı, İstanbul 2014, s. 98-125.

447 **Dişel**, s. 160.

448 **Dişel**, s. 163.

449 **Dişel**, s. 163.

konusudur[450]. İhtiyari takip arkadaşlığında borçlular, birlikte hareket etmek zorunda değillerdir[451]. Bu çerçevede, borçlular icranın durdurulması talebini ve şartlarını ayrı ayrı yerine getirmelidirler. Dolayısıyla ilâmlı icra takibinde, ihtiyari takip arkadaşı olarak birden fazla borçlu bulunmaktaysa, icranın durdurulması prosedürünü işleten borçlu dışındaki diğer borçlular, icranın durdurulması için verilen mühletten ve sonucunda verilen icranın durdurulması kararından yararlanamayacaktır[452]. Borçluların birlikte hareket etmeleri gereken durumlarda, icranın durdurulması için şartlar, borçlular tarafından birlikte yerine getirilir. Bu çerçevede birlikte hareket etmesi gerekmeyen borçlular bakımından, icranın durdurulması prosedürünün ayrı ayrı işletilmesi durumunda teminat şartının nasıl sağlanacağı önem arz etmektedir. Borçluların tamamı bakımından, icranın durdurulmasının etkilerinin doğması için teminat şartını ayrı ayrı sağlanmasının gerekip gerekmediği tartışılmalıdır. Doktrinde savunulan bir görüşe göre, icra emri sayısı kadar teminat şartının sağlanması gerekmektedir[453]. Ancak bu görüşe göre, borçluları tek avukat temsil etmekteyse, tek teminatın, borçluları farklı avukatlar temsil etmekteyse, avukat sayısınca teminatın gösterilmesi mümkün olmalıdır. Bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre ise, icra emri sayısınca değil her hâlükârda hükmedilen alacağı ve fer'ileri karşılayan tek

---

450 **Dişel**, s. 138. Borçlu tarafta mecburi takip arkadaşlığının halleri için bkz. **Dişel,** s. 125-138.

451 **Dişel**, s. 180.

452 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 306; **Okur**, s. 335. Bu yönde bkz. "…*İİK'nun 36.maddesi uyarınca verilen icranın geri bırakılması kararı, ancak lehine tehiri icra kararı tesis edilen borçlu yönünden hüküm ifade etmekte olup, bu maddeye göre sunulan teminat mektubu da, teminat mektubunu ibraz eden borçlunu borcunun temin eder ve koşulların oluşması halinde ancak onun borcuna karşılık paraya çevrilebilir. Somut olayda şikayetçi borçlu tarafından İİK'nun 36.maddesi gereğince icra müdürlüğüne yapılmış bir başvuru, bu başvuru doğrultusunda verilmiş bir teminat mektubu ve dolayısıyla bunun sonucu olarak sunulmuş icranın geri bırakılması kararı bulunmadığına göre, adı geçen hakkında icra takibine devam edilmesinde yasaya aykırılık bulunmamaktadır*…" (Y. 12. HD, T. 20.11.2018, E. 2018/14790, K. 2018/11744: **KİBB**).

453 **Uyar, Talih/Uyar, Alper/Uyar, Cüneyt**, İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C. I, II, III, Ankara 2014, s. 733.

teminatın gösterilmesi yeterlidir[454]. Bu görüşe göre, teminatın amacı alacaklının alacağının güvence altına alınması ve icra takibinin başarısını sağlamaktır. Özellikle müteselsil borçluluğun bulunduğu durumlarda alacaklı, alacağın kısmen veya tamamen ifasını borçluların herhangi birinden ya da hepsinden isteyebilir (TBK m. 163). Dolayısıyla müteselsil borçluluğun olduğu durumlarda borçlulardan ayrı ayrı ve alacağın tamamı kadar teminat almak, prosedürü oldukça zorlaştırmaktadır. Uygulamada icra dairelerince bu durumda, ayrı ayrı teminat gösterilmesinin istenmesine karşın alacaklı, icra mahkemesinde tek teminat gösterilmesine muvafakat edebilmektedir. Böyle bir muvafakatin sonucunda ise, borçlular hisseleri oranında veya birinin göstereceği tek teminatla icranın durdurulması için mühlet talep edebilmektedirler[455]. Ancak burada teminatın miktarında bir noksanlık bulunmadığına dikkat çekmek gerekir. Taraflar, iç ilişkideki duruma göre, teminat gösterseler dahi gösterilen teminatların toplamı teminat miktarını sağlamaktadır.

İcranın durdurulması prosedürüne ilişkin olarak uygulamada rastlanılan bir sorun ise, tahsil harcının uygulamasında görülmektedir. İcranın durdurulması kararını alan borçludan, kanun yolu incelemesi neticesinde takibe konu kararın doğruluğunun tespit edilip kesinleşmesi halinde, her durumda tahsil harcı hacizden sonra satıştan önceki oranda alınmaktadır. Oysaki bu durumda takip dosyasında haciz işlemi gerçekleştirilmediği takdirde alınacak harç oranının hacizden önceki tahsil harcı oranına göre belirlenmesi gerekmektedir[456].

---

454 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 308-309; **Okur**, s. 335.

455 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 309; **Okur**, s. 335. Alacaklının muvafakatinin gerekmesi doktrinde eleştirilmektedir. Borçlunun hissesine düşen miktarda dilediği teminat türünü gösterebileceği ileri sürülmektedir (**Okur**, s. 336).

456 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 310.

II. TEMİNATIN TÜRÜ

İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin birinci fıkrasında icranın durdurulması kararı alınabilmesi için teminat olarak gösterilebilecek unsurlara yer verilmiştir. İlk olarak, söz konusu düzenlemede, ilâm konusu para ve eşyanın resmi merciye depo edilip bunun ispatının gerektiği düzenlenmektedir. Bu durumda resmi merciinin, icra dairesi veya mahkeme veznesi olabileceği doktrinde kabul edilmektedir[457]. Borçlunun teminatı depo edeceği resmi merci, teminat olarak gösterilecek şey ilâmın konusu olan para veya eşya ise, icra dairesi olabilir. Bir başka ifade ile ilâmda hükmedilen şeyin depo edilmesi söz konu olduğunda, bunun depo edileceği yer, icra dairesi olabilir[458]. Bu durumda icra mahkemesinin teminatı kabulü gerekmez[459]. İlâmın konusunu eşya oluşturuyorsa ve ilâmda eşyanın kıymeti belli ise, o miktarda para da icra dairesine teminat olarak depo edilebilir. Şayet ilâmda eşyanın kıymeti belirlenmemişse, icra dairesi eşyanın kıymetini belirleyebilir ve o miktarda para, icra dairesine teminat olarak depo edilebilir[460]. Bu durumda da icra mahkemesinin teminatın uygun olduğunu kabulü gerekmeksizin icra dairesinden mühlet alınabilecektir[461]. Bu şekilde, icra dairesince belirlenen eşyanın kıymeti, gerçek kıymetinden çok aşağıda veya yukarıda olursa, taraflar şikâyet yoluna başvurabilecektir. Buradaki şikâyetin konusu işlem, icra dairesince mühlet verilmesidir ve bunun iptali istenir.

---

457 **Kuru**-El Kitabı, s. 917; **Okur**, s. 343; **Akyol Aslan**-Teminat, s. 740; **Kulaksız**, s. 85; **Uyar**-İİK Şerhi II, s. 3286.

458 **Kuru**-El Kitabı, s. 917; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**-İcra ve İflâs Hukuku, s. 391.

459 **Okur**, s. 343; **Kulaksız**, s. 85.

460 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 301; **Okur,** s. 335, 344.

461 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 854, dn. 410; **Akyol Aslan**-Teminat, s. 740; **Okur**, s. 343-344.

İkinci olarak, borçlu, ilâmda hükmedilenden farklı olarak, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinde sayılan teminat türlerinden birini teminat olarak göstermek isterse, bu teminatları, icra mahkemesinin kabulü gerekir[462]. Bu noktada borçlu, teminat türlerinden birini icra dairesine sunacak ve icra dairesi, icra mahkemesine teminatın kabul edilebilir olup olmadığını soracaktır[463]. Böylece teminatın uygun olup olmadığı değerlendirilmiş olacaktır. İcra dairesi, icra mahkemesinin vereceği cevaba göre hareket edecektir. Borçlu, ilâmda hükmedilenden farklı ancak onun kıymetinde, taşınır rehnini, esham veya tahvilatı[464], taşınmaz rehnini ya da banka teminat mektuplarını icra mahkemesinin onayıyla teminat olarak gösterebilir. Bu teminatlar bakımından icra mahkemesi, yalnızca gösterilen teminatın tahmini değerinin alacağı karşılama oranını değerlendirmeyip aynı zamanda teminatın üzerindeki sınırlamaların dışında kalan değerin alacağı karşılama oranını da dikkate almalıdır.

İcra mahkemesinin teminatın uygunluğuna ilişkin verdiği kararlara karşı kanun yoluna gidilip gidilemeyeceği hususu akla gelmektedir. İcra ve İflas Kanunu'nun 363. maddesinin birinci fıkrasında, icra mahkemesinin kanun yoluna götürülemeyecek kararları sınırlı biçimde sayılmıştır. Bu maddeye göre, icra mahkemesinin İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi çerçevesinde verdiği kararların kanun yoluna götürülmesinin

---

462 **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 289; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 435; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 854, dn. 410; **Akyol Aslan**-Teminat, s. 740; **Meriç, Nedim**, Türk-İsviçre Hukukunda Paylaştırma Kuralları ve Sıra Cetveline Müracaat Yolları, Ankara 2015, s. 124; **Okur**, s. 343-344; **Kulaksız**, s. 85; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2193; **Uyar**-Yürütmenin Durdurulması, s. 61.

463 **Akyol Aslan**-Teminat, s. 740; **Okur**, s. 344.

464 Esham, hisse (pay) senedi anlamına gelmektedir. Ortaklık sermayesinin birbirine eşit kısımlara ayrılmış parçalarından her birinin karşılığı olan kıymetli evraktır (**Yılmaz, Ejder**, Hukuk Sözlüğü, 7. B., Ankara 2002, s. 341, 978). Eshamın teminat olarak taşıdığı özellikler ile ilgili bkz. **Okur**, s. 84-94. Tahvilat ise, devletin, ortaklıkların veya kurumların borç sağlamak amacı ile çıkarttıkları senetlerdir (**Yılmaz**-Sözlük, s. 1170). Tahvilin teminat olarak taşıdığı özellikler ile ilgili bkz. **Okur**, s. 94-98.

mümkün olmadığı düzenlenmektedir. Bu çerçevede icra mahkemesinin teminatın uygunluğuna ilişkin verdiği kararların da kanun yoluna götürülmesi mümkün değildir.

Taşınır rehninin teminat olarak gösterildiği durumlarda, teslime bağlı taşınır rehnin tesisi önem taşıyacaktır. Taşınır rehninin tesisi, kural olarak teslime bağlıdır (TMK m. 939, I). Teslime bağlı taşınır rehninin tesisi, taşınırın zilyetliğinin üçüncü kişiye devredilmesiyle de mümkündür[465]. Dolayısıyla icra durdurulması için taşınır rehninin teminat olarak gösterilmesi, icra mahkemesi tarafından kabul edildiği takdirde, yediemine verilmesi suretiyle mümkündür[466]. Ancak kıymetli madenlerin üzerinde rehin tesisi söz konusuysa, bu durumda bunların icra dairesine teslimi gerekecektir (karş. İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği m. 8). Teslime bağlı olmayan taşınır rehni tesisi, istisnai olarak öngörülmektedir[467]. Teslime bağlı olmayan taşınır rehninde resmi bir sicilin bulunup bulunmadığı önemlidir. Sicilin bulunduğu durumlarda rehin hakkı, sicile tescil edilecektir. Ancak sicilin olmadığı taşınırlarda teslime bağlı olmayan taşınır rehninin tesisinin mümkün olduğu durumlar da vardır[468].

Teminat olarak gösterilmek istenen şey, taşınmaz rehni olması durumunda, icra mahkemesinin teminatı kabul etmesi üzerine, taşınmaz mal üzerinde alacaklı lehine rehin tesisi gerekir[469].

Banka teminat mektupları ise, banka ile muhatap (alacaklı) arasında kefalet veya

---

465 **Serozan, Rona**, Eşya Hukuku I, 3. B., İstanbul 2014, s. 346; **Oğuzman, M. Kemal/Seliçi, Özer/Oktay Özdemir, Saibe**, Eşya Hukuku, 20. B., İstanbul 2017, s. 1029; **Ayan, Mehmet**, Eşya Hukuku III Sınırlı Aynî Haklar, 8. B., Ankara 2017, s. 271-272; **Sirmen, A. Lale**, Eşya Hukuku, Ankara 2013, s. 718-719; **Okur**, s. 122.

466 Adli teminat olarak taşınır rehnine ilişkin açıklamalar için bkz. **Okur**, s. 121-127.

467 Bu duruma örnek olarak, motorlu taşıtların rehni ve ticari işlemlerde taşınır rehni verilebilir.

468 Örneğin, Ziraat Bankası'nın çiftçi malları üzerindeki rehin hakkı ve Tarım Kredi Kooperatiflerinin rehin hakkı gibi. Bu rehin türünün adli teminata uygun olmadığına ilişkin bkz. **Okur**, s. 127.

469 **Kulaksız**, s. 85; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2193, dn. 29.

garanti niteliğinde teminat ilişkisi oluşturan bir hukuki ilişkidir[470]. Buradaki teminat mektubu, kararın doğruluğunun tespit edilmesi şartına bağlı bir alacak hakkı doğurmaktadır. Dolayısıyla karar kesinleşmeden alacak hakkı doğmamaktadır. Banka teminat mektubunun "*muteber*" olması gerekmektedir. Burada muteber ifadesinden anlaşılması gereken, banka teminat mektubunun "*kesin (ilk talepte ödeme kayıtlı)*" ve "*süresiz (vadesiz)*" olmasıdır[471]. Bir başka anlatımla, teminat mektubu, kararın kesinleşmesi halinde, başka bir işleme gerek kalmaksızın, alacak miktarını teminat altına alması ve kararın kesinleşmesi için herhangi bir geçerlilik süresine tâbi tutmamış olması gerekir[472]. Banka teminat mektuplarının kesin ve süresiz bir nitelik taşıması, alacaklının talebi üzerine, banka tarafından ödeme yapılmasını sağlamaktadır. İcra mahkemesi teminatı, bu çerçevede değerlendirecektir. Banka teminat mektubu ile lehtar (borçlu) lehine doğmuş veya doğması muhtemel bir hak bulunmamaktadır[473]. Banka teminat mektubunda muhatap (alacaklı) lehine doğ-

---

470 **İyilikli-** Haciz İhbarnameleri, s. 258. Doktrinde bir görüşe göre, banka teminat mektupları kefalet ve garanti sözleşmelerinin özelliklerini taşıyan kendine özgü bir sözleşme türüdür (**Akyazan, Sıtkı**, Banka Teminat Mektupları, (BATİDER, 1969/5/1, s. 16-33), s. 27). Doktrindeki diğer bir görüşe göre, banka teminat mektupları kefalet sözleşmesi niteliği taşımaktadır (**Barlas, Nami**, Türk Hukuk Sisteminde Banka Teminat Mektupları, İstanbul 1986, s. 7). Doktrindeki bir başka görüşe göre ise, banka teminat mektupları garanti sözleşmesi niteliği taşır [**Tunç Yücel, Müjgan**, Banka Teminat Mektuplarının İhtiyati Tedbire Konu Olması Üzerine Medeni Usul Hukuku Bakış Açısından Bir İnceleme, (BAÜHFD, 2013/8/107-108, s. 7-24), s. 9-10; **Yavuz, Cevdet/Acar, Faruk/Özen, Burak**, Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler), 16. B., İstanbul 2019, s. 844; **Kaya, Arslan**, İlk Yazılı Ödeme Kayıtlı Garantilerde İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz, (Prof. Dr. Hayri DOMANİÇ'e Armağan, İstanbul 2015, s. 139-154), s. 139; **Akyol, Şener**, Banka Sözleşmeleri Ord. Prof. Dr. Kemaleddin BİRSEN'e Armağan (Borçlar Hukuku: Özel Borç İlişkileri, 3. Fasikül), İstanbul 2001, s. 173-177; **Tandoğan, Halûk**, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C. II, 4. B, İstanbul 1989, s. 892-893].

471 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 302. Bu özellikteki banka teminat mektuplarının garanti sözleşmesi niteliğinde olduğuna ilişkin bkz. **Arkan, Sabih**, Teminat Mektubu Veren Bankanın Hukuki Durumu, (BATİDER, 1992/16/4, s. 59-84), s. 60. Bu yönde bkz. Y. İBGK, T. 11.06.1969, E. 1969/4, K. 1969/4: **KİBB**.

472 **Arkan,** s. 62, 72.

473 **İyilikli-** Haciz İhbarnameleri, s. 259; **Kuru, Baki**, Bankalardaki Mevduatların ve

ması muhtemel bir alacak bulunmaktadır. Dolayısıyla borçlunun diğer alacaklılarının, icranın durdurulması için teminat olarak gösterdiği bu banka teminat mektuplarına haciz koyması mümkün değildir. Ancak alacağın doğmasından sonra, alacaklının alacaklılarının bu hakkı haczi söz konusu olabilir[474].

Üçüncü olarak, ilâmda yer alan parayı veya eşyayı karşılayacak miktarda borçlunun malvarlığı haczedilmiş ise, bu haczedilmiş malvarlığı unsurları, teminat yerine geçmektedir[475]. Borçlunun hacizli mallarının ilâmın konusunu karşılamaya yetecek ölçüde olduğunu icra dairesi takdir etmektedir. Bunun için icra mahkemesinin onayı gerekmemektedir[476]. Ancak icra dairesinin haczedilen malların alacağı karşıladığı yönündeki yanlış belirlemesi sonucunda mühlet verilmiş ise, buna karşı alacaklı şikâyet yoluna başvurabilir[477]. Doktrinde, icranın durdurulması kararı almak isteyen borçlunun mallarının teminat amacıyla haczedilmesini isteyebileceği ileri sürülmektedir[478]. Bizim de katıldığımız bu görüş, bu sonuca İcra ve İflas Kanunu'nun 33. maddesinin üçüncü fıkrasının kıyasen uygulanması ile ulaşılabileceğini ve taşınır veya taşınmaz malını rehin ettirerek teminat gösterebilen borçlunun, bunu mallarını haczettirerek de yapabilmesi gerektiğini belirtmektedir[479]. Yargıtay'ın da bu yönde kararları bulunmaktadır[480]. Doktrinde böyle

---

Diğer Alacakların Haczi, Ankara 2002, s. 133; **Sav, Atilla**, Banka Teminat Mektuplarının Haczi, (ABD, 1967/1, s. 48-50), s. 49. Aksi yönde bkz. **Kaya**, s. 151.

474 **İyilikli**-Haciz İhbarnameleri, s. 409-410; **Kuru**- Alacakların Haczi, s. 133. Muhatabın alacaklıları bu haczi, İİK'nun 89. maddesi prosedürüne göre haczedilebilir ya da muhatap ödeme talebini bankaya yöneltmemesi halinde İİK'nun 120. maddesinin ikinci fıkrasına göre dava ikame yetkisini kullanabilir (**İyilikli**- Haciz İhbarnameleri, s. 261).

475 **Okur,** s. 343.

476 **Okur,** s. 345.

477 **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3283.

478 **Çelik**, s. 174; **Akyol Aslan**-Teminat, s. 741; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3282-3283; **Okur**, s. 345; **Kuru**-El Kitabı, s. 917; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2194; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 305; **Kulaksız**, s. 86.

479 **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3282-3283.

480 Örneğin bkz. Y. 15. HD, T. 07.10.1988, E. 1988/988, K. 1988/3539: **KİBB**; aynı

bir durumda haczin, icra mahkemesine başvurulup karar alınmak suretiyle gerçekleştirilmesi gerektiği ifade edilmektedir[481]. İcra memuru tarafından borçlunun mallarından, satışı en zor olanın ya da ilâmdaki alacağı karşılamaya yetmeyecek olanının haczi yapılması neticesinde mühlet verme işlemi yapılmışsa, bu işleme karşı alacaklı şikâyet yoluna başvurabilecektir[482]. Ayrıca bu durumda haczedilemeyecek bir malvarlığının teminat yerine haczedilmesini isteyen borçlunun sonradan haczedilmezlik iddiasında bulunamayacağı da söylenebilecektir[483].

Yargıtay, önceki uygulamasında icranın durdurulması kararı alınmadan önce borçlunun haczedilmiş malı, alacağı veya hakları bulunuyorsa ve sonrasında borçlu, icranın durdurulması prosedürü için alacağın tamamını karşılayacak miktarda teminat göstermişse, bu halde alınan icranın durdurulması kararının önceki hacizlerin geçerliliğini etkilemeyip hacizlerin kalkması sonucunu doğurmayacağına karar vermekteydi. Çünkü Yargıtay'a göre teminat, alacağın ödenmesi amacına yönelik olmayıp alacaklının uğraması muhtemel zararları karşılamaya yönelikti. Dolayısıyla borçlunun teminat göstermesi ve devamında icranın durdurulması kararı almasıyla icra takibindeki önceki hacizlerin kaldırılması söz konusu değildi[484]. Ancak daha sonra Yargıtay, teminatın ödeme yerine geçmemesine rağmen teminat yatırıldığı tarih itibarıyla takip konusu alacağın tüm fer'ilerini karşıladığı için takip dosyasında bulunan önceki hacizlerin aşkın hale geleceğine karar vererek eski uygulamasından dönmüştür[485]. Bu kararlara göre teminat, ödeme

---

yönde bkz. Y. İİD, T. 12.12.1961, E. 1961/11366, K. 1961/11924: **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2194.

481 **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3283.

482 **Yeniaras,** s. 21; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3283.

483 **Okur,** s. 345.

484 Bu konuda bkz. Y. 12. HD, T. 11.06.2014, E. 2014/14448, K. 2014/16947: **KİBB**. Doktrinde bu yönde görüş için bkz. **Yılmaz**-İİK Şerhi, s. 200; **Yavaş**, s. 116.

485 Bu konuda bkz. Y. 12. HD, T. 24.10.2018, E. 2018/4550, K. 2018/10523: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 12. HD, E. 2018/2988, K. 2018/7449: **KİBB**.

yerine geçmez ve maktu bir tazminat niteliğinde değildir. Teminat, alacaklının uğraması muhtemel zararları karşılamaya yöneliktir. Ancak hacizde tertip ilkesinin gereği (İİK m. 85, VI) hacizlerin devam etmesinde hukuki yarar bulunmamaktadır. Çünkü İcra ve İflas Kanunu'nun 85. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, alacağın ferileriyle ve masraflarıyla birlikte tamamını karşılayacak miktarın teminat olarak gösterilmiş olması önceki hacizleri aşkın haciz haline getirmektedir. Dolayısıyla Yargıtay'ın bu kararları sonrasında icrası durdurulmuş bir takip dosyasında, hem teminat gösterilmiş olması hem de hacizli malların bulunması mümkün değildir. Doktrinde de Yargıtay'ın yeni kararları, benzer gerekçeler çerçevesinde olumlu karşılanmaktadır[486].

İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinde sayılan teminat türlerinin dışında bir teminatın gösterilmesi mümkün olup olmadığına ilişkin iki farklı görüş olduğu görülmektedir. Doktrinde bir görüşe göre, düzenlemenin metnindeki teminat türleri, örnekleyici sayma niteliğindedir. Teminatın türlerine ilişkin olarak düzenlemede kesin bir ifade ile belirleme yapılmamıştır. Dolayısıyla sayılanların dışında ticari işletme rehni, hisseden başka alacak veya hakların rehni gibi teminatların gösterilebilmesi gerekir[487]. Bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre[488], kanunda belirtilen teminat türleri sınırlı sayıdadır. Dolayısıyla sayılanlardan farklı bir tür teminatın gösterilmesi mümkün değildir. 09.09.1940 tarihinde yürürlüğe giren 3890 sayılı Kanun ile değişikliğe uğrayan İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinde teminat türleri açıkça sayılarak önceki yoruma açık düzenlemeden dönülmüştür. Bu Kanun'a ilişkin Meclis tutanaklarında Adliye Encümeni,

---

486 **Namlı, Mert**, İcra Hukukunda Taşınmaz Malların Haczi Ve Paraya Çevrilmesi, İstanbul 2019, s. 140; **Akyol Aslan**-Teminat, s. 744; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 286-287. Aksi yönde bkz. **Yılmaz**-İİK Şerhi, s. 200; **Yavaş**, s. 116.

487 **Akyol Aslan**-Teminat, s. 739-740; **Yeniaras,** s. 20. Postacıoğlu bir eserinde üçüncü kişinin şahsi kefalet suretiyle teminat gösterebileceğini belirtmektedir (**Postacıoğlu**-İcra, s. 638-639).

488 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 391, dn. 7; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 300-301; **Çiftçi, P.**, s. 230; **Okur**, s. 343; **Kuru**-El Kitabı, s. 917.

birtakım teminatların bu şekilde sayılmasının nedenini, icranın durdurulmasının borçlular tarafından mal kaçırma aracına dönüşerek kötüye kullanılmasının önüne geçilmesi olarak belirtmektedir[489]. Bu değişiklikle, alacaklının menfaati gözetilerek alacağı için alınan teminatın paraya çevrilmesinin kolaylaştırılması amaçlanmıştır.

İcranın durdurulması için gösterilen teminatın, daha sonra başka bir teminat ile değiştirilip değiştirilemeyeceğine değinmek gerekmektedir. Örneğin, teminat olarak borçlu, bir taşınırını rehin göstermiş ise, daha sonra o taşınıra duyduğu ihtiyaçtan dolayı taşınırın yerine banka teminat mektubunu teminat olarak gösterip gösteremeyeceğini değerlendirmek gerekir. Doktrinde buna olumlu cevap verilerek teminatın türünün sonradan değiştirilebileceği kabul edilmektedir[490]. Ancak bu durumda yeni teminatın türünün özellikleri bakımından bir değerlendirme yapmak gerekmektedir. Gösterilmek istenen teminat, alacaklının durumunu önceki durumdan ağırlaştırmamalıdır. Yani önceki teminatın miktarı fazla veya teminatın paraya çevrilmesi kolayken ilâmın konusundan daha az miktarda veya muhafazası ya da paraya çevrilmesi oldukça zor yeni bir teminatın gösterilmesi kabul edilemez. Gösterilecek teminat, icra mahkemesinin onayından geçmesi gerekiyorsa bu şart sağlanarak teminatın değişikliğinin yapılması gerekir[491]. Bu hususların aksi bir şekilde mühlet verilirse, alacaklı şikâyet yoluna başvurabilmelidir.

---

489 TBMM Adliye Encümeni, T. 24.06.1940, E. 1/297, K. 52: **https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c013/tbmm06013071.pdf**, (E.T. 09.05.2019).

490 **Akyol Aslan**-Teminat, s. 743; **Yeniaras**, s. 21; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2195; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3284.

491 **Akyol Aslan**-Teminat, s. 743.

III. TEMİNATIN MİKTARI

A. İLÂMLI İCRA TAKİBİNİN KONUSUNUN PARAYLA ÖLÇÜLEBİLDİĞİ DURUMLAR

İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin lafzı çerçevesinde bir değerlendirme yapıldığında, teminatın miktarının, ilâmda yer alan para veya eşyanın kıymetine denk olması gerekmektedir. Bu sebeple ilâm konusunun tamamının teminat altına alınması gerekli görülmektedir. Teminatın eksik yatırılması durumunda kısmi olarak icranın durdurulması kararı verilemez[492]. İlâmda hükmolunanın kıymetinde teminat gösterildiği takdirde, ilâmda yer alan yargılama giderlerini ve derdest takip üzerinde işlemeye devam eden alacağın fer 'ilerini teminat altına almak gerekmemektedir[493]. Ancak uygulamada icra dairesi, borçlunun mühlet talebi üzerine, icra takip dosyasının güncel hesabı üzerinden teminat gösterilmesini istemektedir. Doktrinde bu uygulama isabetli bulunmaktadır[494]. Doktrinde kimi yazarlarca, sadece mühletin talep edildiği gün çıkartılan güncel dosya hesabının tutarında teminat gösterilmesi değil de verilecek mühletin sonundaki dosya hesabına göre bir teminatın gösterilmesi gerektiği ifade edilmektedir[495]. Böylece alacaklının alacağına çabuk ve kolay şekilde ulaşması sağlanacağı savunulmaktadır. Bunun uygulamada da örneklerine rastlanmaktadır[496]. Fakat kanaatimizce bu uygulamaya

---

492 **Akyol Aslan**-Teminat, s. 743.

493 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 854; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 300-301; **Kuru**-El Kitabı, s. 917; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2194; **Kulaksız**, s. 86; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3284; **Okur**, s. 334.

494 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 854; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 302.

495 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 302; **Okur**, s. 335; **Akyol Aslan**-Teminat, s. 742.

496 "…*Somut olayda, alacaklı tarafından ilama dayalı olarak başlatılan icra takibinde, borçlu tarafından dosya borcunun tamamını karşılar şekilde 83.982,26 TL tutarında, 03.03.2015 tarihli kesin ve süresiz teminat mektubu ibraz edildiği, akabinde borçlu vekilinin talebi üzerine icra müdürlüğünce, tehiri icra kararı için 06.03.2015 tarihi itibariyle borçluya 90 gün mehil verildiği, icra müdürlüğünce yapılan 02.06.2015 tarihli dosya hesabına göre ise borç miktarının aynı gün itibari ile 83.982,26 TL olarak tesbit edildiği görülmüştür...*" (Y. 12. HD, T. 07.06.2018, E.

kanuni bir dayanak oluşturulması gerekmektedir. Aksi halde alacaklının korunması ve takip prosedürünün başarısının arttırılması sağlanmak istenirken, borçlunun hak arama özgürlüğünün kanuni bir sebebe dayanmaksızın daraltılması ve mülkiyet hakkına müdahale edilmesi söz konusu olmaktadır. Böyle bir uygulamanın hukuki olduğunun savunulması mümkün değildir. Bu uygulama ile borçlunun temel hak ve hürriyetlerine kanunun belirlediği sınırlar dışında müdahale söz konusu olmaktadır.

İcra takibine konu ilâmın kanun yolu incelemesi devam ederken ilâma konu alacak miktarı statik olmayıp fer'ilerden dolayı artmaktadır. Kanun yolu mahkemesinin kanun yoluna başvuruyu karara bağlamasına kadar geçen sürede, alacağın ferilerinde artış meydana gelmektedir. Çünkü icranın durdurulması esnasında faizler işlemektedir[497]. Dolayısıyla teminat, kanun yolu incelemesi uzadıkça alacağı karşılamaya yetmeyecek duruma gelmektedir. Doktrinde bu sorunun alacak miktarından fazla teminatın gösterilmesi suretiyle aşılabileceği ifade edilmiştir[498]. Ancak bu sorun yargılamanın uzamasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla böyle bir yüke borçlunun katlanmasını beklememek gerekir. Kanaatimizce teminat olarak paranın gösterildiği durumlarda, bu teminatın nemalandırılması gerekmektedir. Nitekim Anayasa Mahkemesi bir bireysel başvuru kararında, cebri icranın takip ekonomisine uygun olması gerektiğini ve alacaklı veya borçluya normal işleyiş dışında külfet yüklenmemesine karar vermiştir. Bu, devletin asli görevidir[499]. Ana-

---

2018/2812, K. 2018/6050: **KİBB**); aynı yönde bkz. Y. 12. HD, T. 19.03.2016, E. 2016/4578, K. 2016/9199: **KİBB**.

497 **Yavaş**, s. 117.

498 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 288.

499 AYM. T. 16.02.2017, Başvuru No. 2014/6577, Fatma Yıldırım Başvurusu: **https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Ara?BasvuruAdi=FATMA+YILDIRIM**, (E.T. 15.05.2019); **Doğan, Emsalgül**, Bireysel Başvuru Çerçevesinde Anayasa Mahkemesi'nin Verdiği İcra ve İflâs Hukukuna İlişkin Kararların Değerlendirilmesi, (AÜHFD, 2019/68/1, s. 83-126), s. 103.

yasa Mahkemesi'nin bu kararının yanı sıra birtakım yargı kararlarında da bu yönde kararlara rastlanmaktadır[500]. Dolayısıyla icranın durdurulması prosedürü çerçevesinde teminatın nemalandırmasına ilişkin bir düzenlemenin yapılması kanaatimizce isabetli olacaktır.

İcranın durdurulması kararı alınabilecek bir durum da iflâs dışı konkordato prosedürü içerisinde yer almaktadır. Konkordato kesin mühlet içerisinde, konkordato komiseri tarafından yapılacak bir ilan ile borçlunun alacaklıları, alacaklarını bildirmeye davet edilir. Alacaklılar bu ilandan itibaren on beş gün içerisinde alacaklarını konkordato komiserine bildirmelidirler (İİK m. 299). Bu süre içerisinde alacaklarını bildirmeyen alacaklılar, konkordato müzakerelerine katılamamaktadır. Alacağını bildiren alacaklıların bu bildirimleri, borçlu tarafından borcun olmadığı yönünde bir itiraza uğraması halinde, bu alacaklar, çekişmeli alacak haline gelmektedir[501]. Çekişmeli alacakların sahibi olan alacaklıların, alacaklılar toplantısında kullandıkları oyun geçerliliğine asliye ticaret mahkemesi karar vermektedir. Ancak bu karar, alacağın esasına yönelik bir karar olmayıp oylamanın yürütülmesine ilişkindir (İİK m. 302, VI). Daha sonra konkordatonun tasdiki yönünde verilen kararın ilanından itibaren bir ay içerisinde, çekişmeli alacakların esasına yönelik

---

500 "…*İİK' da yatırılan diğer paraların nemalandırılıp nemalandırılmayacağına dair açıkça yasal bir düzenleme mevcut değildir. Ancak nemalandırılmamasını gerektirir yasal bir engel de mevcut değildir. İcra dosyasına tehiri icra talebiyle yatırılan paranın nemalandırılması hem alacaklının hem de borçlunun menfaatinedir. Tüm bu nedenlerle; mahkemece şikayetin reddine karar verilmesi yerinde olmadığından, davacının istinaf talebinin HMK 353/1/b/3 madde gereğince kabulüne mahkeme kararının ortadan kaldırılmasına, şikayetin kabulüne, 30/03/2018 tarihli müdürlük kararının iptali ile mehil vesikası alınmak için dosyaya ibraz edilen teminatın nemalandırılmasına dairemizce oy çokluğu ile karar verilerek aşağıdaki hüküm tesis edilmiştir*…" (İst. BAM, T. 23.10.2018, E. 2018/1749, K. 2018/2240: **KİBB**).

501 **Pekcanıtez, Hakan/Erdönmez, Güray**, 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, İstanbul 2018, s. 57; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 558; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 512; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 493.

bir dava bu alacaklılar tarafından açılabilmektir. Konkordatonun tasdiki kararı verilmesiyle birlikte bu kararı veren mahkeme, çekişmeli alacaklar için borçlunun bir bankaya konkordatodaki payı oranında bir ödemeyi teminat olarak yatırmasına karar verebilir (İİK m. 308/b, II). Çekişmeli alacaklıların dava açması için öngörülen süre, esas alacak hakkını düşürücü nitelikte bir süre değildir. Bu bir aylık süre, alacaklıların teminat olarak yatırılan paydan yararlanma süresidir. Çekişmeli alacağın sahibi olan alacaklı tarafından süresinde esasa yönelik dava açılması ve kazanılması halinde, alacaklı bu paydan ödeme yapılmasını talep edebilmektedir[502]. Bu talepte bulunabilmek için alacaklının alacağının esasına yönelik açtığı dava sonucunda verilen kararın kesinleşmesi gerekmemektedir[503]. İcra ve İflas Kanunu'nun 308/b maddesinin ikinci fıkrasında "*Tasdik kararını veren mahkeme, konkordato projesi uyarınca çekişmeli alacaklara isabet eden payın, kararın kesinleşmesine kadar borçlu tarafından, mahkemece belirlenen bir bankaya yatırılmasına karar verebilir. Süresi içinde dava açmamış olan alacaklılar, bu paydan ödeme yapılmasını talep edemezler; bu durumda yatırılan pay borçluya iade edilir*" şeklinde yer alan düzenlemede kararın kesinleşmesinden bahsedilmektedir. Bu düzenlemedeki kesinleşme ifadesi konkordatonun tasdiki kararına ilişkindir. Çekişmeli alacağın varlığı hakkında süresinde açılan bir dava sonucunda alınan kararın yerine getirilmesi için kesinleşme gerekmemektedir. Borçlunun ise, bu teminattan yapılacak ödemeyi İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine göre durdurabileceği doktrinde ifade edilmektedir[504]. Bu noktada çalışmamız çerçevesinde, birkaç hususa değinmek gerekmektedir. Konkordatonun tasdiki kararında çekişmeli alacaklar için İcra ve İflas Kanunu'nun 308/b maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde, teminat yatırılmasına karar verildiği durumda, alacaklı, alacağının esası hakkında

---

502 **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 504.

503 **Pekcanıtez/Erdönmez**, s. 154; **Tanrıver, Süha/Deynekli, Adnan**, Konkordatonun Tasdiki, Ankara 1996, s. 143. Kesinleşmenin gerektiğine ilişkin olarak bkz. **Atalı/Ermenek/Erdoğan**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 694.

504 **Pekcanıtez/Erdönmez**, s. 154.

açtığı davada lehine olarak elde ettiği karar neticesinde, alacağını nasıl ve hangi miktarda talep edebileceği tartışılabilir. Birinci ihtimalde, alacağın esası hakkında karar veren mahkeme, alacaklının talebi üzerine[505], alacağın varlığı yönünde verilen karara ek olarak konkordatoya tâbi bir şekilde ödeneceğine ilişkin bir karar verebilir[506]. Bu durumda aynı mahkeme, bankaya teminat olarak yatırılan payın da ödenmesine karar verebilecektir. İkinci ihtimal ise, alacağın esası hakkında kararı elde eden alacaklının alacağı konkordatoya tâbi olduğundan, bu karar ile tasdik mahkemesine başvuruda bulunması ve kendisi için ayrılan paydan ödeme yapılmasını talep etmesidir. Bu ihtimallerde henüz bir ilâmlı icra takibi bulunmadığından İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi işletilemez. Üçüncü bir ihtimalde ise, alacaklı elde ettiği ilâmı, ilâmlı icra takibine koyabilir[507]. Alacaklı, daha sonra icra dairesinden, bankaya yatırılan payın dosyaya ödenmesi yönünde bir talebin bankaya bildirilmesini talep edebilecektir. Ancak bu ihtimalde borçlu, ilâmlı icra takibine dayanak teşkil eden karara karşı kanun yoluna başvurmuşsa, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca, bu takibi durdurabilir. Bu imkânın borçlu tarafından kullanılması, konkordatonun kısmen feshini önlemek için muhtemeldir (Karş İİK m. 308/e, I). Borçlunun bu durumda, ilâmlı icra takibinin durdurulması için göstereceği teminatın miktarı değerlendirilmelidir. Öncelikle, ödenecek teminat alacağın tamamı tutarında mı yoksa konkordatodaki pay oranında mı olacağı önem taşımaktadır. Kanaatimizce, buradaki teminat konkordatodaki pay nisbetinde olmalıdır. Çünkü buradaki alacak, takip olmadan ödense dahi konkordatoya tâbidir[508]. Öyleyse tasdik kararı gereğince, borçlunun bankaya yatırdığı payı, teminat olarak gösterebilmesi mümkün olmalıdır. Teminatın gösterilmesi, bu

---

505 Bu durum çekişmeli alacağın esası hakkında açılan davada alacaklı tarafından açıkça talep edilmesi ile mümkündür.

506 **Altay, Sümer/Eskiocak, Ali**, 7101 Sayılı Kanunla Yapılan Düzenlemelerin Işığında Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku, 4. B., İstanbul 2018, s. 271.

507 Doktrinde buna İİK'nun 308/c maddesinin engel teşkil etmeyeceği ifade edilmektedir (**Altay/Eskiocak**, s. 272).

508 **Kale, Serdar,** Yeni Konkordato Hukuku 7101 ve 7155 sayılı Kanunlarla Değişik

durumda bir geçici hukuki himaye tedbirinin gereği olarak, yerine getirilmiştir. Doktrinde bizim de katıldığımız görüşe göre[509], bu durumda ayrıca teminat gösterilmesine gerek olmaksızın icranın durdurulması kararı alınabilir. Teminatın eksik kalması durumunda takip durdurulmadan önce teminatın tamamlattırılması söz konusu olabilir.

B. İLÂMLI İCRA TAKİBİNİN KONUSUNUN PARAYLA ÖLÇÜLEMEDİĞİ DURUMLAR

İcranın durdurulması kararının alınması gerektiği ve takibin konusunun parayla ölçülemediği birtakım durumlarda, teminat miktarının ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu özel durumları aşağıda ele almaktayız.

1. Kesinleşmeden İcra Edilebilen Tahliye Kararlarında Teminatın Miktarı

İcranın durdurulması kararının taşınmazın aynından kaynaklanmayan tüm tahliye kararlarında alınabilmesi mümkündür[510]. Bu çerçevede kira ilişkisinden kaynaklı tahliye kararlarının da kesinleşmeden icrası mümkündür[511]. Bunun kapsamına icra mahkemesinin verdiği tahliye kararları da dâhildir (İİK m. 269/c, III; İİK m. 276, III). Ancak icra mahkemesince verilen tahliye ilâmlarının icrasının durdurulabilmesi için gereken teminat miktarı, ilgili düzenlemelerde belirli değildir. Yargıtay bir içtihadı birleştirme kararında,

---

İcra ve İflâs Kanunu m. 285-309 Şerhi, 2. B., Ankara 2019, s. 581.

509 **Altay/Eskiocak**, s. 273.

510 Gemilerin tahliyesi ile ilgili olarak doktrinde bir görüşe göre, gemilere ilişkin tüm ilâmların icrası için kesinleşmesi gerekir. Kira ilişkisinden kaynaklansa dahi geminin tahliyesi kararının da kesinleşmesi gerekir (**Özbek**- Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 46; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 790). Diğer bir görüşe göre ise, gemilerin aynını ilgilendiren ilâmların icrası için kesinleşme gerekir, diğer kararların kesinleşmelerine gerek yoktur (**Atamer**, s. 385; **Can**, s. 199).

511 **Özbek**-Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar, s. 41.

tahliye kararının kanun yoluna götürülmesi halinde, kiracının icranın durdurulması kararını alabilmesi için, üç aylık kira tutarını teminat olarak göstermesi gerektiğine karar vermiştir[512]. Teminat olarak üç aylık kira tutarının gösterilmesi suretiyle icranın durdurulabilmesi, kira bedelinin ödenmemesi sebebine ilişkin yapılan ilâmsız takibi sonucunda verilen tahliye kararları (İİK m. 269/c, III) ve kiralananda üçüncü kişinin bulunması halinde verilen tahliye kararları (İİK m. 276, III) bakımından mümkündür. Çünkü İcra ve İflas Kanunu'nun söz konusu maddelerinde icranın durdurulmasına atıf yapılmaktadır[513]. Doktrinde bir görüşe göre ise, sadece bu durumlarda değil genel mahkemelerin kesinleşmeden icra edilebilen tahliye ilâmlarının da icrası, üç aylık kira tutarının teminat olarak gösterilmesi suretiyle durdurulabilmelidir[514]. İcra mahkemesinin sürenin dolması suretiyle yapılan ilâmsız takipler sonucunda verdiği tahliye kararlarında icranın durdurulması kararının verilemeyeceği Yargıtay tarafından kabul edilmektedir[515].

Teminat bedelinin üç aylık kira bedeli tutarında belirlenmesinin sebebi, tahliye kararlarının kanun yolu incelemesinin, anılan içtihadı birleştirme kararının verildiği dönem şartlarında, ortalama üç aylık bir sürede tamamlanmasıdır[516]. Dolayısıyla bu tutarın günümüz kanun yolu incelemesi sürelerine göre yeniden belirlenmesinin gerektiği söylenebilir. Doktrinde bu teminat bedelinin, bir yıllık kira bedeli tutarında olması gerektiği ifade edilmektedir[517]. Yargıtay'a göre, teminatın gösterilmesi alacaklının uğrayacağı zararlara ilişkin olduğundan kira bedelinin ödendiği anlamına gelmemektedir. Borçlunun

---

512 Y. İBGK, T. 04.12.1957, E. 1957/10, K. 1957/25: **KİBB**.

513 Üç aylık kira bedeli tutarında teminatla icranın durdurulabileceği durumların sadece açıkça atıf yapılan maddelerdeki durumlar olduğuna ilişkin bkz. **Yeniaras**, s. 23.

514 **Uyar-** İİK Şerhi II, s. 3284.

515 **Uyar-** İİK Şerhi II, s. 3284.

516 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 305; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3284; **Kuru**-El Kitabı, s. 917; **Kulaksız**, s. 89.

517 **Özbek-**İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 305.

devam eden kira dönemlerine ilişkin kira borçlarını ödemesi gerekmektedir. Aksi halde borçlunun temerrüde düşeceği yönünde kararlar bulunmaktadır[518].

2. İstihkak Davası Sonucunda Satışın Durdurulması İçin Gösterilecek Teminatın Miktarı

Hacizde istihkak davası sonucunda icra mahkemesinin verdiği bazı kararlar, icranın durdurulması kararı alınabilen kararlardandır. Hacizde istihkak davası, hacze konu malın borçlunun veya üçüncü kişinin elinde olması durumuna göre prosedür olarak ikiye ayrılmaktadır.

Hacze konu mal borçlunun elinde bulunduğu takdirde, mülkiyet karinesi gereği, borçlunun elindeki mal haczedilmekte ve istihkak iddiasına ilişkin prosedür işletilmektedir. Bu prosedürün sonucunda icra mahkemesinde hacizde istihkak davası açılabilmektedir. İcra mahkemesinde üçüncü kişinin açtığı bu istihkak davası reddedilirse, takibe devam edilmektedir. İstihkak davasının reddi kararına karşı kanun yollarına başvurulması halinde, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine göre icranın durdurulması kararı alınabilmektedir. Bu durumda icranın durdurulması kararının alınmasının nedenini, takip devam ettirilerek hacze konu malın satışını önlemek oluşturmaktadır[519]. Doktrinde bir görüşe göre, icra mahkemesinin kararlarına karşı kanun yollarına başvurunun satışı engelleyeceği kuralı (İİK m. 364) gereği, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine göre icranın durdurulması kararı alınmasına gerek yoktur[520]. Doktrinde hâkim olan diğer görüşe göre ise, istihkak davasının reddi kararına karşı kanun yollarına başvurulması, kanun yollarına

---

518 **Okur**, 339. Bu yönde kararlar için bkz. Y. 12. HD, T. 19.01.1993, E. 1992/10855, K. 1993/674: **KİBB**; Y. HGK, T. 25.10.1989, E. 1989/6-362, K. 1989/551: **KİBB**.

519 **Okur**, s. 340.

520 **Belgesay, Mustafa Reşit**, İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 4.B., İstanbul 1954, s. 233.

başvurunun satışı engelleyeceği kuralının (İİK m. 364) uygulanması sonucunu doğurmamaktadır. Çünkü açıkça İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine yapılmış bir atıf bulunduğundan bu prosedürün işletilmesi gerekmektedir[521].

Hacizde istihkak davasının düzenlendiği maddede İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine atıf yapılmış fakat teminatın miktarı belirtilmemiştir (İİK m. 97, XIV). Bu çerçevede teminat miktarının, takibe konu alacak tutarında mı, istihkak davasına konu malın değeri tutarında mı, yoksa bunlardan hangisi az ise o miktarda mı olması gerektiği hususunda belirsizlik bulunmaktadır. Doktrinde bu hususta, teminat miktarı olarak ne kabul edilirse edilsin icrası durdurulacak karar hukuka aykırı ise, bu teminatın iade edileceği belirtilmektedir. Dolayısıyla bu durumda, gösterilmesi gereken teminat miktarının, istihkak davasının reddi kararında belirtilen yargılama giderleri ve tazminat (İİK m. 97, XIII) tutarında olması gerektiğini ifade etmektedir[522]. Çünkü üçüncü kişinin borçlu gibi (İİK m. 36) teminat göstermesi aranmamalıdır. Asıl takibe konu alacak tutarında gösterilen teminat, kanun yolu incelemesi neticesinde her halükarda üçüncü kişiye iade edilecektir. Ayrıca, üçüncü kişinin istihkak iddiasının haklı olduğu kanun yolu incelemesi neticesinde anlaşılırsa, mahcuz mal üçüncü kişiye verilir veyahut istihkak davasının reddi kararı doğru bulunursa, mahcuz mal dolayısıyla alacaklının menfaatini zedeleyen bir durum ortaya çıkmayacaktır. Bu gerekçeyle istihkak davasının reddi kararının yargılama giderlerini ve karardaki tazminatı teminat altına almak icranın durdurulması kararı için yeterli

---

521 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 297; **Muşul**-İstihkak Davaları, s. 401; **Okur**, s. 341; **Aslan K.**-İstihkak Davası, s. 596; **Kulaksız**, s. 102; **Kuru**-El Kitabı, s. 565; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3286; **Uyar, Talih,** İstihkak Davasının Sonuçları, (TBBD, 1994/4, s. 346-374), s. 353; **Postacıoğlu**-İcra, s. 406.

522 **Aslan K.**-İstihkak Davası, s. 596; **Kulaksız**, s. 90; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3286-3287. Ayrıca İİK'nın 97. maddesinde, icranın durdurulması prosedürünün teminatsız bir prosedür şeklinde ayrıca düzenlenmesi gerektiği yönündeki görüş için bkz. **Kulaksız**, s. 90.

olmalıdır[523].

İstihkak davasının alacaklı tarafından üçüncü kişiye karşı açıldığı durumda (İİK m. 99) ise, icranın durdurulması kararı alınıp alınamayacağına değinilmesi gerekir. İstihkak davasının kabulü kararı sonucunda, istihkak iddiasının ileri sürüldüğü hacze konu malın üçüncü kişiye ait olmadığı tespit edilir ve haciz kesinleşir[524]. Dolayısıyla hacze konu malın satışı suretiyle alacak tahsil edilebilir. Bu durumda doktrinde bir görüşe göre, İcra ve İflas Kanunu'nun 99. maddesinde icranın durdurulmasına atıf yapılmamış olsa dahi kanun yoluna başvurunun satışı durduracağı kuralı (İİK m. 364, III) uygulanmayıp, icranın durdurulabilmesi gerekir (karş. İİK m. 97, XIV; İİK m. 36). Dolayısıyla kanun yollarına başvurunun satışı engelleyebilmesi için, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine göre icranın durdurulması kararı alınması gerekmektedir[525]. Bizim de katıldığımız diğer görüş ise, üçüncü kişinin İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine göre icranın durdurulması kararı alamayacağını belirtmektedir. Çünkü İcra ve İflas Kanunu'nun 99. maddesinde İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine atıf yapılmamıştır. Bununla birlikte, İcra ve İflas Kanunu'nun 364. maddesinin üçüncü fıkrasına göre, kanun yollarına başvuru satışı engelleyecektir[526].

---

523 **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3286-3287; **Kulaksız**, s. 90; **Yeniaras**, s. 22; **Postacıoğlu**-İcra, s. 406.

524 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 300; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 200; **Okur**, s. 342.

525 **Kuru**-El Kitabı, s. 581; **Uyar /Uyar /Uyar-** İstihkak, s. 286-287; **Uyar**-İstihkak, s. 373-374. Doktrinde bir görüş, hacizli malın üçüncü kişinin zilyetliğinde olması halinde açılacak istihkak davasına İİK'nun 97. maddesindeki kuralların kıyasen uygulanacağını belirtmektedir. Sadece davanın taraflarına ilişkin ve tazminatlara ilişkin bir farklılık bulunmaktadır (**Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/ Hanağası**-İcra ve İflâs Hukuku, s. 299-300; **Postacıoğlu**-İcra, s. 418-419).

526 **Postacıoğlu**-İcra, s. 406; **Aslan K.**-İstihkak Davası, s. 658.

3. *Bir İşin Yapılmasına veya Yapılmamasına İlişkin İlâmlar Bakımından Teminatın Miktarı*

Daha önceki açıklamalarımızda, bir işin yapılmasına veya yapılmamasına ilişkin ilâmların icrasının icranın durdurulması kararı alınarak engellenebileceği ifade edilmişti[527]. Bir işin yapılması veya yapılmamasına ilişkin ilâmlı icra takibinin durdurulması için gösterilmesi gereken teminat tutarının ne kadar olacağı ve nasıl belirleneceği tartışılmalıdır. Uygulamada bir işin yapılmasına veya yapılmamasına ilişkin ilâmların kesinleşmelerinden sonra etkilerini doğuracağı bu kararlarda mahkemece belirtilebilmektedir[528]. Bu şekilde kesinleştikten sonra yerine getirilmesi yönündeki kararlar, hukukumuzda derhal icra edilebilirlik kuralına aykırılık teşkil edebilecektir. Çünkü kanun koyucu kesinleştikten sonra icra edilebilecek ilâmları istisnai olarak düzenlemektedir.

Bir işin yapılmasına ilişkin ilâmların icrasında, iki husus bakımından değerlendirme yapılmalıdır. Birinci husus, bir işin yapılmasına ilişkin ilâmın konusunun, başkası tarafından yapılabilecek olmasıdır. Bu durumda icra emrinde belirtilen iş yapılmazsa, alacaklı, işin bedelinin bilirkişi tarafından tespit edilip yaptırılmasına ve icranın para alacağına dönüşmesine muvafakat verebilir. Alacaklı muvafakat etmezse, borçlunun malları haczedilip paraya çevrilerek iş yaptırılır (İİK m. 30, II; karş. TBK m. 113, I). Böylece icranın durdurulması için gösterilmesi gereken teminat tutarını belirleme kolay olacaktır. Çünkü bu tür işin yapılmasını için gereken masraf, teminatın miktarı olacaktır[529]. Bu tür

---

527 Bu konudaki açıklamalar için bkz. yuk. § 4, I.

528 **Özbek-** İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 814-815; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 305. Doktrindeki bir görüşe göre, bir işin yapılmasına veya yapılmamasına ilişkin ilâmların icrasının kesinleştikten sonra icrasının gerçekleştirilebileceği bir düzenlemenin yapılması gerekmektedir. Ancak bu düzenlemede, özellikle bazı yapmama borçları bakımından (gürültü yapmama, rekabet etmeme), geçici icra edilebilirlik imkânı sağlanarak teminat aranmaksızın icrasının sağlanabileceğine yer verilmesi gerekmektedir (**Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 305-306).

529 **Akkan**-İİK m. 30, s. 146-147; **Atalay**, s. 157; **Yazıcı Tıktık**, s. 2746; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 305; **Kulaksız**, s. 87.

ilâmların icrasının durdurulabilmesi için gösterilebilecek teminatın türü, yapılması gereken şeyin değeri belirlenebileceğinden, para olabilecektir. Bunun yanı sıra İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin birinci fıkrasında sayılan özel teminat türlerinden biri de olabilir. Özellikle borçludan sonradan alınmak üzere, alacaklının işin yapılması için gereken masrafı ödemeyi kabul etmediği durumlarda, borçluya karşı hacizler yapılmışsa, bu hacizler teminat yerine geçebilir.

Bir işin yapılmasına ilişkin ilâmların icrasındaki ikinci husus ise, icranın konusunun, mutlaka borçlu tarafından yapılması gereken iş olmasıdır. Borçlu şahsen yerine getirmesi gereken işi yapmak istemezse, alacaklının şikâyeti üzerine, tazyik hapsiyle cezalandırılabilir[530]. Tazyik hapsi tehlikesi dahi icranın durdurulmasını gerektirebilir[531]. Bu durumda teminatın nasıl belirleneceği ve miktarının ne olacağı hakkında belirleme yapılması gerekmektedir. İcranın durdurulmasında teminat şartının aranmasındaki amaç, ilâmın kanun yolu incelemelerinin neticesinde doğru bulunması halinde alacaklının alacağına kavuşmasını kolaylıkla sağlamaktır[532]. Ancak borçlunun şahsen yerine getirmesi gereken işlerde teminat ile alacağın güvenceye alınması söz konusu olmayacaktır. Bu durumda teminat, alacaklının muhtemel zararlarını temin etmeye yönelik olacaktır. Bu tür ilâmların icrasının durdurulabilmesi için gösterilmesi gereken teminatın tutarı, muhtemel zarar çerçevesinde belirlenebilir. Bu belirlemeyi de icra mahkemesi yapabilecektir[533]. Ancak muhtemel zarar için tayin edilecek teminat miktarının, takibe konu kararın kanun

---

530 **Akkan**-İİK m. 30, s. 139; **Uyar, Talih**, Borçlunun Bir İrade Beyanında Bulunmasına Mahkûm Edildiği İlâm "Yalnız Borçlu Tarafından Yapılabilecek Bir İş (Şey)" Sayılarak Bu İşi (Şeyi) Yerine Getirmekten Kaçınan Borçlunun Fiili, İİK m. 343' e Göre Suç Teşkil Eder Mi?, (LHD, 2016/14/161, s. 2543-2552), s. 2545.

531 **Akkan**-İİK m. 30, s. 139.

532 **Akkan**-İİK m. 30, s. 146; **Okur**, s. 329; **Kulaksız**, s. 89-90; **Yeniaras**, s. 20.

533 **Akkan**-İİK m. 30, s. 147; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 305; **Yazıcı Tıktık**, s. 2771; **Kulaksız**, s. 87. İcra dairesinin bilirkişiyle belirleyebileceğine ilişkin bkz. **Yazıcı Tıktık**, s. 2771; **Atalay**, s. 157.

yolunda kesinleşmesi durumunda, alacaklıya verilmesi sorun olabilecektir (karş. İİK m. 36, VI). Bu hususta, doktrinde, bir kanunî düzenleme önerisi getirilmektedir. Buna göre, alacaklının teminattan yararlanabilmesi için zararın tazmini konusunda bir ay içerisinde dava açması zorunluluğu getirilmelidir. Alacaklının açacağı dava sonuçlanıncaya kadar da teminatın verilmemesi önerilmektedir[534]. Bu noktada yargılamanın uzun bir süre alacağı dikkate alındığında daha önce ifade ettiğimiz, para olarak gösterilen teminatın nemalandırılması gerekliliği gündeme gelecektir. Muhtemel zarar için gösterilen teminat, kanun yolu ve devamındaki dava süresince nemalandırılmazsa bir anlam ifade etmeyecektir. Bu tür ilâmlarda teminat türünün neler olabileceğine ilişkin belirleme yapılması gerekirse, bunlar, muhtemel zarar tutarında para veya İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin birinci fıkrasındaki özel teminat türleri olabilir[535]. Ayrıca borçlu, muhtemel zarar tutarından malvarlığının haczedilmesini talep edebilmelidir.

Bir işin yapılmamasına ilişkin ilâmların, ilâmlı icraya konu olması mümkündür (İİK m. 30, III). Bu şekildeki bir ilâmın icrasında, icra emriyle ilâmdaki işin yapılmaması ihtar edilir. Borçlu bu ihtara uymaz ise, İcra ve İflas Kanunu'nun 343. maddesine göre tazyik hapsi gündeme gelir. Bu tür ilâmlar açısından icranın durdurulması tazyik hapsinin önlenmesi açısından önem taşımaktadır[536]. Bir işin yapılmamasına ilişkin ilâmların icrasında iki hususa dikkat çekmek gerekmektedir. Bunlardan ilki, yapmama emrinin bir defaya özgü olması halidir. Bu duruma örnek olarak, sır açıklamama borcu verilebilecektir. Bir defaya özgü yapmama borçlarında, borca aykırılık halinde, aynen ifa imkânsızlaşır[537]. Aynen ifanın imkânsızlaştığı durumda, borcun hiç ifa edilmemesi söz konusu olacaktır.

---

534 **Akkan**-İİK m. 30, s. 147.

535 Örneğin, ünlü bir ressamın bir tablo yapması emrini içeren bir takipte, ünlü ressam tabloyu da teminat olarak resmi merciye depo edebilir.

536 **Akkan**-İİK m. 30, s. 139.

537 **Atalay**, s. 154.

Böylece borçlunun, alacaklının zararlarını tazmin etme yükümlülüğü doğacaktır (TBK m. 112; 113, II)[538]. Bir defaya mahsus yapmama borcuna aykırılık halinde, icranın yerine getirilmesi imkânı da kalmamaktadır[539]. Ancak bu durumda tazyik hapsinin önlenmesi için icranın durdurulması gündeme gelebilecektir. Bir işin yapılmamasına ilişkin ilâmların icrasına ilişkin ikinci husus ise, yapmama borcunun sürekli özellik göstermesidir. Bu şekildeki borçlarda bir defa borca aykırı davranılsa dahi aynen ifa istenebilecektir[540]. Dolayısıyla aynen ifa, tazyik hapsi tehdidiyle sağlanmak istenmiştir. Bu durumda icranın durdurulabileceğini düşünmekteyiz. Ancak teminata ilişkin belirleme yapmak gerekmektedir. Teminatın miktarı, borca aykırılığın sebep olacağı muhtemel zarara göre tespit edilebilmesi gerekir. Bu belirlemeyi icra mahkemesi yapabilecektir[541]. Doktrinde muhtemel zarara göre gösterilen teminatın, takibe konu kararın kesinleşmesi neticesinde alacaklıya verilebilmesi için, alacaklının bir ay içerisinde dava açması zorunluluğunun getirilmesi ve dava sonuçlanıncaya kadar teminatın verilmemesi önerilmektedir[542]. Bu noktada para olarak gösterilen teminatın nemalandırılması gerekli olacaktır. Çünkü bu yargılama süreçleri uzun sürebilecektir. Alacaklı ve borçlunun menfaatine olan, bu teminatın bu sürede değer kaybetmemesidir. Muhtemel zarar üzerinden belirlenen teminatın türü, para veya İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin birinci fıkrasındaki özel teminat türlerinden biri olabilecektir. Ayrıca borçlu muhtemel zarara karşılık bir mal varlığının haczini talep edebilmelidir.

Sonuç olarak, bir işin yapılması veya yapılmamasına ilişkin ilâmlar bakımından

---

538 **Erişir**, s. 232, 256.

539 **Atalay**, s. 160. Bu aykırılıktan dolayı doğan tazminat sorumluluğuna ilişkin dava açılarak tazmine yönelik bir karar alınması ve o kararın takibe konulması gereklidir.

540 **Atalay**, s. 154.

541 **Akkan**-İİK m. 30, s. 147, 294; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 305; **Yazıcı Tıktık**, s. 2771; **Kulaksız**, s. 87. İcra dairesinin bilirkişiyle belirleyebileceğine ilişkin bkz. **Yazıcı Tıktık**, s. 2771; **Atalay**, s. 157.

542 **Akkan**-İİK m. 30, s. 147, 294.

İcra ve İflas Kanunu'nun 30. maddesi yetersiz kalmaktadır. Bunun yanı sıra icranın durdurulmasına ilişkin düzenlemedeki teminata ilişkin hususlarda da eksiklikler bulunmaktadır. Söz konusu hükümlerdeki eksikliklerin kanun koyucu tarafından giderilmesi gerekmektedir.

IV. TEMİNAT ÜZERİNDE RÜÇHAN HAKKI

İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrasında, kanun yolu incelemesine konu olan kararın doğruluğu yönünde bir karar verilmesi durumunda, alacaklının talebi üzerine, başka bir işlem yapılmasına gerek olmadan, gösterilen teminatın paraya çevrileceği düzenlenerek, alacaklının bu teminat üzerinde rüçhan hakkının olduğuna yer verilmiştir. Teminatın üzerindeki rüçhan hakkının nasıl anlaşılması gerektiğinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Öncelikle rüçhan hakkı, İcra ve İflas Kanunu ve birtakım özel kanun hükümlerinden kaynaklı olarak söz konusu olabilmektedir. Doktrinde bir görüşe göre, rüçhan hakkının tanındığı alacak hakları, imtiyazlı alacakların dahi önüne geçen ve öncelikli olarak ödenmesi gereken alacaklardandır. Dolayısıyla İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrasında belirtilen rüçhan hakkı, rüçhanlı bir başka hak olan rehin hakkı gibi değerlendirilmelidir[543]. Diğer bir görüşe göre ise, rüçhan hakkı bir kanunda düzenlenmişse, sıra cetvelindeki üçüncü sıra imtiyazlı alacaklıları gibi paylaştırmaya girmelidir. Çünkü bu görüşe göre, sıra cetvelindeki yeri açıkça belirtilmemiş (İİK m. 206) bir alacak hakkı, bir kanuni düzenlemeyle imtiyazlı olduğu kabul ediliyorsa, o alacağın

543 **Bilgin, Hikmet**, Bazı Özel Kanun Hükümlerince Kendilerine Rüçhan Hakkı Tanınan Alacaklar, (Prof. Dr. Ejder YILMAZ'a Armağan, C. I, Ankara 2014, s. 539-554), s. 539-541; **Meriç**-Sıra Cetveli, s. 124; **Kuru**-El Kitabı, s. 1273; **Karakaş, Cemal Fazıl**, İcra ve İflâs Hukukunda Sıra Cetveli, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 1996, s. 54; **Bilgen, Mahmut**, İcra ve İflâs Hukuku'nda Sıra Cetveli, 2. B., Ankara 2014, s. 755.

üçüncü sırada imtiyaz hakkı vardır[544]. Bundan hareketle, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrasındaki rüçhan hakkını, üçüncü sıra imtiyaz hakkı olarak anlamak gerekir[545].

Kanaatimizce, rüçhan hakkını teminatın türüne göre değerlendirmek daha doğru olacaktır. Teminat olarak gösterilen şeyin para olması durumunda, alacaklı lehine olan ve kanun yoluna taşınan karar kesinleştiğinde, bunun alacaklıya ödenmesi gerekir (İİK m. 36, VI)[546]. Buradaki asıl sorun, teminatın paradan başka bir şey olmasıdır. Gösterilen teminatın ilâmda yer alan eşya olduğu bir durumda, eşyanın paraya çevrilmesi gerekmeksizin alacaklıya teslimi gerçekleştirilecektir[547].

Gösterilen teminat, taşınır veya taşınmaz rehni olduğu durumda ise, rehinli malvarlığı üzerinde tek alacaklının rehin hakkı varsa, malvarlığı paraya çevrilip alacaklı bu değerden tatmin edilecektir. Teminat olarak rehin gösterilmişse ve rehne konu mal üzerinde birden fazla alacağı muaccel rehinli alacaklısı varsa, teminata konu malın üzerinde başkaca rehin haklarının bulunması, teminat alacaklısı ile diğer rehin alacaklıları arasında

---

544 **Deynekli, Adnan**, Sıra Cetveli İle İlgili Sorunlar, (BD, 2008/67, s. 28-69), s. 60.

545 **Deynekli, Adnan/Kısa, Sedat**, Hacizde ve İflâsta Sıra Cetveli, 3. B., Ankara 2005, s. 699; **Deynekli**, s. 60.

546 **Karakaş**, s. 26. Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 25.06.2018, E. 2018/995, K. 2018/6656: **KİBB**.

547 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 334.

farklılaşmayı gerektirmeyecektir.[548]. Bu durumda, rehin hakkında geçerli olan paylaştırma ilkeleri esas alınacaktır[549]. Rehnin tesis edildiği derecenin alacağı karşılama oranı mühletin verilmesinden önce değerlendirilmesi gereken husustur. Bir başka ifade ile rehin şeklinde bir teminatın gösterilmesi halinde, teminatın alacağı karşılama oranı, icra mahkemesi tarafından teminatın gösterilme anında değerlendirilmesi gerekir.

Teminat olarak rehnin tesis edildiği durumlarda, rehnin paraya çevrilmesi yerine rehnin paraya çevrilmesinin uğratacağı zaman kaybından kurtulmak için, borçlunun kolayca alacağı karşılamaya elverişli başka malvarlıklarının haczi, kanaatimizce, mümkün değildir[550]. Teminat, borçlunun malvarlığının icra takibiyle tehdit altında kalmasını önlemeye de hizmet etmektedir. Dolayısıyla borçlunun alacağı karşılayacak bir banka mevduatının bulunması halinde dahi alacaklı, bu malvarlığını haczedemeyecek ve İcra ve İflas Kanunu'nun 89. maddesindeki prosedürü işletemeyecektir. Ancak rehnin paraya çevrilmesi sonucu alacağın karşılanmaması durumunda kalan alacak miktarı için bu ihtimal gündeme gelebilir[551].

Teminatın üzerinde alacaklının rüçhan hakkı bulunmaktadır (İİK m. 36, VI). Borçlunun takip konusu alacağı karşılayacak derecede malının hacizli olması durumunda ise, icranın durdurulması için teminat gösterilmesi gerekmemektedir. Bu durumda haciz

---

548 Bu durum 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nun 3. maddesindeki taraflarca ve aynı Kanun'un 5. maddesindeki malvarlığı unsurlarının rehnedilmesinde de işlerlik kazanmaktadır [**Hasırcı, Hakan**, 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Kanunu'nun İcra ve İflas Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, (BATİDER, 2017/33/2, s. 207-269), s. 208]. Bu Kanun'a göre, rehin veren malvarlığı üzerinde alacaklar için derece oluşturabilecektir. Derece oluşturulmamış ise rehin hakkı bakımından öncelik ilkesi geçerli olmaktadır (TRK m. 11). Bu çerçevede, bu Kanun uyarınca bir rehin tesisi söz konusuysa, İİK'nun 36. maddesi çerçevesinde gösterilen teminatın paylaştırılmasında bu Kanun dikkate alınacaktır.

549 **Kulaksız**, s. 99.

550 Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 25.06.2018, E. 2018/995, K. 2018/6656: **KİBB**.

551 Borçlunun rehin suretiyle teminat göstermesi halinde, alacaklının, borçlunun mevduat hesaplarına İİK'nun 89. maddesindeki prosedürün işletilebileceği yönündeki görüş için bkz. **Akyol Aslan**-Teminat, s. 763-764.

konulmuş bu malvarlığı değerleri, teminat yerine geçmektedir. Hacizli malvarlığı değerlerinin üzerinde önceden birtakım başka hacizler bulunabilir veya sonradan başka alacaklardan ötürü birtakım hacizler konulabilir. Rüçhan hakkından dolayı teminat alacaklısının, teminata konu malvarlığı üzerinde önceden olan ya da sonra konulacak hacizlerden etkilenmesi söz konusu olamaz. Bu durumda teminatın paraya çevrilmesi ve paylaştırılması anında rüçhan hakkı gereği ilk olarak teminat alacaklısı payını almalıdır[552]. Diğer alacaklıların, rüçhan hakkı olan alacağın bulunduğu sıraya hacze iştirak imkânı bulunmamaktadır[553].

İcranın durdurulması için teminat yerine geçen, hacizli malvarlığı değerlerinin üzerinde, başka bir rehin hakkının tesis edilmiş olması durumunda, paylaştırmada iki alacak hakkı da rüçhan hakkına dayandığından tarih olarak hangisinin önce konulduğuna göre değerlendirme yapılmalıdır. Bir başka deyişle rehin hakkı malların haczedilmesinden önce varsa, paylaştırmada rehin hakkının alacağı ödendikten sonra kalan miktar teminat alacaklısına ödenecektir. Teminat olarak konulan hacizlerden sonra başka alacak için rehin tesis edilmişse, satış ve paylaştırma giderinden sonra teminat alacağı karşılanıp kalan miktar rehin hakkı sahibine verilir[554].

Teminat konusu mal veya hakların paraya çevrilmesi giderlerinin, alacaklı tarafından ödenmesi gerekir. Teminatın paraya çevrilmesinden sonra paylaştırmaya ilk olarak paylaştırma giderlerinin ödenmesi ile başlanır[555]. Sonrasında ise rüçhanlı alacaklıların alacakları ödenir (karş. İİK m. 138, II)[556].

---

552 **Meriç**-Sıra Cetveli, s. 124.

553 **Kulaksız**, s. 99; **Postacıoğlu**-İcra, s. 639.

554 **Bilgin**, s. 540; **Kuru**-El Kitabı, s. 1273-1274.

555 **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 233; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 344.

556 **Meriç**-Sıra Cetveli, s. 124; **Kuru**-El Kitabı, s. 1271; **Berkin**- İcra Hukuku Rehberi, s. 361-362.

V. KANUN YOLLARINDA VERİLEBİLECEK KARARLAR BAKIMINDAN TEMİNATIN DURUMU

Hukukumuzda cebri icraya elverişli kararlara karşı kanun yollarına başvurulması, bu kararların icra edilebilirliğini etkilememektedir (HMK m. 350, I; m. 367, I). Cebri icraya elverişli kararlara karşı başvurulabilecek olağan kanun yolları, istinaf ve temyizdir. Bu çerçevede istinaf veya temyize başvurulup icranın durdurulması kararı alındığı takdirde, bu kanun yollarının sonunda verilebilecek kararların teminata etkisi, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarında düzenlenmiştir. Kanun yollarının aşamalarına göre icranın durdurulmasına ilişkin değerlendirmelerimizi ileride yapacağız[557]. Ancak söz konusu düzenlemeleri bir başlık altında değerlendirmek anlaşılmayı kolaylaştıracaktır.

İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin beşinci fıkrasında, bölge adliye mahkemesinin istinaf başvurunu haklı bulmasının teminata etkisi düzenlenmektedir. Bu düzenlemeye göre, başvurunun haklı olması durumunda bölge adliye mahkemesine teminatın iadesi konusunda takdir yetkisi verilmektedir. İlk olarak, bölge adliye mahkemesinin istinaf başvurusunu haklı bulmasını değerlendirmek gerekmektedir. İlk derece mahkemesinin kararının kaldırıldığı durumlarda istinaf başvurusu haklı bulunmaktadır[558]. Bölge adliye mahkemesi, icrası durdurulmuş bir karar hakkında ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılmasına karar vermişse, teminat ile ilgili takdir yetkisini kullanırken de bu kaldırma kararının sebebini dikkate almalıdır. İstinaf başvurusunun haklı bulunduğu her durum, teminatın iadesini gerektirmemektedir. İlk derece mahkemesinin davanın kabulü kararının kaldırılıp davanın reddine karar verildiğinde, bölge adliye mahkemesi teminatın

---

557 Bu konuda bkz. aşa. § 9 ve § 10.

558 **Boran Güneysu**-Karar, s. 181; **Akkaya**-İstinaf, s. 322; **Özekes**-İstinaf, s. 104; **Budak/Karaaslan**, s. 370; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**-Usul Hukuku, s. 609; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 629-630. Bu konuda açıklamalar için bkz. aşa. § 9, III, B-C.

iadesine karar verebilir. Bunun yanı sıra, ilk derece mahkemesinin davanın kabulü kararı kaldırılıp davanın kısmen kabulü yönünde yeniden bir karar verilmişse, bölge adliye mahkemesi teminatın kısmen iadesine karar verebilmelidir. Sonradan tamamlanamayacak bir dava şartı eksikliği durumunda istinaf başvurusu haklı bulunmuş ise, teminatın iadesine karar verilebilecektir[559]. Ancak sonradan tamamlanabilen usulî eksiklikler sebebiyle ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılmasına karar verildiği her durumda teminatın iadesi uygun olmayabilir. Böyle bir durumda, bölge adliye mahkemesi, usulî eksiklik olmasaydı, istinafa konu dosyanın temel düzeyde değerlendirilmesiyle, ilk derece mahkemesinin kararını doğru bulacak idiyse, teminatın iadesine karar vermeyebilir. Bir başka anlatımla, istinaf incelemesi sırasında esasa girilmemiş olsa dahi dilekçelerden usulî hatalar giderildiği takdirde de aynı şekilde karar çıkacağı açıkça anlaşılıyorsa, gönderme sebebi ne olursa olsun teminatın iadesine karar verilmeyebilir. Çünkü ilk derece mahkemesinde o eksiklik giderilip aynı yönde karar verilebilir. Böylece takibe konu kararla benzer sonuca ulaşılacaksa, duruma göre, teminatın iade edilmemesi mümkün olmalıdır. Bu noktada takdir yetkisinin somut olay çerçevesinde hukuka ve hakkaniyete göre kullanılması önemlidir.

İkinci olarak, teminatın durumu hakkında takdir yetkisini kullanan bölge adliye mahkemesinin bu kararı, talep üzerine vereceği düzenlenmemiştir. Bu sebeple bölge adliye mahkemesi istinaf incelemesi sonucunda istinaf başvurusunu haklı bulursa, talep gerekmeksizin teminatın durumunu karara bağlayacaktır. Oysaki Yargıtay bozma kararı verirse, teminatın durumu hakkında borçlunun talebi üzerine karar verileceği düzenlenmiştir (İİK m. 36, V, c. 2). Kanaatimizce bölge adliye mahkemesi, teminatın durumunu karara bağlarken borçlunun talebi olursa, bu talep uygun görüldüğü takdirde, talep çerçevesinde karar verebilmelidir.

559 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 329-330.

Yargıtay'ın bozma kararıyla, teminatın durumunun talep üzerine belirleneceği düzenlenmektedir (İİK m. 36, V, c. 2). Buna göre, takibe konu kararın bozulmasıyla icrası durdurulmuş takip için gösterilen teminatın durumu, borçlunun talebi üzerine, karara bağlanacaktır. Söz konusu düzenlemeye göre, teminatın durumunu karara bağlayacak olan mahkeme, kararı bozulan mahkemedir. Bu mahkeme, duruma göre, bölge adliye mahkemesi veya ilk derece mahkemesi olabilecektir[560]. Bu noktada teminatın iade edilip edilmeyeceği mahkemenin takdirindedir. Bozma kararı sonrasında teminatın durumuna ilişkin verilecek karar kesindir. Teminatın iadesine karar verildiği takdirde teminata konu malvarlığı borçluya iade edilir. Ancak teminat olarak borçlunun hacizli malları bulunmaktaysa, bunlar üzerindeki hacizlerin kaldırılmasına karar verilemez[561]. Çünkü İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesinin ikinci fıkrasına göre, haczin kalkması için takibe konu kararın aksine bir karar verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi gerekir.

Bölge adliye mahkemesinin başvurunun esastan reddi kararı, takibe konu kararın hukuka uygun olduğunu gösteren bir karardır. Bu kararın verilmesiyle, alacaklının talebi üzerine, teminattan başka işleme gerek olmadan alacaklının yararlanacağı düzenlenmektedir (İİK m. 36, VI). Çünkü başvurunun esastan reddiyle icranın durdurulması kararı etkisini yitirmektedir. Başvurunun esastan reddi kararına karşı temyize başvurulursa, daha sonra açıklanacağı üzere, yeniden icranın durdurulması kararı alınabilecektir[562]. Bu kararın verilmesiyle teminata konu para ise, talep üzerine alacaklıya ödenecektir. Teminat para dışındaki bir şey ise, takibin konusuna göre değerlendirmek gerekir. Teminat takibin

---

560 Bu konuda bkz. aşa. § 10, II, C, 3, a-b.

561 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 856-857; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 174; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2205; **Kuru**-El Kitabı, s. 920; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3290-3291; **Postacıoğlu**-İcra, s. 638; **Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan**, s. 705.

562 Bu konuda bkz. aşa. § 10.

konusunu oluşturan şey ise, paraya çevrilmeden bahsedilemeyecektir. Bu durumda teminat olan şey, talep üzerine alacaklıya verilecektir. Takibin konusundan başka bir malın veya hakkın teminat olarak gösterilmesi durumunda, teminat icra dairesi tarafından paraya çevrilerek alacaklı rüçhanlı olarak bundan yararlanacaktır.

Yargıtay takibe konu kararın onanmasına karar verirse, bu karar kesinleşir[563]. Bu karar üzerine de talep edilmesiyle icra dairesi teminattan alacaklıyı yararlandırır. Teminat takibin konusunun tamamını karşıladığı takdirde takip sona erecektir. Ancak teminat takibin konusunu karşılamaya yetmezse, teminatın miktarından fazla olan kısım hakkında takibe devam edilecektir. Takibin konusunun para olduğu durumlarda teminatın alacağı karşılamaması mümkündür. Çünkü takibe konu alacak hakkında faiz işleyerek takip konusu artmaktadır.

563 **Kuru**-Usul, s. 519; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**-Usul Hukuku, s. 686.

§8. İCRA DAİRESİNDEN MÜHLET TALEP EDİLMİŞ OLMASI

I. GENEL OLARAK

Borçlu, hakkındaki ilâmlı icra takibine konu ilâma karşı kanun yollarına başvuru anında icranın durdurulması kararını kanun yolu mahkemesinden talep edebilir ya da kanun yoluna başvurudan sonra icra dairesinden aldığı mühlet süresinde icranın durdurulması talebinde bulunabilir. İcranın durdurulması kararının alınması, belirli bir süreyi gerektirdiğinden, ilâmlı icra takibinin durdurulabilmesi için, borçlunun icra dairesinden mühlet alması gerekmektedir. İcra dairesinden alınacak bu mühlet, icranın durdurulması prosedürünün sağlanması gereken şartlarından birisidir. Bu mühletin alınmasından önce, borçlu, kanun yollarına başvurmuş ve teminat şartını yerine getirmiş olmalıdır. İlâmlı icra takibine konu karara karşı kanun yollarında icranın durdurulması kararı alabilmek için icra dairesinden mühlet almak gerekmektedir. İlâmlı icra takibi, bu mühlet alınmaksızın, mahkemeden ihtiyati tedbir alınmak suretiyle durdurulamamaktadır[564]. Uygulamada icranın durdurulması için mühlet verildiğini gösteren belgeye "*mehil vesikası*" (mehil belgesi) denilmektedir[565].

İcranın durdurulması için alınacak mühletin hak düşürücü süreye tâbi olup olmadığı hususunda doktrinde iki görüş bulunmaktadır. Doktrinde bir görüşe göre, borçlu, icra emrinde yer alan yedi günlük icranın yerine getirilme süresi içinde, icra dairesinden mühlet talep etmelidir. Bu görüşe göre, icra emrindeki bu yedi günlük süre, hak düşürücü süre olup sürenin geçmesiyle mühlet talep edilemez[566]. Doktrinde bizim de katıldığımız hâkim görüşe göre ise, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesindeki şartların sağlanması halinde

---

564 Bu konuda açıklamalar için bkz. yuk. § 2, IV.

565 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 293; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 392, dn. 8; **Yılmaz**-İİK Şerhi, s. 200.

566 **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2192; **Kuru**-El Kitabı, s. 916-917; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 295.

icranın durdurulması için mühlet talep edebilmek herhangi bir hak düşürücü süreye tâbi değildir. Takibin her aşamasında icranın durdurulması kararının alınabilmesi mümkündür[567]. İcranın durdurulmasının hak düşürücü süreye tâbi olduğu görüşü, hak arama özgürlüğünün sınırlandırılması sonucunu doğurmaktadır. Kanunda açıkça hak düşürücü süreye tâbi tutulmayan bir prosedür yorum yoluyla sınırlandırılamamalıdır.

II. İCRANIN DURDURULMASI İÇİN VERİLEN MÜHLETİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Kanun yolu mahkemesinin verdiği icranın durdurulması kararı, niteliği itibarıyla geçici hukuki himaye tedbiri niteliğindedir. Geçici hukuki himaye tedbirlerinin birtakım ortak özellikleri bulunmaktadır. Geçici hukuki himaye tedbirleri, kanundan kaynaklı bir yetkiye dayanarak verilebilir. Tarafların talebi doğrultusunda, hukuki dinlenilme hakkının ertelenerek çabuk ve basit bir prosedürle verilebilen bu tedbirlerde, yaklaşık ispat ölçüsü geçerlidir. Geçici hukuki himaye tedbirlerine, kural olarak yargı organlarınca karar verilir. Geçici hukuki himaye tedbiri kararları, bağlayıcılığı olan ancak maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyen geçici niteliğe sahip kararlardır[568]. Bu özellikleri taşıyan kararlar, geçici hukuki himaye tedbiri olarak adlandırılmaktadır. Mühlet kararının geçici hukuki himaye niteliği taşıyıp taşımadığını tartışmak gerekmektedir. İcra dairesinin yargı

---

567 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 293; **Kulaksız**, s. 83; **Berkin**- İcra Hukuku Rehberi, s. 130; **Uyar**-Yürütmenin Durdurulması, s. 62; **Yavaş**, s. 115; **Çelik**, s. 97. İcranın iadesi kurumunda icra işlemlerinin durması sonucu doğduğu takdirde, paraların paylaştırılmasının da duracağı savunulmaktadır. Bu yönde açıklamalar için bkz. **Akkaya**-İcranın İadesi, s. 684; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 174.

568 **Konuralp, C.,** s. 48-50; **Günay İnan, Esra**, Aile Hukukunda Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri, Ankara 2018, s. 31; **Erişir**, s. 105; **Yılmaz**-Geçici Hukuki Himaye, s. 35-38; **Albayrak, H.**-Yaklaşık İspat, s. 67-70; **Tunç Yücel**- Tahkimde İhtiyati Tedbir, s. 21; **Üstündağ**-İhtiyati Tedbirler, s. 5-8.

organı olmaması, mühlet kararının geçici hukuki himaye tedbiri niteliğini etkileyip etkilemeyeceğine değinilmelidir. Doktrinde bir görüşe göre, geçici hukuki himaye kararlarının yargısal bir faaliyet sonucu, yaklaşık ispat ölçüsü esas alınarak ve taraflara hukuki dinlenilme hakkının tanınmasının ertelenerek verilebilmesi geçici hukuki himaye tedbirlerinin en temel özelliklerindendir. Bir hukuki kurumda bu özelliklerin bulunmaması halinde, ona geçici hukuki himaye tedbiri niteliği verilemez. Aksi halde geçici hukuki himaye tedbirleri, belirginliği olmayan geçici niteliğe sahip her türlü kararın bu kavramın içerisine girdiği bir hukuki kurum halini alacaktır[569]. Dolayısıyla bu görüş esas alındığında, icra dairesinin geçici nitelikte verdiği kararlar, geçici hukuki himaye tedbiri olarak nitelendirilemez ve icra dairesinin mühlet kararının geçici hukuki himaye tedbiri olduğu savunulamaz[570]. İcra dairesinin mühlet verme işlemi, icra dairesinin bağıl yetkisine tabi olduğundan ve takibe konu karar herhangi esasa ilişkin bir değerlendirme sürecine tabi olmadığından kanaatimizce geçici hukuki himaye tedbiri olarak nitelendirilemez.

Bir icra takibi, alacaklıların, borçluların, üçüncü kişilerin veya icra organının yaptığı birçok işlemi içerebilir. Genellikle yapılan bu işlemler, takip prosedürünü ilgilendirmektedir ancak işlemlerin tamamının takibe yön ve şekil verdiğinden bahsedilemez. Bu noktada icra takibi prosedüründe yapılan işlemler, iki ana başlık altında değerlendirilebilir. Bunlardan ilki "*takibe yön ve şekil vermeyen işlemler*", ikincisi ise "*takibe yön ve şekil veren işlemler*"dir.

---

569 **Erişir,** s. 105-106; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 692.

570 Doktrindeki diğer görüşe göre ise, geçici hukuki himaye tedbirlerinin yargı organlarınca verilme özelliği esas olandır ancak kanun koyucu geçici hukuki himaye tedbiri alma yetkisini bazı kurum ya da kişilere de tanıyabilir. Bu yönde bkz. **Konuralp, C.,** s. 48-49; **Yılmaz**-Geçici Hukuki Himaye, s. 35-36; **Albayrak, H.**-Yaklaşık İspat, s. 68-69; **Mıstaçoğlu**, s. 12.

Takibe yön ve şekil veren işlemler, genel anlamda takip işlemi olarak adlandırılırlar[571]. Genel anlamda takip işlemleri, taraf takip işlemleri ve icra takip işlemleri olmak üzere ikiye ayrılır. İlk olarak, taraf takip işlemleri, takibin tarafları tarafından yapılarak takibe yön ve şekil verilmesi amaçlanır[572]. Bu tür işlemlere örnek olarak, takip talebi, haciz talebi, hacze iştirak talebi ve satış talebi verilebilir. Taraf takip işlemleri, icra takip işlemlerinin yapılmasını amaçlayabileceği gibi bunun dışında sadece takibe yön ve şekil verme amacını da taşıyabilir. Bu duruma örnek olarak, ödeme emrine itiraz edilmesi verilebilir[573]. İkinci olarak, icra takip işlemleri, icra organları tarafından cebri icranın ilerlemesi için yapılan borçlunun malvarlığına yönelik olan veya borçluyu etkileyen işlemlerdir[574]. İcra takip işlemlerini yapabilecek icra organları, icra dairesi, icra mahkemesi ve genel mahkemelerdir[575]. İcra takip işlemlerinin borçluya karşı yapılması gerekir. İcra organlarının iç işleyişine, alacaklıya veya üçüncü kişilere yönelik işlemleri icra takip işlemleri olarak nitelendirilemez[576]. İcra takip işlemleri, icra takibinin sonuçlanmasına hizmet etmektedir[577]. Bu işlemlere örnek olarak, ödeme/icra emri, haciz, satış verilebilir. Bu açıklamalar çerçevesinde, mühlet verilmesi işlemini değerlendirmek gerekmektedir. İlk olarak mühlet verilmesi, taraf takip işlemi niteliği taşımamaktadır. Çünkü mühlet verilmesi işlemi icra dairesi tarafından gerçekleştirilmektedir. İkinci olarak, icra takip işlemi

---

571 **Umar**-Tarih, s. 171-172.

572 **Boran Güneysu**-İcra Takip İşlemleri, s. 35; **Umar**-Tarih, s. 174-176; **Pekcanıtez**-Şikâyet, s. 41.

573 **Umar**-Tarih, s. 171-174.

574 **Arslan, A.**-Takip İşlemleri, s. 61-65; **Umar**-Tarih, s. 190; **Boran Güneysu**-İcra Takip İşlemleri, s. 36; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 5-6; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 111-112; **Yıldırım/Deren Yıldırım**, s. 25; **Karslı**-İcra ve İflâs Hukuku, s. 48; **Kuru**-El Kitabı, s. 147-148; **Üstündağ**-İcra, s. 83.

575 İcra organlarına ilişkin değerlendirmeler için bkz. **Boran Güneysu**-İcra Takip İşlemleri, s. 37-44.

576 **Boran Güneysu**-İcra Takip İşlemleri, s. 44.

577 **Boran Güneysu**-İcra Takip İşlemleri, s. 37; **Umar**-Tarih, s. 191.

niteliği de taşımamaktadır. Mühlet, icra dairesi tarafından verilmektedir ancak borçluya karşı yapılan ve cebri icranın ilerlemesine yönelik bir işlem değildir.

Takip işlemlerinin sınıflandırılmasında takibe yön ve şekil verme bakımından değerlendirme yapılmaktadır. Takibe yön ve şekil vermeyen işlemler, genel anlamda takip işlemi olarak adlandırılamazlar[578]. İcra organlarının mühlet verme işlemleri, genel olarak takip işlemi olarak nitelenemezler. İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca, mühlet verilmesi, takibe yön ve şekil veren bir sonuç doğurmayıp takibi durdurucu bir etkiye sahiptir[579].

İcra dairesinin mühlet vermesi işlemi, genel anlamda takip işlemi niteliği taşımamaktadır. Ancak bu, icra organının bu işlemine karşı şikâyet yoluna gidilip gidilemeyeceğine değinmek gerekir. İcra ve İflas Kanunu'nun 16. maddesinin birinci fıkrasında, şikâyet kurumunun konusuna ilişkin bir belirlemede bulunulmuştur. Bu düzenlemeye göre, kural olarak icra ve iflâs dairelerinin yaptıkları "*muameleler*" şikâyete konu olabilmektedir. Söz konusu düzenlemenin lafzında yer alan "*muameleler*" ile kastedilen bir icra takip işlemi veya taraf takip işlemi değildir. Bu kavram daha geniş bir kavramı ifade etmektedir[580]. Dolayısıyla şikâyete konu olabilecek işlem, kural olarak icra organları tarafından olumlu veya olumsuz bir davranışla yapılan her türlü işlemdir. Bu işlemler, icra organlarının kamu gücünü kullanarak tek taraflı yaptığı işlemlerdir[581]. Şikâyete konu işlemin takip işlemi niteliği taşıması gerekmemektedir[582]. Bu bakımdan İcra ve İflas Ka-

578 **Umar**-Tarih, s. 183.

579 **Umar**-Tarih, s. 183-185; **Arslan, A.**-Takip İşlemleri, s. 128.

580 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 76; **Pekcanıtez**-Şikâyet, s. 41-42.

581 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 77; **Pekcanıtez**-Şikâyet, s. 45.

582 **Pekcanıtez**-Şikâyet, s. 42.

nunu'nun 36. maddesi kapsamında icra müdürünün mühlet verme işlemi, şikâyet sebeplerinin varlığı halinde, şikâyete konu olabilen işlemlerdendir.

Kanun koyucu, ilâmlı icra prosedürünün ilâmsız icradan farklı olan yönlerini düzenlemiştir. İlâmlı icra prosedürü hakkında özel düzenlemenin bulunmadığı durumlarda, ilâmsız icra prosedüründeki düzenlemeler kıyasen uygulanmaktadır (İİK m. 41). İlâmlı icra takibinin icranın durdurulması kararıyla durması sonucunda, kanun yolu incelemesinin sonuna kadar takip, derdest olmasına karşın ilerletilemeyecektir. İcra ve İflas Kanunu'nun 78. maddesinin ikinci fıkrasına göre, haciz isteme süresi, ödeme emrinin (icra emrinin) tebliğinden itibaren bir senedir. Bu süreye uyulmaması halinde, haciz isteme hakkının düşeceği düzenlenmiştir. Bunun sonucunda, icra dosyasının işlemden kaldırılması söz konusu olmaktadır (İİK m. 78, IV). Ancak itiraz veya dava söz konusu olduğunda, bunların sonucunda verilecek karar kesinleşinceye kadar geçen süreler, İcra ve İflas Kanunu'nun 78. maddesinin ikinci fıkrasındaki bir senelik süreye dâhil değildir. İlâmlı icra takibi açısından bu hükmü kıyasen uyguladığımızda, icranın durdurulmasının haciz isteme süresine etkisinin ne olacağını belirlemek gerekmektedir. İcra dairesi tarafından mühlet verilmesinden, icranın durdurulması kararı verilmesine ve kanun yolu incelemesinin neticelenmesine kadar haciz ve satış isteme süresi işlemez[583]. Çünkü icranın durdurulması kararı ile takip durmuştur ve alacaklının haciz veya satış isteme imkânı bulunmamaktadır.

İcra işlemlerinin durması ile birlikte zamanaşımı sürelerinin işlemesi sorunu gündeme gelebilecektir. Ancak icranın durdurulması kararı sonrasında uzun süre kanun yolu incelemesi sürse dahi alacağın zamanaşımına uğrayacağı düşünülemez. Çünkü kanun yoluna başvuru ile hükmün şekli anlamda kesinleşmesi önlenmiştir. Dolayısıyla dava, hâlâ

583 İcranın iadesinde icra işlemlerinin durması bakımından bu sonuca ulaşılmaktadır. Bkz. **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 174-175; **Akkaya**-İcranın İadesi, 686-687; **Çelik**, s. 127.

derdest haldedir. Davanın derdest olması sonucu, yapılacak her usul işlemi ile alacağa ilişkin zamanaşımı kesilecektir (TBK m. 154, I, 2).

III. İCRANIN DURDURULMASI İÇİN MÜHLET KARARI VERİLMESİ

İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesindeki şartları sağlayan borçlu, icra dairesinden mühlet alabilmektedir. İcra müdürü mühlet kararını, şartlar sağlandığı takdirde, vermek zorundadır. Bu bağlamda icra müdürünün yetkisi, takdiri bir yetki olmayıp bağlı bir yetkidir[584]. Bu durum İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin birinci fıkrasında, "…*verilir*" denilmek suretiyle düzenlenmiştir. İcra müdürünün bu yetkisinin bağlı yetki olduğunu, kanun koyucu tarafından, teminat ile ilgili hususların icra mahkemesinin onayına tâbi kılınması da desteklemektedir. Bu çerçevede, icra müdürünün, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin birinci fıkrasındaki şartlar sağlandığı halde, mühlet vermemesi, bir hakkın yerine getirilmemesi sebebiyle şikâyet sebebi oluşturur (İİK m. 16, II).

İcra müdürünün mühlet kararı vermesi bağlı yetki olmakla birlikte, kanun koyucu icra müdürüne iki hususta takdir yetkisi tanımaktadır. İlk husus, icra müdürünün verdiği mühletin uygun bir süre olmasıdır. Uygun sürenin tayininde esas alınacak ölçüt, kanun yolu incelemesi esnasında kanun yolu mahkemesinin icranın durdurulması talebini karara bağlayacağı muhtemel süredir. Uygulamada kırk beş, altmış ve doksan günlük süreler verilmektedir[585]. Dolayısıyla yeknesak bir uygulama bulunmamakta ve icra müdürünün takdir yetkisini kullanarak tayin ettiği bir mühlet uygulaması söz konusu olmaktadır.

İcra müdürünün takdir yetkisinin bulunduğu ikinci husus ise, mühletin zorunluluk

---

584 **Özçelik, Volkan**, İcra Müdürünün Takdir Yetkisi, Ankara 2014, s. 267; **Okur**, s. 324; **Yılmaz**-İİK Şerhi, s. 200; **Yılmaz**-Geçici Hukuki Himaye, s. 1392. Takdir yetkisi olduğu yönünde bkz. **Çiftçi, P.**, s. 245-246, dn. 265.

585 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 313; **Yılmaz**-İİK Şerhi, s. 200.

halinde uzatılmasıdır[586]. Uygulamada bu uzatmayı gösteren belgeye "*ek mehil belgesi*" de denilmektedir. İcra müdürü zorunluluk halinin değerlendirmesinde takdir yetkisine sahiptir. Bu takdir yetkisi, geniş bir yorumla uygulanmamalıdır. Zorunluluk haline en tipik örnek olarak, icranın durdurulması talebinin kanun yolu mahkemesince henüz incelenmemiş olması gösterilebilir[587]. İcra müdürünün zorunluluk halinde mühleti uzatabilmesi, borçlunun mühlet dolmadan zorunluluk halini belirterek başvuruda bulunmasına bağlıdır[588]. Bu şekilde bir talep olmazsa ve mühlet sona ererse, ilâmlı icra takibine devam edilir[589]. Bu durumda takip konusu, gösterilmiş olan teminat ile karşılanır.

Zorunluluk halinde mühletin sadece bir defa uzatılacağı anlaşılmamalıdır. Kanun koyucu böyle bir sınırlamada bulunmamaktadır. Zorunluluk halinin varlığı konusunda takdir yetkisi olan icra müdürü, taleple birden fazla kez mühleti uzatabilir. Bu iki takdir yetkisinin de kullanılmasının hukuka aykırılığı durumunda, borçlu, işlemin hadiseye uygun olmaması sebebine dayanarak şikâyet yoluna başvurabilir[590].

İcranın durdurulması için verilen mehil vesikası, şartların sağlandığını gösteren bir belge niteliğindedir. İcra dairesinden mühlet alınabilmesi için kanun yoluna başvurulduğuna ilişkin ücretsiz alındı belgesinin icra dairesine sunulması gerektiği gibi, kanun yolu incelemesinde olan dava dosyasına da mehil vesikasının eklenmesi gereklidir. Böy-

---

586 **Özçelik,** s. 267; **Okur**, s. 324; **Uyar**-Yürütmenin Durdurulması, s. 64; **Yeniaras**, s. 18.

587 **Özçelik,** s. 267-268.

588 **Okur,** s. 324; **Belgesay**-İcra Şerhi, s. 97. Doktrinde bir görüşe göre, zorunluluk halinde mühletin uzatılmasına ilişkin icra müdürüne tanınan takdir yetkisi kaldırılmalıdır. Bunun yerine icranın durdurulması talebi hakkında kanun yolu mahkemesi karar verinceye ve icra dairesine bildirinceye kadar icranın durmasının benimsenmesi önerilmektedir (**Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 313; **Kulaksız**, s. 91).

589 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 854; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 312.

590 **Özçelik**, s. 253-255; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 311; **Postacıoğlu**-İcra, s. 637; **Berkin**- İcra Hukuku Rehberi, s. 130; **Gürdoğan**-İcra, s. 64.

lece İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesindeki şartların sağlandığı kanun yolu mahkemesine ispatlanmış olacaktır[591].

Mühletin verilmesiyle icranın durması sonucu ortaya çıkmaktadır. Ancak doktrinde bir görüşe göre[592], mühlet, teminatın icra mahkemesince kabulü kararıyla veya icra müdürünce teminatın kabulüyle başlamaktadır. Kanaatimizce bu isabetli değildir. İcranın durması sonucu mühletin verilmesi anıdır[593]. Ancak uygulamada bazı icra daireleri, mühleti, kanun yoluna başvuru dilekçesinin kanun yolu mahkemesine intikalinden itibaren işleyecek şekilde vermektedir. Örneğin, dosyanın bölge adliye mahkemesine gönderilmesinden itibaren otuz gün mühlet verilmesine karar verilmektedir. Doktrinde bir görüşe göre, bu durum isabetli bir uygulamadır. Bu görüşe göre, mühlet verildiği anda takip durmalıdır; ancak kanun yollarına başvurulmuş ve dava dosyası henüz kanun yolu mahkemesine gönderilmemişse, mühletin işlemeye başladığı an olarak, dosyanın kanun yolu mahkemesine gönderilme anı icra dairesi tarafından esas alınabilir[594].

591 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 312; **Yılmaz**-İİK Şerhi, s. 202.

592 **Süphandağ, Yavuz**, İcra El Kitabı, 7. B., Ankara 2015, s. 134.

593 **Yılmaz**-İİK Şerhi, s. 200.

594 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 313.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İCRANIN DURDURULMASI USULÜ

§ 9. İSTİNAF KANUN YOLUNDA İCRANIN DURDURULMASI

Çalışmamızın bu bölümünde, icranın durdurulması kararının alınabileceği istinaf kanun yolunu ele almaktayız. İstinaf kanun yolunda, daha önceki bölümde belirtilen şartlar sağlandığı takdirde, icra dairesi tarafından verilen mühletin etkisini sürdürmek için icranın durdurulması kararı alınabilmektedir. Genel hatlarıyla icranın durdurulmasının şartları hatırlanacak olursa, ilâmlı icra takibine konu olmuş kesin olmayan bir karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulup icra dairesinden alınan mehil vesikasıyla takip durdurularak icranın durdurulması bölge adliye mahkemesinden talep edilmiş olması gerekir. Bu başlık altında, icranın durdurulması talebinin incelenmesini ve takibin durumunu, istinaf kanun yolunun aşamalarına göre değerlendirerek birtakım sorunlar ele alınacaktır.

I. İCRANIN DURDURULMASI TALEBİ

A. TALEBİN BİÇİMİ

Aleyhine kanun yollarına başvurulmuş bir karar hakkında icranın durdurulması kararı alınabilmektedir. Hakkında icranın durdurulması kararı alınabilecek mahkeme kararının, cebri icraya elverişli ve ilâmlı icraya konu edilmiş bir karar olması önem arz etmektedir[595]. Henüz kesinleşmeden ilâmlı icra takibine konu edilmiş karara karşı kanun yollarına başvurulabilmesi için takibe konu kararın istinaf edilebilir olması gerekir (karş. HMK m. 341). Bu çerçevede kararın kanun yollarına götürülebilmesi için kanunda düzenlenen kesinlik sınırının aşılması gerekmektedir. Aksi halde kesinleşmiş bir karar

595 Bu konuda açıklamalar için bkz. yuk. § 4, I-II.

ilâmlı icra takibine konu olacağından hakkında icranın durdurulması kararı da alınamayacaktır.

Aleyhine istinaf kanun yoluna başvurulan mahkeme kararının istinafa başvuru sebebinin usule ilişkin bir sebebe dayanması ya da esasa ilişkin bir sebebe dayanması önemli değildir. Bu noktada istinaf başvuru dilekçesinde başvuru sebebine yer verilmemesi durumunda dahi icranın durdurulması kararının alınabileceğini ifade etmek gerekmektedir (HMK m. 342, III). Çünkü başvuru sebebine yer verilmeyen bir başvurunun istinaf incelemesi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 355. maddesi uyarınca kamu düzenine aykırılık halleri üzerinden yapılacaktır.

İstinaf kanun yoluna başvuru süresi, kural olarak kararın tebliğinden itibaren iki haftadır (HMK m. 345). Başvuru süresi içerisinde Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 342. maddesinin ikinci fıkrasındaki hususları içeren bir istinafa başvuru dilekçesinin, istinafa konu kararı veren ilk derece mahkemesine veya bu mahkemeye gönderilmek üzere başka yer ilk derece mahkemesine verilmesiyle istinaf kanun yoluna başvuru gerçekleştirilebilir (HMK m. 343). İstinaf dilekçesinde mutlaka başvuranın kimlik bilgileri, imzası ve aleyhine başvurulan karara dair bilgilerin açıkça yer alması gerekmektedir. Aksi halde dilekçenin reddi söz konusu olacaktır (HMK m. 342, III).

Daha önce de belirtildiği üzere[596], kararın taraflara tebliğinden önce ilâmlı icra takibi başlatılmışsa, borçlu, karara karşı istinaf kanun yoluna başvuru dilekçesinde icranın durdurulması talebine yer verebilir. Bir diğer ihtimal ise, karar taraflara tebliğ edildikten sonra karara karşı kanun yoluna başvurulmuş olması ve bu sırada ilâmlı icra takibinin de başlatılmış olmasıdır. Bu durumda icra dairesinden mühlet alınarak sonradan icranın durdurulması talep edilebilir. Burada önemli olan icranın durdurulması kararının

596 Bu konuda bkz. yuk. § 6, II.

bölge adliye mahkemesinden talep edilmesidir. Çünkü mühlet dolmadan icranın durdurulması kararı verilebilmesi için, borçlunun bu talebi en kısa zamanda dosyaya sunması gereklidir.

İstinafa başvuru anı, davaların açılma anının düzenlendiği Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 118. maddesi hükümlerine göre tayin edilecektir[597] (HMK m. 343, III). İstinafa başvurulmasıyla başvuran tarafa ücretsiz bir alındı belgesi verilmektedir[598]. Bu ücretsiz alındı belgesi, borçlunun istinafa başvuru şartını yerine getirdiğini gösteren bir belge niteliğindedir. Dolayısıyla icra dairesi, mühlet kararı verirken istinafa başvuru şartının yerine getirildiğini bu belge ile tayin edebilecektir[599].

B. TALEP BAKIMINDAN GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME

İlâmlı icra takibine konu olan bir mahkeme kararına karşı istinaf kanun yoluna başvuru dilekçesi, istinafa konu kararı veren ilk derece mahkemesine veya başka yer ilk derece mahkemesine sunulabilmektedir[600]. Ancak istinaf incelemesinin gerçekleştirilmesinde görevli mahkeme, bölge adliye mahkemesidir. İstinafa başvuru, kararı veren ilk derece mahkemesi dışındaki başka bir ilk derece mahkemesine yapılmışsa, başvuruyu alan mahkeme, kararı veren ilk derece mahkemesine başvuru dilekçesini gönderir (HMK m. 343, II). Kararı veren ilk derece mahkemesi, istinaf başvurusunu karşı tarafa tebliğ ederek başvuru dilekçesine karşı cevap dilekçesi verilebilmesi için tanınan süreyi başlatır[601]. Bu

---

597 Bu konuda bkz. yuk. § 6, I.

598 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2231.

599 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 299.

600 **Kuru**-Usul, s. 481; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 598; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 608; **Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu**, s. 669.

601 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 600; **Yılmaz**-HMK Şerhi, s. 3260-3261; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2217; **Kuru**-

süre tamamlandığında veya cevap dilekçesi verildiğinde, ilk derece mahkemesi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 346. maddesine göre bir inceleme yapar. Bu incelemeden geçen başvuru, görevli bölge adliye mahkemesine gönderilir.

Karara karşı istinaf incelemesini gerçekleştirecek yetkili bölge adliye mahkemesi ise, kararı veren ilk derece mahkemesinin yargı çevresine bakan bölge adliye mahkemesidir. Yargı çevresi, 5235 sayılı Kanun'un 25. maddesi gereğince Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenmektedir. Bölge adliye mahkemelerinin yetkisine ilişkin yetki sözleşmesi yapılamamaktadır (HMK m. 357, II). İstinaf ön incelemesinde bölge adliye mahkemesi, yetkisiz olduğu sonucuna ulaşırsa, dosyanın ilgili bölge adliye mahkemesine veya dairesine gönderilmesine karar vermelidir[602]. Bu durumun icranın durdurulması için verilen mühlete ve icranın durdurulması talebine bir etkisi bulunmamaktadır. İstinaf başvurusu, sona ermeyip hâlâ devam etmektedir. Böylece icranın durdurulması talebi hakkında verilinceye kadar mühlet etkisini sürdürecek, gerekirse uzatılacaktır.

II. İSTİNAF KANUN YOLUNA BAŞVURUDAN FERAGAT

Medeni yargılama hukukuna hâkim olan ilkelerin başında tasarruf ilkesi yer al-

Usul, s. 483; **Budak/Karaaslan**, s. 361; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 612.

602 **Özekes**-İstinaf, s. 94; **Taşpolat Tuğsavul, Melis**, İstinaf İncelemesi Sonucunda Verilebilecek Kararlar, (TBBD, 2018/134, s. 313-354), s. 324; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2236-2237; **Budak/Karaaslan**, s. 365.

maktadır. Tasarruf ilkesi, bir kimsenin dava açmaya ve davasını sürdürmeye zorunlu tutulamamasını ifade etmektedir[603]. Davadan feragat edilebilmesi, tasarruf ilkesinin yargılamaya hâkim olmasının bir sonucudur[604]. Davacının davadan feragat imkânı hüküm kesinleşinceye kadar bulunmaktadır (HMK m. 310). Dolayısıyla bu feragat iradesi, istinaf kanun yolu incelemesi esnasında da söz konusu olabilir. Bunun yanı sıra kanun yoluna başvuru hakkı bulunan iki tarafın, kanun yoluna başvuru hakkından feragat edebilmeleri de mümkündür. Ancak bu şekildeki bir feragat, esas dava hakkından feragat niteliğinde olmayıp sadece kanun yoluna başvuru hakkından feragat niteliğindedir[605].

İstinaf kanun yoluna başvuru hakkı, kararın tebliği anında doğmaktadır (HMK m. 349, I). Böylece hakkın doğumundan itibaren istinaf kanun yoluna başvuru hakkından feragat edilebilir[606]. Bu durumda kararı veren mahkemeye yönelik başvuru hakkından feragat iradesi, kararın tebliğinden sonra kanun yoluna başvurudan önce yöneltilebileceği gibi istinafa başvurudan sonra ancak dosyanın bölge adliye mahkemesine gönderilmesinden önce de gerçekleştirilebilir. Dosyanın bölge adliye mahkemesine gönderilmesinden sonra başvuru hakkından feragat iradesi, bölge adliye mahkemesine yöneltilmelidir. İsti-

---

603 Detaylı bilgi için bkz. **Meriç**-Tasarruf İlkesi, s. 63.

604 **Akyol Aslan**-Feragat, s. 88; **Tanrıver**-Usul, s. 364, 1047; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2012; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-** Usul Hukuku, s. 556; **Budak/Karaaslan**, s. 303; **Aslan, Kudret**, Medeni Usul Hukukunda Davadan Feragat, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 1999, s. 19.

605 **Akil, Cenk**, Medeni Usul Hukukunda İstinaf Hakkından Feragat, (YD, 2018/44/2, s. 175-198), s. 177; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-**Usul Hukuku, s. 557; **Ercan, İbrahim/Özbay, İbrahim**, Medeni Usul Hukukunda Kanun Yollarından Feragat, (EÜHFD, 2006/X/3-4, s. 433-456), s. 433-434; **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 717; **Çiftçi, M.**, s. 169.

606 Bu esasın eleştirisi için bkz. **Akil**-Feragat, s. 179-180; **Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu**, s. 672.

naf kanun yoluna başvuru hakkından feragat, kararın tebliğinden itibaren başvuru hakkında bölge adliye mahkemesince karar verilinceye kadar kullanılabilir[607].

Kararın tebliğinden sonra istinaf kanun yoluna başvurudan önce feragat iradesi, kararı veren ilk derece mahkemesine yöneltilmelidir. İstinafa başvuru sonrası henüz dosyanın bölge adliye mahkemesine gönderilmesinden önce başvurudan feragat hakkı kullanılırsa, feragat neticesinde verilecek olan kararı, kararı veren ilk derece mahkemesi verecektir (Yön. m. 215, I). Taraflardan biri, istinaf başvurusu sonrasında istinaftan feragat ederse, ilk derece mahkemesi, istinafa başvuru süresi sonuna kadar diğer tarafın başvurusunu bekleyecektir. Eğer diğer taraf da istinaf kanun yoluna başvurmaz ise, ilk derece mahkemesi, istinaf başvurusunun reddine karar verecektir[608]. İstinafa başvuru süresi içerisinde bir taraf başvurusundan feragat ettiğinde, diğer taraf da süre içerisinde istinafa başvurmazsa veya başvuru hakkından feragat ederse, karar kesinleşir.

İstinafa başvuru hakkından feragat, icranın durdurulması açısından önem taşıyan bir durum meydana getirmektedir. Borçlu, istinafa başvuruda bulunup ücretsiz alındı belgesini aldığı takdirde, icra dairesine, kanun yoluna başvuru şartını yerine getirdiğini ispatlayabilmektedir. Dolayısıyla borçlu, icra dairesinden, icranın durdurulması için alınan mühlet kararını, bu ücretsiz alındı belgesiyle alabilmektedir. Borçlu, bölge adliye mahkemesine gönderilmeden önce, istinafa başvurusundan feragat ederse, bunun mühlet sayesinde duran takibe etkisine değinmek gerekmektedir. İlk derece mahkemesi, feragat üzerine, karşı tarafın da istinafa başvurmaması halinde, istinaf başvurusunun reddine karar vermektedir (HMK m. 349, II)[609]. Böylece istinafa başvurudan feragat eden taraf için

---

607 **Akkaya**-İstinaf, s. 146.

608 **Akil**-Feragat, s. 180; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-** Usul Hukuku, s. 601; **Kuru**-Usul, s. 471.

609 Uygulamada dosyanın bölge adliye mahkemesine gönderilmesinden önce istinafa başvurudan feragat durumunda, istinafa başvurunun reddi kararı verilirken icranın durdurulması talebinin reddine karar verilmemektedir.

feragat anında takibe konu karar, şekli anlamda kesinleşmiş olmaktadır[610]. Ancak icra dairesi, bu feragati bilmeyebilir. Bu durumda mühletin etkisi, takibe konu kararın kesinleştiği icra dairesine ispat edilerek kaldırılabilir. Alacaklı, böylece cebri icra prosedürünü ilerletebilir. İcra memuru takibin durduğundan bahisle alacaklının taleplerini yerine getirmezse, alacaklı, bir hakkın yerine getirilmemesi sebebine dayanarak şikâyet yoluna başvurabilir.

İstinaf kanun yoluna başvuru gerçekleştikten ve dosya bölge adliye mahkemesine gönderildikten sonra yapılacak olan feragat, istinaf incelemesinden feragat niteliğindedir. Bu şekildeki feragat ile ilgili kararı, bölge adliye mahkemesi verir. İstinaf incelemesinden feragat durumunda, bölge adliye mahkemesi, feragat nedeniyle başvurunun reddine karar verecektir (HMK m. 349, II c. 2). Bu ihtimalde, feragat iradesinin yöneldiği zaman dilimine bağlı olarak, icranın durdurması, mühletin veya icranın durdurulması kararının etkisinden kaynaklanabilir. Bu şekildeki başvurunun reddine yönelik karara karşı temyiz kanun yoluna başvuru imkânının olması, icranın durdurulması için verilen mühletin veya icranın durdurulması kararının etkisinin devamını gerektirmemektedir. İstinaf kanun yolundan feragat eden taraf için, takibe konu karar, şekli anlamda kesinleşmektedir[611]. Bu durumda icranın durdurulması kararının şartlarından biri olan istinaf kanun yoluna başvurudan söz edilemeyecektir. Ayrıca geçici hukuki koruma kararı niteliğinde olan icranın durdurulması kararı, başvurunun reddi kararı ile birlikte etkilerini sona erdirecektir. Bu

---

610 **Akyol Aslan**-Feragat, s. 91; **Tuncer Kazancı**-İcranın Geri Bırakılması, s. 12; **Akkaya**-İstinaf, s. 151; **Ercan /Özbay**, s. 446; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 147; **Önen**- Yargılama Hukuku, s. 329. Diğer ihtimaller için bkz. **Akil**-Feragat, s. 190-192.

611 **Akyol Aslan**-Feragat, s. 91; **Akkaya**-İstinaf, s. 151; **Ercan/Özbay**, s. 446; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 147; **Önen**- Yargılama Hukuku, s. 329. Diğer ihtimaller için bkz. **Akil**-Feragat, s. 190-192..

sebeplerle icra dairesi, takibe yönelik prosedürü ilerletebilecektir[612]. İcranın durdurulmasını talep eden borçlunun feragati ile istinaf incelemesi kural olarak son bulacağından, teminat hakkında icra dairesinin, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca, talep üzerine, işlem yapabilmesi gerekir. Bir başka ifade ile bu feragat ile takibe konu karar kesinleşeceğinden, takibe konu karar, sanki kanun yolu incelemesiyle doğru bulunmuş gibi değerlendirilmelidir. Başvurunun feragat nedeniyle reddi kararı, kıyasen İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrasındaki istinafa başvurunun esastan reddi kararı gibi değerlendirilerek, teminat konusunda işlem yapılmalıdır.

III. İCRANIN DURDURULMASI TALEBİNİN İSTİNAFIN AŞAMALARINA GÖRE DURUMU

İstinaf incelemesi, dilekçeler aşaması, ön inceleme aşaması, tahkikat aşaması, sözlü yargılama ve hüküm olmak üzere ilk derece yargılamasına benzer şekilde beş aşamadan oluşmaktadır. Dilekçeler aşaması, ilk derece mahkemesi tarafından gerçekleştirilmektedir. Bölge adliye mahkemesindeki inceleme ise, ön inceleme aşamasıyla başlamaktadır[613]. Bölge adliye mahkemesindeki iki temel aşama, ön inceleme aşaması ve asıl inceleme aşaması olarak sınıflandırılabilir. Bu çerçevede, dilekçeler aşaması, ön inceleme aşaması ve asıl inceleme aşamasının icranın durdurulmasına etkilerini değerlendirmek gerekmektedir. Bu başlık altında bu durumlar ele alınacaktır.

612 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 855.

613 **Akkaya-**İstinaf, s. 239.

A. İSTİNAF DİLEKÇESİNİN İNCELEMESİ AŞAMASINDA

İstinafa başvuru dilekçeyle yapılmaktadır (HMK m. 342, I). İstinafa başvuru dilekçesinin geçerliliği konusunda ilk değerlendirmeyi, kararı veren ilk derece mahkemesi gerçekleştirmektedir. İstinaf dilekçesinin içeriğinde nelerin olması gerektiği, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 342. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmiştir. Bu maddede sayılan unsurlardan bazılarının olmaması dilekçenin reddi kararını gerektirmektedir. Başvuruda bulunanın kimlik bilgileri ve imzası ile aleyhine başvurulan kararı açıkça belli edecek kayıtların bulunmaması hali dilekçenin reddi sebebidir. İlk derece mahkemesinin bu incelemesi sonucunda verebileceği birtakım kararlar bulunmaktadır. Bu bölümde, bu birtakım kararların, icra dairesinin verdiği mühlet kararı ve bölge adliye mahkemesinin verdiği icranın durdurulması kararı ile olan ilişkisine değinilmektedir.

1. Dilekçenin Reddi Durumunda İcranın Durdurulması Talebinin Durumu

Borçlu (davalı), istinaf başvurusunu gerçekleştirdikten sonra İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesindeki şartlar çerçevesinde icranın durdurulmasını sağlamaktadır. Ancak dosya, istinaf incelemesi için bölge adliye mahkemesine gönderilmeden önce ilk derece mahkemesi tarafından dilekçe incelemesinden geçmektedir. İlk derece mahkemesi, başvuranın kimlik bilgilerini, imzasını ve aleyhine başvurulan kararı açıkça belli edecek kayıtları taşımayan başvuru dilekçelerinin reddine karar vermektedir[614] (karş. HMK m. 342, III). Dilekçenin reddi kararı verilebilecek diğer hal, kararın kesin bir karar olmasıdır. Kararın kesinliği, kararın istinafa başvuru için öngörülen parasal sınırın altında kalması veya istinafa başvuru süresinin geçmesi ile söz konusu olur (HMK m. 346, I).

İlk derece mahkemesinin dilekçenin reddi kararına karşı kararın tebliğinden bir

---

614 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2239.

hafta içerisinde istinaf kanun yoluna başvurulabilmektedir. Bu durumda başvuru dilekçesinin reddi kararının kesin olmamasından dolayı takibe konu karar da şeklen kesinleşmemiş olmaktadır[615]. Bu durumda anılan kararın, icranın durdurulması kararının alınabilmesi için icra dairesinden alınan mühlete etkisinin ne olacağı değerlendirilmelidir. Kanaatimizce dilekçenin reddi kararı kesinleşinceye kadar mühlet, etkisini devam ettirir. Çünkü takibe konu karar kesinleşmemiş ve dilekçenin reddi kararı da kesinleşmediği için kanun yoluna başvuru şartı ortadan kalkmamıştır. Dilekçenin reddi kararının şekli anlamda kesinleşmesine kadar geçen süre içerisinde istinafta dava hala derdesttir[616].

Dilekçenin reddi kararına karşı bir haftalık süre içerisinde istinafa başvurulmaması durumunda, takibe konu kararın süre bakımından kesinleşip kesinleşmemesine göre değerlendirme yapılmalıdır. Takibe konu karar hakkında istinafa başvuruya ilişkin olarak dilekçedeki eksiklikten dolayı dilekçenin reddi kararı verilmiş ve takibe konu karara karşı iki haftalık kanun yoluna başvuru süresi henüz bitmemişse, yeniden bir istinafa başvuru dilekçesi verilerek eksiklikler tamamlanabilir. Bu durumda, yeniden mühlet alınması da gerekmeyip[617], yeniden yapılan istinafa başvuruda, icranın durdurulmasının talep edilmesi yeterli olmalıdır. Çünkü mühlet, bölge adliye mahkemesinden icranın durdurulması kararı getirilmesi için verilmektedir. Dilekçenin reddi kararına karşı istinafa başvurulmayıp, takibe konu karar da kesinleşirse, bu durumda icra dairesi, İcra ve İflas Kanunu'nun

---

615 **Çiftçi, M.**, s. 13.

616 Derdestliğin sona ermesi ile ilgili olarak bkz. **Tanrıver**-Derdestlik İtirazı, s. 12 vd..

617 Doktrinde, istinaf ön inceleme aşamasında usulden ret kararının verilmesinin icranın durdurulması talebinin de reddi anlamına geleceği belirtilmektedir. Ancak usulden ret kararına karşı başvurulabilecek kanun yolu bulunuyorsa ve mühlet dolmamışsa, usulden ret kararına karşı kanun yoluna başvurularak bu başvuruda icranın durdurulmasının talep edilebileceği ifade edilmektedir. Mühlet dolmuşsa, borçlu uzatma talep edebilecektir. Usulden ret kararına karşı kanun yolu bulunmamaktaysa, takibe konu karar kesinleşeceğinden, teminat hakkında İİK'nın 36. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca işlem yapılması gerektiği belirtilmektedir. Bu yönde görüş için bkz. **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 314-315; **Özbek**-Öneriler, s. 60-61.

36. maddesinin altıncı fıkrasını kıyasen uygulayarak, talep üzerine, teminattan alacaklıyı yararlandırmalıdır.

Dilekçenin reddi kararına karşı süresinde istinafa başvurulması halinde ise, mühlet etkisini sürdürür. Dilekçenin reddi kararına karşı istinaf başvurusu kabul edilirse, takibe konu karara karşı istinaf incelemesi devam eder (HMK m. 346, II c. 3). Ancak dilekçenin reddi kararına karşı istinaf başvurusu reddedilirse, bu durumda, takibe konu karar hakkında da istinafa başvuru süresi dolmuş olacağından tekrar takibe konu karara karşı eksiklikler giderilerek istinafa başvurulamayacaktır. Dolayısıyla takibe konu karar şeklen kesinleşmiş olacağından icranın durdurulması için verilen mühletin etkisi sona erecek ve takip prosedürü devam ettirilebilecektir. Bu durumda, kıyasen, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca işlemler yapılmalıdır.

İstinaf dilekçesinin reddine dair karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması durumunda, doktrinde bir görüşe göre, dilekçenin reddine ilişkin başvuruda ayrıca icranın durdurulması talep edilmelidir[618]. Kanaatimizce dilekçenin reddine ilişkin istinafa başvuruda, bölge adliye mahkemesinden icranın durdurulması kararı talep edilemez. Çünkü o aşamada kanun yolu incelemesine tâbi tutulan karar, dilekçenin reddi kararıdır. Başka bir anlatımla, dilekçenin reddi kararına karşı istinaf mahkemesine başvurulması halinde, takibe konu karara yönelik bir denetim yapılamayacaktır. İcranın durdurulması kararının, takibe konu kararı inceleyen bölge adliye mahkemesinden talep edilmesi gerekmektedir.

İlk derece mahkemesi tarafından denetlenen diğer bir husus, istinaf başvurusunda bulunurken yatırılması gereken harç ve giderlerdir. İstinaf başvurusu gerekli harç ve giderlerin ödenmemesi veya eksik ödenmesi suretiyle yapılmışsa, ilk derece mahkemesi,

---

618 **Çiftçi, M.,** s. 933. Ön incelemede verilecek dilekçenin reddi kararına karşı başvurulan kanun yolunda icranın durdurulmasının talep edilmesi gerektiğine ilişkin görüş için bkz. **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 315; **Özbek**-Öneriler, s. 60-61.

bu eksikliğin tamamlanması için taraflara bir haftalık kesin süre verir ve aksi halde başvurunun yapılmamış sayılmasına karar verileceğini ihtar eder. Başvurudaki bu eksikliğin giderilmemesi durumunda ilk derece mahkemesi istinaf başvurusunun yapılmamış sayılmasına karar verecektir (HMK m. 344). Bu karara karşı tebliğinden itibaren bir haftalık süre içesinde istinaf yoluna gidilebilir. Bu durumda yukarıda icranın durdurulması çerçevesinde dilekçenin reddi kararına yönelik yapılan açıklamalarımızın istinaf başvurusunun yapılmamış sayılmasına ilişkin karar hakkında da geçerli olacağını düşünmekteyiz.

2. Dilekçenin Kabulü Durumunda İcranın Durdurulması Talebinin Durumu

İstinaf başvuru dilekçesini alan mahkeme, dosyayı bölge adliye mahkemesine göndermeden önce bazı hususlarda inceleme yapmaktadır. Bunlardan ilki, karara karşı süresinde kanun yoluna başvurulmuş olmasıdır. Daha sonra kararın kanunî parasal sınırın üstünde olmasına ve istinaf edilebilir bir karar olmasına bakılmaktadır. Dilekçenin taşıması gereken zorunlu unsurların tam olması ve istinafa başvuru için gerekli harç ve giderlerin eksiksiz yatırılması başvuru dilekçesinin taşıması gereken niteliklerdendir. Eğer bu şartlara aykırı bir durum tespit edilmezse, istinafa başvuru dilekçesi kabul edilmektedir. Daha sonra, ilk derece mahkemesi, istinaf başvuru ve cevap dilekçesini dosya ile birlikte görevli ve yetkili bölge adliye mahkemesine göndermektedir. Ardından bölge adliye mahkemesindeki inceleme aşamaları gerçekleştirilmektedir. Bu aşamanın icranın durdurulması kararına olumsuz yönde etki eden bir tarafı bulunmamaktadır. Dolayısıyla mühlet boyunca icra durmaya devam edecektir.

B. İSTİNAFTA ÖN İNCELEME AŞAMASINDA

Bölge adliye mahkemesindeki ön inceleme aşaması, ilk derece mahkemesindeki

ön incelemeden farklılık göstermektedir[619]. Bölge adliye mahkemesindeki ön inceleme, heyet tarafından veya heyetteki bir üyenin görevlendirilmesiyle naip üye tarafından dosya üzerinden ve kanundaki kapsam dâhilinde yapılmaktadır (HMK m. 352, I-II). Ön incelemede istinaf başvurusunun kabul edilebilirlik değerlendirmesi yapılmaktadır. Bu aşamada verilecek kararlar bakımından bir kanunî belirleme bulunmamaktadır[620]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 352. maddesinde sayılan durumların tespit edilmesi halinde, bölge adliye mahkemesi tarafından gerekli kararın verileceği düzenlenmiştir. Bu başlık altında ön incelemenin kapsamına, verilebilecek kararlara yer verilerek bunların icranın durdurulması kurumu açısından etkilerine değinilecektir.

1. Dosyada Eksiklik Bulunmasının İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi

İstinaf ön inceleme aşamasında birtakım temel hususlar bakımından inceleme yapılmakta ve bunların eksikliği halinde gerekli kararlar verilmektedir. Bu temel hususlar Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 352. maddesinin birinci fıkrasında beş bent şeklinde sayılmaktadır. Bu hususlara yönelik değerlendirmelere, başlıklar altında, aşağıda yer verilecektir.

a. İstinaf İncelemesinde Başka Mahkemenin Görevli veya Yetkili Olması Durumunda

İstinaf incelemesinin yapılacağı yetkili mahkeme, kararı veren ilk derece mahke-

619 **Budak/Karaaslan**, s. 365; **Özekes, Muhammet**, İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar, (MİHBİR 15. Antalya Toplantısı, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesi İstinaf" 06-07 Ekim 2017, s. 85-112), s. 93; detaylı açıklama için bkz. **Akkaya**-İstinaf, s. 240.

620 **Özekes**-İstinaf, s. 94; **Taşpolat Tuğsavul**, s. 323-324.

mesinin hangi bölge adliye mahkemesinin yargı çevresine girdiğine göre belirlenmektedir. Bu hususta hata olması çok düşük bir ihtimaldir. Çünkü istinafa başvuranın dilekçesinde belirttiği bölge adliye mahkemesine bağlı kalınmaksızın ilk derece mahkemesi, yetkili bölge adliye mahkemesine dosyayı göndermektedir (HMK m. 343, III).

Diğer bir husus ise, incelemenin dosyanın gönderildiği bölge adliye mahkemesi dairesinden başka bir daire tarafından gerçekleştirilecek olmasıdır. Ön incelemede incelemenin başka bir dairece gerçekleştirilmesi gerektiği anlaşılırsa, gönderme kararı verilecektir. Daireler arasında iş bölümü uyuşmazlığı meydana geldiği takdirde bu uyuşmazlık, bölge adliye mahkemesi başkanlar kurulunca çözülmektedir (5235 sayılı Kanun m. 35, I). Bu durumun varlığı halinde, bölge adliye mahkemesi, dosyanın ilgili bölge adliye mahkemesine veya dairesine gönderilmesine karar vermelidir[621]. Bu durumun icranın durdurulması için verilen mühlete ve icranın durdurulması talebine bir etkisi bulunmamaktadır. Mühlet boyunca takip duracaktır. Ayrıca mühlet dolarsa, uzatma talep edilebilecektir.

b. İstinaf Başvurusunun Kesin Bir Karara Yönelik Yapılmış Olması Durumunda

İstinaf ön incelemesinde dikkate alınması gereken diğer bir hususu, başvuruya konu kararın kesinliği oluşturmaktadır. İlk derece mahkemesinin verdiği karar, kanunî parasal sınırın altında kalan malvarlığı davalarında verilen bir nihai karar ise, bu kararlar verildiği anda kesindir (HMK m. 341, II; m. 345). Bu hususun ilk derece mahkemesinde dikkate alınması gerektiği, Kanun'da belirtilmektedir[622] (HMK m. 346, I). Ancak ilk de-

621 **Özekes**-İstinaf, s. 94; **Taşpolat Tuğsavul**, s. 324; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2236-2237; **Budak/Karaaslan**, s. 365.

622 Bu konuda bkz. yuk. § 9, III, A, 1.

rece mahkemesi tarafından dikkate alınmayan veya fark edilmeyen bu hususta, bölge adliye mahkemesi heyet halinde dilekçenin reddi kararı vermelidir[623]. Burada yapılacak inceleme, kararın istinafa başvurulabilir bir karar olup olmadığı açısından olmaktadır[624]. Bu durumda verilecek olan karara karşı temyiz kanun yoluna başvurulabilir[625].

Doktrinde bir görüşe göre, istinaf ön inceleme aşamasında usulden ret (dilekçenin reddi) kararının verilmesinin icranın durdurulması talebinin de reddi anlamına geleceği belirtilmektedir[626]. Ancak usulden ret kararına karşı başvurulabilecek kanun yolu bulunuyorsa ve mühlet dolmamışsa, usulden ret kararına karşı kanun yoluna başvurularak bu başvuruda icranın durdurulmasının talep edilebileceği ifade edilmektedir[627]. Mühlet dolmuşsa, borçlu uzatma talep edebilecektir. Usulden ret kararına karşı kanun yolu bulunmamaktaysa veya bu karara karşı kanun yoluna başvurulmamışsa, takibe konu karar kesinleşeceğinden, teminat hakkında İİK'nın 36. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca işlem yapılması gerektiği belirtilmektedir[628].

Kanaatimizce dilekçenin reddi kararı verildiği takdirde, bu karara karşı temyize

---

623 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2239; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**-Usul Hukuku, s. 603; **Arslan, Ramazan**, İstinaf Yoluna Başvuru, İstinaf İncelemesi ve İnceleme Sonunda Verilebilecek Kararlar, (Avukat Serdar ÖZERSİN'e Armağan, Ankara 2017, s. 37-59), s. 48.

624 **Özekes**-İstinaf, s. 94; **Taşpolat Tuğsavul**, s. 32; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2237.

625 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 618. Bir bölge adliye mahkemesi kararında, bu şekildeki dilekçenin reddi kararlarına karşı temyiz kanun yoluna başvurunun HMK'nun 346. maddesinin ikinci fıkrasının kıyasen uygulanması sonucu mümkün olduğuna karar vermiştir (Ank. BAM 21. HD, T. 16.03.2017, E. 2017/100, K. 2017/89: **Budak/Karaaslan**, s. 366).

626 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 315; **Özbek**-Öneriler, s. 60-61.

627 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 315; **Özbek**-Öneriler, s. 60-61; **Çiftçi, M.**, s. 933.

628 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 315; **Özbek**-Öneriler, s. 60-61.

başvurunun mümkün olup olmamasına göre değerlendirme yapılmalıdır. İstinafa başvuruya konu kararın kesin olması durumunda bu karara karşı, kural olarak[629] temyize başvurulabilir. Dilekçenin reddi kararına karşı temyize başvuru imkânı bulunmaktaysa, temyize başvurularak mühletin etkisinin devamı sağlanabilir. Temyiz incelemesi sonuçlanıncaya kadar mühlet uzatılabilir. Temyiz sonucunda bu karar bozulursa, bölge adliye mahkemesi istinaf başvurusunu ve icranın durdurulması talebini değerlendirecektir. Bu halde, bölge adliye mahkemesi, icranın durdurulması hakkında karar verinceye kadar mühletin etkisi devam etmelidir. Gerektiğinde uzatma talep edilebilmelidir. Dilekçenin reddi kararına karşı temyize başvuru esnasında icranın durdurulması talep edilmesi kanaatimizce gerekmemektedir. Çünkü icranın durdurulması kararının takibe konu kararı inceleyen mahkemece ve takibe konu kararın incelenmesi sırasında verilmesi gerekir. Bu temyiz incelemesi sürecinde, dilekçenin reddi kararı onanıncaya kadar mühlet etkisini sürdürmelidir. Dilekçenin reddi kararı onanırsa, takibe konu karar da kesinleşecektir. Bu durumda, kıyasen İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca işlem yapılabilmelidir. Dilekçenin reddi kararına karşı temyize başvuru imkânı bulunmamakta veya temyize başvuru süresi kaçırılmışsa, takibe konu karar da kesinleşecektir. Böylece kıyasen İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca işlem yapılabilmelidir.

c. Başvurunun Süresi İçinde Yapılmaması Durumunda

İstinafa başvurunun süresi içinde yapılmaması durumunda, istinafa konu kararın kesin bir karar olması söz konusu olacaktır. İstinafa başvuru süresi, kural olarak iki haftadır. Bu süre, kural olarak gerekçeli kararın tebliğiyle başlar (HMK m. 345). Süresi geçtikten sonra yapılan istinaf başvurusu hakkında kararı veren ilk derece mahkemesinin,

629 Bunun istisnasını HMK'nın 362. maddesindeki istisnalar oluşturabilir (**Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 618).

dilekçenin reddi kararı vermesi gerekir. Ancak ilk derece mahkemesi, bu kararı vermeyip istinaf başvurusunu bölge adliye mahkemesine göndermişse, bölge adliye mahkemesi bu hususu ön incelemede değerlendirip dilekçenin reddi kararı vermelidir[630]. Bölge adliye mahkemesinin verdiği dilekçenin reddi kararına karşı temyiz yoluna kural olarak başvurulabilir[631].

Dilekçenin reddi kararı ile ilgili daha önce ayrıntılı olarak açıkladığımız üzere[632], bu karara karşı temyize başvuru imkânı bulunmaktaysa, temyize başvurularak mühletin etkisinin devamı sağlanabilir. Temyiz incelemesi sonuçlanıncaya kadar mühlet uzatılabilir. Temyiz sonucunda bu karar bozulursa, bölge adliye mahkemesi istinaf başvurusunu ve icranın durdurulması talebini değerlendirecektir. Bu halde, bölge adliye mahkemesi, icranın durdurulması hakkında karar verinceye kadar mühletin etkisi devam etmelidir. Dilekçenin reddi kararına karşı temyize başvuru esnasında icranın durdurulmasının talep edilmesi kanaatimizce gerekmemektedir[633]. Çünkü icranın durdurulması kararı takibe konu kararı inceleyen mahkemece ve takibe konu kararın incelenmesi sırasında verilmesi gerekir. Bu temyiz incelemesi sürecinde, dilekçenin reddi kararı onanıncaya kadar mühlet etkisini sürdürmelidir. Dilekçenin reddi kararı onanırsa, takibe konu karar da kesinleşecektir. Bu durumda, kıyasen İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca işlem yapılabilmelidir. Dilekçenin reddi kararına karşı temyize başvuru imkânı bulunmamakta veya temyize başvuru süresi kaçırılmışsa, takibe konu karar da kesinleşecektir. Böylece kıyasen İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca

---

630 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2239; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**-Usul Hukuku, s. 603; **Arslan, R.**- İstinaf, s. 48.

631 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 618; **Budak/Karaaslan**, s. 366.

632 Bu konuda bkz. yuk. § 9, III, B, 1, b.

633 Temyize başvuru dilekçesinde icranın durdurulmasının talep edilmesi gerektiği yönündeki görüş için bkz. **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 315; **Özbek**-Öneriler, s. 60-61; **Çiftçi, M.**, s. 933.

işlem yapılabilmelidir.

d. Başvuru Şartlarının Yerine Getirilmemiş Olması Durumunda

İstinaf ön incelemesinde, başvuru şartlarının yerine getirilmiş olması şartının neyi ifade ettiğinin açıklanması önem taşımaktadır. Bu şart, sadece dava şartlarına aykırılık olarak değerlendirilmemelidir[634]. Başvuru şartlarının içine, kararın istinafa götürülebilir olması, başvuru dilekçesinin zorunlu unsurları taşıması, gerekli harç ve giderlerin yatırılmış olması gibi durumlar girebilmektedir.

Kararın istinafa götürülebilir olması hususu, kesinlik ve başvuru süresi bakımından Kanun'da açıkça belirtilmiştir (HMK m. 346, I). Bu durumlarda, dilekçenin reddi kararı verileceğini ifade etmiştik. Başvuru dilekçesinin zorunlu unsurları taşımaması da dilekçenin reddi kararı verilmesini gerektirir[635]. Burada önem taşıyan husus, gerekli harç ve giderlerin tam olarak yatırılmış olmamasıdır. Uygulamada örnekleri görülen doktrindeki bir görüşe göre, bu hususun ilk derece mahkemesinde gözetilmesi gerektiğinden dosyanın ilk derece mahkemesine geri gönderilmesi yönünde karar verilmesi gerekmektedir[636]. Bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre ise, bölge adliye mahkemesi, ilk derece mahkemesi nasıl karar verecek idiyse o şekilde hareket etmelidir. Dolayısıyla bölge ad-

634 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2237.

635 **Özekes**-İstinaf, s. 95. Dilekçenin reddi kararının icranın durdurulmasına etkisi için bkz. yuk. § 9, III, B, 1, b-c.

636 **Ergün, Zafer**, İstinaf Bölge Adliye Mahkemeleri Hukuk Dairelerinde Yargılama Usulü, İstanbul 2005, s. 18; **Albayrak, Adem**, Hukukta İstinaf Uygulaması, 3. B., Ankara 2017, s. 97; **Boztaş, Nevzat**, İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Eksik Tahkikat veya Gerekçesizlik Nedeniyle İstinaf Mahkemesince Kaldırılması Meselesi, (MİHDER, 2017-2/13/37, s. 423-456), s. 433. Bu yönde karar için bkz. İst. BAM 20. HD, T. 01.03.2017, E. 2017/165, K. 2017/268: **KİBB**.

liye mahkemesi, bir haftalık kesin süre verip eksikliği tamamlattırması ve tamamlanmaması halinde başvurunun yapılmamış sayılmasına karar vermesi gerekmektedir[637]. Başvurunun yapılmamış sayılması kararının bölge adliye mahkemesince verilmesi durumunda, bu karara karşı temyiz kanun yoluna kural olarak başvurulabilmektedir[638].

Doktrinde bir görüşe göre, bu karar sonrasında temyiz aşamasında Yargıtay'dan yeniden icranın durdurulması talep edilmelidir[639]. Kanaatimizce takibe konu karar hakkında bölge adliye mahkemesince başvurunun yapılmamış sayılmasına karar verilmesi durumunda, bu kararın takibe etkisi, dilekçenin reddi kararındaki etki gibi olmalıdır. Başvurunun yapılmamış sayılması kararına karşı temyize başvuru imkânı bulunmaktaysa, temyize başvurularak mühletin etkisinin devamı sağlanabilir. Temyiz incelemesi sonuçlanıncaya kadar mühlet uzatılabilir. Temyiz sonucunda bu karar bozulursa, bölge adliye mahkemesi istinaf başvurusunu ve icranın durdurulması talebini değerlendirecektir. Bu halde bölge adliye mahkemesi, icranın durdurulması hakkında karar verinceye kadar mühletin etkisi devam etmelidir. Başvurunun yapılmamış sayılması kararına karşı tem-

---

637 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 617; **Özekes**-İstinaf, s. 95; **Taşpolat Tuğsavul**, s. 326-327; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2239-2240; **Budak/Karaaslan**, s. 366; **Akkaya**-İstinaf, s. 249. Usulden red kararı verilmesi yönünde bkz. **İstinaf El Kitabı**, s. 47.

638 Bu kararı ilk derece mahkemesi vermiş olsa, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 346. maddesinin ikinci maddesi kıyasen uygulanarak, bu karara karşı istinafa başvurulabilecekti (**Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**-Usul Hukuku, s. 599; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2233-2234; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 617). Ancak bölge adliye mahkemesi tarafından verilen bu karara karşı, temyiz kanun yoluna başvurulması gerekir. Bu durumda bu karara karşı kanun yolu olarak temyize başvurulmalıdır. Temyize başvuru süresi ise, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 346. maddesinin kıyasen uygulanması sonucunda, kararın tebliğinden itibaren bir haftadır.

639 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 315; **Özbek**-Öneriler, s. 60-61; **Çiftçi, M.**, s. 942.

yize başvuru esnasında, icranın durdurulmasının talep edilmesi kanaatimizce gerekmemektedir[640]. Çünkü icranın durdurulması kararının, takibe konu kararı inceleyen mahkemece ve takibe konu kararın incelenmesi sırasında verilmesi gerekir. Bu temyiz incelemesi sürecinde, başvurunun yapılmamış sayılması kararı onanıncaya kadar mühlet etkisini sürdürmelidir. Başvurunun yapılmamış sayılması kararı onanırsa, takibe konu karar da kesinleşecektir. Bu durumda, kıyasen İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca işlem yapılabilmelidir. Başvurunun yapılmamış sayılması kararına karşı temyize başvuru süresi kaçırılmışsa, takibe konu karar da kesinleşecektir. Böylece kıyasen İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca işlem yapılabilmelidir.

e. Başvuru Sebeplerinin Veya Gerekçesinin Hiç Gösterilmemiş Olması Durumunda

İstinafa başvuru dilekçesi, zorunlu unsurları taşıdığı takdirde, istinaf başvurusunun incelebilir olduğu kabul edilmektedir (HMK m. 342, III). Ancak istinaf sebeplerinin hiç gösterilmemiş olması durumunun ön inceleme aşamasında değerlendirileceği düzenlenmektedir (HMK m. 352, I-d). Doktrinde bir görüşe göre, bu şekildeki bir başvuruda bölge adliye mahkemesi, kamu düzenine aykırılık sebeplerine göre değerlendirme yapmalıdır (HMK m. 355). Kamu düzenine aykırılık hallerine rastlanmaması durumunda başvurunun esastan reddine karar vermelidir. Ancak bu durum, istinafın niteliğine uygun değildir. Hem istinafa başvuru sebebinin hem de başvuru gerekçesinin yer almadığı bir istinaf dilekçesine değer atfedilmemelidir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 355. maddesi, istinafa başvuru sebebinin gösterildiği ancak sebeplere ilişkin gerekçelerin gösteril-

640 Temyize başvuru dilekçesinde icranın durdurulmasının talep edilmesi gerektiği yönündeki görüş için bkz. **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 315; **Özbek**-Öneriler, s. 60-61; **Çiftçi, M.**, s. 933.

mediği durumlarda kamu düzenine aykırılıkların da bu sebebe ilaveten incelenmesi gerektiğini düzenlemekte ve bu düzenlemenin bu şekilde anlaşılması gerekmektedir[641]. Doktrindeki bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre ise, bu şekildeki bir başvuru halinde, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 355. maddesi gereği kamu düzenine aykırı haller bakımından istinaf incelemesi gerçekleştirilmelidir[642]. Çünkü hem Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 355. maddesi hem de 342. maddesinin üçüncü fıkrası hükümleri bunu düzenlemektedir. Kamu düzenine aykırılık[643] bakımından yapılan incelemede dosyanın esasına girilmesini zorunludur. Dolayısıyla başvuru sebeplerinin veya gerekçelerinin gösterilmemesi durumunda, ön incelemede yapılacak şey, bu durumun tespit edilmesidir. Bu tespit yapıldıktan sonra kamu düzenine aykırılık hallerinin varlığı, asıl inceleme aşamasında bölge adliye mahkemesince değerlendirilecektir[644]. Ön inceleme aşamasında istinaf başvurusunda eksiklik tespit edilmemesi durumunda, başvurunun kabulü kararıyla asıl inceleme aşamasına geçilecektir. Dolayısıyla başvurunun kabulü kararıyla bir sonraki aşamaya geçilmektedir. Bu kararın, icranın durdurulması için alınan mühlete olumsuz bir etkisi bulunmamaktadır[645].

Asıl inceleme aşamasında kamu düzenine aykırı bir durum tespit edilmezse, başvurunun esastan reddine karar verilmesi gerekir[646]. Kamu düzenine ilişkin bir aykırılığın tespit edilmesi durumunda ise, başvuruya konu karar hakkında gerekli kararın verilmesi

---

641 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2237-2238; **Akkaya**-İstinaf, s. 250-252.

642 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 611; **Budak/Karaaslan**, s. 366; **Taşpolat Tuğsavul**, s. 329; **Arslan, R.**-İstinaf, s. 45; **Aktepe Artık, Sezin**, İstinaf Kanun Yolunda Kamu Düzeni, (TBBD, 2018/134, s. 257-292), s. 258-259.

643 Kamu düzeni kavramının kapsamı için bkz. **Aktepe Artık**, s. 270-289.

644 **Özekes**-İstinaf, s. 95; **Taşpolat Tuğsavul**, s. 323.

645 **Yılmaz**-İİK Şerhi, s. 203.

646 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 617; **Taşpolat Tuğsavul**, s. 330. İcranın durdurulmasına etkileri bakımından açıklamalarımız için bkz. aşa. § 9, III, C, 2, a.

gerekir. Dolayısıyla kamu düzenine aykırılık hallerinin bulunması, asıl inceleme aşamasında değerlendirileceğinden, bu kararın icranın durdurulması kurumuna etkileri ilerde açıkladığımız asıl inceleme aşamasında verilebilecek kararlara göre olacaktır[647].

2. Dosyada Eksiklik Bulunmadığının Anlaşılması Üzerine İcranın Durdurulması Talebinin Değerlendirilmesi

İlk derece mahkemesi, nihai kararını verdikten sonra kural olarak dosyadan elini çekmektedir (karş. HMK m. 305/A). Takibe konu karara karşı istinafa başvurulduğu takdirde, dava, bölge adliye mahkemesinde derdest hale gelmektedir. Dolayısıyla icranın durdurulması kararını istinafta, istinaf incelemesini yapan bölge adliye mahkemesi verecektir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 352. maddesi çerçevesinde, bölge adliye mahkemesi heyetinin veya görevlendirilen bir üyenin yaptığı ön inceleme, esasında bir kabul edilebilirlik incelemesi niteliğindedir. Söz konusu düzenlemede sayılan hususlar bakımından herhangi bir eksiliğin tespit edilememesi durumunda dosya, bölge adliye mahkemesince "*başvurunun kabul edilebilir olduğu*"[648] kararıyla asıl incelemeye alınmaktadır (HMK m. 352, III).

Ön inceleme aşamasından geçen istinaf başvurusu hakkında asıl inceleme aşamasına başlanmadan önce, dosya üzerinden yapılan bir incelemeyle icranın durdurulması talebi acele olarak karara bağlanır[649]. Uygulamada icranın durdurulması kararları, ön in-

---

647 Bu konuda bkz. aşa. § 9, III, C.

648 **Özekes**-İstinaf, s. 91; **Akkaya**-İstinaf, s. 254.

649 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 314; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 855; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 289; **Okur**, s. 325; **Kuru**-El Kitabı, s. 918.

celeme aşamasında bir eksikliğin tespit edilememesi üzerine, ön inceleme aşamasının sonunda heyet tarafından verilmektedir.

İcranın durdurulması kararı verilirken bölge adliye mahkemesinin yapacağı incelemenin kapsamının ne şekilde olacağı, üzerinde durulması gereken bir husustur. Doktrinde bir görüşe göre, icranın durdurulması kararı verilirken bölge adliye mahkemesinin takdir yetkisi olmamalıdır[650]. Bu görüşe göre, icranın durdurulması talebinin haklılığının ilk bakışta anlaşılması mümkün değildir. Dolayısıyla bölge adliye mahkemesi icranın durdurulması kararını verirken takdir yetkisini kullanmaksızın, icranın durdurulması şartlarının sağlandığı bir talebi kabul etmelidir. Bu görüşe göre, bölge adliye mahkemesi, sadece istinafa konu kararın kesin bir karar olması veya istinafa süresinde başvurulmamış olması durumunda icranın durdurulması talebini kabul etmeyecektir. Ancak bunun dışında, istinaf başvurusunun ilk bakışta haksız olduğu gerekçesiyle, icranın durdurulması talebi reddedilemez. Doktrindeki diğer bir görüşe göre ise, mahkeme bu kararı verirken takdir yetkisini kullanmaktadır. Bu çerçevede istinafa başvurunun ilk bakışta haksız olması durumunda, bölge adliye mahkemesi, takdir yetkisini kullanarak, icranın durdurulması talebinin reddine karar verebilecektir[651].

Kanaatimizce icranın durdurulması talepleri, geçici hukuki himaye tedbirlerinin özellikleri çerçevesinden değerlendirilmelidir. Daha önce ifade edildiği üzere[652] icranın durdurulması kararı, geçici hukuki himaye tedbiri niteliğinde bir karardır. Dolayısıyla ge-

650 **Akyol Aslan**-Teminat, s. 746.

651 **Çelik**, s. 104; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 314; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 855; **Yavaş**, s. 117; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 392; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 289; **Yavaş**, 117; **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 718; **Albayrak, H.**-Yaklaşık İspat, s. 255; **Okur**, s. 325; **Kuru**-El Kitabı, s. 918; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 299.

652 Bu konuda bkz. yuk. § 2, IV.

çici hukuki himaye tedbirlerinin taşıdığı birtakım özelliklere sahiptir. Bu hususta değerlendirmelere yön verecek olan başlıca özellik ise, geçici hukuki himaye tedbiri kararlarının yaklaşık ispat ölçüsüyle verilebilmesidir. Yaklaşık ispat ölçüsü, maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyecek usulî taleplere yönelik verilecek kararların, hızlı şekilde verilebilmesi için, ispat ölçüsünün tam ispata göre değil ağır basan ihtimale göre kabul edildiği, menfaat dengesinin gözetilmesi ve taraflara hukuki dinlenilme imkânının verilebilmesi gibi nedenlerle de ispat ölçüsünün duruma göre değişkenlik gösterebildiği esnek bir ispat rejimidir[653]. Dolayısıyla yaklaşık ispat ölçüsü, duruma ve hukuki kurumların şartlarına göre değişkenlik göstermektedir. İcranın durdurulması kararı verilebilmesinin en önemli şartını, ilgili yerlere takibin konusunun kıymetine denk bir teminatın gösterilmesi oluşturmaktadır. Dolayısıyla gösterilecek teminatın takip konusunun kıymeti tutarında olması şartı ile yaklaşık ispat ölçüsü arasında ters orantının meydana getirildiği ifade edilebilecektir[654]. Geçici hukuki himaye tedbiri niteliğinde olan icranın durdurulması kararını vermeden önce, takip konusunun kıymeti tutarında bir teminatın gösterilmiş olması, mahkemenin, bu talebi değerlendirip karar vermesinde daha düşük bir kanaate ulaşmasını yeterli kılmaktadır. Bir başka anlatımla, mahkeme, takdir yetkisini kolay kullanabilmektedir. Ancak bu takdir yetkisinin ortadan kalktığı anlamına gelmemelidir. Çünkü her ne kadar takip konusunun kıymetinde bir teminatın gösterilmesi söz konusu ise de alacaklı, alacağına bu süreç içerisinde kavuşamamaktadır. Dolayısıyla alacaklının zararına bir durum hâlâ varlığını korumaktadır. Sonuç olarak, kanaatimizce mahkeme, icranın durdurulmasına yönelik kararı verirken yine bir değerlendirme yapacak ve takdir yetkisini kullanacaktır. Dolayısıyla davalının istinafa başvuru dilekçesinde icranın dur-

653 **Albayrak, H.**-Yaklaşık İspat, s. 64; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 1720.

654 **Albayrak, H.**-Yaklaşık İspat, s. 369-370, 426; **Özekes**-İhtiyati Haciz, s. 245-246.

durulması talebinin olduğunu gören davacı (alacaklı), istinafa cevap dilekçesinde bu talebe yönelik itirazlarını ve kararın icra edilmesindeki önemi ispat araçlarıyla vurgulayarak icranın durdurulması talebinin reddini sağlayabilmelidir. Ancak bu açıklamalar maalesef uygulamadaki durumu yansıtmamaktadır. Günümüzde icranın durdurulması talebinin reddedildiği hemen hemen hiç görülmemektedir[655]. Bu yöndeki kararlar, takdir yetkisi kullanılmaksızın verilmektedir. Bu şekildeki uygulamanın pozitif hukuka uygun bir uygulama olduğu kanaatimizce savunulamayacaktır.

İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin üçüncü fıkrasına göre, icranın durdurulması kararları, ücreti ilgililerce verilmesi halinde en uygun vasıtalarla icra dairesine bildirilir. Bu bildirim, en çabuk şekilde yapılmalıdır[656]. Ancak günümüzde bu düzenleme, bu kararların Ulusal Yargı Ağı Projesi ile elektronik ortamda icra dairelerine iletilmesi sayesinde anlamsız hale gelmiştir. Çünkü icranın durdurulması kararı verildiği anda derhal bu ağ üzerinden icra dairesine elektronik yolla iletilmektedir[657]. Elektronik ortamda kararların derhal iletilmesi, gecikmeler sonucu meydana gelebilecek olumsuzluklara da engel olmaktadır.

İcranın durdurulması kararı etkisini, bölge adliye mahkemesinin istinaf başvurusu hakkında karar vermesine kadar sürdürür. Ancak uygulamada, ileride ayrıntılı olarak anlatılacağı üzere[658], bölge adliye mahkemeleri tarafından, hükmün kesinleşmesine kadar ya da temyiz incelemesinin sonuna kadar icranın durdurulmasına karar verildiği görülmektedir[659].

---

655 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 855; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 282; **Gürdoğan**-İcra, s. 64.

656 **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 289.

657 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 311-312.

658 Bu konuda bkz. aşa. § 10, II, B, 2.

659 **Akyol Aslan**-Teminat, s. 757-758.

C. İSTİNAFTA ASIL İNCELEME AŞAMASINDA

İstinaf incelemesinin asıl inceleme aşaması, ilk derece mahkemesindeki tahkikat aşamasına benzemektedir[660]. Ancak bu incelemede, ilk derece mahkemesinin kararının bölge adliye mahkemesince denetimi ağır basmaktadır. Denetim fonksiyonu sonucunda usule ya da esasa etki eden bir hatanın tespit edilmesi halinde, bu eksiklik kural olarak bizzat bölge adliye mahkemesince giderilmektedir[661]. Bunun yanı sıra bölge adliye mahkemesinin yaptığı inceleme, dava malzemesinin toplanması, sözlü yargılamanın gerçekleştirilmesi, yargılamada yapılabilecek işlemler (HMK m. 357) gibi hususlar bakımından sınırlamalara tâbi tutulmuştur[662]. Asıl inceleme aşaması, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353. maddesi ile 360. maddesi arasındaki hükümlere göre yapılacaktır[663]. İstinaf incelemesinde kanunda açıkça düzenlemenin bulunmadığı bir durumla karşılaşılması halinde, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 360. maddesi uyarınca ilk derece mahkemesinin yargılama usulü kuralları kıyasen uygulanacaktır.

Bölge adliye mahkemesinin ilgili hukuk dairesi, asıl incelemenin heyet tarafından veya heyetteki bir üye tarafından gerçekleştirilebileceğine karar verebilir (HMK m. 354, I). Asıl inceleme aşamasına hâkim olan ilke, kural olarak taleple bağlılıktır. Dolayısıyla mahkeme, kural olarak istinafa başvuru dilekçesindeki sebeplerle sınırlı olarak incelemesini gerçekleştirmektedir. Ancak bu kuralın istisnasını, kamu düzenine aykırılık halleri oluşturmaktadır (HMK m. 355, II c. 2). Esastan incelemenin duruşmasız veya duruşmalı

660 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-** Usul Hukuku, s. 603.

661 **Özekes**-İstinaf, s. 96.

662 **Budak/Karaaslan**, s. 367-368.

663 **Arslan, R.-**İstinaf, s. 48; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2243.

bir şekilde yapılması mahkemenin vereceği karara bağlıdır. Ancak bu incelemenin duruşmalı olarak yapılması kuraldır[664]. Asıl incelemenin duruşmasız olarak gerçekleştirilebildiği haller, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353. maddesindeki sebeplerin bulunduğu hallerdir. Dolayısıyla duruşmanın yapılması gereken haller bakımından dosya üzerinden karar verilmesi söz konusu ise, bu durum başlı başına temyiz sebebidir[665]. Çünkü duruşmasız incelemenin yapılması istinaf bakımından istisnai bir durumdur. Taraflar duruşmaya geçerli bir mazeret bildirerek gelmezse, yeni duruşma günü tayin edilir. (HMK m. 358, II). Tahkikat için gerekli gider yatırılıp geçerli bir mazeret bildirilmemişse, tarafların yokluğunda karar verilir. Tahkikat için gerekli gider yatırılmamış ve duruşma yapılmadan karar verilebilecekse tarafların yokluğunda karar verilebilir. Ancak karar verilebilmesi duruşma yapılmasına bağlı ise, başvuru reddedilir (HMK m. 358, III).

Çalışmamız açısından önemli olan nokta ise, bu aşamada verilebilecek kararların takibe ve teminata etkileridir. Bu etkilerin tespit edilebilmesi için öncelikle istinafta asıl incelemeye ilişkin genel birtakım bilgilere değinmekte ve bölge adliye mahkemesinin asıl inceleme aşamasında verebileceği kararlara ilişkin tartışmalı hususların bulunması nedeniyle verilebilecek kararlara yönelik bazı açıklamalarda da bulunmaktayız.

1. Usule İlişkin Hususlarda Duruşma Yapılmaksızın Verilebilecek Kararların İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi

a. Genel Olarak

Ön inceleme aşamasında denetlenen hususlar bakımından eksikliğin bulunmadığını tespit eden bölge adliye mahkemesi, başvurunun asıl incelemesine geçmektedir. Ka-

664 **Budak/Karaaslan**, s. 369.

665 **Taşpolat Tuğsavul**, s. 332.

nun koyucu asıl inceleme aşamasında duruşmasız incelenecek hususları, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353. maddesinde düzenlemektedir. Bu maddede, öncelikle başvurunun esas bakımından incelenmesini engelleyen birtakım hususlar belirtilmiştir. Dolayısıyla söz konusu maddede belirtilen bu eksiklikler, genellikle usulî kurallara aykırılık hallerini ifade etmektedir[666] (HMK m. 353, I-a). Bu usulî aykırılık hallerinin varlığı halinde, mahkemenin ne şekilde karar vereceğine değinmek ve bunun konumuza etkilerini tartışmak önem taşmaktadır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde sayılan durumlar hakkında "…*bölge adliye mahkemesi, ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın kararı veren mahkemeye veya kendi yargı çevresinde uygun göreceği başka bir yer mahkemesine ya da görevli ve yetkili mahkemeye gönderilmesine duruşma yapmadan kesin olarak karar verir…"* şeklinde bir karar verileceği düzenlenmiştir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353. maddesinin birinci fıkranın (a) bendinde düzenlenen ilk durum, davaya, yasaklı bir hâkimin ya da haklı ret sebebi varken reddedilen hâkimin bakmasıdır. Bu durumda bölge adliye mahkemesi, ilk derece mahkemesi kararını kaldırıp davanın yeniden görülmesi için aynı yerde başka hâkim varsa o mahkemeye yoksa kendi yargı çevresindeki başka bir mahkemeye gönderilmesi yönünde karar vermelidir[667].

İkinci durum[668], davaya bakan ilk derece mahkemesince, hukuka aykırı olarak gö-

---

666 **Akkan, Mine**, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/1-A-3 Hükmü Kapsamında Verilen Bölge Adliye Mahkemesi Kararlarının Değerlendirilmesi, (MİHDER, 2019-3/15/4, s. 763-811), s. 765.

667 **Taşpolat Tuğsavul**, s. 334; **Budak/Karaaslan**, s. 373; **Akkaya**-İstinaf, s. 329.

668 HMK'nun 353. maddesinin birinci fıkrasının a bendinin 3. alt bendinde yer alan hususlara ilişkin detaylı bilgi için bkz. **Akkan**-HMK m. 353/1-A-3, s. 765-808.

revsizlik veya yetkisizlik kararı verilmesine ilişkindir (HMK m. 353, I-a-3). Ancak görevsiz veya yetkisiz bir ilk derece mahkemesinin davayı sonuçlandırdığı durumda bölge adliye mahkemesinin ne şekilde karar vereceği tartışmalıdır. Doktrinde bir görüşe göre, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 20. maddesinde görevsizlik veya yetkisizlik kararı sonrası, davacının süresinde ilk derece mahkemesine talepte bulunarak gönderme kararı aldırması gerektiği düzenlendiğinden bu durumda, bölge adliye mahkemesinin ilk derece mahkemesi kararını kaldırarak, dosyayı kararı veren mahkemeye göndermesi gerekmektedir[669]. Konuya ilişkin yargı kararlarında farklı uygulamalara rastlanabilmektedir. Bir kararda, bölge adliye mahkemesi, bu durumda, ilk derece mahkemesi kararını kaldırarak görevli ve yetkili mahkemeyi kararında belirtip, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 20. maddesindeki iki haftalık süre içerisinde bölge adliye mahkemesine başvurulması halinde, dosyayı görevli ve yetkili mahkemeye göndereceğini karara bağlamıştır[670]. Uygulamasına rastlanan ve doktrinde yer alan bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre, bu durumda bölge adliye mahkemesi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353. maddesinin

---

669 **Akkan**-HMK m. 353/1-A-3, s. 775-776, 781; **Karaaslan, Varol**, HMK m. 353/1-a Üzerine Bir İnceleme, (DÜHFD, 2017/22/37, s. 219-239), s. 229; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2272; **Budak/Karaaslan,** s. 375. Bu yönde bkz. "*…taraflar arasındaki kira akdinden kaynaklandığı, HMK 4/1-a maddesi gereğince davaya bakma görevinin Sulh Hukuk Mahkemesine ait olduğu, mahkemenin görevli olup olmadığının kamu düzeni ile ilgili olması nedeniyle resen dikkate alınacağı, inceleme sırası itibarıyla görev hususunun, mahkemenin yetkisinden önce geldiği, yetki itirazının görevli mahkeme tarafından incelenmesi gerektiği kanaatiyle, davalı vekilinin istinaf talebinin kabulüne, mahkeme kararının kaldırılmasına, görevsizlik kararı verilerek dosyanın Sulh Hukuk Mahkemesi'ne gönderilmesi için dosyanın mahkemesine gönderilmesine, davacı vekilinin istinaf isteminin, mahkeme kararı kaldırılmakla incelenmesine yer olmadığına karar verilmiştir…"* (İst. BAM 16. HD, T. 25.02.2019, E. 2018/3135, K. 2019/381: **KİBB**).

670 "*…6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/1-b-2. maddesi gereğince davalının istinaf başvurusunun kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının KALDIRILMASINA, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114/1-c ve 115/2. maddeleri gereğince yetki yönünden dava şartı yokluğu sebebiyle DAVANIN USULDEN REDDİNE, Bakırköy İş Mahkemesinin yetkili olduğunun tespitine, 6100 sayılı Kanun'un 20/1. maddesi uyarınca kararın kesinleşmesinden itibaren 2 haftalık kanuni süre içerisinde başvurulması halinde dosyanın görevli ve yetkili Bakırköy İş Mahkemesine gönderilmesine,…*" (Ank. BAM 6. HD, T. 17.10.2017, E. 2017/1804, K. 2017/2088: **KİBB**).

birinci fıkrasının (a) bendinde de belirtildiği üzere, ilk derece mahkemesi kararını kaldırarak dosyayı görevli ve yetkili mahkemeye göndermelidir[671].

Bölge adliye mahkemesinin duruşmasız olarak karar verebileceği usulî eksikliklerden üçüncü durum, ilk derece mahkemesinin kararını dava şartlarında eksiklik olmasına rağmen vermesidir. Bu durumda bölge adliye mahkemesinin, ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına ve dosyanın kararı veren mahkemeye gönderilmesine karar vermesi gerekmektedir. Sonradan tamamlanabilecek bir dava şartı eksikliğinin bulunması halinde, bu kararın verilmesi mümkündür[672]. Her dava şartı eksikliği için bu kararın verilmesi, istinafın amacına ve usul ekonomisine aykırılık oluşturacaktır. Çünkü bazı dava şartları, sonradan tamamlanamayacak niteliktedir[673]. Bu nitelikteki dava şartlarının eksikliği durumunda ilk derece mahkemesi kararının kaldırıp davanın usulden reddine karar verilmesi isabetli olacaktır[674]. Örneğin, kesin hüküm itirazının söz konusu olduğu bir du-

---

671 **Tanrıver**-Usul, s. 147; **Boran Güneysu**-Karar, s.181; **Akkaya-**İstinaf, s. 329; **Taşpolat Tuğsavul**, s. 334; **Atay Coşkun, Ayşegül**, İstinaf Yargılaması, (TBBD, 2018/135, s. 261-308), s. 280. Bu yönde bkz. "…*kira sözleşmesinden doğan her türlü davalara bakma görevi sulh hukuk mahkemelerine aittir. Mahkemenin görevi kamu düzenine ilişkin dava şartı olup mahkemelerce resen gözetilir. Bu husus, HMK'nın 355. maddesi uyarınca istinaf mahkemelerince de resen gözetilir. Açıklanan gerekçelerle, davaya bakma görevi Sulh Hukuk Mahkemesine ait olduğundan, ilk derece mahkemesince verilen kararın kaldırılarak, HMK'nın 353/1.a.3. maddesi uyarınca dava dosyasının görevli Bursa Sulh Hukuk Mahkemesine gönderilmesine ilişkin aşağıdaki karar verilmiştir*…" (İst. BAM 14 HD, T. 21.02.2019, E. 2019/249, K. 2019/274: **KİBB**).

672 Dava şartı eksikliği sonradan giderilmesi halinde ise, yargılamaya esas bakımından devam edilmelidir (**Karaaslan**-HMK, s. 233).

673 Örneğin, kesin hüküm, derdestlik, hukukî yarar gibi HMK'nun 353. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde açıkça belirtilmemiş dava şartları tamamlanamayacak niteliktedir. Nitekim bir kararda, hukukî yarar şartının bu niteliğine işaret edilmiştir. Bu yönde bkz. Y. HGK, T. 07.03.2018, E. 2014/22-2350, K. 2018/439: **KİBB**.

674 Bu yönde karar için bkz. İst. BAM 14. HD, T. 20.03.2020, E. 2017/4400, K. 2020/718: **KİBB**.

rumda, ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılmasına ve davanın usulden reddine karar verilmesi daha uygun bir çözüm olmaktadır[675].

Dördüncü durum, ilk derece mahkemesi tarafından usule aykırı şekilde davanın veya karşı davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi ya da davaların birleştirilmesine veya ayrılmasına karar verilmesidir. Bu durumda, bölge adliye mahkemesinin, ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılmasına ve dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesine karar vermesi gerekir (HMK m. 353, I-a-5)[676].

Son durum ise, ilk derece mahkemesi tarafından, uyuşmazlığın çözümünde etkili olabilecek önemli delillerin toplanmaması, bu delillerin kararda değerlendirilmemesi veya talebin önemli bir kısmı hakkında karar verilmemesidir. Bu durumunda, ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına ve dosyanın kararı veren mahkemeye gönderilmesine karar verilecektir (HMK m. 353, I-a-6). Bu hüküm 7251 sayılı Kanun ile değişikliğe uğramıştır. Düzenlemenin eski halinde, bölge adliye mahkemesinin gönderme kararını, tarafların gösterdiği delillerin hiçbirinin toplanmaması veya bu delillerin hiç değerlendirilmesi durumlarında vereceği yer almaktaydı. Önceki hüküm, uygulamada geniş yorumlanarak eksik veya yetersiz inceleme sonucu verilen kararlara da uygulanmaktaydı[677]. Ön-

675 **Budak/Karaaslan**, s. 376.

676 Bu konuda açıklamalar için bkz. **Budak/Karaaslan**, s. 376-379.

677 "…*mahkemece davacıya, gönderdiği paranın hangi malzeme ya da işler için olduğunu açıklattırılması, daha sonra da davalıya malın teslimini kanıtlama imkanı tanınması ve tüm deliller birlikte değerlendirildikten sonra varılacak uygun sonuç dairesinde bir karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ve yanılgılı değerlendirme sonucu yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olduğu gibi, ayrıca malın teslimine ilişkin gerekçenin maddi dayanaklarının da karar yerinde açıkça gösterilmemesi isabetsiz olup davacı vekilinin istinaf talebinin kabulüne karar vermek gerekmiş ve… yargılamaya devam edilip karar verilmek üzere dosyanın ilk derece mahkemesine iadesine*…" (İst. BAM 16. HD, T. 08.03.2019, E. 2017/1553, K. 2019/506: **KİBB**); aynı yönde bkz. İst. BAM 16. HD, T. 08.03.2019, E. 2017/1557, K. 2019/505: **KİBB**.

ceki hükmün bu şekilde uygulanmasına yönelik olarak doktrinde bir görüşe göre, delillerin hiç toplanmaması veya değerlendirilmemesi halinin tespitinin oldukça zor olduğu belirtilerek temel hak ve hürriyetler çerçevesinde ilk derece yargılamasının önemini yitirmesinin engellenmesi için, somut olayın özelliklerine göre, bu hükmün geniş yorumlanması isabetli bulunmaktaydı[678]. 7251 sayılı Kanun ile uygulamada olan bir durum kanun metninde de yer almıştır. Ancak bizim de katıldığımız doktrinde yer alan diğer bir görüşe göre ise, istinaf mahkemesi hüküm mahkemesi özelliği de taşımaktadır. Dolayısıyla kararın eksiklikler içerdiğini tespit edebilen bölge adliye mahkemesi, incelemesini duruşmalı veya duruşmasız olarak devam ettirerek istinaf başvurusu hakkında karar verebilmelidir[679]. Özellikle bu durum, delillerin toplandığı ancak değerlendirmeye alınmadığı durumlar için söz konusudur. Bu çerçevede kanaatimizce yeni düzenleme isabetli değildir[680]. Ancak dosya için çok önemli bir delilin toplanmaması durumunda bu hüküm isabetlidir[681]. Çünkü bu gibi bazı durumlarda bölge adliye mahkemesi, istinaf incelemesi esnasında istinabe imkânını kullanacaktır. Bu da doğrudanlık ilkesine aykırı bir durum oluşturabilir[682].

---

678 **Özekes**-İstinaf, s. 100; **Boztaş**, s. 453; **Budak/Karaaslan**, s. 379. Bu konuda mahkemeye takdir hakkının tanınması gerektiği ileri sürülmekteydi (**Karaaslan**-HMK, s. 235). Bu düzenlemenin geniş bir yorumlanarak uygulanması, kanuni bir temele dayanmadığı ileri sürülerek eleştirilmekteydi. Bu konuda bkz. (**Karaaslan**-HMK, s. 237).

679 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 625; **Arslan, R.**-İstinaf, s. 51; **Taşpolat Tuğsavul**, s. 337-338; **Yardımcı, Taner Emre**, İstinaf Mahkemesi Hukuk Dairelerinin İspat Faaliyetine Dair Bazı Güncel Kararlarının Değerlendirilmesi, [İlamat Torbası, (ed. Budak, Ali Cem/Karaaslan, Varol), İstanbul 2020, s. 83-114], s. 90.

680 Bu yönde bkz. **Pekcanıtez, Hakan/Atalay, Oğuz/Özekes, Muhammet**, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair 7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme, (TBBD, 2020/150, s. 247-299), s. 285-290.

681 Bu yönde bkz. **Öztek, Selçuk/Taşpınar Ayvaz, Sema/Kale, Serdar**, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında 20 Mart 2020 Tarihli Kanun Teklifi'ne İlişkin Bazı Açıklamalar Ve Kanun Teklifinin Değerlendirilmesi, (TBBD, 2020/149, s. 77-152), s. 141.

682 Yargılamanın, yargılamayı yapan merci tarafından, araya başka bir aracı girmeksi-

b. İlk Derece Mahkemesi Kararının Kaldırılmasına ve Davanın Yeniden Görülmesi İçin Kararı Veren Mahkemeye Gönderilmesi Yönündeki Kararın İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca verilebilecek kararlar, nitelik itibarıyla kesin kararlardır (HMK m. 353, I-a). Zira bu kararlara karşı kanun yollarına başvurulması mümkün değildir. Bölge adliye mahkemesi kararı iki parçadan oluşmaktadır. İlki, ilk derece mahkemesi kararının kaldırılması kararıdır. İkincisi ise, ilk derece mahkemesine gönderilmesine yöneliktir.

Asıl incelemede, incelemeye konu kararda, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde düzenlenen usulî eksiklikler tespit edildiğinde verilen karar ile istinaf incelemesi sona ermektedir. İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fıkrasına göre, ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılmasına karar verildiği takdirde, icra muameleleri kendiliğinden durur. Buradaki durma, icranın durdurulması kararının etkisinden kaynaklanmayıp, Kanun'dan kaynaklanır[683]. Ancak bu durumda, daha önce icranın durdurulması kararı alınmış ise, borçlunun göstermiş olduğu teminatın durumu irdelenmelidir.

İlk derece mahkemesinin kararının kaldırılmasıyla ilâmlı icra takibinin dayanağı ortadan kalkmaktadır. Kanun'un 353. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendindeki hüküm

---

zin, gerçekleştirilmesi doğrudanlık ilkesinin gereğidir (**Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 836). İlke ile ilgili değerlendirmeler için bkz. **Arslan, Aziz Serkan**, Medeni Usul Hukukunda Delillerin Toplanması ve Doğrudanlık İlkesi, Ankara 2012, s. 5 vd. Önemli delilin toplanmamasının bölge adliye mahkemesince esasa girilerek çözülmesi dereceli yargılanma hakkının ihlali olacağı yönünde görüş için bkz. **Öztek/Taşpınar Ayvaz/Kale**, s. 142.

683 **Özbek**-Öneriler, s. 74.

çerçevesinde, ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına karar verilmesi, temel yargısal hakları ihlal eden, davanın esası hakkında yeterince inceleme yapılmasını veya mahkemenin esas hakkında karar vermesini engelleyen salt usul hukukuna aykırılık hallerinde söz konusu olmaktadır[684]. Bu şekilde ortadan kaldırılan bir karara dayanan takip de bir anlamda çöker. Bu nedenle, İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fıkrası gereği, kaldırma kararıyla birlikte, takip durmaktadır. Bu çerçevede, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca bir karar verilmesi gerekmektedir[685]. Bu maddeye göre, başvurunun haklı görüldüğü hallerde, teminatın durumu, bölge adliye mahkemesince karara bağlanacaktır. Doktrinde bir görüşe göre, bölge adliye mahkemesinin, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendindeki hangi usule aykırılık sebebine dayandığına göre, karar vermesi gerekmektedir[686]. Bu görüşe göre, örneğin, dava şartlarına aykırılık hallerinde teminatın iadesine karar verilebilir. Kanaatimizce teminatın iade edilmediği durumlar, bölge adliye mahkemesi tarafından sadece gönderme sebebine göre değil istinafa konu dosyanın temel düzeyde değerlendirilmesiyle ulaşılabilecek sonuca göre verilmelidir. Mahkemenin bu durumda, takdir yetkisi bulunmaktadır. İstinaf incelemesi sırasında, esasa girilmemiş olsa dahi dilekçelerden usulî hatalar giderildiği takdirde de aynı şekildeki kararın çabucak çıkacağı anlaşılıyorsa, gönderme sebebi de göz önünde bulundurulup teminatın iadesine karar verilmeyebilir. Diğer yandan ise, teminatın iade edilmemesi borçlunun durumunu ağırlaştıracak sonuçlar meydana getirecektir. Bu şekilde bir değerlendirme ile karar verilmesi, temel düzeydeki inceleme neticesinde oldukça zordur. Ancak başvurunun haklılığı da usule ilişkin sebeplere dayanmaktadır. Bu durumda, bölge adliye mahkemesinin menfaat dengesini

684 **Akkaya**-İstinaf, s. 327-328; **Boztaş**, s. 441.

685 **Özbek**-Öneriler, s. 74-75.

686 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 330.

gözetmesi ön plana çıkmaktadır. Burada önemli olan bölge adliye mahkemesinin, menfaat dengesini, sadece alacaklı lehine gözetmemesidir. Çünkü takdir yetkisinin tanındığı durumlarda hâkim, hukuka ve hakkaniyete göre karar vermelidir.

2. Esasa İlişkin Hususlarda Duruşma Yapılmaksızın Verilebilecek Kararların İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde sayılan üç durumun varlığı halinde, bölge adliye mahkemesi başvurunun esası hakkında karar vermektedir. Burada sayılan durumlar, yeniden tahkikatın gerçekleştirilmesine gerek olmayan halleri içermektedir. Dosya üzerinden inceleme yapılması sonucunda söz konusu maddedeki kararlar verilebilecektir.

a. İlk Derece Mahkemesinin Kararının Usule ve Esasa Uygun Olması Durumunda

Bölge adliye mahkemesi, ilk derece mahkemesi kararının usule ve esasa uygun bir şekilde yürütülen yargılama sonucunda verildiği kanaatine ulaştığı takdirde, başvurunun esastan reddine karar[687] verecektir. Bir başka ifade ile bölge adliye mahkemesi tarafından, istinafa başvurunun haksız olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu yönde verilen karar temyize başvurunun şartlarını taşıyorsa, bu karara karşı temyiz kanun yoluna başvurulabilecektir (HMK m. 361; 362). Ancak hukukumuzda temyiz kanun yoluna başvuru, kural olarak icrayı durdurmaz (HMK m. 367). Dolayısıyla bu karar sonrası icranın durdurulması kararının etkileri ortadan kalkarak ilâmlı icra takip prosedürü ilerletilebilecektir[688].

---

687 **Özekes**-İstinaf, s. 97; **Boran Güneysu**-Karar, s. 183.

688 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 392; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 289; **Yılmaz**-İİK Şerhi, s. 203.

Borçlu, istinaf incelemesi neticesinde verilen esastan ret kararı kesin bir karar değilse (bu karara karşı temyize başvuru imkânı varsa), temyiz aşamasında da, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi çerçevesinde tekrar icranın durdurulması kararı alabilecektir[689].

İstinaf başvurusunun esastan reddine karar verildiği takdirde, istinaf kanun yolunda icranın durdurulması için gösterilen teminatın akıbetinin ne olacağı değerlendirilmelidir. Bu durumda ihtimallere göre değerlendirme yapmak gerekmektedir. Birinci ihtimal, kararın parasal sınırın altında kalması veya başka sebepten dolayı karara karşı temyiz kanun yolunun kapalı olması durumudur (karş. HMK m. 362). Bu ihtimalde karar kesinleşeceği için[690] İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca başkaca bir işleme gerek kalmaksızın, talep üzerine teminata konu para alacaklıya ödenecek, mal ve haklar da paraya çevrilerek alacaklıya rüçhanlı olarak ödenecektir[691]. Takibin konusu şey teminat olarak gösterilmişse, bu teminat alacaklıya verilecektir. Doktrinde bir görüşe göre, takibin durması etkisinin kararın kesinleşmesine kadar devam etmesi gerektiği ifade edilmiştir[692]. Kanaatimizce bu şekildeki bir etki, ancak kanunun açıkça düzenlemesi ile ortaya çıkabilir[693]. Oysaki İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarında istinaf veya temyiz incelemesi sonucu verilebilecek kararların etkisinden bahsedilmemektedir. Dolayısıyla bu görüşe katılmamaktayız.

---

689 **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 299.

690 **Arslan, R.**-İstinaf, s. 52; **Akyol Aslan**-Teminat, s. 750; **Hanecioğlu**, s 84; **Özbek**-Öneriler, s. 72; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 327. İstinaf incelemesi esnasında davadan feragat veya bu şekildeki esastan ret kararına karşı temyize başvuru süresinin kaçırılması hallerinde de aynı durum söz konusudur.

691 **Özbek**-Öneriler, s. 72; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 328; **Hanecioğlu**, s 85. Açıklamalar için bkz. yuk. § 7, IV, V.

692 **Hanecioğlu**, s. 86. Doktrinde bir görüş tarafından düzenlemede değişikliğe gidilmesi ve temyize kapalı kararlar bakımından esastan ret kararıyla, temyize başvurulabilecek kararlar bakımından ise, kararın onanmasıyla teminatın alacaklıya verilmesi önerilmektedir (**Tuncer Kazancı**-İcranın Geri Bırakılması, s. 23).

693 **Akyol Aslan**-Teminat, s. 758.

İkinci ihtimal olarak ise, karara karşı temyiz kanun yolunun açık olması söz konusu olabilir. Bu ihtimalde iki durum ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilki, borçlunun teminata konu para ödenmeden ya da mal veya haklar paraya çevrilmeden önce temyize başvurması halinde, icra dairesinden yeni bir mühlet alarak takibi durdurmasıdır. İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrasında, esastan ret kararı sonrasında, talep üzerine, başka işleme gerek olmaksızın paranın ödeneceği ve malların paraya çevrileceği düzenlenmiştir. Burada temyize başvurulup icra dairesinden temyiz için mühlet alınması ve teminatın gösterilmesi sorunu ortaya çıkmaktadır. Çünkü uygulamada, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrasında, istinafta başvurunun esastan reddedilmesi veya Yargıtayca onanması düzenlendiğinden bahisle, istinafta başvuru esastan reddedilirse, teminatın alacaklıya verileceği düzenlemesi gereği, temyizde icranın durdurulması yolunun kapalı olduğu ileri sürülmektedir. Buna ek olarak da temyiz başvurusu sonrası yapılan icranın durdurulması için mühlet talepleri reddedilmektedir[694]. Kanaatimizce bu isabetli bir uygulama değildir[695]. Borçlu tarafından, daha önce istinaf başvurusundan dolayı teminat gösterildiğinden, teminat alacaklıya verilmemişken, aynı teminat aracılığıyla diğer şartlar sağlanarak temyiz başvurusundan sonra yeni bir mühlet alınabilmelidir. Dolayısıyla takip yine duracağından teminatın paraya çevrilme işlemleri de duracaktır[696]. Bu noktada doktrinde alacak miktarının arttığından bahisle ek bir teminat alınarak gösterilmesi gereken teminat miktarın tamamlanabileceği ifade edilmektedir[697]. Bu görüşe göre, daha önce gösterilen teminat türüyle aynı olması gerekmeyen bir ek teminatın alınması, alacaklının alacağının geciktirilmesinden dolayı muhtemel zararının önlenmesi amacına hizmet edecektir. Bu noktada, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin birinci fıkrasına

694 **Akyol Aslan**-Teminat, s. 751-753.

695 **Akyol Aslan**-Teminat, s. 753.

696 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 329; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 856; **Akyol Aslan**-Teminat, s. 759; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 299-300.

697 **Akyol Aslan**-Teminat, s. 761; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 331.

göre teminat, takibe konu alacağın kıymetinde olması gerekmektedir. Teminat, kural olarak alacaklının uğraması muhtemel zarara karşılık gösterilmemektedir[698]. Buradaki ek teminat, temyiz aşamasında takip dosyasına işlemiş faizlerden kaynaklanabilecektir. Ancak daha önceki açıklamalarımızda üzerinde durduğumuz[699] bir sorun burada da karşımıza çıkmaktadır. Çünkü bu şekilde hak arama hürriyeti, teminat yükü ağırlaştırılarak kanuni düzenleme dışında daraltılmaktadır. Bu hususta kanuni bir düzenleme yapılması isabetli bir çözüm olacaktır.

İkincisi, temyize başvurunun teminata konu mal veya hakların paraya çevrilmesinden veya paranın alacaklıya ödenmesinden sonra yapılmasıdır. Bu durumda takip teminat tutarında sona erecek olup eğer kalan bir miktar varsa bunun için icranın durdurulması sağlanabilir. Çünkü takibe konu alacağın fer 'ileri icranın durdurulması süresince sürekli artmaktadır. İcranın durdurulması için başlangıçta gösterilen teminat çoğu zaman takibi sona erdirmeye yetmeyecektir[700]. Takip kalan kısım için devam edeceğinden, temyiz aşamasında icranın durdurulması kararı alınmasında borçlunun hukuki yararı bu surette bulunmaktadır.

b. İlk Derece Mahkemesi Kararında Duruşma Yapılmasını Gerektirmeyen Bir Hatanın Bulunması Durumunda

Yargılamada eksiklik bulunmayıp kanunun uygulanmasında hata edilmesi veya gerekçesinde hatanın bulunması durumunda, bölge adliye mahkemesinin ilk derece mah-

---

698 Bir işin yapılması veya yapılmamasına ilişkin ilâmların icrasında teminat bu amaca hizmet edebilir. Bu konuda bkz. yuk. § 7, III, B, 3.

699 Bu konuda bkz. yuk. § 7, III, A.

700 **Özbek**-Öneriler, s. 74; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 329.

kemesi kararını kaldırması ve düzelterek yeniden esas hakkında karar vermesi gerekmektedir (HMK m. 353, I-b-2).

İlk derece mahkemesinin kararının gerekçesinde hatanın bulunması durumunda bölge adliye mahkemesinin vereceği karar, ilk derece mahkemesi tarafından verilen kararın sonucunu etkileyen bir nitelik taşımamaktadır[701]. Bu karar ile bölge adliye mahkemesi, ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılmasına karar verdiğinden, ilk derece mahkemesinin kararından başka bir karar vermektedir. Ancak bu karar, sonuç olarak takibe konu alacağı etkileyen bir nitelik taşımamaktadır. Bu bakımdan bölge adliye mahkemesinin bu kararı, tamamen başka ve yeni bir karar olmayıp ilk derece mahkemesi kararının düzeltilmiş halidir[702].

İlk derece mahkemesi kararında kanunun uygulanmasında bir hata yapılmışsa, bu durumda hüküm sonucunun farklılaşması da gündeme gelebilecektir. Örneğin faiz oranının yanlış uygulanması söz konusuysa, alacak miktarı değişecektir. Dolayısıyla ilâmlı icra takibine konu karardaki alacak miktarı da değişmiş olacaktır. Bu karar ile hüküm sonucunun değişmesi söz konusu olacağından gerçek anlamda yeni ve farklı bir kararın varlığından bahsetmek gerekecektir[703].

İlk derece mahkemesinin kararının kaldırılıp düzelterek yeniden esas hakkında karar verildiği durumlarda ilâmlı icra takibinin, icranın durdurulması kararının ve dolayısıyla teminatın durumu ele alınmalıdır. Öncelikle bu karar ile birlikte ilk derece mahkemesinin kararı ortadan kalkarak yerini bölge adliye mahkemesinin kararı almaktadır. Dolayısıyla İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, ilk derece mah-

---

701 **Budak/Karaaslan**, s. 382; **Özekes**-İstinaf, s. 103.

702 **Taşpolat Tuğsavul**, s. 341-342; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2260; **Özekes**-İstinaf, s. 103; **Budak/Karaaslan**, s. 381; **Akkaya**-İstinaf, s. 306.

703 **Akkaya**-İstinaf, s. 306.

kemesinin kararının kaldırılmasına karar verildiği durumlarda, icra işlemleri kendiliğinden olduğu yerde durur. Alacaklı, bölge adliye mahkemesinin düzelterek yeniden esas hakkında verdiği kararı derdest olan önceki ilâmlı icra takibi dosyasına sunarak yeni bir icra emri tebliğini sağlayabilmelidir[704] ya da yeni bir ilâmlı icra takibine başlayabilmelidir. Bu yeni icra emri veya takip dolayısıyla da yeni bir icranın durdurulması prosedürü temyiz kanun yolu aşamasında gerçekleştirilebilir.

İlk derece mahkemesinin kararının kaldırılıp düzeltilerek yeniden esas hakkında karar verildiği durumlarda, daha önce alınmış bulunan icranın durdurulması kararının etkisi ortadan kalkmaktadır. Bununla birlikte, hemen yukarıda ifade edildiği üzere, icra takibi, İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesi uyarınca durmaya devam etmektir. Bu durumda ise, icranın durdurulması kararı alınabilmesi için gösterilen teminatın akıbetine bölge adliye mahkemesi karar vermelidir (İİK m. 36, V). Bölge adliye mahkemesi düzelterek esas hakkında karar verdiğinde, istinaf başvurusunu haklı görmüştür. Dolayısıyla söz konusu düzenlemeye göre, teminatın iade edilip edilmeyeceği hususunda bölge adliye mahkemesinin takdir yetkisi bulunmaktadır (İİK m. 36, V). Bölge adliye mahkemesi düzelterek yeniden esas hakkında karar verdiğinde, ilk derece mahkemesinin verdiği takibe konu kararın hüküm sonucuna etki eden bir karar vermemekteyse, kanaatimizce, bu durumda teminatın iadesine bölge adliye mahkemesi tarafından karar verilmemelidir. Bu durumda istinafta verilen karara karşı temyize başvurulmazsa, karar kesinleşecektir. Bu yeni karar takibe konu edildiğinde, daha önceki teminat alacaklıya verilebilmelidir. Bu karara karşı temyize başvurulduğunda ve bu karar takibe konu edildiğinde, icranın durdurulması prosedürü, iade edilmeyen önceki teminata dayanılarak işletilebilmelidir. Burada teminatın yetersiz kalması söz konusu olduğu takdirde, ek teminat verilmesi gün-

704 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 331.

deme gelebilir ve ek teminatın önceki teminat türü ile aynı türden olması zorunlu değildir[705].

c. İlk Derece Mahkemesi Kararındaki Eksikliklerin Duruşma Yapmaksızın Tamamlanabilecek Nitelikte Olması Durumunda

İlk derece mahkemesi, birtakım eksikliklerle tahkikatı tamamlayarak karar vermişse ve bu eksiklikler duruşma yapılması gerekmeksizin giderilebilecek nitelikteyse, bu eksiklikler tamamlandıktan sonra, bölge adliye mahkemesi tarafından, başvurunun esastan reddine[706] veya yeniden esas hakkında karar verilebilecektir (HMK m. 353, I-b-3). Yeniden esas hakkında karar verilmesinin söz konusu olduğu durumlarda, kural olarak bölge adliye mahkemesi incelemeyi duruşmalı olarak gerçekleştirmelidir. Ancak bazı istisnai durumlarda duruşma yapılması yargılamanın uzamasına neden olabilir[707]. Dolayısıyla dosyadaki tamamlanabilecek nitelikteki eksiklikler bakımından, bölge adliye mahkemesinin duruşma yapılıp yapılmamasına ilişkin bir takdir yetkisi bulunmaktadır. Mahkemenin bu takdir yetkisini dar kullanması gerekir. Aksi halde istinaf incelemesinin sahip olduğu fonksiyonların tam olarak yerine getirildiği söylenemez[708].

İlk derece mahkemesinin kararındaki eksikliklerin tamamlanacak nitelikte olması durumuna örnek olarak tahkikatta gerekli bir belgenin temin edilmemesi gösterilebilir[709].

---

705 **Akyol Aslan**-Teminat, s. 761; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 331.

706 Bu konuda bkz. yuk. § 9, III, C, 2, a.

707 **Özekes**-İstinaf, s. 102; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 605; **Budak/Karaaslan**, s. 382.

708 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 261; **Özekes**-İstinaf, s. 102; **Taşpolat Tuğsavul**, s. 342; **Akkaya**-İstinaf, s. 307; **Arslan, R.**-İstinaf, s. 53; **Budak/Karaaslan**, s. 382.

709 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 261; **Özekes**-İstinaf, s. 102; **Akkaya**-İstinaf, s. 307.

Yine bu duruma örnek olarak ilk derece mahkemesi tarafından dosyanın gerekliliklerinin aksi yönünde bir kararın verilmesi durumu da gösterilebilir[710]. Duruşma yapılmaksızın tamamlanabilen bir eksikliğin söz konusu olduğu durumlarda, bölge adliye mahkemesinin yeniden esas hakkında karar vermesi, ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılması ile mümkündür[711]. Bölge adliye mahkemesi, tamamlanabilen eksikliğin giderilmesinden sonra, ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılmasına karar verip, ilk derece mahkemesinin davanın kabulü yönünde verdiği kararı, davanın esastan reddine şeklinde karar vermek suretiyle sonuçlandırabilir[712]. Ya da tamamlanabilen eksikliğin giderildiğine gerekçede işaret ederek, ilk derece mahkemesinin kararının kaldırıp, ilk derece mahkemesinin kararı ile aynı yönde yeni bir karar vermesi de mümkündür.

Bölge adliye mahkemesi tarafından ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılmasına hükmedildiğinden istinafa konu kararın dayanak teşkil ettiği takip, İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesi uyarınca kendiliğinden duracaktır. Ancak istinafa konu karar hakkında icranın durdurulması kararı verilmişse, gösterilen teminat hakkında ne şekilde karar verileceğine değinmek gerekmektedir. Bu kararın verilmesiyle, istinaf başvurusunun haklı bulunmaktadır[713]. Bölge adliye mahkemesi kararında teminatın durumu hakkında da karar vermesi gerekecektir (İİK m. 36, V). Eğer ilk derece mahkemesinin kararının aksi yönünde karar vermişse, teminatın iadesine karar vermesi uygun olabilir. Fakat bölge adliye mahkemesi, ilk derece mahkemesinin kararı ile aynı doğrultuda karar vermişse, bu durumda teminatın iadesine karar vermeyebilir. Bu bölge adliye mahkemesine tanınan takdir yetkisinin kullanımına bağlıdır.

Bölge adliye mahkemesinin teminatın iadesine karar vermediği durumda, kararın

---

710 **Özekes**-İstinaf, s. 102; **Taşpolat Tuğsavul**, s. 342.

711 **Özekes**-İstinaf, s. 102.

712 **Öztek/Taşpınar Ayvaz/Kale**, s. 143.

713 **Boran Güneysu**-Karar, s. 181.

temyize konu edilmesi mümkünse, temyiz aşamasında icranın durdurulması kararı talep edilebilir (HMK m. 367). Bunun için teminat şartı, iade edilmeyen teminat suretiyle ya da iade edilmeyen teminatın eksik kalması durumunda o teminat tamamlanarak sağlanabilir[714].

3. Duruşmalı Olarak Yapılan İstinaf İncelemesi Sonunda Verilebilecek Kararların İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi

a. İlk Derece Mahkemesi Kararının Kaldırılarak Davanın Reddine Karar Verilmesi Durumunda

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 356. maddesinin birinci fıkrasına göre, istinaf incelemesi kural olarak duruşmalı gerçekleştirilmelidir. Duruşmanın gerekmediği halleri kanun koyucu sayma suretiyle belirtmektedir (HMK m. 353). Dolayısıyla mahkeme, duruşma yapılmasına gerek olmayan hallere yönelik tereddüt meydana geldiğinde incelemenin duruşmalı olarak gerçekleştirilmesine karar verebilecektir[715]. Duruşma yapılmasına gerek olmayan haller bakımından verilebilecek kararlar duruşma yapılmasından sonra da şartları dâhilinde verilebilir. Bu çerçevede ele alacağımız bir diğer karar türünü ilk derece mahkemesi kararının kaldırılması ve davanın esastan reddine karar verilmesi durumu oluşturmaktadır (HMK m. 356, II)[716].

Bölge adliye mahkemesinin bu yönde karar verebilmesi için ilk derece mahkemesinin kararının hatalı olduğu kanaatine ulaşmış olması gerekmektedir. Dolayısıyla istinaf

---

714 **Özbek**-Öneriler, s. 75-76; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 331.

715 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 261; **Akkaya**-İstinaf, s. 307.

716 Bu karar, karşı tarafın katılma yoluyla istinafa başvurusu veya her iki tarafın da kanun yoluna süresinde başvurusuyla mümkündür (**Akkaya**-İstinaf, s. 236; **Tuğsavul Taşpolat**, s. 322). Aleyhe bozma (karar verme) yasağının geçerli olduğu durumlar ve genel bilgi için bkz. **Atalı**, s. 105-150; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2171-2187.

kanun yoluna başvuran borçlunun başvurusu, bu kararla, haklı bulunmuş olmaktadır. Bu kararın icranın durdurulması kararına etkisi değerlendirildiğinde, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin beşinci fıkrası uygulama alanı bulacaktır.

İlk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına ve davanın esastan reddine karar verilmesi durumunda, geçici hukuki himaye tedbiri olan icranın durdurulması kararının etkisi sona ermekte ve ilâmlı icra takibi, İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca kendiliğinden durmaktadır. İlk derece mahkemesinin kaldırılmasına karar verildiği takdirde, takibe dayanak olan kararın kalkması söz konusu olduğundan ilâmlı icra takibi sürdürülememektedir[717]. Ancak bölge adliye mahkemesi, davanın kısmen reddine kısmen kabulüne karar verirse, kabul edilen kısım ilâmlı icra takibine dayanak teşkil edebilir[718].

İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca, bölge adliye mahkemesi kararında, icranın durdurulması için gösterilen teminatın durumunu da karara bağlamalıdır. Kanun koyucu bölge adliye mahkemesine bu konuda takdir yetkisi tanımaktadır. Bu sebeple takdir yetkisi, dosyanın durumu değerlendirilerek ve menfaat dengesi gözetilerek hakkaniyete göre kullanılacaktır[719].

Bölge adliye mahkemesi, davanın kısmen reddine kısmen kabulüne kararı verdiği takdirde, istinaf başvurusu haklı bulunmuş olacaktır. Ancak teminatın tamamı hakkında iadeye karar verilmesi gerekmemektedir. Alacağın kısmen kabulüne dair karar, yeni bir icra emri tebliği ile icra edilebileceğinden bu kısma karşılık gelen teminatın iadesine karar

---

717 **Akyol Aslan**-Teminat, s. 748; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 332.

718 **Özbek**-Öneriler, s. 75; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 332.

719 **Akyol Aslan**-Teminat, s. 748-749; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 332-333; **Postacıoğlu**-İcra, s. 637. Borçlunun bu şekildeki istinaf başvurusunun haklı görülmesi halinde talep gerekmeksizin teminatın iade edilmesi gerektiğine ilişkin olarak bkz. **Atalı/Ermenek/Erdoğan**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 436.

verilmeyebilir. Kısmen redde dair olan teminatın fazla gelen kısmı bölge adliye mahkemesince borçluya iade edilebilir[720]. Bu noktada kısmen kabul kararının icra edilmesi mümkün olduğundan, teminatın iade edilmeyen kısmı için borçlu, temyiz aşamasında da aynı teminatı icranın durdurulması kararı için kullanabilmelidir[721].

b. İlk Derece Mahkemesi Kararının Kaldırılarak Davanın Kabulüne Karar Verilmesi Durumunda

İlk derece mahkemesinin davanın reddine yönelik verdiği karar, kararın ferileri bakımından ilâmlı icra takibine konu edilebilir[722]. Davanın reddine karar verildiğinde yargılama giderleri ve vekâlet ücreti bakımından davacı, borçlu konumunda olacaktır. İlâmlı icraya konu edilen karara karşı, borçlu (davacı) taraf istinaf kanun yoluna başvurarak, kararın icrasının durdurulması isteyebilir. Bu şekilde bölge adliye mahkemesinin, ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılmasına ve davanın kabulüne karar vermesi mümkündür[723]. Borçlu (davacı), istinaf başvurusunu süresinde gerçekleştirmiş ve icranın durdurulmasını talep etmiştir. Çünkü borçlu (davacı) açısından davanın reddine karşı çıkmak gerekebilir. Ayrıca kararda yargılama giderleri de yanlış hesaplanmış olabilir. Alacaklı (davalı) da istinafa ayrıca başvurarak veya katılma yoluyla başvuru gerçekleştirerek, kararın gerekçesinin yanlışlığını ileri sürerse, ilk derece mahkemesinin kararı tamamen değişebilir. Bir başka ifadeyle, bölge adliye mahkemesi, ilk derece mahkemesinin kararını

720 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 333.

721 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 333.

722 **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 69.

723 Bu karar, karşı tarafın katılma yoluyla istinafa başvurusu veya her iki tarafın da kanun yoluna süresinde başvurusuyla mümkündür (**Akkaya**-İstinaf, s. 236; **Tuğsavul Taşpolat**, s. 322). Aleyhe bozma (karar verme) yasağının geçerli olduğu durumlar ve genel bilgi için bkz. **Atalı**, s. 105-150; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2171-2187.

kaldırarak davanın kabulüne karar verebilir. Bu durumda icranın durdurulması kararıyla ilk derece mahkemesi kararına dayanan takibin durdurulması halinde, istinaf incelemesinin sonunda verilen davanın kabulü kararı ile bölge adliye mahkemesi, başvuruyu haklı görmüştür. Dolayısıyla teminatın durumunun karara bağlanması gerekmektedir (İİK m. 36, V). Bir örnek ile açıklamak gerekirse, B'ye karşı alacak davası açan A'nın davası reddedilmiş ve A aleyhine yargılama giderlerine hükmedilmiştir. Bunun üzerine B, A'ya karşı takip başlatmıştır. A, bu takip üzerine şartlarına uygun bir şekilde istinafa başvurmuş ve bu başvurusunda hem kararın yanlış olduğunu hem de yargılama giderlerinin yanlış hesaplandığını ileri sürmüştür. Ayrıca A, gerekli teminatı yatırarak icranın durdurulması için mühlet almış ve icranın durdurulmasını da istinaf dilekçesinde talep etmiştir. B'de katılma yoluyla istinafa başvurarak A'nın istinaf gerekçelerine cevap vermiş ve davanın ret gerekçesine yönelik istinafta bulunmuştur. İcranın durdurulması kararı verilmiştir. Bölge adliye mahkemesi söz konusu istinaf başvurularını inceleyerek ilk derece mahkemesi kararını kaldırmış, esasa girerek davanın kabulüne karar vermiştir. Bu durumda ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılmasına karar verildiğinde icra takibi kendiliğinden durur (İİK m. 40, I). Yeni karar ile A alacaklı konumuna, B ise, borçlu konumuna gelmiştir. A, bu kararı ilâmlı icra takibine konu edebilecektir. B ise, bu kararı şartları varsa temyiz edebilecektir. Kanaatimizce bölge adliye mahkemesi İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin beşinci fıkrasının tanıdığı takdir yetkisi çerçevesinde, nihai kararında teminatın A'ya iadesine karar verebilmelidir.

İlk derece mahkemesinin davanın kısmen kabul ve kısmen reddine ilişkin verdiği karar, alacaklı (davacı) tarafından takibe konu edilebilecektir. Ayrıca davanın reddedilen kısmına karşı ise, istinafa başvuru yapabilecektir. Borçlu (davalı) ise, icranın durdurulması talep ederek kararın kabul edilen kısmına karşı istinafa başvurabilir. Bu durumda

bölge adliye mahkemesi bu kararı kaldırarak, davanın tamamını kabul edebilecektir[724]. Bu şekilde kararın verilmesi halinde, ilâmlı icra takibi, İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca kendiliğinden duracaktır. Bölge adliye mahkemesi, davanın kabulüne karar verdiğinden alacağın varlığı yönündeki bu karar sebebiyle, teminatın borçluya iadesine karar vermeyebilir[725]. Çünkü söz konusu düzenlemede bölge adliye mahkemesine takdir yetkisi tanınmaktadır (karş. İİK m. 36, V). Bölge adliye mahkemesi tarafından verilen davanın tamamen kabulüne ilişkin karar, ilâmlı icra takibine konu olabilir. İlk derece mahkemesinin kararına dayanan takip, bu kararın verilmesiyle kanun gereği durduğundan, yeni kararın takibe konu edilmesi mümkündür. Yeni karar takibe konu edildikten sonra icra işlemlerinin engellenmesi, temyiz aşamasında tekrar icranın durdurulması kararı alınarak mümkündür. Bu durumda borçlu, eski takibe ilişkin göstermiş olduğu teminatı tamamlayarak tekrar temyiz aşamasında da icranın durdurulması kararı verilmesini talep edebilir[726].

Bölge adliye mahkemesinin yeniden karar verdiği durumlarda, bu kararlar ilâmlı icra takibine konu edilebilecektir. İcra ve İflas Kanunu'nda derdestlik bir takip şartı olarak düzenlenmemektedir. Bu çerçevede bölge adliye mahkemesinin verdiği kararın nasıl takibe konu edilmesiyle ilgili belirleme yapmak gerekir. Doktrinde bir görüşe göre[727], ilk derece mahkemesinin davanın reddi yönünde verdiği kararı kaldırılıp bölge adliye mahkemesi tarafından davanın kabulüne veya kısmen kabulüne şeklinde yeni bir karar verilmişse, bu yeni karar farklı bir takibe konu edilmelidir. Eğer ilk derece mahkemesinin

---

724 Bu noktada borçlunun aleyhine olacak olan bu karar ancak aleyhe hüküm verme yasağının gündeme gelmeyeceği durumlarda söz konusu olabilecektir. Dolayısıyla istinaf kanun yoluna alacaklının da başvurması veya katılma yoluyla istinaf başvurusunun bulunması durumunda böyle bir karar verilebilir. İstinafta aleyhe hüküm verme yasağına ilişkin bkz. **Akkaya**-İstinaf, s. 236; **Tuğsavul Taşpolat**, s. 322.

725 **Özbek**-Öneriler, s. 74-75; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 330.

726 **Özbek**-Öneriler, s. 75; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 331.

727 **Özbek**-Öneriler, s. 75; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 330.

verdiği karar kısmen kabul kısmen redde ilişkin olup bölge adliye mahkemesi davanın tamamen kabulü şeklinde yeni bir karar vermişse, bu karar yeni bir takibe konu edilmeyip önceki takip dosyasından yeni bir icra emriyle takibe konu edilebilir[728]. Böylece derdestlik konusunda tereddüdün meydana gelmeyeceği, bu görüş tarafından ileri sürülmüştür.

D. İSTİNAF İNCELEMESİNİN DAVAYA SON VEREN TARAF İŞLEMLERİYLE SONA ERMESİNİN İCRANIN DURDURULMASI PROSEDÜRÜNE ETKİSİ

Medeni yargılama hukukuna kural olarak tasarruf ilkesi hâkimdir (HMK m. 24). Bu ilkenin gereği olarak da hiç kimse lehine olan hususlarda dava açmaya, yargılamayı sürdürmeye zorlanamamaktadır. Dava açmaya zorlanamayan tarafların, davalarını sürdürmeye ve takip etmeye de zorunlu olmamaları nedeniyle, davaları hakkında kanunun belirlediği usul kesitine kadar, tasarrufta bulunabilmeleri mümkündür. Bu başlık altında istinaf incelemesi aşamasında tarafların yargılamayı sona erdirecek işlemlerinin icranın durdurulmasına ve takibe etkilerine değinilecektir.

1. Davadan Feragat Edilmesi Durumunda

Davadan feragat, davacının mahkemeye varması gereken tek taraflı bir irade açıklamasıyla talep sonucundan kısmen veya tamamen vazgeçmesidir[729] (HMK m. 307). Daha önceki açıklamalarımızda istinaf kanun yolundan feragatten bahsetmiştik. Ancak

---

728 Bu yöndeki kararlar için bkz. Y. 12. HD, T. 27.11.2018, E. 2018/7067, K. 2018/12270: **KİBB**; Y. 12. HD, T. 20.02.2019, E. 2018/5656, K. 2019/2552: **KİBB**.

729 **Tanrıver**-Usul, s. 1047; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 557; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2011-2016; **Akyol Aslan**-Feragat, s. 68; **Aslan**-Feragat, s. 19.

davadan feragat, kanun yoluna başvuru hakkından feragatten kapsamı daha geniş bir kavramı ifade etmektedir[730]. Davadan feragat, hükmün kesinleşmesine kadar gerçekleştirilebilen, maddi hukuk ve usul hukuku boyutları bulunan karma karakterli bir işlemdir[731]. Davadan feragat, davacı (alacaklı) tarafından kayıtsız ve şartsız olarak gerçekleştirilebilecektir. Feragat iradesi, sözlü veya yazılı olarak mahkemeye yöneltilebilir. Davadan feragat, hükmün kesinleşmesine kadar yapılabildiği için kanun yolu incelemeleri esnasında da yapılabilir[732]. İstinaf incelemesi esnasında feragat iradesi, bölge adliye mahkemesine yönelmelidir. Ancak istinaf incelemesi, naip hâkim tarafından gerçekleştiriliyorsa (HMK m. 354, I) veya bazı hususlarda istinabeye konu edilmişse, naip hâkime veya istinabe olunan mahkemeye yönelik yapılan feragat iradeleri de mahkeme huzurundaki feragat gibi sonuç doğurur[733]. İlk derece mahkemesi kararını verdikten sonra dosyanın bölge adliye mahkemesine gönderilmesinden önce, mahkemeye yönelen davadan feragat iradelerini, ilk derece mahkemesi, ek bir karar almak suretiyle sonuçlandırmaktadır (HMK m. 310, II).

İstinaf incelemesi esnasında, davacı, davadan feragat ettiğine yönelik iradesini bölge adliye mahkemesine yönelttiği takdirde, bölge adliye mahkemesi karar verir. Bu kararın nasıl bir karar olacağına değinmek gerekir. İlk derece mahkemesi bakımından bu konu tartışmalıdır. Doktrinde bir görüşe göre[734], feragat sonucunda ilk derece mahkemesinin davanın reddine karar vermesi gerekir. Çünkü bu görüşe göre, feragat ile uyuşmazlık

---

730 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 557.

731 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 560; **Tanrıver**-Usul, s. 1051; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2011; **Akyol Aslan**-Feragat, s. 193-195; **Aslan**-Feragat, s. 25.

732 Feragat hakkında detaylı bilgi için bkz. **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 557-561; **Tanrıver**-Usul, s. 1047 vd.; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2011 vd.; **Akyol Aslan**-Feragat, s. 68, 264.

733 **Tanrıver**-Usul, s. 1053.

734 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 559; **Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu**, s. 608; **Kuru**-Usul, s. 389; **Kuru**- Muhakeme

sona erse dahi dava sona ermemektedir. Doktrindeki bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre[735], feragat ile yargılama sona erer ve mahkeme feragat sonucunda esas hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermelidir. Ancak bu şekildeki bir karar, istinaf incelemesi esnasında verilip verilemeyeceğine ilişkin değerlendirme yapılmalıdır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 360. maddesi, istinaf ile ilgili açık hüküm bulunmayan durumlarda ilk derece mahkemesinde uygulanan yargılama usulünün uygulanacağını düzenlemektedir. Bu hüküm çerçevesinde, ilk derece mahkemesinin nihai kararından sonra karar kesinleşmeden davadan feragat gerçekleşirse, bölge adliye mahkemesince verilecek olan karar, ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılmasına ve davada esas hakkında karar verilmeye yer olmadığına biçiminde olmalıdır[736]. Ancak uygulamada davadan feragat halinde, ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılmasına ve feragat nedeniyle davanın reddine karar verilmektedir[737].

Bu durumda icranın durdurulmasının nasıl etkileneceği ve icranın durdurulması için gösterilen teminat hakkında ne tür bir karar verilmesi gerektiği önem taşır. Feragat iradesi mahkeme yöneldiği anda hüküm ve sonuçlarını doğuracaktır. İstinaf incelemesi esnasında davadan feragat edilmesi ile icranın durdurulması kararının verilmesinde veya etkisinin devamında, hukuki yarar kalmamıştır. Ayrıca ilâmlı icra takibi de konusuz kalmıştır. Bu takibin devam etmesinde de hukuki yarar bulunmadığından teminatın borçluya iadesi gerekecektir. Davadan feragat, esas haktan feragat sonucunu doğurduğu için bu

---

Usulü IV, s. 3630.

735 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2036; **Tanrıver**-Usul, s. 1054; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 571; **Budak/Karaaslan**, s. 307; **Boran Güneysu**-Karar, s. 141; **Akyol Aslan**-Feragat, s. 388; **Aslan K.**-Feragat, s. 162; **Muşul**-Usul, s. 438.

736 **Özekes**-İstinaf, s. 105-106.

737 **Akkaya**-İstinaf, s. 338. Bu yönde bkz. Ank. BAM 27. HD, T. 30.05.2019, E. 2018/1918, K. 2019/624: **KİBB**; aynı yönde bkz. Ank. BAM 1. HD, T. 21.05.2019, E. 2019/554, K. 2019/920: **KİBB**.

alacak hakkında bir daha takip yapılamayacaktır. Bu sebeplerle, bölge adliye mahkemesinin teminat hakkında bir karar vermesi gerekmeksizin teminat borçluya iade edilebilmelidir.

Kısmen feragat iradesinin varlığı halinde ise, feragat edilmeyen kısım hakkında yargılama ilerleyecektir. Dolayısıyla feragat edilmeyen kısım ile ilgili istinaf incelemesinin sonucunda verilecek kararın beklenmesi gerekir. Feragat edilen kısım için ise, dava ve takip o kısım için, konusuz kalmıştır. Bu çerçevede feragat edilen kısma karşılık gelen teminatın borçluya iadesi gündeme gelebilmelidir.

2. Davayı Kabul Etme Durumunda

Davayı kabul, bir davanın davalısının, mahkemeye yönelik ulaşması gereken, tek taraflı, kayıtsız-şartsız, açık bir irade açıklamasıyla davacının talep sonucuna kısmen veya tamamen rıza göstermesidir[738]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 308. maddesinin ikinci fıkrasına göre, tarafların serbestçe tasarruf edebileceği davalarda davayı kabul mümkündür. Davayı kabulün hüküm doğurması, davacının ya da mahkemenin muvafakatini gerektirmemektedir (HMK m. 309, II). Davayı kabul iradesi, mahkemeye, hüküm kesinleşinceye kadar yargılamanın her aşamasında yöneltilebilmektedir (HMK m. 310, I). Dolayısıyla davayı kabul, kanun yolu aşamasında da söz konusu olabilecektir. İlk derece mahkemesinin kararından sonra ve dosyanın bölge adliye mahkemesine gönderilmesinden önce, mahkemeye yönelen davayı kabul iradelerini ilk derece mahkemesi, ek bir karar almak suretiyle sonuçlandırmaktadır (HMK m. 310, II). Ancak bu durumda ilk derece mahkemesinin nasıl bir karar verdiğine değinmek gerekir. Feragat konusunda işaret

738 **Tanrıver**-Usul, s. 1058; **Ermenek**-Kabul, s. 3; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**-Usul, s. 562; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2025; **Budak/Karaaslan**, s. 305.

ettiğimiz tartışmalar davayı kabul için de varlığını sürdürmektedir[739]. Kanaatimizce davanın kabulü üzerine, ilk derece mahkemesi, esas hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermelidir[740]. Bölge adliye mahkemesine dosyanın ulaşmasından sonra davanın kabulü söz konusu olursa, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 360. maddesindeki düzenleme gereği, bölge adliye mahkemesi, ilk derece mahkemesinin kaldırılmasına ve esas hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verebilmelidir[741].

Davayı kabul iradesi, talep sonucunun tamamına yönelik olduğunda "*tam kabul*", talep sonucunun bir kısmına yönelik olduğu takdirde de "*kısmi kabul*" söz konusu olur[742]. Tam kabul halinde, uygulamaya ve doktrinde bir görüşe göre, yargılama kabul doğrultusunda mahkemenin vereceği karar ile sona ermektedir[743]. Dolayısıyla bu kararın kesinleşmesi için kanun yolu sürecinin sonlanması ya da başvuru süresinin dolması beklenecektir. Bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre ise, yargılama, davayı kabul ile ayrıca hüküm verilmesine gerek olmaksızın sona erer[744]. Dolayısıyla davanın tam kabulü, kesin

---

739 Bu konuda bkz. yuk. § 9, III, D, 1.

740 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2036; **Tanrıver**-Usul, s. 1059; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 571; **Budak/Karaaslan**, s. 307; **Boran Güneysu**-Karar, s. 143; **Ermenek**-Kabul, 105-107; **Akyol Aslan**-Feragat, s. 388; **Aslan K.**-Feragat, s. 162. Aksi yönde kararlar için bkz. Y. 15. HD, T. 17.03.2014, E. 2014/2228, K. 2014/1821: **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2032.

741 **Özekes**-İstinaf, s. 106.

742 **Tanrıver**-Usul, s. 1059.

743 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 564; **Kuru**-Usul, s. 395; **Kuru**-Muhakeme Usulü IV, s. 3704. Bu yönde kararlar için bkz. Y. 1. HD, T. 13.03.2019, E. 2018/1769, K. 2019/1802: **KİBB**; Ank. BAM 12. HD, T. 29.05.2019, E. 2019/770, K. 2019/489: **KİBB**.

744 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2017, 2031; **Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu**, s. 609; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 577; **Boran Güneysu**-Karar, s. 143; **Tanrıver**-Usul, s. 1065-1066; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 112-113; **Budak/Karaaslan**, s. 307; **Ermenek**-Kabul, s. 137-139.

hüküm gibi sonuç doğuracaktır (HMK m. 311). Kabul, hem maddi anlamda kesin hükmün hem de şekli anlamda kesin hükmün hukuki sonuçlarını meydana getirecektir[745].

İlk derece mahkemesinin davanın kabulü kararına karşı istinafa başvuran borçlu (davalı), istinaf incelemesi esnasında, kanun yolu incelemesinden feragat etmek yerine davayı kabul edebilir[746]. Davayı kabul iradesi mahkemeye yöneldiği anda hüküm ve sonuçlarını doğuracağından, ilk derece mahkemesinin kararının icrasının durmasında hukuki yarar kalmayacaktır. Dolayısıyla kabul iradesiyle birlikte bölge adliye mahkemesinin kararı gerekmeksizin takibin devam etmesi gerekir. Bu durumda teminatın borçluya iade edilmeyip alacaklıya verilmesi gerekecektir. Teminatın alacaklıya verilebilmesi için, mahkeme huzurunda kabulün belgelenmesi gerekecektir. Ancak bu kabulün, hemen hüküm ve sonuçlarını doğurmadığı anlamına gelmez[747].

Bölge adliye mahkemesinde, istinaf incelemesi sırasında, kısmi kabulün söz konusu olduğu durumda ise, kabul olunan kısım için yargılama sona erer. Dolayısıyla bu kabul edilen kısım için hüküm verilmesine gerek kalmaksızın takibe devam edilmesi gerekecektir. İcranın durdurulması için gösterilen teminatın kabul edilen kısmından, alacaklı yararlanmalıdır. Ancak kabul edilmeyen kısım için yargılama devam ettiğinden icra da o kısım için durmaya devam eder. Kabul edilmeyen kısma karşılık gelen teminatın akıbetinin, bölge adliye mahkemesinin kararına göre belirlenmesi gerekecektir.

---

745 **Boran Güneysu**-Karar, s. 141-143; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2031; **Budak/Karaaslan**, s. 307; görüşe ilişkin açıklamalar için bkz. **Tanrıver**-Usul, s. 1065-1066. Bir görüşe göre, davanın kabulü maddi anlamda kesin hükmün sonuçlarını doğuracaktır. Ancak şekli anlamda kesin hükmün sonuçlarını doğuramaz. Çünkü davanın kabulüyle yargılama sona erdiğinden şekli anlamda kesin hüküm teşkil edebilecek bir karar bulunmamaktadır (**Ermenek**-Kabul, s. 137-139).

746 Bu ihtimalde borçlunun (davalı), kanun yolu incelemeden feragat etmesi de mümkündür.

747 Bu konuda bkz. **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 114.

3. Tarafların Sulh Olması Durumunda

Serbestçe tasarruf edilecek bir davanın, mahkeme huzurunda, tarafların karşılıklı fedakârlıkta bulunarak kurdukları sözleşme ile kısmen veya tamamen sona ermesine sulh denilmektedir (HMK m. 113, I). Sulh, şarta bağlı olarak veya dava konusu dışındaki hususları içerecek bir biçimde yapılabilir. Sulh sözleşmesi, mahkeme içi sulh ve mahkeme dışı sulh olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Mahkeme dışında yapılan sulh sözleşmesinin mahkeme tutanaklarına geçirilmesi istenirse, bu sulh sözleşmesi, mahkeme içi sulh sözleşmesine dönüşecektir[748]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda düzenlenen sulh kurumu, mahkeme içi sulhe ilişkindir. Sulh sözleşmesi, tarafların fedakârlıklarını içeren bir sözleşme olduğundan kural olarak kısmen kabulü kısmen feragati içerir[749]. Sulh, diğer davayı sona erdiren taraf işlemleri gibi hükmün kesinleşmesine kadar yapılabilir (HMK m. 314). Hükmün verilmesinden sonra bölge adliye mahkemesine dosyanın gönderilmesinden önce sulh olunmuşsa, dosya bölge adliye mahkemesine gönderilmeden ilk derece mahkemesi ek karar verir (HMK m. 314, II). Doktrindeki hâkim görüşe göre, sulh, hem usul hukukunda hem de maddi hukukta etkilerini doğuran bir karma karakterli hukuki kurumdur[750]. Sulh halinde, ilk derece mahkemesi iki tür karar verebilecektir.

Birinci tür karar, tarafların mahkemenin sulhe göre karar verilmesini talep etmesiyle söz konusu olur. Bu durumda mahkeme, sulh sözleşmesinin içeriğine göre bir karar vererek yargılamayı sona erdirmektedir. Böylece sulh, hükmün yerine geçen (sürrogatı) bir nitelik taşımayıp hükmün tamamlayıcı unsuru niteliğini taşıyacaktır.

---

748 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2035; **Tanrıver**-Usul, s. 1078; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 570.

749 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2033; **Tanrıver**-Usul, s. 1071; **Kuru**-Usul, s. 399.

750 **Tanrıver**-Usul, s. 1075; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 170; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2035; **Kuru**-Usul, s. 399; **Önen, Ergun**, Medeni Yargılama Hukukunda Sulh, Ankara 1972, s. 40-42; **Soy**, s. 12.

İkinci tür ise, tarafların arasında sulh sözleşmesi olduğu mahkeme tutanağına geçirilerek esas hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesidir (HMK m. 315, I). Bu durumda sulh sözleşmesi tutanağın bir ekidir. Dolayısıyla hükmün yerine geçen (sürrogatı) bir nitelik taşıyacaktır[751].

Sulhün, bölge adliye mahkemesinin incelemesi esnasında gerçekleşmesi durumunda, bölge adliye mahkemesi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 315. maddesine göre karar verebilecektir (karş. HMK m. 314, II; m. 360). Bu çerçevede, bölge adliye mahkemesi, ilk derece mahkemesi kararını kaldırarak sulhe göre karar verebileceği gibi, ilk derece mahkemesinin kararını kaldırarak esas hakkında karar verilmesine yer olmadığına da karar verilebilir[752]. Bu kararlardan ilki, tarafların talebiyle ikincisi, sulhun şarta bağlı olması nedeniyle verilebilmektedir[753].

İstinaf aşamasında sulhe göre verilen karar, hem şekli anlamda kesin hüküm hem de maddi anlamda kesin hüküm teşkil edecektir[754]. Bu durumda İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılması söz konusu olacağından başlatılan takip duracaktır. Eğer istinaf aşamasında icranın durdurulması prosedürü işletilmişse, sulh çerçevesinde verilen yeni karara göre bölge adliye mahkemesi teminatın durumunu karara bağlamalıdır (İİK m. 36, V). Kural olarak sulh halinde, kısmen kabul kısmen feragat gerçekleşeceğinden feragat oranında teminatın borçluya iadesine karar verilmeli, teminatın kalan kısmından ise, alacaklı yararlanabilmelidir. İlk derece mahkemesinin kararı, bu kararla kaldırıldığından sulhe göre verilen kararın içeriğine göre, yeni bir icra emrinin tebliği söz konusu olabilecektir. Bu durumda da iade edilmeyen teminattan yeni takipte faydalanılması söz konusu olabilecektir (İİK

751 **Tanrıver**-Usul, s. 1078.

752 **Özekes**-İstinaf, s. 106; **Akkaya**-İstinaf, s. 339-340.

753 **Akkaya**-İstinaf, s. 339.

754 **Tanrıver**-Usul, s. 1079.

m. 36, VI).

Bölge adliye mahkemesi, sulhe göre karar vermeyip ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılmasına ve esas hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verirse[755] (karş. HMK m. 315, I c. 2), İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, icra işlemleri kendiliğinden durur. Eğer daha önce icranın durdurulmasına karar verilmişse, bölge adliye mahkemesinin, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca, icranın durdurulması için gösterilen teminatın durumunu karara bağlaması gerekmektedir. Bu halde bölge adliye mahkemesi, sulhun içeriğine göre ve talebe göre teminata ilişkin bir karar vermelidir. Bir başka ifadeyle, sulh kapsamında tarafların yükümlülüklerini de dikkate alarak teminatın akıbetini vereceği kararında belirlemelidir. Mahkeme huzurunda yapılan sulh, ilâm niteliğinde belge olduğundan takibin ilerletilebilmesi için yeni bir icra emrinin tebliği gerekecektir. Daha sonra teminatın iade edilmeyen kısmından alacaklının yararlanabilmesi mümkün olmalıdır.

E. İSTİNAF İNCELEMESİ SIRASINDA VERİLEBİLECEK DİĞER GEÇİCİ HUKUKİ HİMAYE TEDBİRLERİ İLE İCRANIN DURDURULMASI ARASINDAKİ İLİŞKİ

İstinaf incelemesi esnasında yapılamayacak işlemlerin düzenlendiği Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 357. maddesinde, uyuşmazlığın esası hakkında geçici hukuki himaye tedbirlerine karar verilemeyeceğine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. İstinaf

755 **Özekes**-İstinaf, s. 106; **Akkaya**-İstinaf, s. 340. Sulh sözleşmesinin yapılmasıyla dava sona ermektedir. Bu konudaki tartışmalar için bkz. **Tanrıver, Süha**, Mahkeme Huzurunda Yapılan Sulhler, (AÜHFD, 1995/44/1, s. 333-348), s. 342-343. Ancak mahkeme huzurunda yapılan sulhlerin ilâm niteliğini kazanması, mahkemenin yargılamanın sulh ile sona erdiğini tutanakla belirlemesiyle olur (**Tanrıver**- Sulh, s. 344; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 567).

incelemesine dair düzenlemelerde aksi yönde bir hüküm bulunmadıkça, istinaf incelemesinde ilk derece mahkemesinin yargılama kuralları geçerli olacaktır (HMK m. 360). Dolayısıyla bölge adliye mahkemesi, uyuşmazlığın esasına ilişkin geçici hukuki himaye tedbirlerine karar verebilecektir. Bu bağlamda konumuz çerçevesinde ele alınabilecek geçici hukuki himaye tedbir türleri, ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz olarak ifade edilebilir.

İcranın durdurulması kararı, icra hukukuna özgü bir geçici hukuki himaye tedbiridir. İcranın durdurulması kararı alınması suretiyle icra işlemlerinin durdurulması sağlanmaktadır. Bu şekilde bir kararla icranın durdurulması sağlandığı takdirde, alacaklının icranın durdurulması kararının etkisini kaldırmak için ihtiyati haciz veya ihtiyati tedbir kararı alıp alamayacağını değerlendirmek gerekir. Bu noktada değerlendirilmesi gereken husus, bir geçici hukuki himaye tedbirinin başka bir geçici hukuki himaye tedbiriyle kaldırılmasının mümkün olup olmadığıdır. Doktrinde bir görüş, bu hususu borçlunun takipten önceki menfi tespit davasında icranın durdurulmasını ihtiyati tedbir olarak talep etmesi ve alacaklının da ihtiyati haciz talep etmesi örneği üzerinden tartışmıştır. Bu görüş, bu durumda, mahkemenin menfaat ve haklılık esaslı temel düzeyde bir inceleme yapacağını ve duruma göre bu taleplerden birini kabul edip diğerini reddedeceğini belirtmiştir. Dolayısıyla mahkemece ihtiyati haciz kararı verildikten sonra, menfi tespit davasındaki icranın durdurulması talepli bir ihtiyati tedbirin kabul edilmesi durumunda, ihtiyati haczin kaldırılması yönünde bir karar verilebileceğini ileri sürmüştür[756]. Çünkü takibin durdurulmasını talep eden borçlu, takibe konu alacağın mevcut olmadığını, ihtiyati haciz talep eden alacaklı ise, alacağın mevcut olduğunu ileri sürmektedir. Dolayısıyla bu talepler birlikte değerlendirilerek çelişik kararların önüne geçilmesi gerekir[757]. Doktrinde bir başka görüşe göre ise, menfi tespit davasında takibin durdurulması yönünde karar verilmişse

---

756 **Erişir**, s. 310; **Üstündağ**- İcra, s. 398-399; **Kuru, Baki**, İcra ve İflâs Hukuku, C. I, 3. B., İstanbul 1988, s. 476-477.

757 **Erişir**, s. 309-310.

daha önce verilmiş olan ihtiyati haciz kararı hukuken varlığı sürdürse dahi uygulanmaz[758].

Geçici hukuki himaye tedbirlerinin kesin hüküm etkisi bulunmamaktadır[759]. Daha önce verilen geçici hukuki himaye tedbirinin etkisini ortadan kaldıran yeni bir geçici hukuki himaye talep edildiğinde, her iki tedbirin birlikte değerlendirilmesi ya da çelişkili bir durum yaratılmasının önüne geçilebilmesi gerekir. Dolayısıyla bir geçici hukuki himaye tedbiri başka bir hukuki himaye tedbiri alınmak suretiyle ortadan kaldırılamamalıdır[760]. Bu hususu icranın durdurulması kararı çerçevesinde değerlendirdiğimizde icranın durdurulması kararı verilmişken, ihtiyati haciz talep edilmesinde hukuki yarar bulunmayacaktır. Çünkü cebri icrayı durduran tedbirler, teminat amaçlı tedbir gibi özellik göstererek, takibin başarılı olmasını hiçbir zarara mahal vermeden güvence altına alır[761]. Bu şekildeki bir icranın durdurulması kararı, icra işlemlerini durdurucu bir etki göstermektedir. Bu etki, esas hakkında verilecek karara kadar sürmektedir. İhtiyati haciz de teminat amaçlı tedbirler arasında yer almaktadır[762]. Bu durumda, bölge adliye mahkemesinin ihtiyati haciz talebini reddetmesi gerekir. Çünkü icranın durdurulması kararı verilebilmesi için teminat gösterilmesi gerekmektedir. Bu teminatın akıbeti yargılama neticesinde belli olacaktır (karş. İİK m. 36, V-VI). Dolayısıyla ihtiyati haciz kararı verilmesinde hukuki yarar kalmamıştır. Bunun yanı sıra, alacağın tamamı kıymetinde teminatın borçlu tarafından

---

758 **Özekes**-İhtiyati Haciz, s. 73-74, 310; **Deynekli, Adnan/Saldırım, Mustafa**, Öğretide ve Uygulamada İhtiyati Haciz Son Yargıtay Kararları İle, Ankara 2005, s. 9.

759 **Özekes**-İhtiyati Haciz, s. 73-74. Geçici hukuki himayeye ilişkin kararların sınırlı bir kesinliği vardır. Tarafları, talebi ve sebepleri aynı geçici hukuki himaye talepleri reddedilmişse, tekrar bu şekilde yapılacak geçici hukuki himaye taleplerinin reddedilmesi gerekir. Fakat bu talebin yeni delillere dayanması durumunda bu taleplerin değerlendirilmesi mümkündür (**Erişir**, s. 158-160). Geçici hukuki himaye tedbirlerine ilişkin bkz. yuk. § 2, IV.

760 **Üstündağ**-İhtiyati Tedbirler, s. 7.

761 **Konuralp, C.**, s. 41.

762 **Özekes**-İhtiyati Haciz, s. 60; **Erişir**, s. 230-233.

gösterilmesiyle, ihtiyati haczin kaldırılabileceği de İcra ve İflas Kanunu'nun 263. maddesinde düzenlenmektedir. Sonuç olarak teminat amacını taşıyan geçici hukuki korumalar, icranın durdurulmasının etkisini kaldıracak şekilde talep edildiğinde, bölge adliye mahkemesinin bu talepleri reddetmesi isabetli olabilir.

Eda amaçlı tedbirlerin talep edilmesini değerlendirmek gerekirse, bu tedbirler ile kararın icrasında ortaya çıkacak sonuçların elde edilmesi amaçlanır[763]. İcranın durdurulması kararı verilmişken, takibe konu kararın yerine getirilmesini sağlayacak bir eda amaçlı tedbirin bölge adliye mahkemesinden talep edilmesi durumunda, bu talep reddedilmelidir. Çünkü geçici hukuki himaye tedbirlerine, daha hafif bir tedbirle hukuki himaye sağlanıyorsa, daha ağırına karar verilememesi kuralı hâkimdir[764]. Eda amaçlı tedbirin verilmesiyle icranın durdurulmasının bir anlamı kalmayacaktır. Çünkü eda tedbiri ile talep edilen şey, istinafa konu kararın içeriğini oluşturmaktadır. İcranın durdurulması kararı verilirken hâkim, takdir yetkisi çerçevesinde talebin haklılığını değerlendirmektedir. Dolayısıyla takibe konu hukuki himayeyi sağlamaya yönelik nihai kararın icrası durdurulmuşken, bunun geçici hukuki himaye talebiyle sağlanması mümkün olmamalıdır.

763 **Erişir**, s. 518; **Konuralp, C.**, s. 41; **Özekes**-İhtiyati Haciz, s. 57.

764 **Erişir**, s. 537.

§ 10. TEMYİZ KANUN YOLUNDA İCRANIN DURDURULMASI

İcranın durdurulması kararı, temyiz kanun yoluna başvurulması halinde de talep edilebilir. Temyiz kanun yoluna başvurulması, kararın icra edilebilirliğini ve başlanmış bir takibin ilerletilmesini kural olarak engellememektedir (HMK m. 367). Bunun ilk istisnasını, daha önce açıklandığı üzere[765], kesinleşmeden icra olunmayan ilâmlar oluşturmaktadır. İkinci istisnasını ise, kesinleşmeden icra edilebilecek ilâmların, temyiz kanun yolunda icrasının durdurulması oluşturmaktadır (HMK m. 367; İİK m. 36).

Uygulamada bazı icra daireleri, takibe konu karar hakkında, bölge adliye mahkemesi tarafından, başvurunun esastan reddine karar verildiği durumlarda, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine göre mühlet vermekten kaçınmaktadır. Bu işleme karşı yapılan şikâyet başvuruları, işlemin hukuka uygun olması gerekçesiyle icra mahkemeleri tarafından reddedildiğinden, temyiz aşamasında mühlet alınarak icranın durdurulması imkânı borçlunun elinden fiili olarak alınmaktadır. Bu hususa yönelik şikâyet başvurularının reddi kararlarına karşı istinafa başvurulması sonucunda verilen kararlar da bu uygulamayı desteklemektedir[766]. Bu şekildeki şikâyet başvurularının ret gerekçesi olarak, İcra ve İflas

---

765 Bu konuda açıklamalar için bkz. yuk § 5, II.

766 "*…istinaf taleplerinin esastan reddedildiğini, istinaf hükmüne dayanılarak davalı vekilince dosyaya sunulan teminat mektubunun tazmininin talep edildiğini, ancak kararın miktar itibariyle temyizi kabil bir karar olduğunu ve süresi içinde kendileri tarafından tehir-i icra talepli olarak temyiz yoluna başvurulduğunu ve yeniden mehil vesikası talep etmiş olmalarına rağmen İcra Müdürlüğünce taleplerin reddedildiğini, red kararının İcra İflâs Kanunu'nun 36. maddesine aykırı olduğunu ileri sürerek İcra Müdürlüğü'nün 08.12.2016 tarihli kararının iptalini ve teminat mektubunun paraya çevrilmesinin durdurulmasını talep etmiştir… İlk derece mahkemesi tarafından teminata konu olan paranın nakde çevrilerek alacaklıya ödenebilmesi için kanun koyucunun iki şartın varlığını bir arada öngörmediği "veya" ibaresi ile iradesini açıkça ortaya koyduğu ve takip borçlusunun Bölge Adliye Mahkemesi'ne yapmış olduğu başvurunun esastan reddi halinde teminata konu olan paranın alacaklıya ödenmesi ve bu çerçevede de teminat mektubunun nakde çevrilmesi için bankaya müzekkere yazılmasının kanun hükmüne uygun olduğu gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir… İİK 36. maddesinde tehiri icra kararı sonrasında Bölge Adliye Mahkemesi tarafından istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmesi halinde alacaklının istemi üzerine başkaca işleme gerek kalmaksızın teminata konu olan paranın alacaklıya ödeneceği düzenlendiğinden ve takibe konu*

Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrasının lafzı gösterilmektedir. Söz konusu düzenlemeye göre, bölge adliye mahkemesinin esastan ret kararı vermesi durumunda, teminattan, talep üzerine, alacaklı yararlanacaktır. Dolayısıyla bölge adliye mahkemesinin esastan ret kararı sonrasında temyizde, mühlet alınamayacağı şeklinde kararlar verilmektedir [767]. Bu uygulama kanaatimizce hukuka aykırıdır. Çünkü temyize başvurunun kararın icrasını durdurmayacağına ilişkin Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 367. maddesinde açıkça, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine atıfta bulunulmaktadır. Kanun'un 367. maddesinde kararlar bakımından bir belirlemede bulunulmamıştır. İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrasında, teminatın durumuna ilişkin düzenleme getirilmektedir. Bu hükme, icranın durdurulması kararı alınmasını engelleyecek bir anlam yüklenmemelidir. İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrasına bu şekilde bir anlam yüklenmesiyle, temyiz aşamasında icranın durdurulması kararı alınmasının uygulaması büyük ölçüde daralacaktır. İstinaftaki gibi temyizde de icranın durdurulması kararı alınabilmesinin önünde kanuni bir engel bulunmamaktadır. Dolayısıyla borçlunun, hem istinaf incelemesi esnasında hem de temyiz incelemesi esnasında icranın durdurulması kararı alma imkânı bulunmaktadır[768].

Temyiz aşamasında icranın durdurulmasının talep edilebileceği durumlara değinilecek olursa, ilk durum, kararın, ilk defa temyize başvuru süresi içinde, ilâmlı icraya konu edilmesidir. İkinci durum, daha önce istinaf aşamasında icranın durdurulması talebi

---

kararın istinaf incelemesi sonunda Bölge Adliye Mahkemesi tarafından başvurunun esastan reddine karar verildiğinden icra müdürlüğü tarafından yapılan işlem İİK 36 maddesine uygun bulunmakla ve şikâyet üzerine verilen karar usul ve yasaya uygun olmakla yerinde bulunmayan istinaf talebinin reddine karar vermek gerekmiş…" (İst. BAM 21. HD, T. 11.12.2017, E. 2017/1959, K. 2017/2039: **KİBB**); aynı yönde karar için bkz. İst. BAM 21. HD, T. 01.10.2018, E. 2018/1044, K. 2018/2045: **Lexpera**.

767 **Akyol Aslan**-Teminat, s. 752.

768 **Akyol Aslan**-Teminat, s. 756-757; **Tuncer Kazancı**-İcranın Geri Bırakılması, s. 21; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 299; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 856.

için gösterilen teminatın, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca alacaklıya ödenmesinin engellenmesi için olabilir[769]. Üçüncü durum ise, icranın durdurulması için gösterilen teminat alacaklıya verilmiş olsa dahi teminat ilâmlı icra takibini sona ermeye yetmemişse, temyiz aşamasında talep edilebilecektir.

Yargıtay'dan icranın durdurulması kararı, temyiz kanun yoluna başvurulması ile birlikte, şartları dâhilinde talep edilebileceğinden, bu bölümde, temyiz kanun yoluna başvuru anından itibaren incelemenin aşamalarına değinilecektir. Bu çerçeveden hareket edilerek temyiz incelemesi esnasında verilebilecek kararların icranın durdurulması prosedürünü ve takibi nasıl etkileyeceği ortaya konulacaktır.

I. İCRANIN DURDURULMASI TALEBİ

A. TALEBİN BİÇİMİ

Hukukumuzda ilk derece mahkemesi kararlarına karşı kural olarak istinaf kanun yoluna başvuru yapıldıktan sonra temyiz kanun yoluna başvurulabilmektedir[770]. Temyiz kanun yoluna başvuru süresi, kural olarak kararın tebliğinden itibaren iki haftadır (HMK m. 361). Temyiz kanun yoluna başvurulabilecek kararlara ilişkin sınır, özel düzenlemelerin haricinde, Kanun'da belirtilmektedir (HMK m. 362).

Temyiz aşamasında icranın durdurulması talep edilebilecek kararlar, bölge adliye mahkemesinin başvurunun esastan reddine ilişkin kararları, bölge adliye mahkemesinin

769 **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 299.

770 Ayrıca ilk derece mahkemesi kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurulup istinaf kanun yolunda başvurunun esastan reddine karar verildiği durumda bu karara karşı ancak temyiz kanun yoluna başvuru şartların sağlanmasıyla mümkündür. Temyiz incelemesi sonucunda ilk derece mahkemesi kararının bozulmasına karar verildiği takdirde dosya, ilk derece mahkemesine gönderilir. İlk derece mahkemesinin vereceği yeni bir karara karşı da temyiz kanun yoluna başvurulabilecektir (HMK m. 373, IV-V).

cebri icraya elverişli yeni kararları ve Yargıtay'ın bozma kararı sonrasında ilk derece mahkemesi tarafından verilen yeni kararları şeklinde sayılabilir. Bu kararlara dayanarak ilâmlı icra takibi başlatıldığı veya başlayan takibe devam edildiği takdirde, icranın durdurulması kararı, Yargıtay'dan talep edilebilecektir (İİK m. 36).

Temyiz kanun yoluna başvuru, dilekçeyle yapılır (HMK m. 364, I). Bu başvuru, temyiz dilekçesinin, kararı veren bölge adliye mahkemesine, temyiz edenin bulunduğu yer bölge adliye mahkemesine veya ilk derece mahkemesine yahut da bozma sonrası kararı veren ilk derece mahkemesine verilmesi suretiyle yapılabilir (HMK m. 365, I). Temyiz dilekçesinin verilmesiyle temyiz eden tarafa ücretsiz bir alındı belgesi verilmekte, bu da kanun yoluna başvurulduğunu gösteren belge niteliği taşımaktadır (HMK m. 365, III). İcranın durdurulması için kanun yoluna başvuru şartının yerine getirildiği, bu belge ispatlanabilecektir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 366. maddesinin temyize kıyasen uygulanacağını belirttiği maddeler arasında Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 343. maddesi bulunmaktadır. Dolayısıyla temyiz kanun yoluna başvuru anı ile istinafa başvuru anının belirlenmesi aynı esaslara tâbidir[771]. Bu düzenlemelere göre, temyiz kanun yoluna başvuru anının, davaların açılma anının düzenlendiği Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 118. maddesine göre belirleneceği anlaşılmaktadır.

B. TEMYİZ YOLUNA BAŞVURMA HAKKINDAN FERAGATİN TALEBE ETKİSİ

Temyiz kanun yoluna başvurudan feragat hakkında Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 349. maddesinin kıyasen uygulanacağı düzenlenmiştir (HMK m. 366). Medeni

771 Bu konuda detaylı bilgi için bkz. yuk. § 6, I.

yargılama hukukuna hâkim olan ilkelerin başında tasarruf ilkesi yer almaktadır. Tasarruf ilkesi, bir kimsenin dava açmaya ve davasını sürdürmeye zorunlu tutulamamasını ifade etmektedir[772]. Kanun yoluna başvuru hakkı bulunan iki tarafın, kanun yoluna başvuru hakkından feragat edebilmeleri mümkündür. Ancak bu şekildeki bir feragat, esas dava hakkından feragat niteliğinde olmayıp sadece kanun yoluna başvuru hakkından feragat niteliğindedir[773].

Temyiz kanun yoluna başvuru hakkı, kararın tebliği anında doğmaktadır (karş. HMK m. 349, I). Dolayısıyla kararın tebliği ile temyize başvuru hakkından feragat edilebilir[774]. Bu durumda kararı veren mahkemeye yönelik temyize başvuru hakkından feragat iradesi, kararın tebliğinden sonra temyize başvurudan önce yöneltilebilir. Bunun yanı sıra, feragat iradesi, temyize başvurudan sonra dosyanın Yargıtay'a gönderilmesinden önce de yöneltilebilecektir. Dosyanın Yargıtay'a gönderilmesinden sonra başvuru hakkından feragat iradesi, Yargıtay'a yöneltilebilir[775]. Temyiz kanun yoluna başvuru hakkından feragat, kararın tebliğinden itibaren başvuru hakkında Yargıtay tarafından karar verilinceye kadar kullanılabilir.

Kararın tebliğinden sonra temyiz kanun yoluna başvurudan önce yöneltilen feragat iradesi, kararı veren ilk derece mahkemesine veya bölge adliye mahkemesine yöneltilmelidir. Temyize başvuru sonrası henüz dosyanın Yargıtay'a gönderilmesinden önce, başvurudan feragat hakkı kullanılırsa, feragat neticesinde verilecek olan kararı, kararı veren ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesi verecektir (karş. HMK m. 349,

---

772 Detaylı bilgi için bkz. **Meriç**-Tasarruf İlkesi, s. 63.

773 **Akil**-Feragat, s. 177; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**-Usul Hukuku, s. 557; **Ercan/Özbay**, s. 433-434; **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 717; **Çiftçi, M.**, s. 169.

774 **Görgün/Börü/Toraman/ Kodakoğlu**, s. 685; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**-Usul Hukuku, s. 617; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 644; **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 737; **Ercan/Özbay**, s. 441.

775 **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 701.

II). Taraflardan birinin temyiz başvurusu sonrasında temyiz kanun yolundan feragat etmesi durumunda, ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesi, temyiz başvuru süresi sonuna kadar diğer tarafın başvurusunu bekleyecektir. Eğer diğer taraf da temyiz kanun yoluna başvurmaz ise, ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesi, temyiz başvurusunun reddine karar verecektir[776]. Temyize başvuru süresi içerisinde, bir taraf başvurusundan feragat ettiğinde, diğer taraf da süre içerisinde temyize başvurmazsa veya başvuru hakkından feragat ederse, karar kesinleşir[777]. Bu noktada temyize başvuru hakkından feragat, icranın durdurulması açısından önem taşıyan bir durum meydana getirmektedir. Borçlu, temyize başvuruda bulunup ücretsiz alındı belgesini aldığı takdirde, icra dairesine, kanun yoluna başvuru şartını yerine getirdiğini ispatlayabilmektedir. Dolayısıyla diğer tarafın temyiz başvurusuna cevap süresi içerisinde henüz cevap dilekçesi verilmemişken, icra dairesinden, icranın durdurulması için alınan mühlet kararını, bu ücretsiz alındı belgesiyle alabilmektedir. Yargıtay'a gönderilmeden önce, borçlu temyize başvurudan feragat ederse, bunun mühlet sayesinde duran takibe etkisine değinmek gerekmektedir. Kararı veren mahkeme, feragat üzerine, karşı tarafın da temyize başvurmaması şartıyla, temyiz başvurusunun reddine karar verir (karş. HMK m. 349, II). Bu durumda temyize başvurudan feragat eden taraf için, feragat anında takibe konu karar, şekli anlamda kesinleşmiş olacaktır[778]. Bunun yanında icra dairesi, bu feragatten haberdar olmayabilir[779]. Dolayısıyla mühlet, takip prosedürünün ilerletilmesine engel olabilir. Kanun

---

776 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 617; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 644-645; **Görgün/Börü/Toraman/ Kodakoğlu**, s. 685; **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 737.

777 **Ercan/Özbay**, s. 448.

778 **Akyol Aslan**-Feragat, s. 91; **Tuncer Kazancı**-İcranın Geri Bırakılması, s. 12; **Akkaya**-İstinaf, s. 151; **Ercan/Özbay**, s. 446; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 147; **Önen**- Yargılama Hukuku, s. 329. Diğer ihtimaller için bkz. **Akil**-Feragat, s. 190-192.

779 Uygulamada feragat nedeniyle başvurunun reddi kararıyla birlikte, icranın durdurulması talebinin reddine şeklinde bir karar verilmemektedir.

yolundan feragat ile mühlet etkisini yitirir. Alacaklı, cebri icra prosedürünü ilerletebilir. İcra memuru takibin durduğundan bahisle alacaklının taleplerini yerine getirmezse, alacaklı, bir hakkın yerine getirilmemesi sebebine dayanarak şikâyet yoluna başvurabilir.

Temyiz kanun yoluna başvuru gerçekleştikten ve dosya Yargıtay'a gönderildikten sonra yapılacak olan feragat, temyiz incelemesinden feragat niteliğindedir. Bu şekildeki feragat ile ilgili kararı, Yargıtay verebilir. Temyiz incelemesinden feragat durumunda, Yargıtay, feragat nedeniyle başvurunun reddine karar verecektir (kıyasen HMK m. 349, II c. 2)[780]. Bu ihtimalde, feragat iradesinin yöneldiği zaman dilimine bağlı olarak, icranın durması, mühletin etkisinden veya icranın durdurulması kararının etkisinden kaynaklanabilir. Temyiz kanun yolundan feragat eden taraf için, takibe konu karar, şekli anlamda kesinleşmektedir[781]. Bu durumda, icranın durdurulması kararının şartlarından biri olan, temyiz kanun yoluna başvurudan söz edilemeyecektir. Bu sebeplerle icra dairesi, takibe yönelik prosedürü ilerletebilecektir[782]. İcranın durdurulmasını talep eden borçlunun feragati ile temyiz incelemesi kural olarak son bulacağından, teminatın üzerinde icra dairesinin, kıyasen İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca talep üzerine, işlem yapabilmesi gerekir. Bir başka ifade ile bu feragat ile takibe konu karar kesinleşeceğinden, takibe konu karar, sanki temyiz incelemesiyle doğru bulunmuş gibi işlem yapılmalıdır.

---

780 Bu yönde kararlar için bkz. Y. 23. HD, T. 03.06.2020, E. 2016/8821, K. 2020/1901: **KİBB**; Y. 14. HD, T. 01.06.2020, E. 2019/3673, K. 2020/3171: **KİBB**.

781 **Akyol Aslan**-Feragat, s. 91; **Akkaya**-İstinaf, s. 151; **Ercan/Özbay**, s. 446; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 147; **Önen**- Yargılama Hukuku, s. 329. Diğer ihtimaller için bkz. **Akil**-Feragat, s. 190-192..

782 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 855.

II. İCRANIN DURDURULMASI TALEBİNİN TEMYİZİN AŞAMALARINA GÖRE DURUMU

A. TEMYİZ DİLEKÇESİNİN İNCELENMESİ AŞAMASINDA

Temyiz kanun yoluna başvuru usulü, istinaf kanun yoluna başvuru usulüne benzemektedir (HMK m. 366). Temyiz dilekçesinin içeriğinde yer alması gereken hususlar, Kanun'da düzenlenmiştir (HMK m. 364). Temyize başvuran kişinin kimliğini, imzasını veya temyiz olunan kararı belli edecek kayıtları içermeyen temyiz dilekçeleri hakkında, temyize başvuruya konu kararı veren mahkeme tarafından dilekçenin reddi kararı verilecektir. Temyize başvurulamayacak bir karara karşı yapılmış veya temyize başvuru süresi geçmiş olan bir başvuru söz konusuysa da dilekçenin reddi kararının verilmesi gerekmektedir.

Temyiz kanun yoluna başvuru için gereken harç ve giderlerin hiç ödenmemiş veya eksik ödenmiş olması durumunda, temyize konu kararı veren mahkemece, bu eksikliğin bir haftalık kesin sürede içerisinde tamamlanması gerektiği, başvuru yapan tarafa yazılı olarak bildirilir (HMK m. 366; m. 344). Bu kesin süre içerisinde eksikliğin tamamlanmaması durumunda, başvurunun yapılmamış sayılmasına karar verilir. Bu kararlar çoğunlukla bölge adliye mahkemesi tarafından verildiğinden, bu kararlara karşı, bu kararların tebliğinden itibaren bir haftalık süre içerisinde, temyiz kanun yoluna başvurulabilir[783] (HMK m. 366, 346).

İcranın durdurulması için mühlet alındığı ve Yargıtay'dan icranın durdurulması kararı talep edildiği takdirde, dilekçenin reddi kararının bu taleplere etkisini değerlendirmek gerekmektedir. Çünkü bu durumda icranın durdurulmasının şartlarından olan kanun yoluna başvuru şartını etkileyen bir durum söz konusu olmaktadır. Bu durumda başvuru

---

783 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2292; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**-Usul Hukuku, s. 616; **Görgün/Börü/Toraman/ Kodakoğlu**, s. 683; **Kuru**-Usul, s. 506; **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 737.

dilekçesinin reddi kararının kesin olmamasından dolayı takibe konu karar da şeklen kesinleşmemiş olmaktadır[784]. Kanaatimizce dilekçenin reddi kararı kesinleşinceye kadar mühlet, etkisini devam ettirir. Çünkü takibe konu karar kesinleşmemiş ve dilekçenin reddi kararı da kesinleşmediği için kanun yoluna başvuru şartı henüz ortadan kalkmamıştır. Dilekçenin reddi kararının şekli anlamda kesinleşmesine kadar geçen süre içerisinde, temyizde dava hâlâ derdesttir[785].

Dilekçenin reddi kararına karşı bir haftalık süre içerisinde temyize başvurulması durumunda, takibe konu kararın süre bakımından kesinleşip kesinleşmemesine göre değerlendirme yapılmalıdır. Takibe konu karar hakkında temyize başvuruya ilişkin olarak dilekçedeki eksiklikten dolayı[786] dilekçenin reddi kararı verilmiş ve takibe konu karara karşı iki haftalık kanun yoluna başvuru süresi henüz bitmemişse, yeniden bir temyize başvuru dilekçesi verilerek eksiklikler tamamlanabilir. Bu durumda, yeniden mühlet alınması da gerekmeyip[787], yeniden yapılan temyize başvuruda, icranın durdurulmasının talep edilmesi yeterli olmalıdır. Çünkü mühlet, Yargıtay'dan icranın durdurulması kararı getirilmesi için verilmektedir. Dilekçenin reddi kararına karşı temyize başvurulmayıp, takibe konu karar da kesinleşirse, bu durumda icra dairesi, İcra ve İflas Kanunu'nun 36.

---

784 **Çiftçi, M.**, s. 13.

785 Derdestliğin sona ermesi ile ilgili olarak bkz. **Tanrıver**-Derdestlik İtirazı, s. 12 vd..

786 Bunlar, başvuranın kimliğinin, imzasının veya temyize konu kararı yeteri kadar belli eden kayıtların eksik olması durumudur.

787 Doktrinde, istinaf ön inceleme aşamasında usulden ret kararının verilmesinin icranın durdurulması talebinin de reddi anlamına geleceği belirtilmektedir. Ancak usulden ret kararına karşı başvurulabilecek kanun yolu bulunuyorsa ve mühlet dolmamışsa, usulden ret kararına karşı kanun yoluna başvurularak bu başvuruda icranın durdurulmasının talep edilebileceği ifade edilmektedir. Mühlet dolmuşsa, borçlu uzatma talep edebilecektir. Usulden ret kararına karşı kanun yolu bulunmamaktaysa, takibe konu karar kesinleşeceğinden, teminat hakkında İİK'nın 36. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca işlem yapılması gerektiği belirtilmektedir. Bu yönde görüş için bkz. **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 314-315; **Özbek**-Öneriler, s. 60-61.

maddesinin altıncı fıkrasını kıyasen uygulayarak, talep üzerine, teminattan alacaklıyı yararlandırmalıdır.

Dilekçenin reddi kararına karşı süresinde temyize başvurulması halinde ise, mühlet etkisini sürdürmelidir[788]. Dilekçenin reddi kararına karşı temyiz başvurusu kabul edilirse, takibe konu kararın temyiz incelemesi devam eder (HMK m. 346, II c. 3). Ancak dilekçenin reddi kararına karşı temyiz başvurusu reddedilirse, bu durumda, takibe konu karar hakkında da temyize başvuru süresi dolmuş olacağından tekrar takibe konu karara karşı eksiklikler giderilerek temyize başvurulamayacaktır. Dolayısıyla takibe konu karar şeklen kesinleşmiş olacağından icranın durdurulması için verilen mühletin etkisi sona erecek ve takip prosedürü devam ettirilebilecektir. Bu durumda, kıyasen İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca işlemler yapılmalıdır.

Temyiz dilekçesinin reddine dair karara karşı temyiz kanun yoluna başvurulması durumunda, doktrinde bir görüşe göre, dilekçenin reddine ilişkin başvuruda ayrıca icranın durdurulması talep edilmelidir[789]. Kanaatimizce dilekçenin reddine ilişkin temyize başvuruda, Yargıtay'dan icranın durdurulması kararı talep edilemez. Çünkü o aşamada kanun yolu incelemesine tâbi tutulan karar, dilekçenin reddi kararıdır. Başka bir anlatımla, dilekçenin reddi kararına karşı temyize başvurulması halinde, takibe konu karara yönelik bir denetim yapılamayacaktır. İcranın durdurulması kararının, takibe konu kararı inceleyen Yargıtay'dan talep edilmesi gerekmektedir.

Temyize konu kararı veren mahkeme tarafından denetlenen diğer bir husus, temyiz başvurusunda bulunurken yatırılması gereken harç ve giderlerdir. Temyiz başvurusu

---

788 Bu yönde görüş için bkz. **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 315; **Özbek**-Öneriler, s. 60-61.

789 **Çiftçi, M.,** s. 933. Ön incelemede verilecek dilekçenin reddi kararına karşı başvurulan kanun yolunda icranın durdurulmasının talep edilmesi gerektiğine ilişkin görüş için bkz. **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 315; **Özbek**-Öneriler, s. 60-61.

gerekli harç ve giderlerin ödenmemesi veya eksik ödenmesi suretiyle yapılmışsa, dilekçeyi inceleyen mahkeme, bu eksikliğin tamamlanması için taraflara bir haftalık kesin süre verir ve aksi halde başvurunun yapılmamış sayılmasına karar verileceğini ihtar eder. Başvurudaki bu eksikliğin giderilmemesi durumunda, incelemeyi yapan mahkeme, temyiz başvurusunun yapılmamış sayılmasına karar verecektir (kıyasen HMK m. 344). Bu karara karşı da tebliğinden itibaren bir haftalık süre içesinde temyiz yoluna gidilebilir. Bu durumda yukarıda icranın durdurulması çerçevesinde dilekçenin reddi kararına yönelik yapılan açıklamalarımızın temyiz başvurusunun yapılmamış sayılmasına ilişkin karar hakkında da geçerli olacağını düşünmekteyiz.

Temyiz dilekçesinin incelenmesi sonucunda, takibe konu kararı veren mahkemece bir eksiklik saptanmadığı takdirde, başvuru dilekçesinin kabulüne karar verilerek dosya Yargıtay'ın ilgili dairesine gönderilmektedir. Bu şekildeki bir kararın icranın durdurulması kararını etkileyen bir yönü bulunmayıp bu karar ile temyiz incelemesinin aşamalarına geçilmektedir.

B. TEMYİZDE ÖN İNCELEME AŞAMASINDA

Temyiz incelemesinde istinaf kanun yoluna ilişkin bir kısım hükümlerin kıyasen uygulanacağı daha önce ifade edildi (HMK m. 366). Bu çerçevede, istinaf kanun yolunun ön inceleme aşamasına ilişkin hükümler, temyiz kanun yolunun ön inceleme aşamasında da kıyasen uygulanacaktır.

1. Dosyada Eksiklik Bulunmasının İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 352. maddesine göre bir kararın, ön inceleme aşamasından asıl inceleme aşamasına geçebilmesi için, dairenin inceleme alanına girmesi, kesin olmaması, başvurunun temyiz başvuru süreleri dâhilinde yapılmış olması ve

temyiz başvuru şartlarının sağlanmış olması gerekmektedir[790]. Ön incelemede sayılan durumlara dair bir eksiklik tespit edildiği takdirde gerekli karar verilir.

Temyiz kanun yolu incelemesini gerçekleştirmekle görevli ve yetkili mahkeme Yargıtay'dır. Dolayısıyla temyiz ön incelemesinde, göreve ve yetkiye ilişkin bir sorun yaşanmayacaktır. Temyiz başvurusu üzerine ilgili mahkemenin, Yargıtay Kanunu'nun 14. maddesine göre yapılan işbölümü esaslarını dikkate alarak dosyayı ilgili daireye göndermesi gerekmektedir.

Ön inceleme aşamasında, dosyanın işbölümü olarak başka bir daire tarafından incelenmesi gerektiği anlaşıldığı takdirde, Yargıtay Kanunu'nun 60. maddesinin üçüncü fıkrası gereğince, Yargıtay'ın ilgili dairesine gönderilmesi kararı verilir. Bu karar, ön incelemeyi gerçekleştiren daireye dosyanın gelmesinden itibaren bir ay içerisinde ön incelemenin gerçekleştirilmesi halinde verilir. Dolayısıyla bir aylık süre geçtikten sonra gönderme kararı verilememektedir. Dosyanın gönderildiği ilgili hukuk dairesi de dosyanın kendi işbölümüne girmediği kanaatinde ise, dosyadaki geçici hukuki himaye tedbirlerini karara bağlayarak dosyayı Hukuk İşbölümü İnceleme Kuruluna gönderir. Kurul, işbölümüne ilişkin kesin nitelikte bir karar verir.

Temyiz ön incelemesi aşamasında, başvuruya konu kararın temyiz edilebilir bir karar olması ve başvurunun süresinde yapılmış olması incelenmektedir. Temyiz başvurusuna konu kararın temyiz edilebilir bir karar olmadığı veya süresinde bir başvurunun olmadığı anlaşıldığı takdirde Yargıtay'ın ilgili dairesince temyiz talebinin reddine karar verilir[791]. Her ne kadar Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 366. maddesi aynı Kanun'un

---

790 Ön incelemenin kapsamı, 2797 sayılı Yargıtay Kanunu'nun 40. maddesinin üçüncü fıkrasında da düzenlenmektedir.

791 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 642-643; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2295; **Budak/Karaaslan**, s. 380; **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 738. Bu yönde bkz. Y. İBGK, T. 01.06.1990, E. 1989/3, K. 1990/4: **KİBB**.

346. maddesine atıfta bulunmuş olsa da bu durumda, söz konusu maddenin ikinci fıkrasının kıyasen uygulanması mümkün değildir. Böylece Yargıtay'ın ön inceleme aşamasında, temyiz talebinin reddine ilişkin kararlarına karşı kanun yoluna başvuru imkânı bulunmamaktadır. Bu şekildeki temyiz talebinin reddine ilişkin kararlar kesin niteliktedir[792]. Bu ret kararında Yargıtay, icranın durdurulması talebinin reddedildiğine yer verebileceği gibi icranın durdurulmasına ilişkin herhangi bir karar vermese dahi bu talep reddedilmiş olacaktır. Dolayısıyla icranın durdurulması kararı için verilen mühletin etkisi, bu kararın verilmesiyle sona erer. Alacaklı, bu kararın verilmesi üzerine takibe devam edebilecektir. Başvurunun reddi kararı üzerine, icra dairesinin teminat üzerinde, kıyasen İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca işlem yapması gerekir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 352. maddesine göre ön inceleme aşamasında dikkate alınan bir diğer husus ise, başvuru şartlarının yerine getirilmiş olmasıdır. Başvuru şartlarının neler olduğuna ilişkin açıklama yapmak gerekirse, bu, kararın temyiz edilebilir bir karar olması, başvuru dilekçesinin zorunlu unsurları taşıması, gerekli harç ve giderlerin yatırılmış olması gibi durumları ifade etmektedir. Bu noktada önem taşıyan hususu gerekli harç ve giderlerin yatırılmış olması oluşturmaktadır. Gerekli harç ve giderlerin yatırılmamış veya eksik yatırılmış olması halinde Yargıtay, kararı veren mahkemeye dosyanın geri gönderilmesine karar vermektedir[793]. Bu karar sonrasında kararı veren mahkeme, harca ilişkin eksikliğin bir haftalık kesin süre içerisinde tamamlanmasını aksi halde başvurudan vazgeçilmiş sayılacağını temyiz başvurusunda bulunan tarafa ihtar eder

---

792 Bu yönde bkz. Y. 15. HD, T. 04.07.2019, E. 2019/2092, K. 2019/3176: **KİBB**; aynı yönde karar için bkz. Y. 15. HD, T. 03.07.2019, E. 2019/1128, K. 2019/3121: **https://karararama.yargitay.gov.tr.**

793 **Budak/Karaaslan**, s. 392. Bu yönde kararlar için bkz. Y. 22. HD, T. 13.05.2019, E. 2016/6027, K. 2019/10426: **KİBB**; Y. 10. HD, T. 13.05.2019, E. 2016/18443, K. 2019/4208: **KİBB**.

(HMK m. 366 atfıyla HMK m. 344). Bir haftalık süre sonunda eksikliğin tamamlanmaması halinde, mahkemece, başvurudan vazgeçmiş sayıldığına karar verilecektir. Bu karar da kesin nitelikte bir karardır[794]. Bu durumda, takibe konu karar kesinleşeceğinden, icra dairesinin, kıyasen İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrası çerçevesinde işlem yapması gerekir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 352. maddesine göre istinaf kanun yoluna başvuru dilekçesinde, başvuru sebepleri ve gerekçeleri gösterilmesi gerekmektedir. Bu hususun eksik olması halinde bölge adliye mahkemesi sadece kamu düzenine aykırılık halleri bakımından incelemesini gerçekleştirmektedir. Temyiz kanun yoluna başvuru dilekçesinde ise, başvuru sebeplerine ve gerekçesine yer verilmemesi halinde, Yargıtay, kanunun açık hükümlerine aykırılık halleri bakımından başvuruyu inceleyecektir (HMK m. 369, I). Kanunun açık hükümlerine aykırılık halleri kavramından hukuka aykırılık hallerinin anlaşılması gerekmektedir[795]. Dolayısıyla bu noktadaki bir eksiklik, esas incelemeye geçilmesine engel teşkil etmemektedir[796]. Bu durumda, asıl incelemede, hukuka uygunluk denetimi yapılır.

2. Dosyada Eksiklik Bulunmadığının Anlaşılması Üzerine İcranın Durdurulması Talebinin Değerlendirilmesi

Ön inceleme aşamasında dikkate alınan hususlar bakımından bir eksikliğin tespit edilemediği durumlarda temyizde asıl inceleme aşamasına geçilmektedir. Ancak Yargıtay, icranın durdurulmasının talep edildiği durumlarda esas incelemeye geçmeden önce

---

794 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 646.

795 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 618; **Budak/Karaaslan,** s. 388; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2283; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 647; **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 739.

796 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2285.

acele olarak bu talebi karara bağlamaktadır[797]. Bu kararın verilebilmesi için gerçekleştirilecek incelemenin sınırları hakkında istinaf bölümünde yaptığımız açıklamalar burada da geçerliliğini korumaktadır[798]. Bu çerçevede, Yargıtay, icranın durdurulması talebini usulî eksiklikler (mehil vesikasının alınmamış olması, mühletin dolmuş olması[799], temyiz başvurusunun süresinde yapılmamış olması gibi) nedeniyle veya temyiz başvurusu üzerinde temel düzeyde bir haklılık değerlendirmesi yaparak reddedebilecektir[800].

Uygulamada bölge adliye mahkemelerinin hükmün kesinleşmesine veya temyiz incelemesinin sonuna kadar icranın durdurulmasına karar verdikleri görülmektedir[801]. Bölge adliye mahkemesinin temyiz incelemesini de kapsayacak şekilde icranın durdurulmasına karar verip veremeyeceğine değinmek gerekir. İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 350. ve 367. maddeleri birlikte değerlendirildiğinde icranın durdurulmasına karar verme yetkisinin dosyanın görülmekte olduğu mahkemeye verildiği görülmektedir. Söz konusu kanun yolu incelemesi bitinceye kadar icra-

---

797 **Akyol Aslan**-Teminat, s. 758; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 392; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 289; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 328; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 855; **Kuru**-El Kitabı, s. 918; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2198.

798 Bu konuda bkz. yuk. § 9, III, B, 2. Ayrıca Yargıtay'ın da icranın durdurulması kararı vermesinde takdir yetkisinin olduğuna ilişkin bkz. **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 39, dn. 9; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 300.

799 Mühletin dolmuş olması durumunda, teminatın durumu önem taşımaktadır. Borçlu mühletin uzatılması talebinde bulunmayıp mühlet dolmuşsa, teminat borçluya iade edilmiş olabilir ya da alacaklı bu teminattan yararlanmış olabilir. Teminat borçluya iade edilmişse, teminat şartı yerine getirilmemiş olup şartlar bakımından eksiklik meydana gelecektir. Alacaklı teminattan yararlanmışsa, icranın durdurulmasında hukuki yarar kalmayabilir.

800 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 392; **Özbek**-İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 855; **Kulaksız**, s. 93; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 300.

801 Bu yönde bkz. Ank. BAM 20. HD, T. 31.10.2019, E. 2018/208; Ank. BAM 21. HD, T. 30.10.2018, E. 2018/2145: **Akyol Aslan**-Teminat, s. 757-758, dn. 83.

nın durdurulması kararı etkisini sürdürebilir. Dolayısıyla kanaatimizce bu şekilde bir karar verilebilmesi kanunun açık yetki vermesini gerektirip, hukuka aykırıdır[802]. Oysa böyle bir yetki tanınmamıştır.

Temyiz aşamasında icranın durdurulması kararını, kural olarak dosyayı inceleyen daire veya kurul vermektedir. Ancak Yargıtay Kanunu'nun 56. maddesinin birinci fıkrasına göre, adli ara verme sırasında icranın durdurulmasının talep edilmesi halinde, hukuk genel kurulu tarafından verilmesi gereken icranın durdurulması kararlarının, Yargıtay'ın nöbetçi hukuk dairesince verileceği düzenlenmektedir. Bunun yanı sıra, Yargıtay Kanunu'nun 60. maddesinin üçüncü fıkrasında; "*Birinci fıkra uyarınca dosya kendisine gönderilen ilgili hukuk dairesi, bir ay içinde yapacağı ön inceleme sonucunda iş bölümü bakımından kendisini görevli görmez ise gerekçesiyle birlikte dosyayı görevli olduğu kanısına vardığı ilgili hukuk dairesine gönderir. Bir aylık sürenin bitiminden sonra veya duruşma günü verilen dosya hakkında gönderme kararı verilemez. Gönderme kararı üzerine dosya kendisine gelen hukuk dairesi iki hafta içinde yapacağı ön inceleme sonucunda görevli olmadığı kanaatindeyse, varsa geçici hukuki koruma tedbirlerine dair talepler hakkında da karar vermek suretiyle dosyayı Hukuk İşbölümü İnceleme Kuruluna gönderir…*" şeklinde bir hüküm bulunmaktadır. Bu düzenlemeden hareketle, iş bölümü uyuşmazlığı varsa, bu durum çözümlenene kadar bir geçici hukuki himaye tedbiri olan icranın durdurulması kararının verilmesi söz konusu olabilecektir.

İcranın durdurulması kararları, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin üçüncü fıkrası gereği en uygun vasıtalarla icra dairelerine iletilmektedir. Günümüzde bu kararlar, Ulusal Yargı Ağı Projesi aracılığıyla icra dairelerine gönderilmektedir.

---

802 Bu yönde bkz. **Akyol Aslan**-Teminat, s. 757-758.

C. TEMYİZDE ASIL İNCELEME AŞAMASINDA

1. Onama Kararının İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi

Takibe konu karar hakkında istinaf incelemesi sonucunda başvurunun esastan ret kararı verilmişse, bu karar, kural olarak temyize konu edilebilecektir. Yargıtay da temyiz incelemesine konu kılınan kararın doğru olduğu kanaatine ulaşırsa, onama kararı verir[803]. Onama kararıyla birlikte takibe dayanak karar kesinleşmektedir. Dolayısıyla icranın durdurulması kararı onama kararı ile ortadan kalkmaktadır. Bu çerçevede, alacaklı artık duran ilâmlı icra takibine devam edilebilir[804]. Yargıtay'ın onama kararı sonrasında, alacaklının istemi üzerine, başkaca işleme gerek olmaksızın teminata konu şey para ise alacaklıya ödenir. Takibin konusu paradan başka bir şey ise, teminat paraya çevrilir ve daha sonra alacaklıya ödenir. Takibe konu karar taşınır teslimine ilişkin olup teminat olarak taşınır depo edilmişse, taşınır alacaklıya teslim edilir (İİK m. 36, VI). Bu durumda paraya çevrilme işlemlerinin yapılması gerekmeyecektir.

İlâmlı icra takibine konu alacak üzerinde, teminatın gösterildiği andan hükmün onandığı ana kadar geçen süre içerisinde faiz işlemektedir. Dolayısıyla takibe konu alacak miktarı, ferileriyle sürekli artmaktadır. Teminat, bu durumda takibi sona erdirmek için yetersiz kalabilecektir. Takibe konu alacağın tamamının ödenememiş olması söz konusu olacağından kalan miktar için takip devam edecektir. Uygulamada kalan miktar için yeni bir müzekkerenin tebliğ edildiği görülmektedir[805].

---

803 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 624; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 649; **Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu**, s. 687; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2314; **Kuru**-Usul, s. 519.

804 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- İcra ve İflâs Hukuku, s. 392; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 289; **Yavaş**, s. 117; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 160; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 334; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 855; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2199; **Kuru**- El Kitabı, s. 918-919; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3291; **Yıldırım/Deren Yıldırım**, s. 309-310.

805 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 334; ; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 856;

İlâmlı icra takibinde, alacaklının avukat tarafından temsil edilmesi mümkündür. Takip sonunda alacaklı avukatla temsil edildiğinde, vekâlet ücreti ortaya çıkar. İcranın durdurulması kararı ile takibin durması ve sonrasında takibe konu kararın onanmasıyla, vekâlet ücretinin nasıl belirleneceğine değinilmesi gerekmektedir. Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 11. maddesinin dördüncü fıkrasında, borçlunun ödeme süresi içerisinde borcunu ödemesi halinde vekâlet ücretinin dörtte üçüne hükmedileceği düzenlenmektedir. Bu noktada borçlu, icranın durdurulması için gerekli olan teminatı, ödeme süresi içerisinde resmi merciye depo etmişse, bu düzenlemenin işlerlik kazanmasının mümkün olup olmadığının tartışılması gerekir. Borçlunun icranın durdurulması için ödeme süresi içerisinde teminat göstermiş olması, borcu bu süre içerisinde ödediği anlamına gelmemektedir. Çünkü söz konusu teminat, onama kararına kadar resmi merci tarafından muhafaza edilmektedir. Bu durumda takip giderleri hesaplanırken alacaklı vekili için tam vekâlet ücreti üzerinden hesaplama yapılmalıdır[806].

2. Düzelterek Onama Kararının İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi

Yargıtay, esas bakımından doğru olan kararda, kanunun uygulanmasında hata edilip gerekçenin doğru olmadığı, basit hesap, ifade ve yazım hatalarının bulunduğu ve yeniden yargılama yapılmasının gerekmediği durumlarda düzelterek veya değiştirerek onama kararı verebilmektedir (HMK m. 370, II-III-IV). Karar, esas bakımından hukuka uygun değilse veya hâkim takdir yetkisi çerçevesinde bir edaya karar vermişse, düzelterek onama kararı

Hanecioğlu, s. 91.

806 **Kulaksız**, s. 99.

verilemez[807]. Düzelterek onama kararının verilemeyeceği durumlarda bozma kararı verilmesi gerekmektedir[808]. Bu hususu iki açıdan değerlendirmek mümkündür.

İlk olarak düzelterek veya değiştirerek onama kararı, alacak miktarını etkiliyorsa[809], icranın durdurulması için gösterilen teminat hakkında İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrası uygulama alanı bulacaktır. Ancak değişen alacak miktarının borçluya tebliği ve icra takip dosyasına işlenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrasındaki "*başkaca bir işleme gerek kalmaksızın*" düzenlemesi bu durumda anlam ifade etmeyecektir.

İkinci olarak ele alınacak husus ise, alacak miktarının etkilenmediği düzelterek onama kararlarıdır. Bu durumda takibe konu kararın doğru olduğu yönünde karar verilmiştir. Bu karar, icranın durdurulması kararına ve teminata, onama kararlarındaki doğurduğu etki gibi bir sonuç doğuracaktır. Dolayısıyla bu şekilde bir karar verilmesi durumunda, teminat bakımından, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrası uygulanmalıdır.

3. Bozma Kararının İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi

a. İstinaf Başvurusunun Esastan Reddi Kararının Bozulmasının İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi

İlk derece mahkemesi kararını hukuka uygun bulan ve istinaf başvurusunu esastan reddeden bölge adliye mahkemesi kararına karşı temyize başvurulduğu takdirde, bu karar

---

807 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 624; **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 747; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 650.

808 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 650; **Budak/Karaaslan**, s. 396.

809 Bu konuda örnekler için bkz. **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2317.

bozulabilir. Bu durumda, ilk derece mahkemesinin ve bölge adliye mahkemesinin kararları aynı yöndedir. Ancak temyiz incelemesi sonucu kararın hukuka uygun olmadığı kanaatine ulaşılmıştır. Her ne kadar Yargıtay tarafından bölge adliye mahkemesi kararının bozulmasına karar verilmiş olsa da esasen ilk derece mahkemesinin kararı bozulmuştur[810]. Dolayısıyla bu bozma kararı sonrasında dosya, kararı veren ilk derece mahkemesine veya uygun başka bir ilk derece mahkemesine gönderilir[811] (HMK m. 373, I).

Yargıtay tarafından bozma kararı verilmesi sonucunda, İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca icra işlemleri kendiliğinden olduğu yerde durur. Burada madde metninde geçen icra işlemleri kavramının, icra takip işlemlerini de kapsayan geniş işlemler bütününü ifade ettiği kabul edilmektedir[812]. Bu sebeple İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fıkrasındaki icra işlemlerinin duracağının düzenlenmesi icra veznesindeki paranın alacaklıya ödenmesini dahi engeller.

Yargıtay, temyiz incelemesine konu kararın bir kısmına veya tamamına yönelik olarak da bir bozma kararı verebilmektedir (HMK m. 373, I). Kararın kısmen bozulması durumunda bozulan kısmın dışında kalan hususlar, kural olarak kesinleşecektir. Dolayısıyla ilâmlı icra takibi, bozulan kısım itibarıyla durur. Diğer kısım için icra işlemlerine devam edilebilir[813].

Bozma durumunda teminatın durumu hakkında İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin beşinci fıkrası uygulanacaktır. Buna göre, borçlunun başvurusu ile bozma kararı-

---

810 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 623-624; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2303; **Budak/Karaaslan**, s. 397-398.

811 Bu karara ilişkin bir örnek de bölge adliye mahkemesine gönderilmektedir.

812 **Akkaya**-İcranın İadesi, s. 684; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 173-176; **Yavaş**, s. 119; **Postacıoğlu**-İcra, s. 641.

813 **Kuru**-El Kitabı, s. 929.

nın gerekçesine göre teminatın durumuna kesin olarak karar verilecektir. Teminatın durumu hakkında karar verecek olan mahkeme, bu durumda, ilk derece mahkemesidir[814]. İlk derece mahkemesi, bozma kararının sonucunda vereceği karara göre, teminatın durumuna karar vermelidir[815]. Bir başka deyişle, bozma kararına uyulmak zorunda ise, teminatın iadesine karar vermesi gerekmektedir[816]. Ancak teminatı oluşturan malvarlığı unsurlarını borçlunun haczedilmiş malları oluşturmaktaysa, ilk derece mahkemesi hacizlerin kaldırılması yönünde bir karar veremez. Çünkü İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesinin ikinci fıkrasına göre, haczin kaldırılması için, bozma kararının sonucunda uyma kararının verilmesi ve bu şekildeki kararın da kesinleşmesi gerekir[817]. Dolayısıyla bu hacizli malvarlığı unsurlarına ilişkin satış sürelerinin de işlememesi gerekir[818].

Takibe konu kararın bozulması üzerine ilk derece mahkemesi teminatın iadesine karar verirse, teminat olarak paranın gösterildiği bir durumda teminatın gösterildiği tarih ile paranın iade edildiği tarih arasında geçen süreden dolayı borçlu, alacaklıdan faiz talep edebilecektir. Uyuşmazlık halinde bu, tazminat davasına vücut verebilir[819]. Çünkü teminat olarak gösterilen paranın kullanılamamasından dolayı zarar meydana gelmektedir. Ayrıca teminata konu malvarlığının teminat olarak gösterilmesi için yapılan masraflardan dolayı oluşan zararların tazmininin de takip alacaklısından talep edilmesi mümkündür.

---

814 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 856; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2203-2204; **Kuru**-El Kitabı, s. 919-920; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3289-3290.

815 Bozma kararı üzerine borçlunun talebi ile mahkeme, teminatın durumunu hemen karara bağlamayıp teminatın durumunu karara bağlamayı bozma kararına karşı vereceği uyma veya direnme kararına kadar erteleyebilir (**Postacıoğlu**-İcra, s.637; **Uyar**, İİK Şerhi II, s. 3290).

816 **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2204.

817 **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 856-857; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 174; **Kuru**- İcra ve İflâs Hukuku III, s. 2205; **Kuru**-El Kitabı, s. 920; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3290-3291; **Postacıoğlu**-İcra, s. 638; **Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan**, s. 705.

818 **Akkaya**-İcranın İadesi, s. 686-687; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 174-175.

819 **Kuru**-El Kitabı, s. 919; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3290.

Örneğin, teminat olarak gösterilen banka teminat mektubu için bankaya ödenmiş olan masrafların takip alacaklısından tazmini mümkündür[820].

Yargıtay'ın bozma kararı sonrasında dosya, kararı veren ya da uygun başka bir ilk derece mahkemesine gönderilir. İlk derece mahkemesi bunun üzerine yargılamanın taraflarını duruşmaya davet eder. Mahkeme, tarafları dinleyerek bozma kararına uyma veya direnme kararı verir. İlk derece mahkemesinin bozma kararına uyma zorunluluğu ancak tarafların istemesi üzerine doğmaktadır[821]. Bozma kararı üzerine ilk derece mahkemesinin vereceği uyma kararı bir ara karardır[822]. Bu karar sonrasında ilk derece mahkemesi bozma kararı çerçevesinde yeni bir karar vermektedir. Bozma kararına uyma kararı verildiği andan itibaren bozma kararının kapsamı dışında kalan hususlar bakımından kararın kesinleşmesi söz konusu olur ve bu kesinleşen kısım hakkında icra takibine devam edilebilir[823].

Bozma kararına uyulması halinde, temyiz eden lehine bir usulî müktesep hak doğmaktadır[824]. Uyma kararından sonra önceki bozma kararından başka bir yönde bozma

---

820 **Yavaş**, s. 117. Bu yönde kararlar için bkz. Y. 19. HD, T. 27.09.2004, E. 2004/7026, K. 2004/9287: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 11. HD, T. 22.12.2000, E. 2000/10391, K. 10420: **KİBB**.

821 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2306.

822 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2308; **Budak/Karaaslan**, s. 398.

823 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 622; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2308; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 175.

824 Bu yönde bkz. "…*Bir mahkemenin Temyiz Dairesince verilen bozma kararına uyması sonunda kendisi için o kararda gösterilen şekilde inceleme ve araştırma yaparak yine o kararda belirtilen hukuki esaslar gereğince karar verme mükellefiyeti meydana gelir ve bu itibarla mahkemenin sonraki hükmünün bozmada gösterilen esaslara aykırı bulunması, usule uygun sayılamaz ve bozma sebebidir, meğer ki bu aykırılık sadece bozma kararında gösterilen bir usul kaidesine ilişkin bulunsun ve son kararın neticesini değiştirecek bir mahiyet arz etmesin. Mahkemenin bozma kararına uymasıyla meydana gelen bozma gereğince muamele yapma ve hüküm verme durumu, taraflardan birisi lehine ve diğeri aleyhine hüküm verme neticesini doğuracak bir durumdur ve buna usuli müktesep hak yahut usule ait müktesep hak denilmektedir*…" (Y. İBGK, T. 09.05.1960, E. 1960/21, K. 1960/9: **KİBB**). Usulî müktesep hak pozitif hukukta yer almamaktadır. Ancak içtihadî olarak kabul edilmiştir

kararı verilemez. Usulî müktesep hak, ilk derece mahkemesini bağladığı kadar bozmaya uyma sonucu verilen karara karşı temyiz kanun yoluna başvurulması halinde Yargıtay'ı da bağlar[825]. Uyma kararı sonrasında verilecek kararda, Yargıtay'ın bozma kararında belirttiği eksiklikler giderilir. Dolayısıyla uyma sonrasında verilecek karar yeni bir karar olmakla birlikte, eski kararla aynı da olabilecektir. Çünkü yargılamaya etki eden bir usulî eksikliğin giderilmesi hüküm sonucunu etkilemeyebilir.

Uyma sonucu verilecek karar, eski kararın hüküm sonucu ile aynı ise, Yargıtay, durmuş olan ilâmlı icra takibi üzerinden yeniden bir icra emri gönderilmesi gerekmeksizin ve kararın kesinleşmesi aranmaksızın takibe devam edilebileceği görüşündedir[826]. Ancak alacak miktarı değişmiş ise, bu kararın icra takibine konu olabilmesi yeni bir icra emrinin tebliğine bağlıdır[827]. Bozma kararı sonrasında verilen uyma yönündeki yeni karara karşı temyize başvurulabildiğinden bu karara dayanan ilâmlı icra takiplerinin de İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine göre durdurulması mümkündür[828]. Bu durumda icranın durdurulmasının şartlarının tekrar yerine getirilmesi gerekir.

Bozma kararı sonrasında uyma kararı verilip davanın reddine karar verildiği takdirde[829] ve bu ret kararının kesinleşmesi ile ilâmlı icra takibi sona erer ve icra eski hale iade olunur[830].

---

825 **Budak/Karaaslan**, s. 402.

826 Bu yönde bkz. Y. 23. HD, T. 07.11.2014, E. 2014/6426, K. 2014/7055: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. HGK, T. 04.11.2009, E. 2009/12-452, K. 2009/466: **KİBB**.

827 Bu yönde bkz. Y. 12. HD, T. 25.10.2018, E. 2018/4472, K. 2018/10681: **KİBB**; aynı yönde bkz. Y. 8. HD, T. 24.04.2014, E. 2013/17324, K. 2014/8070: **KİBB**.

828 **Kuru**-El Kitabı, s. 929-930. Bu yönde bkz. Y. 23. HD, T. 07.11.2014, E. 2014/6426, K. 2014/7055: **KİBB**.

829 Bu şekildeki bozma kararlarına kesin bozma kararı adı verilmektedir (Detaylı bilgi için bkz. **Budak/Karaaslan,** s. 399-402). Bu kararlara karşı verilen uyma kararlarına karşı temyiz kanun yoluna başvurulabilir ve HMK'nun 373. maddesinin dördüncü ve altıncı fıkraları bu durumda uygulama alanı bulur.

830 **Kuru**-El Kitabı, s. 929; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 856; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 175.

Yargıtay'ın bozma kararı üzerine, ilk derece mahkemesi direnme kararı verirse, bunun duran takibe etkisine de değinmek gerekir. Yargıtay'ın bozma kararı üzerine, İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fıkrasına göre icra işlemleri kendiliğinden olduğu yerde durmaktadır. İlk ihtimal, ilk derece mahkemesinin bozma kararına karşı direnmesi durumunda, takibe konu kararın kesinleşmesine kadar, takibin durmasıdır. İkinci ihtimal ise, direnme kararı sonrası takibe devam edilebilmesidir. Doktrinde bir görüşe göre, ilâmlı icra takibine devam edilebilmesi için bozma sonucunda takip durduktan sonra, takibe konu kararın kesinleşmesi beklenmelidir. Dolayısıyla direnme kararı verilmesiyle ilâmlı icra takibine devam edilemeyecektir. Bu görüşe göre, takibe devam edilebileceği kabul edildiği takdirde, usul ekonomisi ilkesine ve icra hukukunun amacına aykırı bir durum gerçekleşmiş olacaktır[831]. Doktrinde ifade edilen diğer bir görüşe göre ise, bozma kararı sonrasında bu karara karşı direnilmesi yeni bir karardır. Direnme kararı ile bozma kararı hükümsüz hale gelmektedir. İcranın durması şeklindeki bir etkiden de bahsedilemez. Dolayısıyla direnme kararının icra dairesine sunulmasıyla, ilâmlı icra takibine devam edilebilir[832].

Kanaatimizce direnme kararı sonrasında ilâmlı icra takibine devam edilebilir ve borçlu, bu karar sonrasında icranın durdurulmasını temyiz kanun yolundan isteyebilir (HMK m. 367). Direnme kararı, takibe konu eski kararın aynısına vücut verir[833]. Dolayısıyla önceki karar temyiz incelemesi sonucunda bozulduğundan ilk derece mahkemesi bu kararı bir anlamda tekrar canlandırmaktadır. Direnme kararına karşı temyiz kanun yoluna başvurulabilmektedir. Bu başvuru, tarafın tasarrufuna bağlıdır. Bu karara karşı temyiz

---

831 **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3402; **Akkaya**-İcranın İadesi, s. 688; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 181; **Yıldırım/Deren Yıldırım**, s. 315; **Kulaksız**, s. 96.

832 **Kuru**-El Kitabı, s. 930; **Berksoy**, s. 1852; **Yavaş**, s. 121.

833 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2313.

kanun yoluna başvuru yapılmadığı ya da bu karar temyizde onandığı takdirde karar kesinleşecektir (HMK m. 373, V). Bu noktada kesinleşen karar ilk kararla aynı içeriğe sahip direnme kararıdır. İçerik itibarıyla aynı olduğu için direnme kararının dosyaya sunulmasıyla ilâmlı icra takibi ilerletilebilmelidir. Ayrıca doktrinde ifade edildiği gibi bozma kararı üzerine, tarafın başvurusu ile teminatın durumu hakkında karar verecek olan mahkeme bu kararını, uyma veya direnme kararı vereceği ana kadar erteleyebilir[834]. Direnme kararı verilmesi durumunda mahkeme, teminatın iade edilmemesine kesin olarak karar vermelidir (İİK m. 36, V). Doktrinde ileri sürülen kesinleşmenin bekleneceği yönündeki görüşe göre, takip, İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca kanun gereği durmaktadır. Kanaatimizce kanun gereği durma söz konusu ise, teminatın iade edilmemiş olması bir tezat oluşturmaktadır. Bu teminatın tutulmasının anlamı, direnme kararından sonra borçlunun temyiz kanun yoluna başvuru sonucu icranın durdurulması kararı alabilmesinin sağlanmasında ortaya çıkmaktadır. Ayrıca Yargıtay Kanunu'nun 56. maddesinin birinci fıkrasına göre, adli ara verme hallerinde hukuk genel kurulunca verilmesi gereken icranın durdurulması kararlarına, nöbetçi hukuk dairesi karar vermektedir. Bu hüküm, direnme kararının sonrasında takibe devam edilebileceğine ve bu karara karşı icranın durdurulması kararının alınabileceğine yönelik kanun koyucunun iradesini yansıtmaktadır. Yoksa bozmaya karşı direnme kararının kesinleşmesi gerektiği kabul edildiği halde, hukuk genel kurulunun icranın durdurulmasına karar vermesinden bahsedilemeyecektir. Yargıtay uygulamasına bakıldığında ise, her iki görüş yönünde de kararlara rastlanmaktadır. Ancak son kararlarda, direnme kararının kesinleşmesi gerekmeden ilâmlı icra takibine devam edilebileceğine karar verilmiştir[835].

---

834 **Postacıoğlu**-İcra, s. 637; **Uyar**- İİK Şerhi II, s. 3290.

835 Y. 12. HD, T. 20.02.2019, E. 2018/5656, K. 2019/2552: **KİBB**; aynı yönde karar için bkz. Y. 12. HD, T. 27.11.2018, E. 2018/7067, K. 2018/12270: **KİBB**; aksi yönde bkz. Y. 8. HD, T. 12.10.2012, E. 2012/7863, K. 2012/9056: **KİBB**.

b. İstinaf Başvurusunun Esası Hakkında Verilen Kararın Bozulmasının İcranın Durdurulması Prosedürüne Etkisi

Bölge adliye mahkemesinin asıl incelemesi sonucunda verdiği başvurunun esastan reddine ilişkin kararlar haricindeki diğer kararlar, temyiz incelemesi sonucunda bozulduğu takdirde, dosya, kararı veren bölge adliye mahkemesine veya uygun bir bölge adliye mahkemesine gönderilmektedir (HMK m. 373, II). Bozma kararı ile icranın durdurulması kararının etkisi sona ermektedir. Ancak İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca icra işlemleri bozma kararıyla kendiliğinden durmaktadır.

Kanun koyucu, bozma kararı sonrasında borçlunun, bölge adliye mahkemesinden teminatın durumu hakkında bir karar verilmesini isteyebileceğini düzenlemektedir (İİK m. 36, V). Bu durumda bozma kararının sonucunda, bölge adliye mahkemesi, vereceği kararın doğuracağı etkilere göre bir değerlendirme yaparak teminatın iade edilip edilmeyeceğine karar verecektir. Bu karar, kesin nitelikte bir karardır. Ancak teminatın borçlunun hacizli mallarından oluştuğu bir durumda, hacizlerin kaldırılması yönünde bir karar verilemez. Hacizlerin kaldırılması, takibe konu alacağın olmadığı yönünde bir karar verilmesiyle ve bu kararın kesinleşmesiyle mümkündür (İİK m. 40, II).

Bölge adliye mahkemesi, bozma kararına uyma veya direnme kararı verebilmektedir. Bu kararlara ve sonrasında takibin durumuna ilişkin yaptığımız yukarıda yaptığımız açıklamalar burada da kıyasen geçerli bir durumdadır[836]. Bu durumda kararı veren mahkeme bölge adliye mahkemesi olmaktadır ve kanaatimizce bu kararlar sonucunda temyiz kanun yoluna başvurulması halinde, bu kararlarla takibin devamı mümkünse, ilâmlı icranın durdurulması temyizde de talep edilebilecektir.

---

836 Bu konuda bkz. yuk. § 10, II, C, 3, a.

D. TEMYİZ İNCELEMESİNİN DAVAYI SONA ERDİREN TARAF İŞLEMLERİYLE SONA ERMESİNİN İCRANIN DURDURULMASI PROSEDÜRÜNE ETKİSİ

Davayı sona erdiren taraf işlemleri, istinaf kanun yolunda da üzerinde durduğumuz üzere[837], davadan feragat, davayı kabul ve tarafların sulh olmasından oluşmaktadır. Bu taraf işlemlerinin yapılabileceği zaman dilimi, hükmün kesinleşmesine kadardır (HMK m. 310; 314). Uygulamada temyiz aşamasında tarafların davayı sona erdiren taraf işlemlerini gerçekleştirdiği durumlarda, Yargıtay, bu işlemler çerçevesinde kararların verilmesi için temyize konu kararın bozulmasına[838] ve dosyanın kararı veren bölge adliye mahkemesine gönderilmesine[839] karar vermekteydi. Bu durum doktrinde isabetli bir uygulama olmadığı yönünde eleştirilmekteydi[840]. Ancak Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 310. maddesine eklenen üçüncü fıkra hükmünde, temyiz başvurusu sonrasında dosya Yargıtay'a iletilmiş ve davadan feragat veya kabul gerçekleşmiş ise, temyiz incelemesinin yapılmayarak, dosyanın, ek karar verilmek üzere temyiz incelemesine konu kararı veren mahkemeye gönderileceği düzenlenmiştir.

Temyiz aşamasında davadan feragat edilmesi, davanın davacısı tarafından gerçekleştirilebilen bir işlemdir[841]. Eğer icranın durdurulması talepli olarak temyize başvurulmuş ve başvuru henüz Yargıtay'a gönderilmemişse, bölge adliye mahkemesi feragat nedeniyle ek bir karar verecektir (HMK m. 310, II). Bu durumda feragat ile takip de konusuz

---

837 Bu konuda bkz. yuk. § 9, III, D.

838 Bu yönde bkz. Y. HGK, T. 25.10.2018, E. 2017/2479, K. 2018/1588: **KİBB**; aynı yönde karar için bkz. Y. 3. HD, T. 12.04.2017, E. 2016/13945, K. 2017/5100: **kararara-rama.yargıtay.gov.tr**.

839 Bu konuda bkz. Y. 21. HD, T. 30.06.2020, E. 2020/482, K. 2020/2953: **kararara-rama.yargıtay.gov.tr**; aynı yöndeki karar için bkz. Y. 1. HD, T. 13.01.2016, E. 2015/17690, K. 2016/243: **kararara-rama.yargıtay.gov.tr**.

840 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2014-2016.

841 **Akyol Aslan**-Feragat, s. 267.

kalacağından icranın durdurulması talebi için gösterilen teminatın borçluya iadesi mümkündür. İcranın durdurulması talepli temyiz başvurusu Yargıtay'a gönderilmişse, Yargıtay davadan feragat nedeniyle hükmün bozulmasına ve gerekli kararın verilmesi için kararı veren bölge adliye mahkemesine gönderilmesine karar vermektedir[842] (HMK m. 310, III). Daha önce ifade edildiği üzere[843], feragat iradesi, alacak hakkından da feragat anlamı taşıdığından, bu iradenin mahkemeye yöneltildiği anda takip de sona ermelidir. Feragat üzerine takibe devam edilmesi mümkün değildir. Yargıtay, bu durumda kararın bozulmasına karar verdiğinden, kararı veren bölge adliye mahkemesince, talep üzerine, teminatın borçluya iadesine karar verilmesi gerekecektir (İİK m. 36, V).

Temyiz aşamasında davadan kısmen feragat edilirse, Yargıtay, feragat edilen kısım ile ilgili hükmün bozulmasına ve feragat nedeniyle gerekli kararın verilmesi için dosyanın bölge adliye mahkemesine gönderilmesine karar verecektir. Bu bozma kararı ile kararı veren bölge adliye mahkemesi teminatın durumunu karara bağlayacaktır (İİK m. 36, V). Burada feragat edilen kısım kadar hüküm kesinleşmiş olacak ve takip konusu alacak azalacaktır. Teminatın o miktarda borçluya iadesi mümkün olabilmelidir. Diğer feragat edilmeyen kısım hakkında verilecek karara göre hareket edilecektir.

Temyiz aşamasında davanın kabulü söz konusu olduğu takdirde ise, takibin durma etkisinin sona ermesi gerekmektedir. Çünkü davalı alacağın varlığını kabul ettiğinden icranın durmasında hukuki yarar kalmamıştır. Yargıtay, bu durumda bozma kararı verip dosyayı kararı veren bölge adliye mahkemesine gönderse dahi takibin durması yönünde bir etki doğmamalıdır (karş. İİK m. 40, I). Bir başka anlatımla, davanın kabulü ile takibe

---

842 Bu uygulamaya karşı çıkılmakta ve feragat nedeniyle verilecek kararın Yargıtay tarafından verilmesi gerektiği savunulmaktadır (**Akyol Aslan**-Feragat, s. 268; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2014-2016).

843 Bu konuda bkz. yuk. § 9, III, D, 1.

devam edilebilmesi gerekir[844]. Bu durumda teminat hakkında da kıyasen İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrası uygulanmalıdır. Kısmen kabul halinde ise, teminatın kabul edilen kısmı hakkında kıyasen İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrasınca işlem yapılabilmelidir. Kabul edilmeyen kısım için, temyiz incelemesinin sonucu beklenecektir.

Temyiz aşamasında tarafların sulh olması halinde, Yargıtay, gerekli kararın verilmesi için temyize konu kararın bozulmasına ve kararı veren bölge adliye mahkemesine gönderilmesine karar vermektedir (karş. HMK m. 314, III). Bu karar üzerine, İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fıkrası çerçevesinde takip duracaktır. Taraflar sulh olarak dava konusu üzerinde, kural olarak kısmen kabul ve kısmen feragat gerçekleştirmektedir. Dolayısıyla sulh sonucunda alacak kısmen dahi olsa kabul edilebilir. Taraflar, mahkemenin sulhe göre karar vermesini talep ettiği takdirde, Yargıtay'ın uygulaması gereği bozma kararı verildiğinden takip durur (İİK m. 40, I). Kararı veren mahkeme de sulhe göre yeniden karar verecektir. Bu şekildeki karar, kesin hüküm teşkil eder[845]. Dolayısıyla bu karar ile yeniden icra emrinin tebliği sağlanarak takibe devam edilebilecektir. Sulh çerçevesindeki borçlunun talebine göre, teminatın ilgili kısmının borçluya iadesi (İİK m. 36, V), geri kalan kısmından ise, alacaklının yararlandırılması (İİK m. 36, VI) söz konusu olabilir.

---

844 Kabul iradesi sonucunda yargılama sona erdiğinden, davalının davayı kabul ettiğini belirten dilekçesi veya bozma kararında açıkça davanın tamamını kabul ettiğini belirttiği karar mahkeme huzurunda yapılmış kabul niteliği taşıyacaktır (**Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 110). Duruşma dışında yapılan davayı kabullerin bulunduğu dilekçelere, hâkim tarafından davalı tarafından ileri sürüldüğü yönünde şerh düşülmesi gerekmektedir (**Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 110).

845 **Tanrıver**-Usul, s. 1079.

Sulhe göre karar verilmesi istenmediği takdirde ise, sulh ile yargılama sona ermektedir[846]. Sulh üzerine, uygulamada, Yargıtay bozma kararı vermektedir. Mahkeme huzurunda yapılan sulhler, ilâm niteliğini haiz belgelerdendir. Bu belgeler ilâmlı icra takibine konu edilebilecektir. İcranın durdurulması için gösterilen teminat hakkında, borçlunun talebi üzerine, bozma kararı sonucunda kararı veren bölge adliye mahkemesi tarafından karar verilmesi gerekmektedir (İİK m. 36, V). Dolayısıyla borçlu başvurusunda teminatın sulhe göre paylaştırılmasını talep ederse, bölge adliye mahkemesi teminatın durumunu sulhe göre karara bağlayabilmelidir. Bir başka anlatımla, borçlunun talebi üzerine sulhun içeriğine göre kararı veren bölge adliye mahkemesi, teminatın bir kısmının iadesine karar verebilir. Diğer kısımdan da alacaklının tatmin edilmesine karar verebilmelidir.

846 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 567-568; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2036.

§ 11. HAKEM KARARLARININ İCRASINDA İCRANIN DURDURULMASI

Bir uyuşmazlığın meydana gelmesi sonucunda taraflar, bu uyuşmazlığı çözüme kavuşturmak için mahkemelere başvurabilecekleri gibi aralarında anlaşarak bu uyuşmazlığın çözümünü özel kişilere de bırakabilmektedir. Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebildikleri ve taşınmazın aynını ilgilendirmeyen uyuşmazlıkların, mahkemeler yerine, özel kişi veya kişilerce bağlayıcı bir kararla çözülmesine tahkim denilmektedir[847]. Tahkim yoluyla uyuşmazlığın çözülmesi, tarafların iradelerine dayandığı takdirde "*ihtiyari tahkim*" söz konusu olmaktadır. İhtiyari tahkim tarafların aralarında yaptığı bir tahkim sözleşmesine veya tahkim şartına dayanabilmektedir. İhtiyari tahkim söz konusu olduğu bir durumda, taraflardan biri, uyuşmazlığı tahkime başvurmadan doğrudan mahkeme önüne götürmesi halinde, diğer taraf, tahkim ilk itirazında bulunabilir (HMK m. 413; 116, I, b).

İhtiyari tahkim dışında özel bir kanun hükmü ile uyuşmazlığın hakem önünde çözülmesi zorunlu tutulabilir. Bu durumda da "*mecburi tahkim*" söz konusu olmaktadır. Mecburi tahkime başvuru şartı öngörülen düzenlemelerde, bu uyuşmazlıklar hakkında verilen kararların icra edilebilirliğine ilişkin düzenlemelere de yer verilmektedir. Ancak

---

847 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 786; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 725; **Göksu, Mustafa**, Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Tahkim, Ankara 2019, s. 115; **Budak/Karaaslan**, s. 423; **Alangoya**-Tahkim, s. 4; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2593-2594; **Özbay, İbrahim**, Yargıtay'ın Son Kararları Işığında Hakem Kararlarına Karşı Açılacak İptal Davasına İlişkin HMK m. 439 Hükmünün Zaman Bakımından Uygulanması, (DEÜHFD, 2014/16/Özel Sayı, Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ'e Armağan, s. 779-811), s. 779; **Yılmaz, Süleyman/Çavuşoğlu, Gökçe Filiz**, Türk Hukukunda Tahkime Elverişlilik Kavramı ve Taşınmaz Aynına İlişkin Uyuşmazlıkların Tahkimde Görülmesi, (İnÜHFD, 2019/10/2, s. 594-613), s. 595; **Özbay, İbrahim/Korucu, Yavuz**, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde Tahkim (HMK m. 407-444), Ankara 2016, s. 3-4; **Huysal, Burak**, Milletlerarası Ticari Tahkimde Tahkime Elverişlilik, İstanbul 2010, s. 7; **Kuru**-Usul, s. 666; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2593-2594; **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s. 1-5; **Ulukuş Bulut**, s. 18.

bu başlık altında Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre ihtiyari tahkim sonucunda verilen kararların icra edilebilirliğine dair değerlendirmelerimize yer verilmektedir.

I. GENEL OLARAK

Tahkim yargılamasının yapılabilmesi için tahkime konu uyuşmazlığın tahkime elverişli bir nitelik taşıması gerekmektedir[848]. Tahkime elverişli olmayan uyuşmazlık hakkında tahkim yargılaması yapılsa dahi verilen karar icra edilmez[849]. Taşınmazın aynından veya tarafların serbestçe tasarruf edemeyecekleri hususlardan doğan uyuşmazlıklar, tahkime elverişli değildir (HMK m. 408; MTK m. 1, IV). Bu çerçevede kamu düzeninden olan aile ve kişiler hukukuna ilişkin uyuşmazlıklar, tahkime elverişli bir özellik göstermez[850]. Bu uyuşmazlıklara örnek olarak, yaş düzeltme, boşanma, evliliğin feshi, soy bağı davaları verilebilir[851]. Bunların yanı sıra çekişmesiz yargıya ilişkin konular ile iflâs davası da tahkime elverişli değildir. Bunlar dışındaki bazı uyuşmazlıkların da tahkime elverişli olmadığı Yargıtay kararlarında[852] ve doktrinde[853] kabul edilmektedir. Tahkime elverişli

---

848 **Aydemir, Fatih**, Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesi, İstanbul 2017, s. 218; **Huysal**-Tahkime Elverişlilik, s. 11-12; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2631; **Selçuk**-Hakem Kararlarının İptali, s. 239.

849 **Yılmaz/Çavuşoğlu**, s. 601; **Huysal**-Tahkime Elverişlilik, s. 14.

850 **Aydemir**, s. 239; **Yılmaz/Çavuşoğlu**, s. 601; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2636-2637; **Huysal**-Tahkime Elverişlilik, s. 15; **Alangoya**-Tahkim, s.83.

851 **Aydemir**, s. 239; **Özbay/Korucu**, s. 10; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2636-2637; Kuru-Usul, s. 670-671; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 790; **Göksu**, 124; **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s. 246.

852 Yargıtay, tahliyeden, kira bedelinin tespitinden, kat mülkiyetinden ve iş hukukundan doğan davaların tahkime elverişli olmadığı yönünde kararlar vermektedir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. **Aydemir**, s. 241-246.

853 Doktrinde tüketici uyuşmazlıklarının da tahkime elverişli olmadığı ileri sürülmektedir [**Aydemir**, s. 247-248; **Özbay/Korucu**, s. 12; **Budak/Karaaslan**, s. 426; **Budak, Ali Cem**, Yeni Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Tahkim Hükümleri, (UTTDER, 2012/1/1, s. 31-60), s. 38].

uyuşmazlıklar hakkında tahkim sonucu verilen kararlar, ilâmlı icra hükümlerine göre icra edilebilir[854]. Bunun için hakem kararının, ödeme, verme, yapma veya yapmamaya ilişkin olması gerekir. Bir başka ifade ile hakem kararı eda hükmü içermesi durumunda, ilâmlı icraya konu olabilir[855].

Tahkim yargılamasında hakemler, açıkça yetkilendirilmeleri halinde, hak ve nasafet kurallarına göre veya dostane bir çözüme karar verebilir[856]. Bu şekildeki bir tahkim yargılamasında tasarruf ilkesi ve tarafların eşitliği geçerlidir. Tahkim yargılamasında, hukuki dinlenilme hakkına riayet edilmiş olması gerekir. Bu hususlara aykırılık iptal sebebi teşkil etmektedir. Hakem kararlarının iptal sebepleri, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 439. maddesinin ikinci fıkrasında sınırlı bir sayma suretiyle belirtilmiştir[857].

Tahkim sonucunda verilen kararlar, mahkeme kararları gibi icra edilebilirlik gücüne sahiptir[858]. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu dönemindeki düzenlemelere göre, hakem kararlarının icra edilebilmesi, bu kararların kesinleşmesine ve karara kesinleşme şerhinin işlenmesine bağlanmıştı (HUMK m. 536). Ancak Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile eski düzenlemenin aksi bir düzenleme getirilmiştir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile cebri icraya elverişli bir hakem kararı verildiği anda icra edilebilir hale gelmiştir[859]. Bu

---

854 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 800; **Pe Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2594; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 93; **Göksu**, s. 166. Söz konusu kararlara ilişkin karşılaştırma için bkz. **Boran Güneysu**-Karar, s. 89-92.

855 **Göksu**, s. 166.

856 **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 797; **Budak/Karaaslan**, s. 435; **Ulukuş Bulut**, s. 31; **Kuru**-Usul, s. 680.

857 **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s. 79-80; **Özbay/Korucu**, s. 221; **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 846; **Ekşi, Nuray**, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Tahkim, 2. B., İstanbul 2019, s. 187.

858 **Göksu**, s. 166; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**- Usul Hukuku, s. 800; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2594; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 93.

859 **Özbay/Korucu**, s. 215; **Yılmaz**-HMK Şerhi, s. 3688; **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s. 328; **Ulukuş Bulut**, s. 96-97.

husus, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 439. maddesinin dördüncü fıkrasında, hakem kararlarına karşı iptal davası açılmasının kararın icrasını durdurmayacağı şeklinde düzenlenmiştir. Hükmün gerekçesinde bu yeniliğin, tahkimin yaygınlaştırılması, tahkim ile uyuşmazlığın çözümünün kolaylaştırılması ve hakem kararının hızlı bir biçimde yerine getirilmesi amacıyla yapıldığına değinilmiştir[860]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre, hakem kararlarına karşı, iptal davası yoluna ve bunun sonucunda verilen karar aleyhine temyiz kanun yoluna başvuru imkânı bulunmaktadır. Hakem kararı kesinleşmeden ilâmlı icra takibine konu teşkil edebilecektir (HMK m. 439, IV).

Tahkim sonucunda verilen hakem kararına karşı icranın durdurulması imkânlarını aşağıda iptal davası ve temyiz kanun yolu açısından ayrı ayrı ele alarak değerlendirmelerimizi yapmaktayız.

II. HAKEM KARARLARINA KARŞI İPTAL DAVASI YOLU

Hakem kararlarına karşı iptal davası, hakem kararının veya tavzih, düzeltme ya da tamamlama kararının taraflara bildirildiği andan itibaren bir ay içerisinde açılabilir (HMK

860 HMK Tasarısı'nın 443. maddesi gerekçesi için bkz. http://www.kgm.adalet.gov.tr/Tasariasamalari/Kanunlasan/2011Yili/kanmetni/6100ss.pdf, (E.T. 21.07.2020).

m. 439, IV). İptal davasının açılacağı görevli ve yetkili mahkeme, tahkim yeri bölge adliye mahkemesidir (HMK m. 439, I)[861]. Bu süre içerisinde iptal davası açılmadığı takdirde hakem kararı maddi anlamda kesinleşir[862].

İptal davasının açılması, hakem kararının icrasını durdurmamaktadır (HMK m. 439, IV). Ancak taraflardan birinin talebi üzerine ve bir teminat gösterilerek hakem kararının icrası durdurulabilmektedir. Bu noktada iptal davasındaki icranın durdurulması prosedürü ile İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesindeki prosedür arasındaki ilişkinin yorumlanması gerekmektedir.

İlk olarak, iptal davasının hukuki niteliğini ele aldığımızda iptal davası özellik olarak dar anlamda kanun yolu değildir[863]. Çünkü kanun yolunun aktarıcı etki ve erteleyici etki olmak üzere iki etkisi bulunmaktadır. Erteleyici etkinin zorunlu olup olmadığına

---

861 HMK'nın 439. maddesinin ilk halinde, iptal davasında tahkim yerindeki mahkemenin görevli olduğu düzenlenmekteydi. Bu düzenleme doktrinde görevli mahkeme ile ilgili olarak farklı görüşleri doğurmuştur. Bir görüşe göre, görevli mahkeme, MTK'nın kıyasen uygulanması ile asliye hukuk mahkemesidir [**Taşpınar Ayvaz, Sema**, Asliye Ticaret Mahkemeleri Hakkında Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Tahkimde Görevli Mahkeme, (DEÜHFD, 2014/16/Özel Sayı, Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ'e Armağan, s. 469-482), s. 471]. Bir başka görüşe göre, buradaki görevli mahkeme, dava konusuna göre, sulh hukuk veya asliye hukuk mahkemesi olabilir (**Budak**-Tahkim, s. 38; **Karslı**-Muhakeme Hukuku, s. 846). Diğer bir görüşe göre ise, görevli mahkeme asliye ticaret mahkemesidir (**Yılmaz**-HMK Şerhi, s. 3685). Sonra ise, 6545 sayılı Kanun ile 5235 sayılı Kanun'un 5. maddesi değiştirilerek asliye ticaret mahkemelerinin iptal davaları bakımından görevli olduğu düzenlendi. Bölge adliye mahkemelerinin göreve başlamasıyla 7101 sayılı Kanun ile HMK'nın 439. maddesinin birinci fıkrasında değişikliğe gidilmiş ve iptal davalarına tahkim yeri bölge adliye mahkemesinin görevli olduğu düzenlenmiştir. Görevli mahkemeye ilişkin önceki düzenlemelerdeki duruma ilişkin geniş bilgi için bkz. **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s. 269-283.

862 **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s. 290; **Kuru**-Usul, s. 681; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**-Usul Hukuku, s. 798. Bu konuda geniş bilgi için bkz. **Erdoğan**, s. 102 vd. Ayrıca hakem kararının kesin hüküm niteliğinde olduğuna ilişkin İBK için bkz. Y. İBGK, T. 23.10.1972, E. 1972/2, K. 1973/12: **KİBB**.

863 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 757-758; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2734; **Erdoğan**, s. 112; **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s. 61-68; **Ulukuş Bulut**, s. 61; **Yıldırım, Fikret**, Tahkimde İptal Davası ve İptal Davasının Amaçları Bakımından Bazı Değerlendirmeler, (MÜHF-HAD, 2016/22/3, Prof. Dr. Cevdet YAVUZ'a Armağan, s. 3005-3026), s. 3008; **Kalpsüz**,

ilişkin tartışmalar bulunmakla birlikte[864] aktarıcı etki, kanun yollarının belirlenmesinde önem taşımaktadır. Aktarıcı etki, bir mahkeme kararının hiyerarşisindeki üst bir mahkeme tarafından denetlenmesini ifade etmektedir. İptal davası, bölge adliye mahkemesinde açılmaktadır. Bölge adliye mahkemesi, hiyerarşi olarak tahkim yargılamasının üstünde yer almamaktadır. Dolayısıyla aktarıcı etki gerçekleşmemektedir[865]. Bunun yanı sıra kanun yolu incelemesinde maddi vakıalara uygunluk ve hukuka uygunluk denetimi yapılabilmektedir. Oysaki iptal davası bakımından içerik (esas) denetimi yasağı söz konusudur[866]. Dolayısıyla iptal davasında inceleme, sadece iptal sebepleri ile sınırlı olarak gerçekleştirilmektedir. İptal davasında iptal sebeplerine aykırılık tespit edilip, dava kabul edilerek karar iptal edildiği takdirde, iptal kararının kesinleşmesiyle hakem kararı ortadan kalkacaktır[867]. İptal kararı sonucunda hakemlerin kararlarında direnmeleri veya yeni bir karar vermeleri söz konusu değildir[868].

Doktrinde bir görüşe göre, iptal davası tahkim hukukuna özgü hukuki çaredir[869]. Doktrindeki diğer bir görüşe göre, iptal davası, dava olarak ileri sürülebilen olağanüstü kanun yolu niteliğindedir. İptal davasının olağanüstü bir özellik taşıması iptal davasının

---

s. 125. Kanun yolu olduğu yönünde görüş için bkz. **Aydemir**, s. 381.

864 Bu konuda bkz. yuk. §1, III.

865 **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s. 68.

866 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 757; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2733; **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s. 64; **Yıldırım, F.**, s. 3008.

867 **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s. 64, 336. İptal davası inşai bir özellik taşıdığından bu davanın kabulü sonucunda verilen karar şeklen kesinleşince etkisini kendiliğinden doğurur (**Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2783).

868 Temyiz incelemesi sonucunda bozma kararı verilirse, bölge adliye mahkemesinin iptal davası bakımından verdiği kararında direnebileceğine ilişkin bkz. **Budak/Karaaslan**, s. 439.

869 **Ulukuş Bulut**, s. 61; **Aygün, Mesut**, Milletlerarası Ticari Tahkimde Hakem Kararlarına Karşı İptal Yolu, (MİHDER, 2007/3/8, s. 661-698), s. 664; **Kalpsüz**, s. 125. Bu konuda açıklamalar için bkz. yuk. §1, I.

sınırlı sebeplerle gerçekleşmesinden ve olağan kanun yolu niteliği taşımamasından kaynaklanmaktadır. Bu görüşe göre, iptal davası, olağanüstü bir kanun yolu niteliği taşıdığından, hakem kararı bildirildiği andan itibaren şekli anlamda kesin hüküm oluşturur[870]. Doktrinde başka bir görüşe göre ise[871], iptal davası tahkim hukukuna özgü bir hukuki çare olmayıp inşai dava özelliği taşımaktadır. Bu görüşe göre, hukuki çarelerin kanun yolları gibi aktarıcı veya erteleyici etkileri bulunmamaktadır. Ancak iptal davası erteleyici etki doğurmaktadır. Bu sebeple iptal davası, hukuki çare olarak nitelendirilmemelidir. Ayrıca hukuki çarelere başvuru sonucunda kararın değiştirilmesi veya yeniden alınması mümkündür. İptal davasında ise, bu sonuç doğmamaktadır. Dolayısıyla iptal davası, tahkim hukukuna özgü hukuki çare olarak kabul edilmemelidir. İptal davası sonucunda verilen iptal kararı ile hakem kararı ortadan kalkmaktadır. Bu sebeplerle iptal davasının inşai dava olarak değerlendirilmesi mümkündür[872]. İptal davasının inşai dava niteliği usule ilişkin bir inşai hakka dayanmaktadır. Tahkim sözleşmesi usulî bir sözleşmedir. Bu sebeple iptal hakkı, bu sözleşmeden doğan inşai bir hak özelliği taşımaktadır[873]. İptal davası ile tarafların aralarındaki uyuşmazlık hakkında verilen hakem kararının bağlayıcılığı üzerinde hukuki durumun inşası söz konusu olmaktadır. İptal kararının kesinleşmesiyle birlikte hakem kararı, geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılmaktadır. İptal davasının reddi durumunda ise, davacının iptal hakkının bulunmadığının tespiti yapılmış olmaktadır[874].

---

870 **Atalı/Ermenek/Erdoğan**-Usul Hukuku, s. 758; **Erdoğan**, s. 115-116.

871 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2783; **Özbay/Korucu**, s. 221; **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s. 73-74.

872 **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s. 68-74; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2792; **Üstündağ, Saim**, Hakemlerin Israr Hakkı Var Mıdır?, (Yasa Dergisi, 1996/XV/171-2, s. 217-223), s. 220; **Taşpınar Ayvaz,** s. 472, dn. 10; **Özbay/Korucu**, s. 221.

873 Usulî inşai dava hakkında geniş bilgi için bkz. **Önen**-İnşai Dava, s. 126-128.

874 **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s. 71-72.

Kanaatimizce iptal davası bir kanun yolu değildir ve bu dava inşai nitelikte bir dava (hukuki çare) niteliği taşımaktadır[875]. İptal davasının hukuki çare olmadığı yönünde yapılan değerlendirmelere katılmamaktayız. Çünkü esasen geniş anlamda hukuki çare kavramı, kararlara karşı öngörülen başvuru yolları ifade etmektedir. Dolayısıyla her başvuru yolunun taşıdığı özellikler, hukuki çarenin düzenlenme şekline göre farklılık gösterebilmektedir. Hukuki çare kavramını dar anlamda ele aldığımızda ise, kanun yolları kavramı bunun dışında kalmaktadır. Bu nedenlerle iptal davasının, inşai nitelikte bir hukuki çare olduğu kanaatindeyiz.

Hakem kararları cebri icraya elverişli olduğu takdirde, ilâmlı icra takibine konu olabilir. Tahkim incelemesi sonucunda verilen karar, ilâmlı icra takibine konu edildiğinde, bu karara karşı iptal davası açılması ilâmlı icra takibini durdurmaz (HMK m. 439, IV c. 3). Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 439. maddesinin dördüncü fıkrasında, talep üzerine, takip konusunun değerinde bir miktar teminatın gösterilmesiyle icranın durdurulması kararı alınabileceği düzenlenmiştir. Öncelikle bu düzenlemede, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 350. ve 367. maddelerindeki gibi İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine bir atıf yapılmamıştır. Dolayısıyla icranın durdurulması prosedürü bakımından İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi uygulanabilip uygulanamayacağına değinilmelidir.

Doktrinde bir görüşe göre, hakem kararına karşı iptal davası açıldığı takdirde ilâmlı icra takibinin durdurulması için İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesindeki prosedür izlenebilir[876]. Hakem kararının ilâmlı icra takibine konu edilmesi halinde, takip, İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla iptal davasında, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca, icra dairesinden mühlet alınarak icranın durdurulması talep edilebilir. Bu konuda ileri sürülen bir başka görüşe göre ise, İcra ve

875 **Taşpınar Ayvaz**, s. 472, dn. 10.

876 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2791-2792; **Selçuk**- Hakem Kararlarının İcrası, s. 121-122; **Göksu**, s. 166-167.

İflas Kanunu'nun 36. maddesine atıf yapılmamış olması nedeniyle icranın durdurulması için mühlet, icra dairesine teminat gösterilmesi gerekmeksizin icra dairesinden talep edilebilecektir. Zira teminatın, iptal davasını gören bölge adliye mahkemesine gösterilmesi gerekmektedir. Bu durumda iptal davasının reddi kararı verilirse, icra dairesince, bölge adliye mahkemesi veznesinde bulunan teminat paraya çevrilemez. Dolayısıyla hakem kararlarına karşı iptal davasında İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin altıncı fıkrası uygulanamaz. Bu karar sonucunda, borçluya dosya hesabı tebliğ edilerek ödeme imkânı tanınmalı ve sonucunda ödeme yapılmadığı takdirde teminat haczedilmelidir[877]. Doktrindeki diğer bir görüşe göre ise, hakem kararı kesinleşmeden takibe konulduğu takdirde iptal davası açılarak icranın durdurulması yönünde bir ihtiyati tedbir kararı alınabilecektir. Bu karar icra dairesine sunularak takip durdurulabilecektir[878].

Kanaatimizce Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 439. maddesinin dördüncü fıkrasında düzenlenen icranın durdurulması imkânı, tahkim hukukuna özgü bir geçici hukuki himaye tedbiridir. Kanun koyucu, bu durumda icranın durdurulmasına ilişkin esasları ayrıca düzenlemiş ve İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine atıfta bulunmamıştır. Kaldı ki, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin bu durumda uygulanma imkânı da bulunmamaktadır. Çünkü anılan düzenleme, istinaf ve temyiz başvurularına ilişkin icranın durdurulması prosedürünü içermektedir. Oysaki iptal davası kanun yolu niteliği taşımamaktadır. İstinaf kanun yoluyla arasındaki tek benzerlik incelemenin bölge adliye mahkemesince yapılmasıdır. Ayrıca burada istinaf incelemesi için Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun öngördüğü inceleme usulü de uygulanmamaktadır. Bölge adliye mahkemesi iptal davasına ilişkin incelemesini, öncelikle ve ivedilikle gerçekleştirmektedir (HMK m. 439, I). İptal davası, kural olarak dosya üzerinden karara bağlanmaktadır. Bu sebeplerle

---

877 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 317-320.

878 **Umar, Bilge**, Hukuk Muhakemeleri Kanunu, 2. B., Ankara 2014, s. 1253.

İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi çerçevesinde mühlet talep edilmesinde hukuki yarar bulunmamaktadır. Çünkü bölge adliye mahkemesi söz konusu iptal davasını öncelikle ve ivedilikle inceleyeceğinden icranın durdurulması şeklinde bir geçici hukuki himaye tedbirinin alınması, kanaatimizce, mühlet alınmasından daha kolay bir prosedürü ifade etmektedir. Bölge adliye mahkemesi, ihtiyati tedbir kararına benzer bir şekilde icranın durdurulmasına karar verecektir. Nitekim doktrinde, teminata ilişkin olarak Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 84 ve devamı maddelerinin uygulanacağı ifade edilmiştir[879]. Bu çerçevede, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin kıyasen uygulanması kabul edilmemelidir.

İptal davasında icranın durdurulması için gösterilecek teminatın, hükmolunan şeyin veya miktarın değerinde olması gerektiği düzenlenmiştir (HMK m. 439, IV). İcranın durdurulması için teminatın miktarının belirlenmesinde, hakem kararı önem taşımaktadır. Hakem kararı bir şeyin verilmesine veya bir borcun ödenmesine ilişkin ise, teminatın miktarı onun değerinde olacaktır. Hakem kararı bir işi yapmaya ilişkin ise, bunun borçlunun şahsen yapması gerekip gerekmediği üzerinden değerlendirme yapılması gerekmektedir. Borçlunun şahsen yapması gerekmeyen durumlarda, işin yapılması için gereken masrafın teminat olarak belirlenmesi kabul edilebilir. Şahsen yapması gereken işlerde de teminatın miktarı, alacaklının uğraması muhtemel zararı üzerinden belirlenebilmelidir. Yapmamaya ilişkin bir borcu içeren hakem kararının da uğranılması muhtemel zarar miktarı üzerinden teminat alınarak durdurulması gündeme gelebilmelidir[880]. İcranın durdurulması, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin kıyasen uygulanması suretiyle sağlan-

879 **Yılmaz**-HMK Şerhi, s. 3688; **Kuru**-Usul, s. 683.

880 Bu konuda geniş bilgi için bkz. yuk. § 7, III, B, 3.

mayacağı için teminatın icra dairesine gösterilmesi gerekmemektedir. Teminatın iptal davasının görüldüğü ve icranın durdurulmasının talep edildiği bölge adliye mahkemesine gösterilmesi gerekmektedir.

İptal davasının sonucunda hakem kararının iptaline karar verildiği takdirde, teminatın borçluya iadesi yönündeki kararın yine bölge adliye mahkemesince verilmesi gerekir. İptal davası reddedildiği takdirde ise, gösterilen teminatın alacaklıya iadesi yönünde karar verilebilir.

İptal davasının kabulü halinde takip, icranın durdurulması kararı alınmış olsun veya olmasın İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesinin kıyasen uygulanması neticesinde durur[881]. İptal davasının reddi halinde ise, takibe, icranın durdurulması kararı olsa dahi devam edilebilir[882].

III. İPTAL DAVASI SONUCUNDA VERİLEN KARARA KARŞI TEMYİZ KANUN YOLUNA BAŞVURULMASI ve İCRANIN DURDURULMASI

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 439. maddesinin altıncı fıkrasında, iptal davası sonucunda verilen kararlara karşı temyiz kanun yoluna başvurulabileceği düzenlenmiştir. Böylece hakem kararları, çift incelemeden geçmiş olmaktadır. İptal davası sonucunda verilen kararlara karşı yapılan temyiz incelemesi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 439. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen iptal sebepleriyle sınırlı olarak gerçekleştirilmektedir. Bu inceleme, öncelikle ve ivedilikle yapılır (HMK m. 439, VI). Bu düzenleme ile hakem kararlarının esastan incelenebileceği yönünde verilen Hukuk Usulü

881 **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2792; **Tanrıver**-İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları, s. 173; **Selçuk**- Hakem Kararlarının İcrası, s. 125; **Göksu**, s. 167.

882 **Selçuk**- Hakem Kararlarının İcrası, s. 125.

Muhakemeleri Kanunu dönemindeki içtihadı birleştirme kararının[883], Hukuk Muhakemeleri Kanunu döneminde geçerliliği kalmamıştır[884]. Bir başka ifade ile temyiz incelemesi esnasında hakem kararının içeriğinin denetimi yasağı söz konusudur. Yargıtay, iptal davası sonucunda verilen karara ilişkin olarak onama veya bozma kararı verebilmektedir. Bu kararların değiştirilmesine veya düzeltilmesine karar verilemez[885].

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 439. maddesinin altıncı fıkrasında, temyize başvurunun hakem kararının icrasını durdurmayacağı düzenlenmiştir. Ancak icranın durdurulabilmesi için özel bir prosedür öngörülmemiş ve İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine atıfta da bulunulmamıştır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu, genel olarak kararlara karşı öngörülen hukuki çarelerde icranın durmayacağını benimseyerek icranın durdurulmasına ilişkin prosedürlere ayrıca işaret etmektedir. Ancak hakem kararları bakımından temyize başvuru konusunda bir düzenlemeye yer vermemiştir. Bu durumda, temyiz aşamasında hakem kararının icrasının durdurulmasının mümkün olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir.

Doktrinde bir görüşe göre[886], temyiz incelemesi esnasında, icranın, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi hükümlerine göre, durdurulması mümkündür. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 444. maddesinde, aksine düzenleme bulunmadıkça Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun diğer hükümlerinin tahkim hükümlerine uygulanmayacağı düzenlenmektedir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun temyizin cebri icraya etkisini düzenleyen

---

883 Y. İBGK, T. 28.01.1994, E. 1993/4, K. 1994/1: **KİBB**. Nitekim bu husus gerekçede açıkça belirtilmektedir. HMK Tasarısı'nın 443. maddesi gerekçesi için bkz. http://www.kgm.adalet.gov.tr/Tasariasamalari/Kanunlasan/2011Yili/kanmetni/6100ss.pdf, (E.T. 21.07.2020).

884 **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s. 350.

885 **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s. 350; **Kalpsüz**, s. 126.

886 **Ekşi**-Tahkim, s. 198-199; **Süral**, s. 1407.

367. maddesinde ise, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine atıfta bulunulmaktadır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 444. maddesi, icranın durdurulması için Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 367. maddesinin kıyasen uygulanmasına engeldir. Ancak bu durum İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin uygulanmasına bir engel değildir. Çünkü hakem kararının icrası, İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Bu sebeple Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 367. maddesi uygulanmasa dahi ilâmlı icra takibine ilişkin olarak İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinde sağlanan imkândan yararlanılabilir. Sonuç olarak bu görüşe göre, iptal davası sonucunda verilen kararlara karşı temyize başvuru ile icranın durdurulması, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesindeki prosedür işletilerek alınabilir. Yargıtay kararlarına bakıldığında da bu yönde bir uygulamanın varlığından söz edilebilir[887].

Doktrinde bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre[888], Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 439. maddesinin altıncı fıkrasında icranın durdurulması ile ilgili olarak bilinçli bir hukuk politikası izlenmektedir. İcranın durdurulması prosedürünün düzenlenmemiş olması unutmadan kaynaklanmamaktadır. Nitekim bu politika söz konusu maddenin gerekçesinde "…*Tahkim kurumuna sürat kazandırmak ve bu suretle kurumun teşviki için, temyiz aşamasında kararın icrasının durdurulmasının önüne geçilmiştir. Hakem kararına ilişkin olarak yetkili ilk derece mahkemesi de bir iptal sebebi görmemiş ise artık temyiz aşamasında karar icra edilmelidir*…" denilmek suretiyle belirtilmektedir[889]. Dolayısıyla bu konuda, temyiz incelemesi için icranın durdurulması olanağı bulunmamaktadır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 444. maddesi düzenlemesi nedeniyle, tahkimde,

---

887 Y. 11. HD, T. 26.12.2016, E. 2016/8238, K. 2016/1639: **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2795, dn. 541.

888 **Budak/Karaaslan**, s. 439; **Budak**-Tahkim, s. 57; **Selçuk**- Hakem Kararlarının İcrası, s. 126-130; **Selçuk**- Hakem Kararlarının İptali, s. 330-333; **Ulukuş Bulut**, s. 187-188; **Özbay/Korucu**, s. 254; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 320; **Özbek**-Öneriler, s. 65; **Yılmaz**-HMK Şerhi, s. 3691; **Yıldırım, F,** s. 3011.

889 HMK Tasarısı'nın 443. madde gerekçesinden alınmıştır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 367. maddesinin uygulanması mümkün değildir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 439. maddesinin altıncı fıkrası, hakem kararlarının icrası için temyizin etkisini düzenleyen özel bir hükümdür. Bu özel hüküm sebebiyle genel hüküm olan Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 350. ve 367. maddeleri uygulanamayacaktır. Nitekim Yargıtay'ın iptal sebepleri sınırlı olan bu incelemesi, temyiz incelemesinden de farklı bir özellik göstermektedir. Yargıtay, bu incelemeler sonucunda düzeltme ve değiştirme kararı verememektedir.

Bölge adliye mahkemesi iptal davasının reddine karar verdiğinde, takibe devam edilebilmektedir. Yargıtay'ın iptal davasının reddine dair verilen kararı bozması halinde, ilâmlı icra takibinin akıbeti, bölge adliye mahkemesinin uyma veya direnme kararları çerçevesinde belirlenebilir. Bölge adliye mahkemesi, uyma kararı vererek iptal kararı verirse, takip durur, iptal kararı kesinleşirse, hakem kararı ortadan kalkacağı için takip sona erer (karş. İİK m. 40, II). Direnme kararı verdiği takdirde ise, hukuk genel kurulunun kararına göre takibin akıbeti belli olacaktır[890]. Yargıtay iptal davasının reddine ilişkin kararı onarsa, karar kesinleşecektir. Bu takibi etkilemeyecektir.

İptal davasının kabulü durumunda, hakem kararı iptal edilmiş olacağından, hakem kararı kesinleşinceye kadar takip durmaktadır (Kıyasen İİK m. 40/I)[891]. Bu takip, temyize başvurulması durumunda da durmaya devam eder. Bu durma, İcra ve İflas Kanunu'nun 40. maddesinin kıyasen uygulanmasının sonucudur[892]. Yargıtay'ın, iptal davasının kabulüne ilişkin kararı onaması halinde, iptal kararıyla duran takip sona erer. İptal kararı bozulursa, takip durmaya devam edecek ve uyma veya direnme kararının neticesine göre durum belirlenecektir. Bozma kararı sonrasında uyma suretiyle iptal kararı kaldırılırsa bu

890 **Selçuk**- Hakem Kararlarının İcrası, s. 132.

891 **Selçuk**- Hakem Kararlarının İcrası, s. 130.

892 **Selçuk**- Hakem Kararlarının İcrası, s. 130.

karar ile takibe devam edilebilir[893]. Ancak bu karara karşı temyize başvurulabilir (HMK m. 439, VI). Bozma kararı sonrası iptal kararında bölge adliye mahkemesi tarafından direnilirse, takip durmaya devam eder ve temyiz yoluna başvurulabilir[894]. Bu karara karşı temyize başvurulması halinde daire, kararı yerinde görmezse, bu kararı hukuk genel kuruluna gönderir. Hukuk genel kurulu iptal kararının onarsa, hakem kararı iptal edilmiş olur. Böylece takip sona erer. İptal kararını hukuk genel kurulu bozarsa, bölge adliye mahkemesi buna uymak zorundadır ve uyma sonucu iptal kararı ortadan kalkacağı için takibe devam edilebilecektir[895].

893 **Selçuk**- Hakem Kararlarının İcrası, s. 131; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz**, s. 2798.

894 **Selçuk**- Hakem Kararlarının İcrası, s. 131.

895 **Selçuk**- Hakem Kararlarının İcrası, s. 131-132.

SONUÇ

Bireyler, haklarının himayesine yönelik taleplerini yargı organlarına ileterek haklarının korunmasını, tanınmasını ve sağlanmasını temin etmektedirler. Bu himaye taleplerinin çoğunda yargı organlarından bir karar elde edilmektedir. Ancak bu kararın elde edilmesi, çoğu zaman hakların tanınmasına ve sağlanmasına yetmemektedir. Bunun için sorunsuz işleyen ve kamu gücünden beslenen bir cebri icra sistemi gerekmektedir. Yargı organlarının verdikleri kararların cebri icra ile yerine getirilmesi, bazı hukuk düzenlerinde kesin hükmün varlığına bağlıdır. Bazılarında ise, bu şarta gerek duyulmamıştır.

Bizim hukukumuzda kararların kural olarak derhal icra edilebilirliği benimsenmiştir. Bir başka anlatımla mahkeme kararlarına karşı kanun yollarına başvurulması, kararın icrasını kural olarak durdurmamaktadır. Bunun sonucu olarak ilk derece mahkemesinin cebri icraya elverişli kararları, kural olarak henüz kesinleşmeden ilâmlı icra takibinin dayanağı teşkil edebilir. Ancak kanun koyucu, derhal icra edilebilirlik kuralına ilişkin birtakım istisnalar getirmiştir. Bu istisnaların getirilmesinin amacı, her istisnanın niteliğine göre değişmektedir. Bu amaçlar, telafisi güç sonuçların doğmasının önlenmesi, zayıfın korunması düşüncesi ve kamu düzeninin korunması olarak sayılabilir.

Kesinleşmeden icra olunamayacak ilâmlar, istisnai olarak hukukumuzda kabul edilmektedir. Bu istisnaların başlıcaları, taşınmazın aynına, aile ve kişiler hukukuna ilişkin olanlardır. Bunlara ek olarak ise, gemilerle ilgili ve gemiler üzerindeki ayni haklara ilişkin ilâmlar, Milletlerarası Tahkim Kanunu ve Sigortacılık Kanunu çerçevesinde verilen hakem kararları, yabancı mahkeme veya yabancı hakem kararlarının tenfizine ilişkin ilâmlar, ceza mahkemelerinin mahkûmiyet kararındaki feri nitelikteki alacak kalemleri, menfi tespit davasının kabulü kararındaki feri nitelikteki alacaklar örnek olarak sayılabilir. İlâma bağlı nafakaların icrası için kararların kesinleşmesi gerekmez ve bu kararların icrası durdurulamaz.

Kural olarak cebri icraya elverişli ilâmların icrası, kesinleşme şartına bağlı değildir. Ancak bu, borçlunun hiçbir hukuki imkâna sahip olmadığı anlamına gelmemektedir. Bunun için kanun koyucu, kanun yolu incelemesi esnasında alınabilen cebri icra hukukuna özgü bir geçici hukuki himaye tedbiri prosedürünü düzenlemiştir. İlâmlı icra takibine konu karara karşı kanun yoluna başvurmuş olan borçlu, icranın durdurulmasını sağlayabilmek için, alacağın tamamını karşılayacak kıymette bir teminatı resmi merciye depo ederek kanun yolu mahkemesinden icranın durdurulması kararı verilmesini talep edebilir ve bu karar verilinceye kadar da icra dairesinden mühlet alabilir. Teminat gösterilmesinden muaf olanlar, devlet ve adli yardımdan yaralanan kişilerdir. Mühlet boyunca kanun yolu mahkemesince icranın durdurulması talebi hakkında bir karar verilmemesi durumunda mühlet, icra dairesi tarafından uzatılabilmektedir. Mühlet içerisinde icranın durdurulması hakkında bir karar verilmesi durumunda, takip durur. Mahkeme icranın durdurulması kararını acele olarak esasa ilişkin incelemesini gerçekleştirmeden verir. Kanun yolu mahkemesinin bu noktada bir takdir yetkisi bulunmaktadır. Kararın açıkça hukuka aykırı olabileceği kanaatine ulaşan mahkeme, bu kararı verebilecektir. Ancak bu kanaat, oldukça düşük bir ispat ölçüsünü ifade etmektedir. Çünkü alacağın tamamı değerinde bir teminat gösterilmektedir.

İcranın durdurulması kararı ile duran takip, kanun yolu incelemesinin sonucuna göre şekillenecektir. Borçlunun kanun yolu başvurusu haklı bulunduğu takdirde, haklılık nedenine göre, teminatın durumu hakkında karar verilecektir (İİK m. 36, V). Teminatın iadesine karar verilebileceği gibi teminatın iade edilmemesi durumu da söz konusu olabilir. Kanun yoluna başvurunun haksız olduğu sonucuna ulaşılıp ilk derece mahkemesinin kararı doğrulandığı takdirde, alacaklının talebi ile teminattan alacaklı yararlanır. Teminat para ise, alacaklıya ödenir. Teminat olarak mal veya hak gösterilmiş ise, bunlar paraya çevrilerek rüçhanlı ilâm alacaklısına olarak ödenir (İİK m. 36, VI). İlâmın konusu olan şey teminat olarak gösterilmişse, bu teminat alacaklıya verilir.

Genel olarak icranın durdurulması prosedürü bu şekilde işlemekle beraber bu prosedüre ilişkin birçok eleştiri bulunmaktadır. Bu eleştirilerden başlıca değinilmesi gerekeni icra edilebilirlik sistemine yönelik olandır. Doktrinde hâkim görüşe göre, derhal icra edilebilirlik sistemi birçok sakıncaları barındırmaktadır. Bu sakıncaların en önemlisi, kesinleşmemiş bir karardan hareket edilerek cebri icranın söz konusu olabilmesidir. Dolayısıyla derhal icra edilebilirlik sisteminin benimsenmesi sonucunda borçlunun mülkiyet hakkının tehdit altında kaldığı ileri sürülmektedir. Bu sebeple, ilâmlı icra takibine konu olabilecek ilâmların kural olarak şekli anlamda kesin kararlar olması gerektiği savunulmaktadır[896]. Doktrindeki diğer bir görüşe göre ise, kararların derhal icra edilebilmesi alacaklı lehine bir düzenlemedir. Buna karşılık borçlu, icranın durdurulması kararı alabilmektedir. Burada bir menfaat dengelenmesi söz konusu olmaktadır[897]. Genellikle alacaklı, borçludan alacağını takip yoluna başvurudan önce talep etmemektedir. Alacaklı, doğrudan cebri icra yoluna başvuruyu tercih ederek borçluya yönelik icra işlemlerini yapmaktadır. Bu, alacaklı vekillerinin takip suretiyle yeniden vekâlet ücretinin elde etme yolu olarak görülmektedir. Dolayısıyla problemin derhal icra edilebilirlik sisteminde aranmaması gerekir. Bu görüşe göre, kararların borçlunun ödemesi beklenmeksizin takibe konulmasını önlemek amacıyla, mahkeme kararlarında bir ödeme süresinin öngörülmesinin ve borçluya ödeme yollarının kararda gösterilmesinin çözüm olabileceği belirtilmiştir[898].

Kanaatimizce derhal icra edilebilirlik sisteminin aksayan yönleri ve icranın durdurulması kurumunun iyileştirmeye muhtaç tarafları bulunmaktadır. Ancak bu cebri icra sistemi, yıllarca ülkemizde bir uygulama ve tecrübe birikimine sahiptir. Bu sistemin terk

---

896 **Özekes, Muhammet**, Yeni Bir İcra Sistemi Önerisi, (DEÜHFD, 2009/11/Özel Sayı, s. 921-940), s. 935-936; **Özbek**- İlâmlı İcranın Etkinliği, s. 872-873; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 357; **Özbek**-Öneriler, s. 100; **Hanecioğlu**, s. 113.

897 **Özkaya Ferendeci**, s. 25-26.

898 **Karslı**-İcra ve İflâs Hukuku, s. 400.

edilerek kararların icrası için şekli anlamda kesinleşmesinin gerektiğinin benimsenmesi ağır aksak işleyen cebri icra sistemini bocalama sürecine itecektir. Çünkü cebri icra sistemleri, ülkelerin sosyo-ekonomik gelişmişlikleri ve iktisadi kültürü göz önüne alınmaksızın değişikliklere tâbi tutulmamalıdır. Temel hürriyetler ve olması gereken hukuk penceresinden bakıldığında derhal icra edilebilirlik sistemi ideal bir sistem olarak gözükmemektedir. Ancak borçlunun korunduğu her sistemde alacaklının ekonomik külfeti artmaktadır. Bu da ülkenin ekonomisinde, özellikle kriz zamanlarında, makro etkiler doğurmaktadır.

Ülkemizdeki ilk derece mahkemelerinin kararlarının kanun yolu incelemesi neticesinde hukuka uygun bulunmama oranı oldukça yüksektir. Bu durum kesinleşmemiş bir karara dayanılarak cebri icranın gerçekleştirilmesindeki sakıncaları gündeme getirmektedir. Bu sebeple doktrinde kesinleşmeyle icra edilebilirliğin mümkün olduğunun benimsenmesi gerektiği ileri sürülmektedir. Kanaatimizce derhal icra edilebilirlik sisteminin değiştirilerek, Kıta Avrupası'ndaki gibi kesinleşme ile icra edilebilirliğin olduğu bir cebri icra sisteminin benimsenmesi, yargılamaların uzun sürmesi gibi sebeplerle mevcut sorunların çözümü olmayabilir. Yargılama hatalarının en aza indiği bir sistemi kurmak devletin yükümlülükleri arasındadır. Bu sistemin kurulması yönünde çalışmalarda bulunulmadan derhal icra edilebilirlik sisteminin değiştirilmesi alacaklıların haklarını elde etmesini geciktirip kanun yollarındaki görevli mahkemelerin iş yükünün artmasına neden olacaktır. Çünkü kararların kesinleştikten sonra icra edilebileceği bir sistemin getirilmesiyle, kanun yoluna başvuru hakkının kötüye kullanılması yaygınlaşacaktır. Bu da zaten iş yükü çok olan kanun yolu mahkemelerinin iş yükünü daha da ağırlaştıracaktır.

Geçici icra edilebilirliğe mahkemelerin karar verebileceği bir sistem getirildiğinde ise, icranın durdurulması kararı alınmasındaki duruma benzer bir durum söz konusu olabilir. Mahkemeler, iş yükleri ve yoğunlukları içerisinde dosya üzerinden değerlendir-

meyle veya otomatik hale gelebilecek şekilde, hatta bazı alacak türleri bakımından değerlendirme dahi yapmaksızın, bu yönde kararları verebilirler[899]. Derhal icra edilebilirlik sisteminde kararların kanun yollarında hukuka uygun bulunmama oranının yüksek olması temel sorun oluşturmaktadır. Bu sorunların giderilmesi açısından yargı teşkilatının güçlendirilmesi önerilebilir. Bunların yanı sıra bir alacağın karara bağlanması halinde, ifası için süresi öngörülebileceği gibi, takipten önceki ifalarda ilâmdan kaynaklı yargılama gideri alacakları üzerinde ciddi oranda indirim imkânları sunulabilecektir.

İdeal bir sistemde ilk derece mahkemeleri, doğruya en yakın kararı verir. İlk derece mahkemelerinin kararlarının kanun yolunda hatalı bulunma oranı oldukça düşük olmalıdır. Dolayısıyla derhal icra edilebilirlik, ideal bir yargı sisteminin doğal bir sonucudur. Ülkemizde ilk derece mahkemelerinin hatalı karar verme oranının oldukça yüksek olması nedeniyle istinaf kanun yoluna başvurunun kararın icrasını durdurması düşünülebilecektir[900]. Çünkü istinaf incelemesi neticesinde, icra edilmek istenen karar kaldırılarak yeniden karar verilebilir. Bu ihtimal ise, kararın hukuki etkilerinin ortadan kalkmasının mümkün olduğunu gösterir. İstinafta yeniden yargılama yapılarak yeni bir karar verilebilmektedir. Bu çerçevede hem alacaklının alacağına kavuşmasını uzun bir kesinleşme süresine mahkûm etmemek hem de borçlunun malvarlığını kesin olmayan bir kararla tehdit altında bırakmamak için istinaf incelemesi neticelenene kadar kararların icrasının duracağı benimsenebilir. Nitekim doktrinde istinafa başvurunun icrayı durdurması, geleneksel bir ilke olarak ifade edilmektedir[901].

Amerikan Hukuk Enstitüsü (ALI) tarafından 1990'lı yıllarda milletlerarası ticari

---

899 Almanya'da bu yöndeki uygulamanın yaygınlaştığı yönünde bkz. **Akkaya**-İstinaf, s. 62, dn. 39.

900 **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 339; **Pekcanıtez**-Avrupa Usul Hukukundaki Gelişmeler, s. 116; **Konuralp, H.**- Bölge Adliye Mahkemelerinde Usul, s. 253-254.

901 **Konuralp, H.**- Bölge Adliye Mahkemelerinde Usul, s. 254; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 340.

uyuşmazlıkların çözümü için uygulanacak usul kurallarının yeknesaklaşması gerektiği fikri ileri sürülmüştür. Bu yönde yapılan çalışmalara, Özel Hukukun Bütünleştirilmesine İlişkin Milletlerarası Enstitüsü (UNIDROIT)'nün de katılmasıyla 2005 yılında çeşitli uzmanlar tarafından yapılan çalışmalar "Uluslararası Usul Hukuku Prensipleri ve Kuralları (Principles of Transnational Civil Procedure)" şeklinde yayımlanmıştır. Bu kuralların 26. maddesinde, derhal icra edilebilirlik esas olarak belirlenmiştir. Ancak ilk derece veya kanun yolu mahkemesi, resen veya talep üzerine, adalet gereği olarak kararın icrasını durdurabilir. İcranın durdurulması kararı verilirken veya kaldırılırken diğer taraftan teminat alınabilir[902]. Bu açıklamalarımızdan derhal icra edilebilirlik esasının uluslararası yargılama ilkesi olarak kabul edildiği sonucu çıkarılabilecektir.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu döneminde hakem kararları kesinleşmeden icra edilememekteydi. Ancak Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile bu sistemden vazgeçilerek tahkim yargılamasının yaygınlaşması ve kararların icrasının kolaylaştırılması amaçlanmıştır. Doktrinde bu yöndeki yeni düzenlemenin Milletlerarası Tahkim Kanunu veya Sigortacılık Kanunu'ndan farklılaşmayı getirdiği için eleştirildiği görülmektedir. Kanaatimizce kanun koyucunun bu esası, hakem kararları bakımından, bilinçli olarak benimsediği düzenlemenin gerekçesinden anlaşılmaktadır.

İcranın durdurulması, cebri icraya özgü geçici hukuki himaye tedbiridir. İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesinin lafzına yönelik bir değerlendirme yapıldığı takdirde, bu imkân, kanun yollarında söz konusu olabilen bir geçici hukuki himaye tedbiri türüdür. Bu sebeple icranın durdurulması imkânına (İİK m. 36) açıkça atıf yapılmayıp ilgili düzenlemede açıkça icranın durdurulmasına yönelik bir prosedürün düzenlenmesi söz konusuysa, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi uygulanamaz. Böylece yargılamanın iadesi, eski

---

902 **Yeşilırmak, Ali**, Amerikan Hukuk Enstitüsü ve Özel Hukukun Bütünleştirilmesine İlişkin Milletlerarası Enstitü'nün Uluslarötesi Hukuk Usulü Prensipleri, (MİHDER, 2005/1/2, s. 391-405), s. 404; **Özbek**-İlâmlı İcranın Ertelenmesi, s. 340.

hale getirme (HMK m. 99) gibi hukuki çarelerde icranın durdurulması, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesindeki prosedüre göre sağlanamaz. Hakem kararlarının iptali davasında da durum bu şekildedir. Bunun yanı sıra, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun hakem kararlarına karşı iptal davası sonucunda verilen kararlara karşı temyizi düzenlediği maddesinde, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesine atıf yapılmamış ve icranın durdurulması prosedürü düzenlenmemiştir. Bu kararların, temyiz incelemesi esnasında, icrasının durdurulması kanaatimizce söz konusu olmayacaktır.

İcranın durdurulması için mühlet alınması esnasında, kanunda öngörülen şekilde teminat gösterilmektedir. Teminatın miktarının ilâmda belirtilen eşya veya para kıymetinde olması gerekmektedir. Uygulamada ise, mühletin istendiği andaki takip konusu alacağın güncel miktarı kadar bir teminatın gösterilmesi aranmaktadır. Bu durum hukuka aykırıdır. Kanaatimizce bu husus hakkında kanuni düzenleme yapılması zorunluluğu bulunmaktadır. Ayrıca kanun yolu incelemesi uzun bir süreci alabilmektedir. Bu süre zarfında teminat ile takibe konu alacak miktarı arasındaki fark sürekli artmaktadır. Kararın hukuka uygun olduğu kanun yolu incelemesi neticesinde anlaşıldığı takdirde, alacaklının alacağı teminatla tam olarak karşılanamamaktadır. Bunun yanı sıra borçlu, teminat göstermesine rağmen cebri icra tehdidi altında kalmaktadır. Kanaatimizce bu süreçte para olarak gösterilen teminatın nemalandırılması yönünde düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Teminatın nemalandırılmasıyla hak kayıpları da önlenecektir.

Devletin veya adli yardımdan yararlanan kimsenin, borçlu olduğu ilâmlı icra takibini durdurması için teminat göstermesi gerekmemektedir (İİK m. 36, II). Teminattan muafiyetin devlet açısından söz konusu olmaması gerekir. Bu, hukuk devleti ve eşitlik ile bağdaşmayan bir düzenlemedir.

İcranın durdurulması kararı, kanun yolu incelemesini gerçekleştirecek mahkeme tarafından esasa girilmeden önce acele olarak verilmektedir. İcranın durdurulması kararı öncesinde, mühletin alınması ve mehil vesikasının dosyaya sunulmuş olması gerekir.

Mühlet alınmaksızın icranın durdurulması, İcra ve İflas Kanunu'nun 36. maddesi çerçevesinde mümkün değildir.

İcranın durdurulması kararı, icra dairesine en uygun vasıtalarla iletilmektedir. Uygulamada bu, UYAP üzerinden gerçekleştirilmektedir.

KAYNAKÇA*

AKCAN, Recep : Usul Kurallarına Aykırılığa Dayanan Temyiz Nedenleri, Ankara 1999.

AKINCI, Ziya : Milletlerarası Tahkim, 4. B., İstanbul 2016.

AKİL, Cenk : İstinaf Kavramı, Ankara 2010. (İstinaf Kavramı).

AKİL, Cenk : Medeni Usul Hukukunda İstinaf Hakkından Feragat, (YD, 2018/44/2, s. 175-198). (Feragat).

AKİPEK, Jale G./

AKINTÜRK, Turgut/

ATEŞ, Derya : Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, C. I., 13. B., İstanbul 2016.

AKKAN, Mine : Bir İşin Yapılması veya Yapılmamasına İlişkin İlâmların İcrası (İİK m. 30, m. 343), İstanbul 2020. (İİK m. 30).

AKKAN, Mine : Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/1-A-3 Hükmü Kapsamında Verilen Bölge Adliye Mahkemesi Kararlarının Değerlendirilmesi, (MİHDER, 2019-3/15/4, s. 763-811). (HMK m. 353/1-A-3).

AKKAN, Mine : Medeni Usul Hukukunda Etkin Hukuki Koruma, (MİHDER, 2007/3/6, s. 29-68). (Etkin Hukuki Koruma).

* Çalışma kapsamında ilk atıf, açık atıf şeklinde yapılmıştır. Bir yazarın birden fazla eserinden birden fazla yararlanıldığı durumlarda, atıf yapılan esere ilişkin kısaltma ayrıca belirtilmiştir. Kısaltması verilmeyen eserlere yazarların soyadları kullanılarak atıfta bulunulmuştur. Aynı soyadı taşıyan yazarlara, soyadı ile birlikte adının baş harfi kısaltmada kullanılarak atıfta bulunulmuştur.

AKKAYA, Tolga : 5236 ve 5311 Sayılı Kanunlarla Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Yeni Kanun Yolu Sistemine Göre İlâmlı İcrada İcranın İadesi, (MİHDER, 2008/4/11, s. 677-698). (İcranın İadesi).

AKKAYA, Tolga : Medeni Usul Hukuku Bakımından Boşanma Davası, Ankara 2017. (Boşanma Davası).

AKKAYA, Tolga : Medenî Usûl Hukukunda İstinaf, Ankara 2009. (İstinaf).

AKTEPE ARTIK, Sezin : İstinaf Kanun Yolunda Kamu Düzeni, (TBBD, 2018/134, s. 257-292).

AKYAZAN, Sıtkı : Banka Teminat Mektupları, (BATİDER, 1969/5/1, s. 16-33).

AKYOL ASLAN, Leyla : İstinaf Başvurusunun Esastan Reddi Kararının İcranın Geri Bırakılması İçin Gösterilen Teminata Etkisi, (MİHDER, 2018/14/41, s. 729-768). (Teminat).

AKYOL ASLAN, Leyla : Medeni Usul Hukukunda Davadan Feragat, Ankara 2011. (Feragat).

AKYOL, Şener : Banka Sözleşmeleri Ord. Prof. Dr. Kemaleddin BİRSEN'e Armağan (Borçlar Hukuku: Özel Borç İlişkileri, 3. Fasikül), İstanbul 2001.

AKYOL, Şener : Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı, İstanbul 1995.

ALANGOYA, H. Yavuz : Medeni Usul Hukukunda Vakıaların ve Delillerin Toplanmasına İlişkin İlkeler, İstanbul 1979.

ALANGOYA, Yavuz : Medeni Usul Hukukumuzda Tahkimin Niteliği ve Denetlenmesi, İstanbul 1973. (Tahkim).

ALANGOYA, H. Yavuz/

YILDIRIM, M. Kamil/

DEREN YILDIRIM, Nevhis : Medenî Usul Hukuku Esasları, 8. B., İstanbul 2011.

ALBAYRAK, Adem : Hukukta İstinaf Uygulaması, 3. B., Ankara 2017.

ALBAYRAK, Hakan : Geçici Hukuki Himaye Tedbirlerinde Yaklaşık İspat, (THD, 2009/31, s. 79-98).

ALBAYRAK, Hakan : Medeni Usul ve İcra İflâs Hukukunda Yaklaşık İspat, Ankara 2013. (Yaklaşık İspat).

ALTAY, Sümer/

ESKİOCAK, Ali : 7101 Sayılı Kanunla Yapılan Düzenlemelerin Işığında Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku, 4. B., İstanbul 2018.

ANSAY, Sabri Şakir : Hukuk İcra ve İflâs Usulleri, 5. B., Ankara 1960.

ANTALYA, Gökhan/ : Medeni Hukuk, C. I, 3. B., Ankara 2019.

TOPUZ, Murat

ARAT, Tuğrul : Yabancı İlâmların Tanınması ve Tenfizi, (AÜHFD, 1964/21/1, s. 421-527).

ARKAN, Sabih : Teminat Mektubu Veren Bankanın Hukuki Durumu, (BATİDER, 1992/16/4, s. 59-84).

ARSLAN, Aziz Serkan : İcra Takip İşlemleri Etkileri ve Hukuka Aykırılığın Sonuçları, Ankara 2018. (Takip İşlemleri).

ARSLAN, Aziz Serkan : Medeni Usul Hukukunda Delillerin Toplanması ve Doğrudanlık İlkesi, Ankara 2012.

ARSLAN, Ramazan : Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Geçici Hukuki Korumalar Konusunda Getirdiği Yenilikler, (BD, 2013/24/Özel Sayı, Bankacılık Uygulamasında Güncel Hukuki Sorunlar, s. 7-27). (Geçici Hukuki Korumalar).

ARSLAN, Ramazan : İstinaf Yoluna Başvuru, İstinaf İncelemesi ve İnceleme Sonunda Verilebilecek Kararlar, (Avukat Serdar ÖZERSİN'e Armağan, Ankara 2017, s. 37-59). (İstinaf).

ARSLAN, Ramazan : Medeni Usul Hukukunda Yargılanmanın Yenilenmesi (İade-i Muhakeme), Ankara 1977. (Yargılamanın Yenilenmesi).

ARSLAN, Ramazan/

TANRIVER, Süha : Yargı Örgütü Ders Kitabı, 2. B., Ankara 2001.

ARSLAN, Ramazan/

YILMAZ, Ejder/

TAŞPINAR AYVAZ, Sema/

HANAĞASI, Emel : İcra ve İflâs Hukuku, 5. B., Ankara, 2019. (İcra ve İflâs Hukuku).

ARSLAN, Ramazan/

YILMAZ, Ejder/

TAŞPINAR AYVAZ, Sema/

HANAĞASI, Emel : Medenî Usul Hukuku, 5. B., Ankara 2019. (Usul Hukuku).

ASLAN, Kudret : Hacizde İstihkak Davası, Ankara 2005. (İstihkak Davası).

ASLAN, Kudret : Hacizde Sıra (Tertip) (Order Of Attachment), (AÜHFD, 2005/54/2, s. 269-318). (Hacizde Sıra).

ASLAN, Kudret : Medeni Usul Hukukunda Davadan Feragat, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 1999. (Feragat).

ASLAN, Kudret/

AKYOL ASLAN, Leyla : İlama Bağlı Para Alacağı İçin İlamsız İcra Takibi Yapılması, Dürüstlük Kuralına ve Hayatın Olağan Akışına Aykırı Mıdır?, (Prof. Ramazan ARSLAN'a Armağan, C. I., Ankara 2015, s. 195-251).

ASLAN, Zehreddin : İdari Yargıda Yürütmenin Durdurulması, 3. B., Ankara 2017.

AŞIK, İbrahim : İcra Sözleşmeleri, Ankara 2006.

ATALAY, Oğuz : Bir Şeyin Yapılması ve Yapılmamasına İlişkin İlamların İcrası, (MİHBİR 14. Abant Toplantısı "İlâmlı İcra" 15-16 Nisan 2016, s. 153-160).

ATALI, Murat : Medeni Usul Hukukunda Aleyhe Bozma Yasağı, Ankara 2014.

ATALI, Murat/

ERMENEK, İbrahim/

ERDOĞAN, Ersin : İcra ve İflâs Hukuku, Ankara 2019. (İcra ve İflâs Hukuku).

ATALI, Murat/

ERMENEK, İbrahim/

ERDOĞAN, Ersin : Medenî Usûl Hukuku, 2. B., Ankara 2019. (Usul Hukuku).

ATAMER, Kerim : Deniz Ticaret Hukuku Deniz İcra Hukuku, C. IV, 2. B., İstanbul 2019.

ATAY COŞKUN, Ayşegül : İstinaf Yargılaması, (TBBD, 2018/135, s. 261-308).

AYAN, Mehmet : Eşya Hukuku III Sınırlı Aynî Haklar, 8. B., Ankara 2017.

AYDEMİR, Fatih : Türk Hukukunda Tahkim Sözleşmesi, İstanbul 2017.

AYDIN, Alihan : Hakkında Ödemeden Men Kararı Verilen Çek İcra Takibine Konu Edilebilir Mi? –Yargıtay 12. HD'nin İçtihadının Eleştirisi, (TBBD, 2017/132, s. 147-164).

,

AYGÜN, Mesut : Milletlerarası Ticari Tahkimde Hakem Kararlarına Karşı İptal Yolu, (MİHDER, 2007/3/8, s. 661-698).

AYHAN, Rıza/

ÇAĞLAR, Hayrettin : Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar, 11. B., Ankara 2018.

AYLİ, Ali/

ÜÇER, Mehmet : Çekte Bedelsizlik İddiası ve Açılabilecek Dava, (DÜHFD, 2018/23/39, s. 413-451).

BAKIR, Aytül Rabia : Para Alacağı Dışındaki İlâmların İcrası (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir 2010.

BARLAS, Nami : Türk Hukuk Sisteminde Banka Teminat Mektupları, İstanbul 1986.

BELGESAY, M. Reşit : İcra İflâs Kanunu Değişen Maddeler Şerhi, İstanbul 1966.

BELGESAY, M. Reşit : İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 4. B., İstanbul 1954. (İcra Şerhi).

BERK, Kahraman : İdare Hukuku ve İdari Yargılamaya İlişkin Değerlendirmeler (III) Savunma Alınıncaya Kadar Yürütmenin Durdurulması Kararının Hukuki Niteliği, (İKÜHFD, 2009/VIII/1, s. 9-24).

BERKİN, Necmeddin M. : Medeni Usul Hukuku Esasları, İstanbul 1969. (Usul).

BERKİN, Necmeddin M. : Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi, İstanbul 1980. (İcra Hukuku Rehberi).

BERKİN, Necmeddin M. : Tatbikatçılara İflâs Hukuku Rehberi, İstanbul 1980. (İflâs Hukuku Rehberi).

BERKSOY, İrem : Kanun Yoluna Başvurunun İcraya Etkisi, (LHD, 2007/5/54, s. 1845-1864).

BİLGE, Necip : Medeni Yargılama Hukukunda Karar Düzeltme, Ankara 1973.

BİLGE, Necip/
ÖNEN, Ergun : Medeni Yargılama Hukuku Dersleri, 3. B., Ankara 1978.

BİLGEN, Mahmut : İcra ve İflâs Hukuku'nda Sıra Cetveli, 2. B., Ankara 2014.

BİLGİN, Hikmet : Bazı Özel Kanun Hükümlerince Kendilerine Rüçhan Hakkı Tanınan Alacaklar, (Prof. Dr. Ejder YILMAZ'a Armağan, C. I, Ankara 2014, s. 539-554).

BLICKENSTORFER, Kurt : Vor Art. 308–334, [ZPO Schweizerische Zivilprozessordnung Kommentar, (Herausgeber: Alexander Brunner/Dominik Gasser/Ivo Schwander)], 2. Auflage, Zürich/St. Gallen 2016.

BOLAYIR, Nur : Hukuk Yargılamasında Delillerin Toplanmasında Tarafların ve Hâkimin Rolü, İstanbul 2014.

BORAN GÜNEYSU, Nilüfer
: İcra Hukukunda Aşkın Haciz, (GÜHFD, 2016/20/4, s. 25-60).

BORAN GÜNEYSU, Nilüfer
: İcra Takip İşlemleri, (TBBD, 2012/101, s. 31-60). (İcra Takip İşlemleri).

BORAN GÜNEYSU, Nilüfer : Medeni Usul Hukukunda Karar, Ankara 2014. (Karar).

BORAN, Nilüfer : İcra Takibinin İptali ve Taliki, İzmir 2006.

BOZER, Ali/
GÖLE, Celal : Kıymetli Evrak Hukuku, Ankara 2018.

BOZER, Ali/
GÖLE, Celal : Ticari İşletme Hukuku, 4. B., Ankara 2017.

BOZKURT, Gülnihal : Batı Hukukunun Türkiye'de Benimsenmesi Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne Resepsiyon Süreci (1839-1939), 2. B., Ankara 2010.

BOZTAŞ, Nevzat : İlk Derece Mahkemesi Kararlarının Eksik Tahkikat veya Gerekçesizlik Nedeniyle İstinaf Mahkemesince Kaldırılması Meselesi, (MİHDER, 2017-2/13/37, s. 423-456).

BUDAK, Ali Cem : 1295 tarihli Eski Medeni Usul Kanun-u Muvakkati'nde İstinaf, (MİHBİR 15. Antalya Toplantısı, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesi İstinaf", 06-07 Ekim 2017, s. 326-365). (İstinaf).

BUDAK, Ali Cem : Medeni Usul Hukukunda Üçüncü Kişilerin Haklarının Korunması, İstanbul 2000. (Üçüncü Kişilerin Haklarının Korunması).

BUDAK, Ali Cem : Sigortacılıkta Tahkim Sigortacılık Kanunu'nun 30. Maddesi, HMK'nun Yürürlüğe Girmesi ve 6327 Sayılı Kanun Değişikliğinden Sonra Nasıl Yorumlanmalıdır?, (UTTDER, 2013/2/2, s. 53-69). (Sigortacılıkta Tahkim).

BUDAK, Ali Cem : Yeni Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Tahkim Hükümleri, (UTTDER, 2012/1/1, s. 31-60). (Tahkim).

BUDAK, Ali Cem/

KARAASLAN, Varol : Medenî Usul Hukuku, 3. B., İstanbul 2019.

BÜYÜKAY, Ferhat : Arabuluculuk Anlaşma Belgesi ve İcra Edilebilirlik Şerhi, Ankara 2018.

CAN, Begüm : Deniz İcra Hukukunda Gemi Alacaklısı Hakkı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2010.

COŞKUN, Mahmut : İcra Ve İflâs Kanununda Düzenlenen İtirazın İptali Menfi Tespit Ve İstirdat Tasarrufun İptali İflâs Ve İflâsın Ertelenmesi Sıra Cetveline İtiraz Davaları, Ankara 2014.

ÇAĞLAR, Hayrettin/

ÖZDAMAR, Mehmet : Ticaret Unvanının Korunması, (SÜHFD, 2006/14/2, s. 119-150).

ÇELİK, Yasin : İcranın İadesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2018.

ÇELİKEL, Aysel/

ERDEM, Bahadır : Milletlerarası Özel Hukuk, 15. B., İstanbul 2017.

ÇİFTÇİ, Murat : Medeni Yargılama Hukukunda İstinaf, 2. B., Ankara 2016.

ÇİFTÇİ, Pınar : İcra Hukukunda Menfaat Dengesi, Ankara 2010.

DEMİR, Abdullah : İlk Usul Kanunu: Usul-ü Muhakeme-i Ticaret Nizamnamesinin Transkripsiyonu, (THD, 2008/21, s. 157-184).

DEYNEKLİ, Adnan : Sıra Cetveli İle İlgili Sorunlar, (BD, 2008/67, s. 28-69).

DEYNEKLİ, Adnan/

KISA, Sedat : Hacizde ve İflâsta Sıra Cetveli, 3. B., Ankara 2005.

DEYNEKLİ, Adnan/

SALDIRIM, Mustafa : Öğretide ve Uygulamada İhtiyati Haciz Son Yargıtay Kararları ile, Ankara 2005.

DİŞEL, Buse : İcra Hukukunda Takip Arkadaşlığı, İstanbul 2014.

DOĞAN, Emsalgül : Bireysel Başvuru Çerçevesinde Anayasa Mahkemesi'nin Verdiği İcra ve İflâs Hukukuna İlişkin Kararların Değerlendirilmesi, (AÜHFD, 2019/68/1, s. 83-126).

DOĞAN, Vahit : Milletlerarası Özel Hukuk, 4. B., Ankara 2016.

DOĞRU, Derya : Türk Hukukunda Yürütmeyi Durdurma Sorunu, Tarihsel Gelişimi, Düzenlenişi ve Niteliği Üzerine Tartışmalar, (BÜHFD, 2016/2/2, s. 231-260).

DURAL, Mustafa/

ÖĞÜZ, Tufan : Türk Özel Hukuku Kişiler Hukuku, C. II., 18. B., İstanbul 2017.

EDİS, Seyfullah : Medenî Hukukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri, 6. B., Ankara 1997.

EKŞİ, Nuray : Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Tahkim, 2. B., İstanbul 2019. (Tahkim).

EKŞİ, Nuray : Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi, İstanbul 2013. (Tanınma ve Tenfiz).

ERCAN, İbrahim/

ÖZBAY, İbrahim : Medeni Usul Hukukunda Kanun Yollarından Feragat, (EÜHFD, 2006/X/3-4, s. 433-456).

ERDOĞAN, Ersin : Hakem Kararlarının Kesin Hüküm Etkisi, Ankara 2017.

EREN, Fikret : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 24. B., Ankara 2019.

ERGÜN, Zafer : İstinaf Bölge Adliye Mahkemeleri Hukuk Dairelerinde Yargılama Usulü, İstanbul 2005.

ERİŞİR, Evrim : Geçici Hukuki Korumanın Temelleri ve İhtiyati Tedbir Türleri, İstanbul 2013.

ERMENEK, İbrahim : Medeni Usul Hukukunda Davayı Kabul (Mahkeme Huzurunda Yapılan Kabuller), Ankara 2009. (Kabul).

ERMENEK, İbrahim : Medeni Usul Hukukunda Şekilcilik, (GÜHFD, 2000/4/1-2, s. 142-180).

ERTAŞ, Şeref : Yabancı İlamların Tanınması ve Tenfizi, (DEÜHFD, 1987/3/1-4, Prof. Dr. Kudret AYİTER Armağanı, s. 365-438).

GEHRI, Myriam A., : Art. 315 Aufschiebende Wirkung, [ZPO Kommentar Schweizerische Zivilpro-zessordnung, OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch)], 2. überarbeitete Auflage, Zürich 2015.

GILLES, Peter : (Çev. **Evrim Erişir**), 2002 Medeni Usul Hukuku Reformu Sonrası Hipertrofik Bir Medeni Yargının Problem Sahası Olarak Alman Kanun Yolu Sistemi, (MİHBİR 6. Toplantısı, Medeni Usul Hukukunda Kanun Yolları ve Arabuluculuk Kanun Tasarısı, İzmir 19-20 Ekim 2007, s. 19-51).

GÖKSU, Mustafa : Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Tahkim, Ankara 2019.

GÖRGÜN, L. Şanal/

BÖRÜ, Levent/

TORAMAN, Barış/

KODAKOĞLU, Mehmet : Medenî Usûl Hukuku, 8. B., Ankara 2019.

GÖZLER, Kemal : Hukuka Giriş, 16. B., Bursa 2019.

GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref/

TAN, Turgut : İdare Hukuku İdari Yargılama Hukuku, C. II, 6. B., Ankara 2013.

GÜNAY İNAN, Esra : Aile Hukukunda Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri, Ankara 2018.

GÜNDAY, Metin : İdare Hukuku, 10. B., Ankara 2013.

GÜRDOĞAN, Burhan : İcra Hukuku Dersleri, Ankara 1970. (İcra).

GÜRDOĞAN, Burhan : İflâs Hukuku Dersleri, Ankara 1966. (İflâs).

GÜVEN, Pelin : Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi, Ankara 2013.

HANAĞASI, Emel : Davada Menfaat, Ankara 2009. (Davada Menfaat).

HANAĞASI, Emel : Fransız Hukuku'nda Hızlı Yargılama Usulleri ve Geçici Önlemler, (Prof. Dr. Ramazan ARSLAN'a Armağan, Ankara 2015, s. 901-940). (Geçici Önlemler).

HANAĞASI, Emel : Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun Tarihsel Gelişimi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2001. (HUMK'un Tarihsel Gelişimi).

HANAĞASI, Emel : Medeni Yargılama Hukukunda Silahların Eşitliği, Ankara 2016. (Silahların Eşitliği).

HANECİOĞLU, Nazlıhan : Kanun Yoluna Başvurmanın İlâmların İcrasına Etkisi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2018.

HASIRCI, Hakan : 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Kanunu'nun İcra ve İflas Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, (BATİDER, 2017/33/2, s. 207-269).

HUYSAL, Burak : Milletlerarası Ticari Tahkimde Tahkime Elverişlilik, İstanbul 2010. (Tahkime Elverişlilik).

HUYSAL, Burak : 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu İle Getirilen Yenilikler Işığında Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Konusunda Bazı Tespitler, (MHB, 2012/32/1, s. 71-101). (Tespitler).

İNAN, Atilla : Sayıştay İlamlarının İnfazı, Ankara 2016.

İYİLİKLİ, Ahmet Cahit : Haciz İhbarnameleri (İİK m. 89), Ankara, 2012. (Haciz İhbarnameleri).

İYİLİKLİ, Ahmet Cahit : Hukuk Yargılamasında Kesin Hüküm, Ankara 2016. (Kesin Hüküm).

KABUKÇUOĞLU ÖZER, Fatma Dilek : Sigortacılık Kanunu Şerhi, İstanbul 2012.

KALE, Serdar : Yeni Konkordato Hukuku 7101 ve 7155 sayılı Kanunlarla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m. 285-309 Şerhi, 2. B., Ankara 2019.

KALPSÜZ, Turgut : Türkiye'de Milletlerarası Tahkim, Ankara 2010.

KARAASLAN, Varol : Hâkimin Davayı Aydınlatma Ödevi, Ankara 2013.

KARAASLAN, Varol : HMK m. 353/1-a Üzerine Bir İnceleme, (DÜHFD, 2017/22/37, s. 219-239). (HMK).

KARAHAN, Sami : Ticari İşletme Hukuku, 27. B., Konya 2015.

KARAKAŞ, Cemal Fazıl : İcra ve İflâs Hukukunda Sıra Cetveli, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 1996.

KARAYALÇIN, Yaşar : Ticaret Hukuku I. Giriş Ticari İşletme, 3. B., Ankara 1968.

KARSLI, Abdurrahim : İcra Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi, İstanbul 1995. (Temyiz).

KARSLI, Abdurrahim : İcra ve İflâs Hukuku, 4. B., İstanbul 2014. (İcra ve İflâs Hukuku).

KARSLI, Abdurrahim : Medeni Muhakeme Hukuku, 4. B., İstanbul 2014. (Muhakeme Hukuku).

KAVANİN-İ CEDİDE KÜLLİYATI : İcra Kanun-u Muvakkati, İstanbul 1920-1922 (1336-1338).

KAYA, Arslan : İlk Yazılı Ödeme Kayıtlı Garantilerde İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz, (Prof. Dr. Hayri DOMANİÇ'e Armağan, İstanbul 2015, s. 139-154).

KENDİGELEN, Abuzer/

KIRCA, İsmail : Kıymetli Evrak Hukuku, İstanbul 2019.

KILIÇOĞLU, Evren : İcra Sözleşmeleri, İstanbul 2005.

KILINÇ, Ayşe : İflas Kararına Karşı Kanun Yolları İflas Kararının Kesinleşmesi, (TBBD, 2008/78, s. 315-336). (İflas)

KILINÇ, Ayşe : İlâmlı İcranın Geri Bırakılması (İİK m. 33, 33/a), (LHD, 2018/16/182, s. 629-662). (İcranın Geri Bırakılması).

KIRATLI, Metin : Yürütmenin Durdurulması, (AÜSBFD, 1966/21/4, s. 173-196).

KIRCA, İsmail : Çek Hesabında Bulunan Paranın Hacız, Rehin Veya İhtiyati Tedbir Sebebiyle Öden(e)mediği Hallerde Banka Kanunen Sorumlu Olduğu Tutarı Ödemekle Yükümlü Müdür?, (BATİDER, 2018/XXXIV/2, s. 23-30).

KONURALP, Cengiz S. : İcra ve İflâs Hukukunda İhtiyati Tedbirler, İstanbul 2013.

KONURALP, Halûk : Bölge Adliye Mahkemelerinde Uygulanacak Usul (Hukuk Davaları Açısından), (TBB İstinaf Mahkemeleri Uluslararası Toplantı, 7-8 Mart 2003, Ankara 2003, s. 247-265). (Bölge Adliye Mahkemelerinde Usul).

KONURALP, Halûk : Fransız Hukukunda Kanun Yolları Arasında İstinafin Yeri, (AÜHFD, 2001/50/1, s. 25-39). (İstinafın Yeri).

KONURALP, Halûk : Medeni Usul Hukukunda İspat Kurallarının Zorlanan Sınırları, Ankara 1999.

KONURALP, Halûk/

HANAĞASI, Emel : Fransız Hukukunda İptal Amaçlı İstinaf Yolu, (LHD, 2007/5/54, s. 1795-1818).

KORKUT, Ömer : Çekte Muhatap Bankanın Araştırma-Bildirim Yükümlülüğü ve Hukuki Sorumluluğu, Adana 2019.

KÖLE, Mehmet : İlâmlı İcra Takibinde İcra Mahkemesi Tarafından İcranın Geri Bırakılması, İstanbul 2020. (İcranın Geri Bırakılması).

KÖLE, Mehmet : Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanıma ve Tenfizinde Usul, (DÜHFD, 2016/21/34, s. 39-98).

KULAKSIZ, Cengiz : İlâmlı İcrada İcranın Geri Bırakılması, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 1997.

KURT KONCA, Nesibe : Medeni Usul Hukukunda Tarafların Doğruyu Söyleme Yükümlülüğü, Ankara 2016.

KURT KONCA, Nesibe/

DAMAR, Ceren : İş Yargısında İstinaf Kanun Yolu, (TBBD, 2016/125, s. 187-230).

KURU, Baki : Bankalardaki Mevduatların ve Diğer Alacakların Haczi, Ankara 2002. (Alacakların Haczi).

KURU, Baki : Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. IV., C. V., 6. B., Ankara 2001. (Muhakeme Usulü IV, Muhakeme Usulü V).

KURU, Baki : İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. B., Ankara 2013. (El Kitabı).

KURU, Baki : İcra ve İflâs Hukuku, C. I, 3. B., İstanbul 1988.

KURU, Baki : İcra ve İflâs Hukuku, C. III., 3. B., İstanbul 2000. (İcra ve İflâs Hukuku III).

KURU, Baki : İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 3. B., Ankara 2019. (İcra ve İflâs Hukuku).

KURU, Baki : İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medenî Usul Hukuku, 3. B., Ankara 2019. (Usul).

KURU, Baki/

BUDAK, Ali Cem : Tespit Davaları, 2. B., İstanbul 2010.

MARDİN, Çağrı : Çocuk Teslimi ve Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasına İlişkin İlamların İcrası, Ankara 2019.

MERİÇ, Nedim : Medeni Yargılama Hukukunda Tasarruf İlkesi, Ankara 2011. (Tasarruf İlkesi).

MERİÇ, Nedim : Türk-İsviçre Hukukunda Paylaştırma Kuralları ve Sıra Cetveline Müracaat Yolları, Ankara 2015. (Sıra Cetveli).

MISTAÇOĞLU, Yasemin : Medeni Usul Hukukunda İhtiyati Tedbir Yargılaması, İstanbul 2020.

MUSIELAK, Hans-Joachim/ VOIT, Wolfgang : §537, (Zivilprozessordnung mit Gerichtscverfassungs-gezetz Kommentar), 16. neubearbeitete Auflage, München 2019. (§537).

MUSIELAK, Hans-Joachim/ VOIT, Wolfgang : §916, (Zivilprozessordnung mit Gerichtscverfassungs-gezetz Kommentar), 16. neubearbeitete Auflage, München 2019. (§916).

MUŞUL, Timuçin : İcra ve İflâs Hukuku, C. II., 5. B., Ankara 2013. (İcra ve İflâs Hukuku).

MUŞUL, Timuçin : İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak Davaları, Ankara 2015. (İstihkak Davaları).

MUŞUL, Timuçin : İcra ve İflâs Hukukunda Şikâyet, Ankara 2014. (Şikâyet).

MUŞUL, Timuçin : Medeni Usul Hukuku, 3. B., Ankara 2012. (Usul).

MUŞUL, Timuçin : Medeni Usul Hukukunda Ara Kararları, (DÜHFD, 1988/4/4, s. 217-262).

MUŞUL, Timuçin : Medeni Usul Hukukunda Terdit İlişkileri, İstanbul 1984. (Terdit İlişkileri).

NAMLI, Mert : İcra Hukukunda Taşınmaz Malların Haczi Ve Paraya Çevrilmesi, İstanbul 2019.

NAMLI, Mert : Türk ve Fransız Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, İstanbul 2014. (Yargılamanın Yenilenmesi).

NOMER, Ergin : Devletler Hususî Hukuku, 21. B., İstanbul 2015.

NOMER, Ergin/

EKŞİ, Nuray/

ÖZTEKİN GELGEL,

Günseli : Milletlerarası Tahkim Hukuku, C. I, 4. B., İstanbul 2013.

OĞUZMAN, M. Kemal/

BARLAS, Nami : Medeni Hukuk, 23. B., İstanbul 2017.

OĞUZMAN, M. Kemal/

SELİÇİ, Özer/

OKTAY ÖZDEMİR, Saibe : Eşya Hukuku, 20. B., İstanbul 2017.

OĞUZMAN, M. Kemal/

SELİÇİ, Özer/

OKTAY ÖZDEMİR, Saibe : Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 16. B., İstanbul 2016.

OKUR, Mustafa : Adli Teminat, Ankara 2011.

ONAR, Sıddık Sami/

BELGESAY, M. Reşit : Adliye Hukukunun Umumi Esasları, İstanbul 1944.

OSKAY, Mustafa/

KOÇAK, Coşkun/

DEYNEKLİ, Adnan/

DOĞAN, Ayhan : İİK Şerhi, C. I, Ankara 2007.

ÖNAL, Ali : Tanıma ve Tenfiz Kararlarının Hukuki Niteliği, (MHB, 2017/37/2, s. 576-610).

ÖNEN, Ergun : Gayrimenkul Davalarında Yetki, (AÜHFD, 1966/22/1, s. 567-633).

ÖNEN, Ergun : İnşai Dava, Ankara 1981. (İnşai Dava).

ÖNEN, Ergun : Medeni Yargılama Hukuku, Ankara 1979. (Yargılama Hukuku).

ÖNEN, Ergun : Medeni Yargılama Hukukunda Sulh, Ankara 1972.

ÖZBAY, İbrahim : Hakem Kararlarının Temyizi, Ankara 2004. (Hakem Kararlarının Temyizi).

ÖZBAY, İbrahim : Yargıtay'ın Son Kararları Işığında Hakem Kararlarına Karşı Açılacak İptal Davasına İlişkin HMK m. 439 Hükmünün Zaman Bakımından Uygulanması, (DEÜHFD, 2014/16/Özel Sayı, Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ'e Armağan, s. 779-811). (İptal Davası).

ÖZBAY, İbrahim/

KORUCU, Yavuz : Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde Tahkim (HMK m. 407-444), Ankara 2016.

ÖZBEK, Mustafa Serdar : Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda İlâmlı İcranın Etkinliği, 2 C., 4. B., Ankara 2018. (İlâmlı İcranın Etkinliği).

ÖZBEK, Mustafa Serdar : İflâs Davasının Hukuki Mahiyeti, (AÜHFD, 2012/61/1, s. 207-274).

ÖZBEK, Mustafa Serdar : Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmların Kesinleşmeden Önce İcraya Konulması, (BÜHFD, 2016/2/1, s. 37-78). (Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmlar).

ÖZBEK, Mustafa Serdar : Yeni İcra ve İflâs Kanunu İçin Öneriler Işığında İlâmlı İcranın Ertelenmesi, (MİHBİR 14. Abant Toplantısı "İlâmlı İcra" 15-16 Nisan 2016, s. 263-382). (İlâmlı İcranın Ertelenmesi).

ÖZBEK, Mustafa Serdar : Yeni İcra ve İflâs Kanunu İçin Öneriler Işığında İlâmlı İcrada İcranın Ertelenmesi, (TNBD, 2018/1, s. 9-124). (Öneriler).

ÖZÇELİK, Volkan : İcra Müdürünün Takdir Yetkisi, Ankara 2014.

ÖZDAMAR, Mehmet : Sigorta Hukukunda Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim Sistemi, (GÜHFD, 2013/XVII/1-2, s. 831-855).

ÖZEKES, Muhammet : Hukuk Yargılamasında Süre Tutum Müessesesi Yoktur, (Prof. Dr. Saim ÜSTÜNDAĞ'a Armağan, Ankara 2009, s. 381-396).

ÖZEKES, Muhammet : İcra Hukukunda Temel Haklar Ve İlkeler, Ankara 2009. (İcra Hukukunda İlkeler).

ÖZEKES, Muhammet : İcra ve İflâs Hukukunda İhtiyati Haciz, Ankara 1999. (İhtiyati Haciz).

ÖZEKES, Muhammet : İstinaf İncelemesi Sonunda Verilecek Kararlar, (MİHBİR 15. Antalya Toplantısı, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesi İstinaf" 06-07 Ekim 2017, s. 85-112). (İstinaf).

ÖZEKES, Muhammet : Yeni Bir İcra Sistemi Önerisi, (DEÜHFD, 2009/11/Özel Sayı, s. 921-940).

ÖZEKES, Muhammet/

ERİŞİR, Evrim : Konusu Para Alacağı Olan Geçici Hukukî Korumaların Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi, (MİHDER, 2006/2/5, s. 1235-1274).

ÖZKAYA FERENDECİ, Hamide Özden : Alman Hukuku'nun İlamın Geçici İcrasına İlişkin Düzenlemelerine (Vorlaufige Vollstreckbarkeit) Genel Bir Bakış ve Türk Hukuku İle Karşılaştırılması, (BAÜHFD, 2017/12/157-158, s. 9-29).

ÖZTEK, Selçuk : Temyiz Kanun Yolunun Tarihçesine İlişkin Bazı Tespitler, (MÜHF-HAD, 2015/21/2, Prof. Dr. Mehmet Akif AYDIN'a Armağan, s. 119-127).

ÖZTEK, Selçuk/

TAŞPINAR AYVAZ, Sema/

KALE, Serdar : Hukuk Muhakemeleri Kanunu Ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında 20 Mart 2020 Tarihli Kanun Teklifi'ne İlişkin Bazı Açıklamalar Ve Kanun Teklifinin Değerlendirilmesi, (TBBD, 2020/149, s. 77-152).

PEKCANITEZ, Y. Hakan : İcra-İflâs Hukukunda Şikâyet, Ankara 1986. (Şikâyet).

PEKCANITEZ, Hakan : Milletlerarası Tahkim Kanunu'na Göre Verilen Hakem Kararlarının İcrası, (Prof. Dr. Hamdi YASAMAN'a Armağan, İstanbul 2017, s. 569-588). (Hakem Kararlarının İcrası).

PEKCANITEZ, Hakan : Yargının Hızlandırılmasına İlişkin Avrupa Usul Hukukundaki Gelişmeler, (Yargı Reformu 2000 Sempozyumu, İzmir 5-6-7-8 Nisan 2000, s. 52-74). (Avrupa Usul Hukukundaki Gelişmeler).

PEKCANITEZ, Hakan/

ATALAY, Oğuz/

ÖZEKES, Muhammet : Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Değiş-iklik Yapılmasına Dair 7251 Sayılı Kanun Hakkında Değerlendirme, (TBBD, 2020/150, s. 247-299).

PEKCANITEZ, Hakan/

ATALAY, Oğuz/

SUNGURTEKİN ÖZKAN, Meral/

ÖZEKES, Muhammet : İcra ve İflâs Hukuku, 6. B., İstanbul 2019.

PEKCANITEZ, Hakan/

ERDÖNMEZ, Güray : 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, İstanbul 2018.

PEKCANITEZ, Hakan/

ÖZEKES, Muhammet /

AKKAN, Mine/

TAŞ KORKMAZ, Hülya : Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku, 3 C., 15. B., İstanbul 2017.

POSTACIOĞLU, İlhan E. : İcra Hukukunun Esasları, 4. B., İstanbul 1982. (İcra).

POSTACIOĞLU, İlhan E. : İflâs Hukuku İlkeleri, İstanbul 1978. (İflâs).

POSTACIOĞLU, İlhan E. : Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6. B., İstanbul 1975. (Usul).

POSTACIOĞLU, İlhan : İflâsın Mahiyeti, Doğrudan Doğruya İflâs Halleri ve Kararın İsabeti, Katiyet Peyda Etmemiş İlamlara 177/4'ün Tatbik Edilip Edilmeyeceği, (İÜHFM, 1950/1-2, s. 474-479).

REİSOĞLU, Seza : Çek Hukuku, İstanbul 2011.

ROSENBERG, Leo/

SCHWAB, Karl Heinz/

GOTTWALD, Peter : Zivilprozessrecht, 18. neu bearbeitete Auflage, München 2018.

RÜZGARESEN, Cumhur : İflâs Sebepleri, Ankara 2011. (İflâs).

RÜZGARESEN, Cumhur : Medeni Muhakeme Hukukunda Usul Ekonomisi İlkesi, Ankara 2014. (Usul Ekonomisi).

SAV, Atilla : Banka Teminat Mektuplarının Haczi, (ABD, 1967/1, s. 48-50).

SEILER, Christian : Vorbemerkung zu §§708-720 Vorläufige Vollstreckbarkeit nicht rechtskräftiger Urteil, (Zivilprozessordnung Kommentar), 36. Auflage, München 2015. (§708-720).

SEILER, Christian : §704, (Zivilprozessordnung Kommentar), 36. Auflage, München 2015. (§704).

SELÇUK, Seyhan : Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Hakem Kararlarının İptali, Ankara 2018. (Hakem Kararlarının İptali).

SELÇUK, Seyhan : Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Verilen Hakem Kararlarının İcrası, (TBBD, 2019/140, s. 115-140). (Hakem Kararlarının İcrası).

SEMERCİ VURALOĞLU, Tuğba : 5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu'nda Yer Alan Tahkim Hükümleri İle 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki Tahkim Hükümlerinin Karşılaştırılması, (YÜHFD, 2016/XIII/2, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin Kuruluşunun 20. Yılı Armağanı, s. 269-312).

SEROZAN, Rona : Eşya Hukuku I, 3. B., İstanbul 2014.

SİRMEN, A. Lale : Eşya Hukuku, Ankara 2013.

STEININGER, Thomas : Art. 315 Aufschiebende Wirkung, [ZPO Schweizerische Zivilprozessordnung Kommentar, (Herausgeber: Alexander Brunner/Dominik Gasser/Ivo Schwander)], 2. Auflage, Zürich/St. Gallen 2016.

SOY, Ayşe : Türk Medeni Yargılama Hukukunda Sulh, Ankara 2017.

SUNGURTEKİN, Meral : Karar Düzeltmenin Kanun Yolu Niteliği ve Karar Düzeltme Dilekçesinde Sebep Gösterme Zorunluluğu Bulunup Bulunmadığı Meselesi, (YD, 1990/16/4, s. 471-489).

SÜPHANDAĞ, Yavuz : İcra El Kitabı, 7. B., Ankara 2015.

SÜRAL, Ceyda : Hakem Kararlarının İcrası ve İptal Davası, (DEÜHFD, 2014/16/Özel Sayı, Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ'e Armağan, s. 1377-1411).

ŞANLI, Cemal/

ESEN, Emre/

ATAMAN FİGANMEŞE, İnci : Milletlerarası Özel Hukuk, İstanbul 2018.

ŞENER, Oruç Hami : Ticari İşletme Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2016.

TANDOĞAN, Halûk : Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C. II, 4. B., İstanbul 1989.

TANRIVER, Süha : Hukuk Yargısı (Medenî Yargı) Bağlamında Adil Yargılanma Hakkı, (TBBD, 2004/53, s. 191-215). (Adil Yargılanma Hakkı).

TANRIVER, Süha : İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları ve İcranın İadesi, Ankara 1996. (İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları).

TANRIVER, Süha : Mahkeme Huzurunda Yapılan Sulhler, (AÜHFD, 1995/44/1, s. 333-348). (Sulh).

TANRIVER, Süha : Medenî Usûl Hukuku, C. I, 2. B., Ankara 2018. (Usul).

TANRIVER, Süha : Medeni Usul Hukukunda Derdestlik İtirazı, Ankara 2007. (Derdestlik İtirazı).

TANRIVER, Süha : Sayıştay ve Bilirkişilik, (TBBD, 2016/122, s. 259-280).

TANRIVER, Süha : Türk Aile Mahkemeleri, Ankara 2014. (Aile Mahkemeleri).

TANRIVER, Süha/

DEYNEKLİ, Adnan : Konkordatonun Tasdiki, Ankara 1996.

TARMAN, Zeynep Derya : Yabancı Mahkeme ve Hakem Kararlarının Türkiye'de Tenfizinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bazı Tespitler, (MHB, 2017/37/2, s. 798-820).

TAŞ KORKMAZ, Hülya : Hukuk Muhakemeleri Kanununa Göre Eski Hale Getirme, (İKÜHFD, 2016/15/2, s. 635-679).

TAŞPINAR AYVAZ, Sema : Asliye Ticaret Mahkemeleri Hakkında Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Tahkimde Görevli Mahkeme, (DEÜHFD, 2014/16/Özel Sayı, Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ'e Armağan, s. 469-482).

TAŞPINAR, Sema : Medeni Yargılama Hukukunda Amaç Sorunu, (Av. Dr. Faruk EREM Armağanı, Ankara 1999, s. 759-787).

TAŞPOLAT TUĞSAVUL, Melis : İstinaf İncelemesi Sonucunda Verilebilecek Kararlar, (TBBD, 2018/134, s. 313-354).

TEKİNAY, S. Sulhi/

AKMAN, Sermet/

BURCUOĞLU, Halûk/

ALTOP, Atilla : Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. B., İstanbul 1993.

TERCAN, Erdal : Medeni Usul Hukukunda (Kesin Sürelerin Kaçırılması Halinde Eski Hale Getirme) -Hali Sabıka İrca-, Ankara 2006.

TOPUZ, Seçkin/

TOPUZ, Gökçen : Yeni Dönem Kira Artış Oranını Sınırlandıran Kanun Hükümlerinin İptalinden Sonraki Hukuki Durum ve Kira Bedelinin Belirlenmesi Amacıyla Açılan Davaların Hukuki Niteliği, (ABD, 2008-Bahar/2, s. 74-89).

TUNCER KAZANCI, İdil : İstinaf Başvurusunun Esastan Reddi Kararının Temyize Konu Edilmesi Halinde İcranın Geri Bırakılması İçin Yatırılan Teminatın Akıbeti, (BAÜHF, 2018/13/171-172, s. 9-26). (İcranın Geri Bırakılması).

TUNCER KAZANCI, İdil : Yargı Kararları ve 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde İhtiyati Tedbirlere İlişkin Bazı Sorunlar, (MİHDER, 2012/8/23, s. 75-126). (İhtiyati Tedbir).

TUNÇOMAĞ, Kenan : Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C. II, 3. B., İstanbul 1977.

TUNÇ YÜCEL, Müjgan : Banka Teminat Mektuplarının İhtiyati Tedbire Konu Olması Üzerine Medeni Usul Hukuku Bakış Açısından Bir İnceleme, (BAÜHFD, 2013/8/107-108, s. 7-24).

TUNÇ YÜCEL, Müjgan : HMK Uyarınca Tahkimde İhtiyati Tedbir ve Delil Tespiti, Ankara 2013. (Tahkimde İhtiyati Tedbir).

TUTUMLU, Mehmet Akif : Teorik ve Pratik Boşanma Yargılaması Hukuku, C. II., Ankara 2009.

TÜRKİYE ADALET BAKANLIĞI/

HOLLANDA YARGI KONSEYİ/

İSVEÇ ULUSAL MAHKEMELER İDARESİ : Hukuk Muhakemelerinde İstinaf El Kitabı, Ankara 2007. (İstinaf El Kitabı).

ULUKAPI, Ömer : Medeni Usul Hukuku, Konya 2014.

ULUKUŞ BULUT, Şaziye Tuba : MTK İle Karşılaştırmalı Olarak HMK Hükümlerine Göre Hakem Kararlarının İptali, Ankara 2018.

UMAR, Bilge : Hukuk Muhakemeleri Kanunu, 2. B., Ankara 2014.

UMAR, Bilge : İcra ve İflâs Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi, İzmir 1973. (Tarih).

UYAR, Talih : Borçlunun Bir İrade Beyanında Bulunmasına Mahkûm Edildiği İlam "Yalnız Borçlu Tarafından Yapılabilecek Bir İş (Şey)" Sayılarak Bu İşi (Şeyi) Yerine Getirmekten Kaçınan Borçlunun Fiili, İİK m. 343' e Göre Suç Teşkil Eder Mi?, (LHD, 2016/14/161, s. 2543-2552). (İİK m. 343).

UYAR, Talih : Gerekçeli ve İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C. II., 2. B., Ankara 2004. (İİK Şerhi II).

UYAR, Talih : Gerekçeli ve İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C. IV., 3. B., Ankara 2006.

UYAR, Talih : İcra Hukukunda İlâmlı Takiplere Konu Teşkil Edebilecek İlâmlar, (TBBD, 1991/1, s. 77-100). (İlâmlar).

UYAR, Talih : İlama Dayalı Olarak İlamsız Takip Yapılabilir Mi?, (İBD, 2012/86/1, s. 131-136).

UYAR, Talih : İlamlı Takiplerin Yargıtay'dan Alınacak Yürütmenin Durdurulması (Tehir-i İcra) Kararı İle Durdurulması (İ.İ.Y. Madde: 36), (ABD, 1983/3-4, s. 60-69). (Yürütmenin Durdurulması).

UYAR, Talih : İstihkak Davasının Sonuçları, (TBBD, 1994/4, s. 346-374). (İstihkak).

UYAR, Talih/

UYAR, Alper/

UYAR, Cüneyt : İcra Hukukunda İstihkak Davaları, Ankara 2018. (İstihkak).

UYAR, Talih/

UYAR, Alper/

UYAR Cüneyt : İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C. I, II, III, Ankara 2014.

ÜLGEN, Hüseyin/

HELVACI, Mehmet/

KAYA, Arslan/

NOMER Ertan, N. Füsun : Kıymetli Evrak Hukuku, 11. B., İstanbul 2019.

ÜSTÜNDAĞ, Saim : Hakemlerin Israr Hakkı Var Mıdır?, (Yasa Dergisi, 1996/XV/171-2, s. 217-223).

ÜSTÜNDAĞ, Saim : İcra Hukukunun Esasları, 8. B., İstanbul 2004. (İcra).

ÜSTÜNDAĞ, Saim : İcra ve İflâs Kanunu'nun Dünü ve Bugünü, İstanbul 1990. (İİK'nın Dünü Bugünü).

ÜSTÜNDAĞ, Saim : İflâs Hukuku (İflâs, Konkordato, İptal Davaları), 8. B. İstanbul 2009.

ÜSTÜNDAĞ, Saim : İhtiyati Tedbirler [Geçici Hukuki Himaye (Koruma) Tedbirleri], İstanbul 1981. (İhtiyati Tedbirler).

ÜSTÜNDAĞ, Saim : Medeni Usul Hukukunda Kanun Yolları ve Tahkim, İstanbul 1968. (Kanun Yolları).

ÜSTÜNDAĞ, Saim : Medeni Yargılama Hukuku, C. I-II, 7. B., İstanbul 2000. (Yargılama Hukuku).

VORWERK, Volkert/

WOLF, Christian : ZPO § 537, (BeckOK ZPO), 34. Edition, München 2019.

YAVAŞ, Murat : Medeni Usul Hukukunda Temyiz, Ankara 2015.

YAVUZ, Cevdet/

ACAR, Faruk/

ÖZEN, Burak : Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler), 16. B., İstanbul 2019.

YARDIMCI, Taner Emre : İstinaf Mahkemesi Hukuk Dairelerinin İspat Faaliyetine Dair Bazı Güncel Kararlarının Değerlendirilmesi, [İlamat Torbası, (ed. Budak, Ali Cem/Karaaslan, Varol), İstanbul 2020, s. 83-114].

YAZICI TIKTIK, Çiğdem : Bir İşin Yapılmasına veya Yapılmamasına İlişkin İlâmların İcrası, (DEÜHFD, 2014/16/Özel Sayı, Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ'e Armağan, s. 2735-2776).

YENİARAS, Mustafa Cem : Para Alacaklarına İlişkin İcra Takipleri Özelinde İcra ve İflâs Kanunu Madde 36 Hükmü Uyarınca İcranın Geri Bırakılmasında Teminat Kurumu, (İBD, 2012/86/1, s. 15-26).

YEŞİLIRMAK, Ali : Amerikan Hukuk Enstitüsü ve Özel Hukukun Bütünleştirilmesine İlişkin Milletlerarası Enstitü'nün Uluslar Ötesi Hukuk Usulü Prensipleri, (MİHDER, 2005/1/2, s. 391-405).

YEŞİLOVA ARAS, Ecehan/

YEŞİLOVA, Bilgehan : Sigortacılık Tahkimi-Sigorta Tahkim Usulü Ve Ayırt Edici Özellikleri (Sigortacılık Kanunu m. 30), (YÜED, 2013/8/ Özel Sayı, Prof. Dr. Aydın ZEVKLİLER'e Armağan, s. 275-379).

YILDIRIM, Fikret : Tahkimde İptal Davası ve İptal Davasının Amaçları Bakımından Bazı Değerlendirmeler, (MÜHF-HAD, 2016/22/3, Prof. Dr. Cevdet YAVUZ'a Armağan, s. 3005-3026).

YILDIRIM, M. Kamil : Hukuk Devletinin Gereği: İstinaf, İstanbul 2000. (İstinaf).

YILDIRIM, M. Kamil : İcra Hukukunun Anayasa ile İlişkisi ve Ölçülülük İlkesi, (MÜHF-HAD, 1989/4/1-3, s. 98 vd).

YILDIRIM, Mehmet Kamil/

DEREN YILDIRIM, Nevhis : İcra ve İflâs Hukuku, 7. B., İstanbul 2016.

YILMAZ, Ejder : Cumhuriyetimizin Yetmişbeş Yılında Hukuk Usulü Ve Muhakemeleri Kanunu'nda Ve İcra Ve İflâs Kanunu'nda Ortaya Çıkan Gelişmeler, (TBBD, 1998/3, s. 871-886).

YILMAZ, Ejder : Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri, Ankara 2001. (Geçici Hukuki Himaye).

YILMAZ, Ejder : Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, C. III, Ankara 2017. (HMK Şerhi).

YILMAZ, Ejder : Hukuk Sözlüğü, 7. B., Ankara 2002. (Sözlük).

YILMAZ, Ejder : İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, Ankara 2016. (İİK Şerhi).

YILMAZ, Ejder : Medeni Yargılama Hukukunda Islah, 2. B., Ankara 2010.

YILMAZ, Ejder : Olağanüstü Temyiz, Ankara 2003. (Olağanüstü Temyiz).

YILMAZ, Süleyman/

ÇAVUŞOĞLU, Gökçe Filiz : Türk Hukukunda Tahkime Elverişlilik Kavramı ve Taşınmaz Aynına İlişkin Uyuşmazlıkların Tahkimde Görülmesi, (İnÜHFD, 2019/10/2, s. 594-613).

ÖZET

Türk hukukunda mahkeme kararlarının kesinleşmesi, kural olarak icra edilebilirlik için gerekmez. Bir başka ifade ile mahkeme kararları verildikleri anda kural olarak icra edilebilir. Ancak borçlu, kesinleşmeden takibe konulan mahkeme kararının icrasını durdurabilir. İcranın durdurulması için birtakım şartlar bulunmaktadır. İlk olarak, mahkeme kararı, kesinleşmeden ilâmlı icra takibine konu edilmelidir. İkinci olarak, takibe konu karara karşı kanun yoluna başvurulmuş olmalıdır. Üçüncü olarak, kanun yolu mahkemesinden icranın durdurulması talep edilmelidir. Dördüncü olarak, Kanun'a uygun şekilde, takibe konu alacağa denk bir teminat gösterilmelidir. Bunun üzerine, icranın durdurulması kararı verilinceye kadar icra müdürü uygun bir mühlet verir. Zorunluluk hallerinde bu mühlet uzatılabilir.

Hukukumuzda istisnai olarak bazı ilâmların icra edilmesi kesinleşmeye bağlıdır. Bunlara taşınmazın aynına, kişiler hukukuna ve aile hukukuna ilişkin ilâmlar örnek verilebilir. Bu sebeple, bu tür kararlar hakkında icranın durdurulması kararı verilemez. Nafaka ilâmları, kesinleşmeden icra edilebilir ve bunların icrası durdurulamaz. Kanun yolu başvurusu haklı bulunduğunda, haklılık sebebine göre, teminatın iade edilip edilmeyeceğine karar verilir. Mahkemenin bu hususta takdir yetkisi bulunmaktadır. Kanun yoluna başvuru sonucunda, takibe konu kararın doğru olduğu anlaşılırsa, alacaklının talebiyle, başka işlem gerekmeksizin, teminattan alacaklı yararlanır. Alacaklının teminat üzerinde rüçhan hakkı vardır.

Çalışmamızda icranın durdurulması prosedürü ele alınmaktadır. Bu çerçevede bu kurumun teorik temellerine, şartlarına değinilerek bunun kanun yollarındaki usulü incelenmektedir.

Anahtar Sözcükler: İlâmlı İcra, kanun yolları, icranın durdurulması, erteleyici etki, geçici hukuki himaye.

ABSTRACT

In Turkish law, res judicata effect of court decisions is not required for enforceability as a rule. With another statement, as a rule, court decisions can be enforced when they are decided. However, the debtor can suspend the execution of the court decision that has been executed before it becomes definite. There are some conditions for the suspension of execution. First of all, the court decision must be enforced before it becomes definite. Second of all, legal remedy must be applied against the court decisions. Third of all, the suspension of execution must be requested from the court of legal remedy. Fourth of all, in accordance with the Code, a collateral equivalent to the executed debt must be provided. Whereupon, the director of execution office gives an appropriate time until the decision for suspension of execution is made. This time can be extended in case of necessity.

Execution of some court decisions exceptionally need res judicata effect in our law. Examples of these are decisions regarding the real estate, law of personality and family law. Therefore, suspension decision can not be given on such decisions. Alimony decisions can be executed before it becomes definite and their execution can not be suspended. When the application for legal remedy is found justified, it is decided whether the guarantee will be returned or not, depending on the justification. The court has a power of discretion in this. . As a result of the application for legal remedy, if it is understood that the decision subject to execution proceeding is correct, the creditor benefits from the guarantee upon request, without the need for any further action. The creditor has priority right over the guarantee.

In our study, the procedure for suspension of execution is handled. In this framework, by referring to the theoretical foundations and conditions of this institution, its procedure in legal remedies is examined.

Key words: Execution of court decision, legal remedies, suspension of execution, suspensive effect, temporal legal protection.